

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

C 43

Έκδοση
στην ελληνική γλώσσα

Ανακοινώσεις και Πληροφορίες

55ο έτος
15 Φεβρουαρίου 2012

Ανακοίνωση αριθ.

Περιεχόμενα

Σελίδα

I Ψηφίσματα, συστάσεις και γνωμοδοτήσεις

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή

476η σύνοδος ολομέλειας της 7ης και 8ης Δεκεμβρίου 2011

2012/C 43/01

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Οι βιομηχανικές μεταλλαγές για την ανάπτυξη βιώσιμων βιομηχανιών εντάσεως ενέργειας σε συνδυασμό με τον στόχο της βέλτιστης απόδοσης των πόρων, όπως ορίζεται στη στρατηγική “Ευρώπη 2020”» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)

1

III Προπαρασκευαστικές πράξεις

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

476η σύνοδος ολομέλειας της 7ης και 8ης Δεκεμβρίου 2011

2012/C 43/02

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, και την Επιτροπή των Περιφερειών — Ολοκλήρωση του πρώτου Ευρωπαϊκού Εξαμήνου συντονισμού της οικονομικής πολιτικής: κατευθύνσεις για τις εθνικές πολιτικές την περίοδο 2011-2012» [COM(2011) 400 τελικό] . . .

8

EL

Τιμή:
4 EUR

(Συνέχεια στην επόμενη σελίδα)

2012/C 43/03	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 του Συμβουλίου όσον αφορά ορισμένες διατάξεις σχετικά με τα μέσα επιμερισμού του κινδύνου για τα κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν ή απειλούνται από σοβαρές δυσκολίες όσον αφορά τη χρηματοοικονομική τους σταθερότητα» [COM(2011) 655 τελικό — 2011/0283 (COD)]	13
2012/C 43/04	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: «Καλύτερη διακυβέρνηση της ενιαίας αγοράς μέσω μεγαλύτερης διοικητικής συνεργασίας: στρατηγική για την επέκταση και ανάπτυξη του συστήματος πληροφόρησης για την εσωτερική αγορά (IMI)» [COM(2011) 75 τελικό] και «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη διοικητική συνεργασία μέσω του συστήματος πληροφόρησης για την εσωτερική αγορά («κανονισμός IMI»)» [COM(2011) 522 τελικό — 2011/0226 (COD)]	14
2012/C 43/05	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών — Προς μια διαστημική στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην υπηρεσία του πολίτη» [COM(2011) 152 τελικό]	20
2012/C 43/06	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Έκθεση της Επιτροπής — Έκθεση επί της πολιτικής ανταγωνισμού 2010» [COM(2011) 328 τελικό]	25
2012/C 43/07	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τα σκάφη αναψυχής και τα ατομικά σκάφη» [COM(2011) 456 τελικό — 2011/0197 (COD)]	30
2012/C 43/08	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Το θεματολόγιο της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού» [COM(2011) 60 τελικό]	34
2012/C 43/09	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή Περιφερειών για την ενίσχυση των δικαιωμάτων των θυμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση» [COM(2011) 274 τελικό] και «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση ελάχιστων προτύπων σχετικά με τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία θυμάτων εγκληματικών πράξεων» [COM(2011) 275 τελικό — 2011/0129 (COD)]	39
2012/C 43/10	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί των ελαχίστων απαιτήσεων υγείας και ασφάλειας όσον αφορά την έκθεση των εργαζομένων σε κινδύνους προερχόμενους από φυσικούς παράγοντες (ηλεκτρομαγνητικά πεδία) (20ή ειδική οδηγία κατά την έννοια του άρθρου 16 παράγραφος 1 της οδηγίας 89/391/ΕΟΚ)» [COM(2011) 348 τελικό — 2011/0152 (COD)]	47
2012/C 43/11	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο κατά την ποινική διαδικασία και το δικαίωμα επικοινωνίας μετά τη σύλληψη» [COM(2011) 326 τελικό — 2011/0154 (COD)]	51

I

(Ψηφίσματα, συστάσεις και γνωμοδοτήσεις)

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

476Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ 7ΗΣ ΚΑΙ 8ΗΣ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2011

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Οι βιομηχανικές μεταλλαγές για την ανάπτυξη βιώσιμων βιομηχανιών εντάσεως ενέργειας σε συνδυασμό με τον στόχο της βέλτιστης απόδοσης των πόρων, όπως ορίζεται στη στρατηγική “Ευρώπη 2020”» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)

(2012/C 43/01)

Εισηγητής: ο κ. IOZIA

Συνεισηγητής: ο κ. JARRÉ

Στις 20 Ιανουαρίου 2011, και σύμφωνα με το άρθρο 29 παράγραφος 2 του Εσωτερικού της Κανονισμού, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση πρωτοβουλίας με θέμα:

Οι βιομηχανικές μεταλλαγές για την ανάπτυξη βιώσιμων βιομηχανιών εντάσεως ενέργειας σε συνδυασμό με τον στόχο της βέλτιστης απόδοσης των πόρων, όπως ορίζεται στη στρατηγική «Ευρώπη 2020».

Η Συμβουλευτική Επιτροπή Βιομηχανικών Μεταλλαγών (CCMI), στην οποία ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή της στις 17 Νοεμβρίου 2011 με εισηγητή τον κ. IOZIA και συνεισηγητή τον κ. JARRÉ.

Κατά την 476η σύνοδο ολομέλειας, της 7ης και 8ης Δεκεμβρίου 2011 (συνεδρίαση της 8ης Δεκεμβρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 143 ψήφους υπέρ και 7 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι μόνο αν εφαρμοστούν ιδιαίτερα καινοτόμα συστήματα και οι σχετικές τεχνολογικές, περιβαλλοντικές και παραγωγικές προδιαγραφές βελτιώνονται ανάλογα με τις τεχνολογικές εξελίξεις, θα μπορέσει η Ευρώπη να ανταποκριθεί στον αυξανόμενο ανταγωνισμό των χωρών με αναδυόμενες οικονομίες. Το ευρωπαϊκό εργατικό δυναμικό θα πρέπει να προστατευτεί από τις επιπτώσεις αυτών των μεταλλαγών μέσω της πιο έγκαιρης και κατάλληλης κατάρτισής του και ακριβώς αυτή την εξέλιξη θα πρέπει να ευνοήσουν οι ενωσιακές πολιτικές.

1.2 Τα προϊόντα των βιομηχανιών εντάσεως ενέργειας αποτελούν τη βάση της αλυσίδας αξίας για όλους τους τομείς της μεταποίησης στους οποίους απασχολείται μεγάλος αριθμός εργαζομένων στην ΕΕ. Η σταθερότητα, η έγκαιρη διεκπεραίωση, η ποιότητα και η ασφάλεια εφοδιασμού αυτών των τομέων συνιστούν εγγύα τόσο

για την ανταγωνιστικότητα στην παγκόσμια αγορά όσο και για την ύπαρξη θέσεων εργασίας υψηλής εξειδίκευσης στην ΕΕ.

1.3 Θα ήταν σκόπιμο να υπάρξει κατάλληλο ευρωπαϊκό πλαίσιο για την ικανοποίηση των κοινών αναγκών των βιομηχανιών εντάσεως ενέργειας με πρωταρχικό στόχο να καταστούν πιο ανταγωνιστικές και να παραμείνουν στο ευρωπαϊκό έδαφος, με γνώμονα πάντα την οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική βιωσιμότητα· σημειωτέον ότι οι εν λόγω τομείς είναι εξίσου σημαντικοί και αλληλεξαρτώμενοι.

1.4 Παρά την παρούσα δυσμενή συγκυρία η ΕΟΚΕ συνιστά να αυξηθούν περαιτέρω οι επενδύσεις στην έρευνα, στην ανάπτυξη, στη διάδοση και στην επαγγελματική κατάρτιση και στις επιστημονικές δραστηριότητες με εφαρμογή στη βιομηχανία. Οι επενδύσεις αυτές

θα πρέπει να καλύπτονται επαρκώς στο επόμενο πρόγραμμα-πλαίσιο και να επιτρέπουν την ανταλλαγή εμπειριών και αποτελεσμάτων, τουλάχιστον σε ενωσιακό επίπεδο. Επίσης, τα ενωσιακά και τα εθνικά προγράμματα θα πρέπει να εστιάζονται περισσότερο στην έρευνα και στην καινοτομία στο πεδίο της ενεργειακής απόδοσης⁽¹⁾.

1.5 Κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, απαιτείται η χάραξη μιας ολοκληρωμένης βιομηχανικής πολιτικής, η οποία θα ελέγχει συνεχώς τις εξωγενείς μεταβλητές και θα επιτρέπει στις ευρωπαϊκές εταιρείες να ανταγωνίζονται τους ανταγωνιστές τους παγκοσμίως επί ίσους όρους και σε πλαίσιο αμοιβαιότητας. Για να εξασφαλιστεί ικανοποιητικό επίπεδο ανταγωνιστικότητας, χρειάζονται κοινές βιομηχανικές και δημοσιονομικές πολιτικές με στρατηγικές επιλογές που θα καλύπτουν το σύνολο της ευρωπαϊκής βιομηχανίας.

1.6 Η ΕΕ δεν μπορεί να συνεχίσει να διαχειρίζεται την οικονομία της επιβάλλοντας ολοένα και πιο αυστηρούς περιορισμούς, χωρίς να λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα για την πραγματοποίηση σταθερών και στρατηγικών κοινών επιλογών σε ζητήματα διακυβέρνησης. Οι επιλογές αυτές κρίνονται αναγκαίες τόσο για την υπεράσπιση του οικονομικού και κοινωνικού μοντέλου της ΕΕ, όσο και για την καλύτερη δυνατή προστασία του περιβάλλοντος.

1.7 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την πεποίθησή της ότι η ΕΕ θα πρέπει να καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια για την ανάπτυξη ευέλικτων συστημάτων με σκοπό την επίτευξη των –κατά κοινή παραδοχή– αναγκαίων στόχων. Στα συγκεκριμένα συστήματα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η ιδιαιτερότητα των βασικών βιομηχανιών.

1.8 Η ΕΟΚΕ διερωτάται αν θα πρέπει να υπαχθούν και οι εισαγωγές σε καθесτώσ ανάλογο με το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής (ΣΕΔΕ). Πρωταρχικός στόχος αυτής της ενέργειας θα ήταν η καθιέρωση ενός αποτελεσματικού συστήματος παγκόσμιας εμβέλειας, μέσω μιας αυστηρής και δεσμευτικής συμφωνίας. Ελλείψει ανάλογης συμφωνίας προκειμένου η ΕΕ να επιτύχει τους στόχους που η ίδια έθεσε θα πρέπει να προβλέπεται η ίδια μεταχείριση, υπό τις ίδιες συνθήκες, των αγαθών και υπηρεσιών που προσφέρονται στην επικράτειά της καθώς και των εξαγόμενων αγαθών και υπηρεσιών.

1.9 Η ΕΟΚΕ συνιστά θερμά να εξεταστεί το ενδεχόμενο διατήρησης του συστήματος δωρεάν χορήγησης πιστοποιητικών εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής στις εταιρείες που έχουν φθάσει σε επίπεδα αριστείας, τα οποία πλησιάζουν στα φυσικά και θερμοδυναμικά όρια των τεχνικών προδιαγραφών τους. Το σύστημα δημοπράτησης αδειών εκπομπής, το οποίο θα τεθεί σε ισχύ από το 2013, είναι σαφώς θετικό, εφόσον όμως εφαρμοστεί και σε άλλες περιοχές του πλανήτη. Η ΕΕ είναι αποφασισμένη να επεκτείνει την εμπορία και σε άλλους μη ενωσιακούς φορείς, στην προσπάθειά της να δημιουργήσει μια παγκόσμια αγορά εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής.

1.10 Στην περίπτωση των βιομηχανιών εντάσεως ενέργειας, αν το ΣΕΔΕ δεν εφαρμοστεί με ιδιαίτερη σύνεση, θα μπορούσε να προκαλέσει ανυπολόγιστη ζημία στους υπαγόμενους σε αυτό βιομηχανικούς κλάδους. Η διαρροή άνθρακα δεν πρέπει να εξεταστεί μόνο μελλοντικά. Συντελείται εδώ και πάνω από 10 χρόνια, με τον αναπροσανατολισμό των επενδύσεων από την Ευρώπη προς τρίτες χώρες όπως οι ΗΠΑ, η Ινδία, η Βραζιλία κλπ. Η σε βάθος διερεύνηση αυτού του φαινομένου θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμη.

1.11 Προτείνεται να χρησιμοποιείται εκ νέου η αποθηκευμένη στα υλικά ενέργεια, με την υποστήριξη των προγραμμάτων ανακύκλωσης, όπου αυτό είναι δυνατό: υλικά όπως το γυαλί, ο σίδηρος, ο χάλυβας και το αργίλιο μπορούν εν προκειμένω να συμβάλουν τα μέγιστα. Αντί να συνεχίζει να εξάγει τα ευγενή υλικά της, η ΕΕ θα πρέπει να ενθαρρύνει την εκ νέου χρησιμοποίησή τους εντός των συνόρων της, εξοικονομώντας, μεταξύ άλλων, την ενέργεια που εμπεριέχεται στα διάφορα υλικά⁽²⁾.

1.12 Θα πρέπει να παρέχονται κίνητρα στις βιομηχανίες εντάσεως ενέργειας προκειμένου αυτές –ενδεχομένως μέσω συμπράξεων– να πραγματοποιούν μακροπρόθεσμες επενδύσεις στον ενεργειακό τομέα και δη στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, παρέχοντάς τους τη δυνατότητα να αποκτούν ενέργεια βάσει πολυετών συμβολαίων και με σταθερό κόστος.

1.13 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η καθιέρωση ενός σταθερού, αποτελεσματικού και βιώσιμου ρυθμιστικού πλαισίου είναι ζήτημα εξαιρετικής σημασίας. Οι οικονομικοί κύκλοι των επενδύσεων σε βιομηχανίες εντάσεως ενέργειας διαρκούν από 7 έως 20 χρόνια (στις υψικαμίνους για παράδειγμα) και δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι, εδώ και πάνω από μια τριακονταετία, πραγματοποιούνται λιγότερες από το αναμενόμενο επενδύσεις στον ολοκληρωμένο κύκλο παραγωγής χάλυβα.

1.14 Οι πολιτικές που έχουν εφαρμοστεί μέχρι σήμερα τείνουν μάλλον να τιμωρούν φαινόμενα παραβατικότητας παρά να επιβραβεύουν τις καινοτόμες πρακτικές ή τις κοινωνικά υπεύθυνες ενέργειες και επενδύσεις. Η προσέγγιση αυτή πρέπει να αλλάξει, παρέχοντας φορολογικά κίνητρα σε όσες εταιρείες έχουν να επιδείξουν αξιοσημείωτα αποτελέσματα στο ζήτημα της ενεργειακής απόδοσης.

1.15 Θα πρέπει να τονιστούν οι ήδη θεαματικές επιδόσεις των βιομηχανιών εντάσεως ενέργειας κατά την περίοδο ακριβώς πριν από την εφαρμογή του ΣΕΔΕ: οι βιομηχανίες αυτές είχαν προβλέψει εγκαίρως τις νέες ανάγκες και δεδομένα της εποχής και, επομένως, δεν θα πρέπει επ' ουδενί να πληγούν και να κινδυνεύσουν να απολέσουν ένα εκατομμύριο σταθερών και υψηλά εξειδικευμένων θέσεων εργασίας (άμεσων και έμμεσων).

1.16 Θα πρέπει να ενισχυθούν σαφώς τόσο η διατομεακή και διακρατική διάδοση των ορθών πρακτικών, όσο και τα νέα πιλοτικά έργα ή τα έργα επίδειξης.

1.17 Τα μέτρα δημόσιας στήριξης της έρευνας και της καινοτομίας, με την πρόβλεψη ειδικών προγραμμάτων, αποδείχθηκαν εξαιρετικά χρήσιμα. Η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, αφενός, να ενισχύσουν περαιτέρω όσα προγράμματα επικεντρώνονται στην ενεργειακή απόδοση και διαφοροποίηση και, αφετέρου, να τα συμπεριλάβουν σε μόνιμη βάση στις αναπτυξιακές δράσεις.

1.18 Οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) μπορούν να συμβάλουν τα μέγιστα στην επίτευξη των εν λόγω στόχων μέσω συγκεκριμένων προγραμμάτων προσαρμοσμένων στις ανάγκες τους. Οι επιχειρήσεις εντάσεως ενέργειας προέρχονται από όλους τους τομείς της αγοράς· εντούτοις, το κόστος για την επίτευξη υψηλών επιπέδων ενεργειακής απόδοσης είναι αντιστρόφως ανάλογο προς το μέγεθος της εκάστοτε επιχείρησης. Σημειωτέον δε ότι είναι οι ΜΜΕ αυτές που μπορούν να έχουν συνολικά τα καλύτερα αποτελέσματα, και γι' αυτόν τον λόγο θα πρέπει να δοθεί έμφαση και να διοχετευθούν οι ανάλογοι πόροι προς αυτή την κατεύθυνση.

⁽¹⁾ ΕΕ C 218, 23/7/2011, σ. 38.

⁽²⁾ ΕΕ C 107, 6/4/2011, σ. 1 και ΕΕ C 218, 23/07/2011, σ. 25.

2. Εισαγωγή

2.1 Οι βιομηχανίες εντάσεως ενέργειας αποτελούν τη βάση όλων των ευρωπαϊκών αλυσίδων αξίας στον τομέα της μεταποίησης καθώς παρέχουν τις βασικές ύλες για την παραγωγή των μεταποιημένων προϊόντων. Οι εν λόγω βιομηχανίες διαδραματίζουν ουσιαστικό ρόλο στην ανάπτυξη μιας οικονομίας χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών.

2.2 Η θέσπιση κανόνων υπέρ της μείωσης της κατανάλωσης κατά 20 % αποτελεί το ζητούμενο ενόψει της ανάπτυξης μιας νέας γενιάς βιομηχανιών εντάσεως ενέργειας· απαιτούνται δε ουκ ολίγα μέτρα και κίνητρα για το «άνοιγμα» της αγοράς σε νέα προϊόντα που εξοικονομούν ενέργεια.

2.3 Ο τομέας της μεταποιητικής βιομηχανίας, ο οποίος συνεισφέρει το 17,6 % του ΑΕγχΠ της ΕΕ, απορροφά το 27 % της τελικής ζήτησης ενέργειας στην ΕΕ. Οι μεγάλες βιομηχανίες παραγωγής πρώτων υλών (χημικά και πετροχημικά προϊόντα - 18 %, σίδηρος και χάλυβας - 26 %, ή τσιμέντο - 25 %) είναι υψηλής εντάσεως ενέργειας και αντιπροσωπεύουν το 70 % της συνολικής βιομηχανικής κατανάλωσης ενέργειας.

2.4 Η ιδέα της περιστολής του κόστους για τη διατήρηση και, ενδεχομένως, την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας έχει ωθήσει πολλές βιομηχανίες –κυρίως τις βιομηχανίες εντάσεως ενέργειας – να βελτιώσουν την ενεργειακή τους απόδοση, με αποτέλεσμα να παρουσιάζουν υποδεέστερες οικονομικές δυνατότητες ενόψει του 2020 έναντι άλλων τομέων.

Πίνακας 1

Προβλεπόμενη ανάπτυξη και δυνατότητες εξοικονόμησης ενέργειας το έτος 2020 ⁽³⁾

	2020 (PRIMES 2007) [μεγατόνος ισοδυνάμου πετρελαίου]	2020 (PRIMES 2009 ΕΕ) [μεγατόνος ισοδυνάμου πετρελαίου]	Αναμενόμενη πρόοδος το 2020 χωρίς περαιτέρω μέτρα [%]	Οικονομικές δυνατότητες για το 2020 [%]	Τεχνικές δυνατότητες για το 2020 [%]
	1	2	3 [=(2-1)/1 (*)100]	4	5
Ακαθάριστη εσωτερική κατανάλωση μείον τελική μη ενεργειακή χρήση	1 842	1 678	- 9 %	- 20 % (στόχος ΕΕ)	μη διαθέσιμα στοιχεία
Τελική κατανάλωση ενέργειας, εκ της οποίας:	1 348	1 214	- 10 %	- 19 %	- 25 %
βιομηχανίες	368	327	- 11 %	- 13 %	- 16 %
μεταφορές	439	395	- 10 %	- 21 %	- 28 %
στεγάση	336	310	- 8 %	- 24 %	- 32 %
τριτογενής τομέας	205	181	- 12 %	- 17 %	- 25 %
Μετατροπή, μετάδοση και διανομή ενέργειας	494	464	- 6 %	- 35 %	μη διαθέσιμα στοιχεία

Πηγές: PRIMES για τις στήλες 1, 2, 3 και Fraunhofer Institute για τις στήλες 4 και 5.

(*) Τα στοιχεία για τις οικονομικές δυνατότητες τον τομέα της μετατροπής ενέργειας βασίζονται σε υπολογισμούς της ΓΔ Ενέργειας.

2.5 Ωστόσο, δεν έχουν ακόμη αξιοποιηθεί πλήρως όλες οι δυνατότητες, και αυτό ισχύει ιδίως για τις μικρές και, ενίοτε, για μερικές από τις μεσαίες βιομηχανίες ⁽⁴⁾.

3. Η τεχνολογική δομή των διαφόρων βιομηχανιών εντάσεως ενέργειας

Οι βιομηχανίες εντάσεως ενέργειας μελετούν και παράγουν σειρά προϊόντων και τεχνολογιών, που είναι απαραίτητες για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και άλλων παγκόσμιων προβλημάτων. Ως βασική προϋπόθεση για τη βελτίωση της απόδοσης της ενέργειας και των πόρων προβάλλει η ενεργός βιομηχανική πολιτική και η συναφής καινοτομία. Θα πρέπει η έρευνα και η ανάπτυξη να εστιάσουν περαιτέρω σε πιο αποτελεσματικές τεχνολογικές και οργανωτικές λύσεις ως προς την απόδοση της ενέργειας και των πόρων. Επιπροσθέτως, οι εταιρείες, μαζί με το προσωπικό και τους εκπροσώπους του, θα πρέπει να προβούν σε βελτιώσεις ως προς την απόδοση της ενέργειας και των πόρων με στόχο την καινοτομία προϊόντων και διαδικασιών.

Ακολουθεί επισκόπηση των κυριότερων βιομηχανιών εντάσεως ενέργειας.

⁽³⁾ SEC (2011) 779 τελικό.

⁽⁴⁾ «Σχέδιο για την ενεργειακή απόδοση, 2011», COM(2011) 109 τελικό· «Μελέτη εκτίμησης αντικτύπου», βλ. υποσημείωση 3, ΕΕ C 218, 23/7/2011, σ. 38· ΕΕ C 318, 29/10/2011, σ. 76.

3.1 Χημική και πετροχημική βιομηχανία

3.1.1 Η χημική βιομηχανία απασχολεί 1 205 000 άτομα σε 29 000 εταιρείες, με παραγωγή αξίας 449 δισ. ευρώ (πηγή: Eurostat, 2009) και περίπου διπλάσιο κύκλο εργασιών, ήτοι 1,15 % του συνολικού ΑΕγχΠ της ΕΕ. Μόνο το 8 % του πετρελαίου χρησιμοποιείται στη χημική βιομηχανία ως καύσιμο, ενώ το μεγαλύτερο τμήμα αυτού προορίζεται για επεξεργασία· όσον αφορά δε στην ενεργειακή κατανάλωση, ο τομέας της μεταποίησης αντιστοιχεί στο 18 % του συνόλου των βιομηχανικών τομέων.

3.1.2 Μέσω της χημικής βιομηχανίας, οι πρώτες ύλες μετατρέπονται σε προϊόντα προς χρήση από άλλες βιομηχανίες ή από τους καταναλωτές. Οι κύριες πρώτες ύλες διακρίνονται σε οργανικές και ανόργανες· στις ανόργανες πρώτες ύλες συγκαταλέγονται ο αέρας, το νερό και τα ορυκτά, στις δε οργανικές τα ορυκτά καύσιμα και η βιομάζα.

3.1.3 Σχεδόν το 85 % των χημικών προϊόντων προέρχεται από περίπου 20 απλές χημικές ενώσεις που ονομάζονται βασικά χημικά προϊόντα. Τα βασικά χημικά προϊόντα παράγονται κυρίως από 10 είδη πρώτων υλών και μετατρέπονται σε περίπου 300 τύπους ενδιάμεσων προϊόντων. Τα βασικά και τα ενδιάμεσα χημικά προϊόντα υπάγονται στην κατηγορία των χύδην χημικών προϊόντων (*bulk chemicals*). Σχεδόν 30 000 καταναλωτικά αγαθά παράγονται από τα ενδιάμεσα. Τα εν λόγω χημικά προϊόντα κατανέμονται ως εξής: 12 % του κόστους ενός αυτοκινήτου (καλύμματα καθισμάτων, σωλήνες και μάντες, καθώς και αερόσακοι), 10 % του κόστους μιας οικίας (μονωτικοί σωλήνες και ηλεκτρική καλωδίωση), το 10 % των ειδών που καταναλώνει ημερησίως ένα μέσο νοικοκυριό (είδη διατροφής, είδη ένδυσης και υπόδησης, φαρμακευτικά προϊόντα, προϊόντα προσωπικής περιποίησης κ.τ.λ.).

3.1.4 Ο άνθρακας, το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο αποτελούν τις πρωτογενείς πρώτες ύλες για την παραγωγή των περισσότερων χύδην χημικών προϊόντων. Σε κάθε στάδιο της παραγωγής προστίθεται επιπλέον αξία· έτσι, η σχετική αξία του αργού πετρελαίου ισούται με 1, των καυσίμων με 2, των τυπικών πετροχημικών προϊόντων με 10 και των τυπικών καταναλωτικών αγαθών με 50.

3.1.5 Τα ορυκτά καύσιμα αποτελούν επίσης σημαντική πηγή ενέργειας: πετρέλαιο (περίπου 40 %), άνθρακας (περίπου 26 %) και φυσικό αέριο (περίπου 21 %).

3.1.6 Στη χημική βιομηχανία χρησιμοποιείται τεράστια ποσότητα ενέργειας· σχεδόν το 8 % της συνολικής ζήτησης σε αργό πετρέλαιο προορίζεται για πρώτη ύλη και το υπόλοιπο για την παραγωγή καυσίμων, κυρίως για τις μεταφορές.

3.2 Βιομηχανία μη σιδηρούχων μετάλλων

3.2.1 Η βιομηχανία μη σιδηρούχων μετάλλων είναι πολυσχιδής και περιλαμβάνει την παραγωγή διαφόρων μετάλλων όπως το αργίλιο, ο μολύβδος, ο ψευδάργυρος, ο χαλκός, το μαγνήσιο, το νικέλιο, η σιλίκονη και πολλά άλλα. Συνολικά, στον τομέα των μη σιδηρούχων μετάλλων απασχολούνται άμεσα 400 000 άτομα (πηγή: Eurometaux, Ιούλιος 2011). Ο μεγαλύτερος και πλέον σημαντικός κλάδος είναι αυτός των αργιλίου, ο οποίος το 2010 αριθμούσε 240 000 εργαζόμενους και παρουσίαζε κύκλο εργασιών της τάξης των 25 δισ. ευρώ. Η παραγωγή βωξίτη ανερχόταν σε 2,3 εκατόνους, αυτή του οξειδίου του αργιλίου στους 5,9 εκατόνους και η συνολική παραγόμενη ποσότητα αργιλίου (πρωτογενούς και ανακυκλωμένου) άγγιζε τους 6 εκατόνους (σε 270 μονάδες παραγωγής). Υπενθυμίζεται ότι το σημείο αναφοράς για την παραγωγή πρωτογενούς αργιλίου που έχει θέσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ισούται με 1 514 κιλά ισοδυνάμου διοξειδίου του άνθρακα ανά τόνο.

3.2.2 Από διάφορες αναλύσεις προκύπτει ότι η ενέργεια και οι πρώτες ύλες αντιπροσωπεύουν τους σημαντικότερους ανταγωνιστικούς παράγοντες της βιομηχανίας μη σιδηρούχων μετάλλων στην

ΕΕ. Αναλόγως με τον υποτομέα, το κόστος της ενέργειας και των πρώτων υλών αντιπροσωπεύει από το 50 % έως το 90 % του συνολικού κόστους της παραγωγής κατεργασμένων μετάλλων. Το κόστος των πρώτων υλών κυμαίνεται μεταξύ 30 % και 85 % επί του συνολικού κόστους, ενώ το ενεργειακό κόστος μεταξύ 2 % και 37 % επί του συνολικού κόστους. Αναφορικά με τις πρώτες ύλες, η ανακύκλωση απορριφθέντων μετάλλων (παλιοσίδερα) έχει την ίδια σημασία για τη μεταλλουργία στην ΕΕ με τη χρήση απλών και εμπλουτισμένων μεταλλευμάτων.

3.2.3 Ως προς την εξάρτηση από τις εισαγωγές, σύμφωνα με τους ισχυρισμούς εκπροσώπων της μεταλλουργίας στην ΕΕ (2005), τα συμπεκνώματα βωξίτη, μαγνησίου, σιλίκονης και χαλκού αποτελούν τις πλέον «ευαίσθητες» πρώτες ύλες (π.χ. το 50 % των παγκόσμιων εξαγωγών οπτάνθρακα και το 40 % των παγκόσμιων εξαγωγών συμπεκνωμάτων χαλκού αναλογούν αντιστοίχως στην Κίνα και στη Χιλή).

3.2.4 Σύμφωνα με φορείς της εν λόγω βιομηχανίας, θεωρείται επισφαλής ο εφοδιασμός με απορρίμματα αργιλίου, απορρίμματα χαλκού, πρωτογενή χαλκό, συμπεκνώματα ψευδαργύρου και μολύβδου και, πιο μακροπρόθεσμα, ο εφοδιασμός με απορρίμματα αργιλίου, απορρίμματα χαλκού, συμπεκνώματα χαλκού και πρωτογενή χαλκό.

3.2.5 Η βιομηχανία μη σιδηρούχων μετάλλων καταναλώνει μεγάλες ποσότητες ηλεκτρικού ρεύματος, ιδίως στην περίπτωση των μονάδων παραγωγής αργιλίου, μολύβδου, ψευδαργύρου.

3.2.6 Μεγάλο μέρος των αναγκών σε μη σιδηρούχα μέταλλα καλύπτονται ήδη από τις εισαγωγές και, εφόσον δεν βρεθεί κάποια λύση και εξακολουθήσουν να κλείνουν οι μονάδες μη σιδηρούχων μετάλλων στην ΕΕ, το ποσοστό αυτό θα συνεχίσει να διευρύνεται, με αποτέλεσμα να έχουμε φαινόμενα διαρροής άνθρακα.

3.3 Σιδηρουργία και χαλυβουργία

3.3.1 Το 2010 οι τομείς της σιδηρουργίας και της χαλυβουργίας στην ΕΕ απασχολούσαν άμεσα 360 000 άτομα και κατέγραφαν κύκλο εργασιών της τάξης των 190 δισ. ευρώ. Η συνολική ενεργειακή τους κατανάλωση ανήλθε στα 3 700 GJ, δηλαδή περίπου το ένα τέταρτο της ενέργειας που κατανάλωσε η βιομηχανία της μεταποίησης. Επίσης οι συνολικές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα άγγιζαν τους 350 εκατόνους, μέγεθος το οποίο αντιστοιχεί στο 4 % των συνολικών εκπομπών της ΕΕ.

3.3.2 Υφίστανται δύο μέθοδοι παραγωγής: α) η ολοκληρωμένη μέθοδος, η οποία συνίσταται στην παραγωγή σιδήρου από σιδηρομεταλλεύματα – ωστόσο, με αυτή τη μέθοδο, το 14 % κατά μέσο όρο παράγεται επίσης από θραύσματα και β) η μέθοδος της ανακύκλωσης, στην οποία ως βασική σιδηρούχος πρώτη ύλη για την τροφοδοσία των κλιβάνων ηλεκτρικού τόξου χρησιμοποιούνται παλιοσίδερα.

3.3.3 Σε αμφότερες τις μεθόδους, η ενεργειακή κατανάλωση προέρχεται από τα καύσιμα (κυρίως άνθρακας και οπτάνθρακας) και την ηλεκτρική ενέργεια. Στη μέθοδο της ανακύκλωσης, η ενεργειακή κατανάλωση είναι σαφώς χαμηλότερη (περίπου κατά 80 %). Αντιθέτως, η ολοκληρωμένη μέθοδος βασίζεται στη χρήση συστοιχίας καμίνων οπτανθρακοποίησης, μονάδων συσσωμάτωσης, υψικαμίνων και κλιβάνων εμφύσησης βασικού οξυγόνου.

3.3.4 Η τρέχουσα ενεργειακή κατανάλωση στην ολοκληρωμένη μέθοδο εκτιμάται ότι κυμαίνεται μεταξύ 17 και 23 GJ ανά τόνο προϊόντος θερμής έλασης [1] (πηγή: SET_Plan_Workshop, 2010). Η ελάχιστη τιμή (17 GJ ανά τόνο) θεωρείται θετικό σημείο αναφοράς για μια μονάδα που εφαρμόζει την ολοκληρωμένη μέθοδο· η δε τιμή των 21 GJ ανά τόνο αποτελεί τη μέση τιμή ανά την ΕΕ των 27 κρατών μελών.

3.3.5 Μέρος της κατακόρυφης αυτής πτώσης (περίπου στο ήμισυ) της ενεργειακής κατανάλωσης στην ευρωπαϊκή σιδηρουργία και χαλυβουργία κατά την τελευταία τεσσαρακονταετία οφείλεται στην προτίμηση που επιδεικνύεται στη μέθοδο της ανακύκλωσης έναντι της ολοκληρωμένης μεθόδου (ήτοι άνοδος της χρήσης της πρώτης από το 20 % των δραστηριοτήτων τη δεκαετία του '70 σχεδόν στο 40 % σήμερα).

3.3.6 Εντούτοις, η μεταστροφή προς τη χρήση της μεθόδου της ανακύκλωσης εξαρτάται εν πολλοίς από την ποιότητα και τη διαθέσιμη ποσότητα των απορριφθέντων μετάλλων. Στην Ευρώπη, γύρω στο 80 % των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα από μονάδες που ακολουθούν την ολοκληρωμένη μέθοδο προέρχονται από τα καυσάδια των καμίνων. Αυτά τα καυσάδια χρησιμοποιούνται ευρέως στην ίδια τη βιομηχανία για την κάλυψη περίπου του 80 % των αναγκών της σε ηλεκτρική ενέργεια (πηγή: EUROFER, 2009a).

3.3.7 Η παραγωγή ακατέργαστου χάλυβα το 2008 στην ΕΕ ανήλθε στους 198 μεγατόνους, ήτοι το 14,9 % της συνολικής παγκόσμιας παραγωγής -1 327 μεγατόνοι ακατέργαστου χάλυβα (πηγή: WorldSteel, 2009). Δέκα χρόνια νωρίτερα, μια ελαφρώς χαμηλότερη παραγωγή ακατέργαστου χάλυβα (191 μεγατόνοι) της ΕΕ αντιστοιχούσε στο 24,6 % της παγκόσμιας παραγωγής.

3.4 Κεραμοποιία

3.4.1 Στη βιομηχανία της κεραμοποιίας εργάζονται άμεσα 300 000 άνθρωποι, οι δε δραστηριότητες του τομέα καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα, το οποίο εκτείνεται από την κατασκευή οπτόπλινθων, κεραμιδιών, πηλινων σωλήνων, πλακιδίων τοίχου ή δαπέδου μέχρι είδη υγιεινής, τραπέζια, είδη διακόσμησης, στυλβωτικά προϊόντα, πυρίμαχα κεραμικά προϊόντα, καθώς και λοιπά τεχνικά κεραμικά προϊόντα⁽⁵⁾.

3.4.2 Σε αυτούς τους υποτομείς περιλαμβάνονται εφαρμογές στις κατασκευές, στις διεργασίες υψηλής θερμοκρασίας, στην αυτοκινητοβιομηχανία, στην ενέργεια, στο περιβάλλον, στα καταναλωτικά αγαθά, στις εξορυκτικές δραστηριότητες, στη ναυπηγική, στην άμυνα, στην αεροδιαστημική, στις ιατρικές συσκευές κ.τ.λ. Οι υποτομείς της κεραμοποιίας χαρακτηρίζονται από τη μεγάλη εξάρτησή τους τόσο από εγχώριες όσο και εισαγόμενες πρώτες ύλες.

3.4.3 Η κεραμοποιία στην ΕΕ συνίσταται εν πολλοίς σε ΜΜΕ, οι οποίες αντιπροσωπεύουν μεν περίπου το 10 % των υπαγόμενων στο ΣΕΔΕ μονάδων παραγωγής, αλλά δεν ευθύνονται ούτε καν για το 1 % των συνολικών εκπομπών του τομέα.

3.5 Τσιμεντοβιομηχανία

3.5.1 Το 2010, η τσιμεντοβιομηχανία στην ΕΕ απασχολούσε άμεσα 48 000 εργαζόμενους, καταγράφοντας κύκλο εργασιών της τάξης των 95 δισ. ευρώ για μια παραγωγή 250 μεγατόνων τσιμέντου. Το μέγεθος αναφοράς ως προς την ενεργειακή κατανάλωση ισούται με 110kWh/t, οι δε συνολικές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα αντιστοιχούν στο 3 % του συνόλου στην ΕΕ.

3.5.2 Το τσιμέντο αποτελεί βασικό υλικό στον κατασκευαστικό τομέα, καθώς και στην υδραυλική και πολιτική μηχανική. Η παραγωγή της τσιμεντοβιομηχανίας συναρτάται άμεσα με τη γενικότερη κατάσταση που επικρατεί στον τομέα των κατασκευών και αντανάκλα πιστά την εκάστοτε οικονομική συγκυρία.

3.5.3 Στην ΕΕ, το τσιμέντο παράγεται ως επί το πλείστον με βάση τη σύγχρονη τεχνολογία της «ξηρής μεθόδου». Αυτή η μέθοδος απαιτεί περίπου 50 % λιγότερη ενέργεια από την καύση συσσωματωμάτων υπολειμμάτων καύσης (κλίνκερ) σε καμίνους υγρής μεθόδου.

3.5.4 Το 2009, η παραγωγή τσιμέντου στις 27 χώρες της ΕΕ ήταν περίπου 250 μεγατόνοι, ήτοι το 8,6 % της παγκόσμιας παραγωγής τσιμέντου, η οποία ανερχόταν συνολικά σε περίπου 3 μεγατόνους⁽⁶⁾. Μακράν, το μεγαλύτερο μερίδιο της παγκόσμιας παραγωγής (75 %) ανήκε στην Ασία και μόνον η Κίνα αντιπροσώπευε σχεδόν το ήμισυ της ασιατικής παραγωγής (54,2 %). Αυτά τα στοιχεία φανερώνουν ότι ένα πολύ μεγάλο ποσοστό της παγκόσμιας παραγωγής τσιμέντου προέρχεται από χώρες που δεν εφαρμόζουν το πρωτόκολλο του Κιότο.

3.5.5 Τα βασικά χαρακτηριστικά της τσιμεντοβιομηχανίας στην ΕΕ είναι τα εξής: η λειτουργία της προϋποθέτει μεγάλα κεφάλαια (150 εκατ. ευρώ ανά μεγατόνο παραγόμενου τσιμέντου) και υψηλή ενεργειακή κατανάλωση (60-130 κιλά πετρελαίου ή ισοδυνάμου πετρελαίου ανά τόνο, συν 90-130 KWh ηλεκτρικού ρεύματος ανά τόνο).

3.5.6 Ένα άλλο αξιοσημείωτο στοιχείο της τσιμεντοβιομηχανίας στην ΕΕ είναι η ύπαρξη περιφερειακών αγορών τσιμέντου με εμβέλεια μικρότερη των 320 χλμ..

3.5.7 Η τσιμεντοβιομηχανία ευθύνεται για ορισμένους από τους υψηλότερους δείκτες εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα (ήτοι το 5 % των παγκόσμιων ανθρωπογενών εκπομπών⁽⁷⁾). Οι κύριες πηγές εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα στη τσιμεντοβιομηχανία είναι η απανθρακοποίηση των πρώτων υλών και η χρήση καυσίμων.

3.5.8 Εκτιμάται ότι οι εκπομπές από τη διαδικασία απανθρακοποίησης αντιπροσωπεύουν περίπου το 50 % των συνολικών εκπομπών από μονάδες παραγωγής τσιμέντου, ενώ άλλο ένα 40 % προέρχεται από τη χρήση καυσίμων. Το διοξείδιο του άνθρακα που εκλύεται ως αποτέλεσμα αυτών των δύο διεργασιών θεωρείται άμεση εκπομπή. Στις πηγές έμμεσων εκπομπών (περίπου 10 % των εκπομπών από μονάδες παραγωγής τσιμέντου) συγκαταλέγονται οι μεταφορές και η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας που χρησιμοποιείται στις τσιμεντοβιομηχανίες⁽⁸⁾.

3.5.9 Η ανάπτυξη του τομέα της τσιμεντοβιομηχανίας στην ΕΕ εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις πολιτικές και τις αποφάσεις της ΕΕ σχετικά με το διοξείδιο του άνθρακα και τους άλλους ρύπους.

3.5.10 Στον συγκεκριμένο τομέα εφαρμόζεται το ΣΕΔΕ στην παραγωγή τσιμέντου (κλίνκερ) σε περιστροφικές καμίνους με ημερήσια δυνατότητα επεξεργασίας άνω των 500 τόνων. Από στοιχεία των τελευταίων ετών⁽⁹⁾ συνάγεται ότι τα επίπεδα εκπομπών στον τομέα της τσιμεντοβιομηχανίας ήταν χαμηλότερα του αναμενομένου και τούτο διότι η υψηλή τιμή των δικαιωμάτων εκπομπής διοξειδίου του άνθρακα μπορεί να αποδειχθεί μεγαλύτερο κίνητρο από την αύξηση της παραγόμενης ποσότητας τσιμέντου· ο δε σχεδιασμός του ΣΕΔΕ είναι τέτοιος που θα μπορούσε να περιορίσει την παραγωγή. Αντιστοίχως, πριν από την κατανομή ποσοστώσεων θα πρέπει να πραγματοποιείται μια ανάλυση για τον καθορισμό βιώσιμων στόχων, την αποφυγή στρεβλώσεων στην αγορά και την παροχή κινήτρων στους επιχειρηματίες με σκοπό τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και ταυτόχρονα τη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα.

⁽⁶⁾ Ενημερωτική έκθεση με θέμα «Η εξέλιξη της ευρωπαϊκής βιομηχανίας τσιμέντου», CCM/040, CESE 1041/2007.

CEMBUREAU (Ευρωπαϊκή Ένωση Τσιμεντοβιομηχανιών), Evolution & Energy Trends (Εξέλιξη και ενεργειακές τάσεις), <http://www.cembureau.be/> Μάιος 2011.

⁽⁷⁾ «Carbon dioxide emissions from the global cement industry» (Εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα από την παγκόσμια τσιμεντοβιομηχανία), Ernst Worrell, Lynn Price, Nathan Martin, Chris Hendriks και Leticia Ozawa Meida, *Annual Review of Energy and the Environment*, Νοέμβριος 2001, τ. 26, σ. 303-329.

⁽⁸⁾ Vanderborght B., Brodmann U., 2001. The Cement CO₂ Protocol: CO₂ Emissions Monitoring and Reporting Protocol for the Cement Industry. Guide to the Protocol, version 1.6 (Το πρωτόκολλο διοξειδίου του άνθρακα για το τσιμέντο: Ο έλεγχος των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και το πρωτόκολλο αναφοράς για την τσιμεντοβιομηχανία – Επεξηγηματικός οδηγός του πρωτοκόλλου), www.wbcsdcement.org.

⁽⁹⁾ Έκθεση που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα Euronews τον Μάιο του 2006.

⁽⁵⁾ ΕΕ C 317, 23/12/2009, σ. 7.

3.6 Υαλουργία

3.6.1 Το 2010, ο τομέας της υαλουργίας απασχολούσε άμεσα 200 000 εργαζόμενους (εκ των οποίων 1 300 παραγωγοί και ειδικοί στην επεξεργασία), με συνολική παραγωγή 34 εκατομμυρίων (30 % επί της συνολικής παγκόσμιας παραγωγής). Μέσω της ανακύκλωσης ενός τόνου γυαλιού επιτυγχάνεται η εξοικονόμηση 670 κιλών εκλυόμενου διοξειδίου του άνθρακα· σημειώτεον ότι οι ετήσιες εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα ανέρχονται περίπου στους 25 εκατομμύρια.

3.6.2 Το γυαλί αποτελείται κυρίως από εξυαλωσίμα υλικά όπως το διοξείδιο του πυριτίου (άμμος υψηλής ποιότητας), από καυστικά αλκάλια (κυρίως ανθρακικό νάτριο και ανθρακικό κάλιο), για την υγροποίηση του στέρεου διοξειδίου του πυριτίου, σταθεροποιητές για την ελάττωση της διάβρωσης του γυαλιού (οξείδιο του ασβέστιο, μαγνήσιο και οξείδιο του αργιλίου), ορισμένα διαυγαστικά υάλου και άλλα πρόσθετα σε μικρές ποσότητες, τα οποία προσδίδουν τα διάφορα χαρακτηριστικά σε κάθε τύπο γυαλιού.

3.6.3 Η πιο διαδεδομένη κατηγοριοποίηση του γυαλιού γίνεται με βάση τη χημική του σύνθεση· έτσι προκύπτουν οι εξής τέσσερις κατηγορίες: α) υάλος με προσθήκη νατρασβέστου, β) μολυβδόχα κρύσταλλα και υαλοκρύσταλλα, γ) βιοπυριτική υάλος και δ) ειδική υάλος.

3.6.4 Η κατασκευή γυάλινων δοχείων (φιάλες και βάζα) είναι ο μεγαλύτερος υποτομέας της υαλουργίας στην ΕΕ, αντιπροσωπεύοντας άνω του 60 % της συνολικής παραγωγής υάλου. Γυάλινα δοχεία κατασκευάζονται σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ πλην της Ιρλανδίας και του Λουξεμβούργου. Η ΕΕ αποτελεί τη μεγαλύτερη παγκοσμίως περιφέρεια παραγωγής γυάλινων δοχείων, αριθμώντας περίπου 140 μονάδες παραγωγής.

3.6.5 Η επίπεδη υάλος αποτελεί τον δεύτερο σε μέγεθος υποτομέα της υαλουργίας στην ΕΕ, συγκεντρώνοντας το 22 % της συνολικής παραγωγής. Περιλαμβάνει την παραγωγή υαλοπινάκων επιπλεύσεως και υάλου από έλαση. Σήμερα στην ΕΕ λειτουργούν 5 κατασκευαστές υαλοπινάκων επιπλεύσεως και άλλοι 5 κατασκευαστές επίπεδης υάλου. Το 2008, οι συνολικές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα του υποτομέα κατασκευής επίπεδης υάλου κυμαίνονταν στους 7 εκατομμύρια, εκ των οποίων 6,5 εκατομμύρια από τις κατασκευές υαλοπινάκων επιπλεύσεως και περίπου 0,5 εκατομμύρια από τις κατασκευές υάλου από έλαση (πηγή: CITL).

3.6.6 Οι ίνες υάλου συνεχούς νήματος (CFGF) παράγονται και διατίθενται σε ποικίλες μορφές: νήματα με απανωτές στρώσεις (rovings), πετάσματα (mat), κομμένοι κλώνοι, υφαντικά νήματα, ιστός και κατεργασμένες ίνες. Η βασική τελική χρήση (περίπου το 75 %) είναι η ενίσχυση σύνθετων υλικών –κυρίως θερμοσκληρυνόμενη ρητίνη, αλλά και θερμοπλαστικά. Οι κυριότερες αγορές σύνθετων υλικών είναι η οικοδομική βιομηχανία, η αυτοκινητοβιομηχανία και οι μεταφορές (50 %), καθώς και οι βιομηχανίες των ηλεκτρονικών και των ηλεκτρικών ειδών.

3.6.7 Ακολουθώς παρατίθενται ορισμένα στοιχεία σχετικά με το αποτύπωμα διοξειδίου του άνθρακα του υποτομέα:

- Μέσο ετήσιο επίπεδο παραγωγής: 870 000 τόνοι ινών υάλου συνεχούς νήματος
- Μέσο επίπεδο άμεσων εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα: 640 000 τόνοι
- Μέσες εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα ανά τόνο: 735 κιλά διοξειδίου του άνθρακα ανά τόνο παραγόμενων ινών υάλου συνεχούς νήματος.

3.6.8 Στον υποτομέα των ειδικών κρυστάλλων αντιστοιχεί το 6 % της συνολικής παραγωγής του τομέα της υαλουργίας –ως προς την παραγόμενη ποσότητα σε τόνους καταλαμβάνει την τέταρτη θέση. Τα κυριότερα προϊόντα του είναι τα εξής: κρύσταλλα για τηλεοράσεις και οθόνες, φωτιστικά κρύσταλλα (ηλεκτρικοί λαμπτήρες και γλόμπι), οπτικά κρύσταλλα και κρύσταλλα για τεχνικές

χρήσεις, βιοπυριτική και κεραμική υάλος (μαγειρικά σκεύη και πυρίμαχες οικιακές συσκευές), καθώς και κρύσταλλα για τη βιομηχανία των ηλεκτρονικών (οθόνες υγρών κρυστάλλων).

3.6.9 Ο υποτομέας των οικιακών υαλικών είναι ένας από τους μικρότερους της υαλουργίας με μόλις 4 % επί της συνολικής παραγωγής. Στον εν λόγω υποτομέα εντάσσεται η παραγωγή γυάλινων ειδών εστίασης, μαγειρικών σκευών και διακοσμητικών αντικειμένων (μεταξύ άλλων ποτήρια, φλιτζάνια, γαβάδες, πιάτα, σκεύη, βάζα και στολίδια).

4. Γενική επισκόπηση του θέματος των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα στην ΕΕ κατά το 2010.

4.1 Το ΣΕΔΕ στην ΕΕ οριοθετεί τις εκπομπές περίπου 12 600 μονάδων παραγωγής, μεταξύ των οποίων μονάδες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, εργοστάσια και διυλιστήρια. Το σύστημα καλύπτει το 40 % των συνολικών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στην ΕΕ. Σύμφωνα με ορισμένες αναλύσεις βασισμένες σε στοιχεία για τη βιομηχανική παραγωγή, οι εκπομπές αυξήθηκαν το 2010 κατά 3,2 %, σε αντιδιαστολή με την πώση της τάξης σχεδόν του 11,3 % που είχε σημειωθεί το 2009 (πηγή: Barclays Capital, Nomisma Energia, IdeaCarbon).

4.2 Σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος, οι συνολικές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου στην ΕΕ το 2009 ανέρχονταν περίπου στους 4,6 δισ. τόνους. Εάν αυτές οι εκπομπές αυξηθούν αντιστοίχως προς την άνοδο των επιπέδων των βιομηχανικών ανθρακούχων εκπομπών του περασμένου έτους, η ΕΕ θα υπερβεί κατά 300 εκατομμύρια τον στόχο των 4,5 δισ. τόνων αερίων του θερμοκηπίου για το 2020. Κατά τους ειδικούς της ΕΕ σε θέματα κλίματος, η ΕΕ θα καταφέρει να επιτύχει αυτόν τον στόχο, εφόσον υλοποιήσει τους στόχους της απόδοσης και των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

4.3 Διοξείδιο του άνθρακα

Οι εκπομπές υπό το ΣΕΔΕ στην ΕΕ αυξήθηκαν το 2010 ως απόρροια της ανόδου της ζήτησης ενέργειας και της παραγωγής σε όλους τους βιομηχανικούς τομείς· με άλλα λόγια, οι επιχειρήσεις κατανάλωσαν μεγαλύτερες ποσότητες ορυκτών καυσίμων για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και θέρμανσης (πηγή: Sikorski).

Η αύξηση του κόστους του φυσικού αερίου υποχρέωσε τις μονάδες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας να καταφύγουν στη χρήση περισσότερο άνθρακα, ο οποίος αποτελεί πηγή μεγαλύτερων εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα.

5. Παρατηρήσεις της ΕΟΚΕ

5.1 Η αλυσίδα προστιθέμενης αξίας συναρτάται με τη διαθεσιμότητα και την ποιότητα των υλικών, οι δε βασικές βιομηχανίες στην ΕΕ προσφέρουν υλικά πρώτης ποιότητας. Η βιομηχανία της μεταποίησης στην ΕΕ διαθέτει υψηλό ποιοτικό επίπεδο και επιδεικνύει συνεχή καινοτομία μέσω της έρευνας· στη χαλυβουργία, λόγου χάρι, το 70 % της ποιότητας εξαρτάται από τον τύπο της χύτευσης. Η ποιότητα αυτή διατηρείται και, ει δυνατόν, ενισχύεται.

5.2 Χωρίς ισχυρή, ανταγωνιστική και καινοτόμο βιομηχανία, η ΕΕ δεν θα μπορέσει να επιτύχει κανένα βιώσιμο στόχο, όπως αυτούς που έχει θέσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα.

5.3 Το ΣΕΔΕ στην ΕΕ είναι ένα σύστημα με «ανώτατα όρια και δικαιώματα εμπορίας» και έχει υιοθετηθεί ως χρήσιμο εργαλείο για την υλοποίηση του στόχου της ΕΕ να περιορίσει τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου τουλάχιστον κατά 20 % έως το 2020 –σε σχέση με τα επίπεδα του 1990– και κατά 30 %, εφόσον επιτευχθεί συμφωνία παγκόσμιας εμβέλειας. Το ΣΕΔΕ αφορά περίπου 12 500 μονάδες παραγωγής του ενεργειακού και βιομηχανικού τομέα, οι οποίες μαζί ευθύνονται σχεδόν για το ήμισυ των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα στην ΕΕ και για το 40 % των συνολικών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.

5.4 Το ΣΕΔΕ ισχύει σήμερα σε 30 χώρες (τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ συν την Ισλανδία, το Λίχτενσταϊν και τη Νορβηγία). Συγκριτικά με άλλους τομείς που δεν αποτελούν μέρος του συστήματος, όπως είναι οι μεταφορές, οι μονάδες που υπάγονται στο ΣΕΔΕ πέτυχαν σημαντική ελάττωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Ωστόσο, οι βιομηχανίες εντάσεως ενέργειας ωθούνται πάντοτε προς τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης λόγω του συνεχώς αυξανόμενου κόστους ενέργειας. Θα ήταν ιδιαίτερως επιθυμητή η ενδεδειγμένη ανάλυση των μειώσεων εκπομπών που αποδίδονται στο ΣΕΔΕ της ΕΕ.

6. Οι κοινωνικές και περιβαλλοντικές πιυχές

6.1 Ο μόνος τρόπος για να υπερασπιστούμε το βιομηχανικό σύστημα, τους εργαζόμενους στην ΕΕ, τα ευρωπαϊκά συμφέροντα, το περιβάλλον και την υγεία των καταναλωτών είναι να ληφθεί μέριμνα ώστε κανένα από αυτά τα συμφέροντα να μην επικρατήσει εις βάρος των υπολοίπων και να αναζητηθεί η βέλτιστη εξισορρόπηση των περιβαλλοντικών με τις κοινωνικές και οικονομικές πολιτικές.

6.2 Η ΕΟΚΕ συμμερίζεται τους περιβαλλοντικούς στόχους και εκείνους της κοινωνικής βιωσιμότητας, επισημαίνει δε ορισμένα πεδία στα οποία θα πρέπει να υπάρξουν ολοκληρωμένες και σφαιρικές παρεμβάσεις κατά προτεραιότητα.

6.3 Πρωτίστως, χρειαζόμαστε αποτελεσματικά υποστηρικτικά προγράμματα για την ανάπτυξη των επαγγελματικών κλάδων μέσω της κατάρτισης, η οποία θα δημιουργήσει τις απαιτούμενες δεξιότητες για την αντιμετώπιση των τεχνολογικών προκλήσεων και την επίτευξη περισσότερων και καλύτερων αποτελεσμάτων στο θέμα της ενεργειακής απόδοσης. Οι βιομηχανίες εντάσεως ενέργειας χαρακτηρίζονται από συνεχείς διαδικασίες παραγωγής και υψηλό βαθμό ευθύνης των εργαζομένων, με αποτέλεσμα οι νέοι να τις θεωρούν ελάχιστα ελκυστική προοπτική. Επομένως, απαιτείται να δοθούν ειδικά κίνητρα για την προώθηση προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης (π.χ. υποτροφίες) προκειμένου να διατηρηθούν οι ευρωπαϊκές δεξιότητες σε αυτούς τους κλάδους.

6.4 Χρειάζεται να παρασχεθούν κίνητρα για τη διευκόλυνση της κινητικότητας των τεχνικών και των εξειδικευμένων εργατών προκειμένου να διαδοθούν η τεχνογνωσία και οι ορθές πρακτικές σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

6.5 Θα πρέπει επίσης να δοθεί ιδιαίτερη βαρύτητα στις μεταβατικές περιόδους για την κατάλληλη συνδρομή των εργαζομένων που πληττούν οι αναδιαρθρώσεις, λόγω των συνεκλούμενων αλλαγών στην προσπάθεια σύζευξης της παραγωγής με τις εκάστοτε ανάγκες· η διαδικασία αυτή θα πρέπει να υποστηριχθεί από επενδύσεις του δημόσιου τομέα.

6.6 Θα πρέπει να υπάρξει προσήλωση στον στόχο των μεταλλαγών στις βιομηχανίες εντάσεως ενέργειας μέσω κατάλληλων εκτιμήσεων του αντικτύπου τους στις κοινωνίες και στους εργαζόμενους, προς αποφυγή αρνητικών συνεπειών και προκειμένου να προλειανθεί το έδαφος για την εισαγωγή νέων μοντέλων παραγωγής.

6.7 Κρίνεται απαραίτητο το ευρύ κοινό να κατανοήσει, να αντιληφθεί και να ενημερωθεί σχετικά με τα οφέλη που μπορεί να προσπορίσει μια εξόχως ενεργειακή αποδοτική βιομηχανία. Κατ'αντιστοιχία προς την επισήμανση των προϊόντων, θα πρέπει να επισημαίνονται και οι ενεργειακά αποδοτικές διαδικασίες που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή τους. Με άλλα λόγια, θα πρέπει να υπάρξει διττή επισήμανση· όχι μόνο του προϊόντος, αλλά και του εργοστασίου το οποίο συνέβαλε στη διατήρηση υψηλού επιπέδου συνολικής απόδοσης.

6.8 Επιπροσθέτως, οι βιομηχανίες εντάσεως ενέργειας χρήζουν περαιτέρω υποστήριξης σε θέματα έρευνας και καινοτομίας. Θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν, μέσω του ισχύοντος χρηματοδοτικού συστήματος της ΕΕ, ειδικά εργαλεία (π.χ. το SPIRE συμπράξεων ιδιωτικού-δημόσιου τομέα για τη βιώσιμη βιομηχανία) προκειμένου να διευρυνθεί το πεδίο δράσης των βιομηχανικών έργων. Χάρη στις κοπώδεις προσπάθειες που καταβάλλονται μέσω των τεχνολογικών διαύλων, έχει δημιουργηθεί ένα ευνοϊκότερο περιβάλλον όπου οι βιομηχανίες μπορούν να ανταποκριθούν καλύτερα στα ενωσιακά προγράμματα-πλαίσιο. Τέλος, θα πρέπει να υπογραμμιστεί και ο ρόλος των οργανώσεων έρευνας και ανάπτυξης καθότι συμβάλλουν σημαντικά στη συνέχιση της αλυσίδας της καινοτομίας, προωθώντας τις ιδέες μέχρι το στάδιο της βιομηχανικής εφαρμογής τους.

7. Η διεθνής διάσταση

7.1 Οι ΗΠΑ, η Ιαπωνία, η Ρωσία, η Βραζιλία, η Ινδία και κυρίως η Κίνα (με 22 % επί των συνολικών τιμών εκπομπών κατέχει τα πρωτεία) πρέπει να αναλάβουν τις ευθύνες τους. Μαζί με την ΕΕ, οι χώρες αυτές παράγουν πάνω από το 70 % των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα (με στοιχεία του 2007). Η σύναψη συμφωνίας για το κλίμα και την υγεία του πλανήτη κρίνεται απαραίτητη για την αντιμετώπιση των προβλημάτων λόγω της ανθρωπογενούς ανόδου της θερμοκρασίας.

7.2 Η ΕΟΚΕ έχει επανειλημμένα ταχθεί υπέρ αυτών των ενωσιακών πολιτικών, προτείνοντας να καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε να επιτευχθεί μια δίκαιη διεθνής συμφωνία, βάσει της οποίας θα επιμερίζονται οι σχετικές ευθύνες και το κόστος, λαμβάνοντας υπόψη ποικίλους παράγοντες και όχι μόνο γεγονότα και αριθμητικά στοιχεία.

7.3 Οι πολιτικές για την αλλαγή του κλίματος μπορούν να επιτύχουν μόνο εάν καταστεί δυνατός ο προσδιορισμός νέων στόχων μετά το Κιότο για τις χώρες του κόσμου με τις μεγαλύτερες εκπομπές στην προσεχή διάσκεψη του Ντέρμπαν. Από την πλευρά της, η ΕΕ έχει δεσμευτεί να υλοποιήσει ακόμη πιο φιλόδοξους στόχους, αναλόγως με την παγκόσμια συμφωνία που τελικά θα συναφθεί. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει αυτή την προσέγγιση, υπό την προϋπόθεση ότι θα αναγνωριστούν ρητώς και θα γίνουν σεβαστοί οι προβληματισμοί σχετικά με τις συνθήκες βιωσιμότητας των επιχειρήσεων και των εργαζομένων της ΕΕ.

Βρυξέλλες, 8 Δεκεμβρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

III

(Προπαρασκευαστικές πράξεις)

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

476Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ 7ΗΣ ΚΑΙ 8ΗΣ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2011

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, και την Επιτροπή των Περιφερειών — Ολοκλήρωση του πρώτου Ευρωπαϊκού Εξαμήνου συντονισμού της οικονομικής πολιτικής: κατευθύνσεις για τις εθνικές πολιτικές την περίοδο 2011-2012»

[COM(2011) 400 τελικό]

(2012/C 43/02)

Γενικός εισηγητής: ο κ. **Michael SMYTH**

Στις 7 Ιουνίου 2011, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την

Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, και την Επιτροπή των Περιφερειών Ολοκλήρωση του πρώτου Ευρωπαϊκού Εξαμήνου συντονισμού της οικονομικής πολιτικής: κατευθύνσεις για τις εθνικές πολιτικές την περίοδο 2011-2012

COM(2011) 400 τελικό.

Στις 14 Ιουνίου 2011, το Προεδρείο της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής ανέθεσε στην επιτροπή «στρατηγική "Ευρώπη 2020"» τις σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες.

Λόγω του επείγοντος χαρακτήρα των εργασιών, κατά την 476η σύνοδο ολομέλειας, της 7ης και 8ης Δεκεμβρίου 2011 (συνεδρίαση της 8ης Δεκεμβρίου 2011), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή όρισε γενικό εισηγητή τον κ. SMYTH και υιοθέτησε με 136 ψήφους υπέρ και 6 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα

1.1 Η Ένωση και ο πληθυσμός της διέρχονται τη χειρότερη οικονομική, κοινωνική και πολιτική κρίση της ιστορίας τους, η οποία επηρεάζει σημαντικά τα κράτη μέλη και τους λαούς τους και απειλεί βασικά επιτεύγματα, όπως είναι το ενιαίο νόμισμα, το Σύμφωνο Σταθερότητας και η εσωτερική αγορά. Κατά την προηγούμενη χρηματοπιστωτική κρίση, η ταχεία και αποφασιστική κοινή δράση των ευρωπαίων ηγετών υπήρξε ο παράγοντας που απέτρεψε μία μακρά περίοδο ύφεσης. Η Ευρώπη αντιμετωπίζει τώρα άλλη μία εξίσου σοβαρή πρόκληση και απαιτείται εκ νέου πολύ ισχυρή πολιτική στάση συνεργασίας. Δεν υπάρχει κράτος μέλος που να δύναται αφ' εαυτού να αντιμετωπίσει την κρίση του ευρώ και πλέον τίθεται το εξής κρίσιμο πολιτικό δίλημμα: είτε ενισχύεται η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση προκειμένου να ξεπεραστεί η κρίση, είτε η τελευταία θα πλήξει σοβαρά την πρώτη, θέτοντας σε κίνδυνο την ίδια της την ύπαρξη.

1.2 Απαιτούνται άμεσα μέτρα προκειμένου να μειωθεί το χρέος, να εξυγιανθούν τα δημόσια οικονομικά και να αυξηθεί το επίπεδο εμπιστοσύνης των ανθρώπων και των επιχειρήσεων. Ωστόσο, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής θα πρέπει να βλέπουν πέρα από την εκάστοτε κρίση και να μην εξαντλούν τις προσπάθειές τους στις βραχυπρόθεσμες και μεσοπρόθεσμες ενέργειες. Υπάρχει σαφής ανάγκη για μακροπρόθεσμες μεταρρυθμίσεις και η δράση ή η αδράνεια εκτιμάται ότι θα έχει βραχυπρόθεσμες, αν όχι άμεσες, συνέπειες στο κόστος δανεισμού των κρατών μελών.

1.3 Υπό αυτό το πρίσμα, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η στρατηγική «Ευρώπη 2020» είναι πιο αναγκαία από ποτέ, καθότι προσφέρει ένα εκτενές πλαίσιο μεταρρυθμίσεων με σκοπό την εξασφάλιση της βιώσιμης ανάπτυξης και τη θωράκιση της ΕΕ από μελλοντικούς κλονισμούς.

1.4 Απαιτείται να υπάρξει κατάλληλη ισορροπία μεταξύ των παραμέτρων της στρατηγικής, δηλαδή του οικονομικού, κοινωνικού και περιβαλλοντικού σκέλους –η έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη είναι αλληλένδετες και ενισχύουν η μία την άλλη. Ομοίως, θα πρέπει να δοθεί έμφαση στην οικονομική ανάπτυξη, στην προαγωγή του επιχειρηματικού πνεύματος, στις ΜΜΕ, στην ανταγωνιστικότητα, στην καινοτομία, στη βιωσιμότητα και στο περιβάλλον, στα κοινωνικά δικαιώματα, στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, καθώς και στην εκπαίδευση.

1.5 Εν μέσω μιας ιδιαίτερα δυσχερούς οικονομικής συγκυρίας και δημοσιονομικής λιτότητας των κρατών μελών, το ζητούμενο είναι περισσότερο από ποτέ η κατάλληλη εφαρμογή της στρατηγικής.

1.6 Η ΕΟΚΕ με ανησυχία διαπιστώνει την ανεπάρκεια των δεσμεύσεων που έχουν αναλάβει τα κράτη μέλη στα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων –όπως προκύπτει και από την Ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης⁽¹⁾– προκειμένου να ανταπεξέλθουν στους περισσότερους στόχους της στρατηγικής (ως προς την εκπαίδευση, την απασχόληση, την έρευνα και την ανάπτυξη, τον περιορισμό της φτώχειας, τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, την ενεργειακή επάρκεια και την ανανεώσιμη ενέργεια).

1.7 Τα κράτη μέλη οφείλουν να εντείνουν τις προσπάθειές τους και να εφαρμόσουν πιο φιλόδοξες εθνικές τροποποιήσεις έτσι ώστε να έχουν ακόμα πιθανότητες να επιτύχουν τους στόχους της στρατηγικής μέχρι το 2020, θέτοντας ως προτεραιότητα τους παράγοντες που συντελούν στην αύξηση της ανάπτυξης (εκπαίδευση, καινοτομία, ενέργεια, διασυνδέσεις στις μεταφορές κ.τ.λ.). Ως εκ τούτου, κρίνεται καθοριστικής σημασίας η κατάλληλη υλοποίηση αυτών των δεσμεύσεων.

1.8 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η συμμετοχή της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών και των κοινωνικών εταίρων στην υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων και της αναπτυξιακής στρατηγικής θα έχει καθοριστική σημασία για την επιτυχία τους και θα ενθαρρύνει τις εθνικές διοικήσεις και την ΕΕ να επιτύχουν απτά αποτελέσματα. Για τον λόγο αυτόν, η ΕΟΚΕ θα συνεχίσει τις κοινές εργασίες με το δίκτυο των εθνικών Οικονομικών και Κοινωνικών Συμβουλίων (ΟΚΣ) και των παρεμφερών οργανώσεων στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Αφενός, θα γίνει έτσι αντιληπτή η ανάγκη για μεταρρυθμίσεις εντός των κρατών μελών και, αφετέρου, θα εξασφαλιστεί ότι οι οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες επιτόπου θα είναι γνωστές στους φορείς λήψης πολιτικών αποφάσεων σε ενωσιακό επίπεδο.

2. Γενικό πλαίσιο

2.1 Το πρώτο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο, το οποίο αποτελεί νέα μέθοδο διακυβέρνησης με στόχο τη βελτίωση του συντονισμού της οικονομικής πολιτικής μεταξύ της ΕΕ και των κρατών μελών, ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 2011, όταν η Επιτροπή παρουσίασε την Ετήσια Επισκόπηση της Ανάπτυξης⁽²⁾, η οποία εγκρίθηκε και ολοκληρώθηκε από το Εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο⁽³⁾.

⁽¹⁾ Ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης 2012, COM(2011) 815, 23/11/2011.

⁽²⁾ «Ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης 2011: παρουσίαση της ολοκληρωμένης απάντησης της ΕΕ στην κρίση» - COM(2011) 11, 12/1/2011, περιλαμβανομένου του σχεδίου της Κοινής Έκθεσης για την Απασχόληση.

⁽³⁾ Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, 24/25 Μαρτίου 2011, EUCO 10/1/11 REV 1.

2.2 Στο πλαίσιο αυτό, τα κράτη μέλη παρουσίασαν στο τέλος του Απριλίου 2011 Προγράμματα Σταθερότητας ή Σύγκλισης (ΠΣΣ) σχετικά με τα δημόσια οικονομικά τους και Εθνικά Προγράμματα Μεταρρυθμίσεων (ΕΠΜ), τα οποία παρουσίαζαν βασικά πολιτικά μέτρα για την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Πέραν τούτου, τα περισσότερα μέρη του Συμφώνου για το Ευρώ + υπέβαλαν συγκεκριμένες δεσμεύσεις βάσει του συμφώνου αυτού⁽⁴⁾.

2.3 Μετά την αξιολόγηση των εν λόγω προγραμμάτων και δεσμεύσεων, η Επιτροπή εξέδωσε ειδικές συστάσεις για κάθε χώρα, καθώς και συστάσεις για την ευρωζώνη⁽⁵⁾. Οι εν λόγω συστάσεις εστιάζονται σε πεδία όπου τα κράτη μέλη απαιτείται να λάβουν περισσότερα μέτρα προκειμένου να δώσουν ώθηση στις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου⁽⁶⁾ τις ενέκρινε, ολοκληρώνοντας το πρώτο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο και σηματοδοτώντας την έναρξη του «εθνικού εξαμήνου».

2.4 Στο παρόν έγγραφο λαμβάνεται ως αφετηρία η ανακοίνωση της Επιτροπής με θέμα «Ολοκλήρωση του πρώτου Ευρωπαϊκού Εξαμήνου συντονισμού της οικονομικής πολιτικής: κατευθύνσεις για τις εθνικές πολιτικές την περίοδο 2011-2012»⁽⁷⁾, η οποία δημοσιεύθηκε τον Ιούνιο του 2011. Στο επίκεντρο βρίσκονται διάφορα σημαντικά ζητήματα, όπως:

— η ενίσχυση της διακυβέρνησης όσον αφορά τη Στρατηγική,

— η βελτίωση της επικοινωνίας σχετικά με τη Στρατηγική και

— η βελτίωση της συγκεκριμένης υλοποίησής της από τα κράτη μέλη.

2.5 Θα αποτελέσει μέρος της νέας «Ολοκληρωμένης Έκθεσης»⁽⁸⁾, η οποία θα παρουσιαστεί από το διαδραστικό δίκτυο που δημιουργήθηκε από την ΕΟΚΕ με τις εθνικές ΟΚΕ και άλλες παρεμφερείς οργανώσεις εταίρους.

2.6 Οι συγκεκριμένες πολιτικές που καλύπτονται από τη στρατηγική «Ευρώπη 2020» μελετήθηκαν περισσότερο στην προηγούμενη γνωμοδότηση με θέμα «Ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης:

⁽⁴⁾ Παράρτημα 1 των συμπερασμάτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, 24/25 Μαρτίου 2011, EUCO 10/1/11 REV 1.

⁽⁵⁾ Για ορισμένα κράτη μέλη τα οποία λαμβάνουν οικονομική βοήθεια από τα κράτη μέλη της ευρωζώνης και το ΔΝΤ, η Επιτροπή συνιστά απλώς την εφαρμογή του Μνημονίου συμφωνίας και των συμπληρωμάτων του, στα οποία αναφέρονται οι όροι οικονομικής πολιτικής σύμφωνα με την καταβληθείσα οικονομική βοήθεια. Η συγκεκριμένη βοήθεια θα πρέπει να συναρτάται με τον βαθμό υλοποίησης της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

⁽⁶⁾ Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, 23/24 Ιουνίου 2011, EUCO 23/11.

⁽⁷⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των περιφερειών «Ολοκλήρωση του πρώτου Ευρωπαϊκού Εξαμήνου συντονισμού της οικονομικής πολιτικής: κατευθύνσεις για τις εθνικές πολιτικές την περίοδο 2011-2012», COM (2011) 400 τελικό.

⁽⁸⁾ Μία πρώτη «Ολοκληρωμένη Έκθεση σχετικά με τη Στρατηγική της Λισαβόνας μετά το 2010» παρουσιάστηκε από την ΕΟΚΕ ενόψει της χάραξης της νέας ευρωπαϊκής στρατηγικής για το χρονικό διάστημα μετά το 2010. Την εν λόγω γνωμοδότηση προπαρασκεύασε το Παρατηρητήριο της ΕΟΚΕ για τη Στρατηγική της Λισαβόνας και σε αυτήν περιλαμβάνονταν οι απόψεις των εθνικών Οικονομικών και Κοινωνικών Συμβουλίων (ΟΚΣ) και των οργανώσεων εταίρων, καθώς και η γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ σχετικά με τη Στρατηγική της Λισαβόνας μετά το 2010 (εισηγητής ο κ. Greif).

παρουσίαση της ολοκληρωμένης απάντησης της ΕΕ στην κρίση»⁽⁹⁾. Πράγματι, σε συνέχεια της διαβούλευσης σχετικά με την Ετήσια Επισκόπηση της Ανάπτυξης, η ΕΟΚΕ υιοθέτησε γνωμοδότηση η οποία στήριζε πλήρως τη στρατηγική «Ευρώπη 2020», το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο και παρότρυνε την Επιτροπή να προασπισθεί την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της διότι με την πρώτη Ετήσια Επισκόπηση της Ανάπτυξης χάθηκε η ευκαιρία να υποβληθούν πολιτικές προτάσεις, ούτως ώστε να επιτευχθεί η έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη. Δεδομένης της σοβαρής επιδείνωσης των οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών, θα πρέπει πλέον να προωθηθούν αυτές οι προτάσεις.

2.7 Με τη γνωμοδότηση υποβλήθηκαν επίσης συγκεκριμένες προτάσεις για τα δέκα σημεία που προώθησε η Επιτροπή: εφαρμογή αυστηρής δημοσιονομικής εξυσίανσης, διόρθωση μακροοικονομικών ανισορροπιών, διασφάλιση της σταθερότητας του χρηματοοικονομικού τομέα, βελτίωση της ελκυστικότητας της εργασίας, μεταρρύθμιση των συνταξιοδοτικών συστημάτων, επιστροφή των ανέργων στην εργασία, εξορρόπηση ασφάλειας και ευελιξίας, αξιοποίηση των δυνατοτήτων της ενιαίας αγοράς, προσέλκυση ιδιωτικού κεφαλαίου για τη χρηματοδότηση της ανάπτυξης και εξασφάλιση οικονομικά συμφέρουσας πρόσβασης στην ενέργεια.

2.8 Μετά την έκδοση από πλευράς Επιτροπής της Ετήσιας επισκόπησης της ανάπτυξης για το 2012⁽¹⁰⁾, η ΕΟΚΕ σκοπεύει να παρουσιάσει μια γνωμοδότηση με κύριο θέμα την έκθεση προόδου της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», ενόψει και της προγραμματισμένης για τον Μάρτιο του 20121 συνόδου κορυφής του Συμβουλίου.

3. Διακυβέρνηση

3.1 Η διαδικασία «Ευρώπη 2020» θα πρέπει να είναι διαδικασία για όλους και από όλους και να μην αποτελεί προνόμιο των φορέων χάραξης πολιτικής, των νομοθετών και των ομάδων ειδικών.

— Θα ήταν ευχής έργον να συμμετάσχουν όλες οι κοινωνικές ομάδες έτσι ώστε να αξιοποιηθεί η κατά τόπους εμπειρογνωμοσύνη, να εντοπιστούν οι καλύτερες δυνατές απαντήσεις στα σημερινά προβλήματα και να αναζητηθούν δημιουργικές λύσεις. Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι η ιδέα της κοινωνικής επιχειρηματικότητας, η οποία έχει θετικές οικονομικές όσο και κοινωνικές επιδράσεις.

— Η κατάλληλη εφαρμογή της στρατηγικής στα κράτη μέλη εξαρτάται εν πολλοίς από την προσήλωση στον σκοπό και την υπευθυνότητα όλων των αρμόδιων φορέων. Επομένως, είναι σημαντικό η στρατηγική να αναδειχθεί σε υπόθεση όλων προκειμένου να υπάρξουν δραστικές μεταρρυθμίσεις.

3.2 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι θα πρέπει να υπάρξουν βελτιώσεις στη διαβούλευση, στη συμμετοχή και στην κινητοποίηση της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών, τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

3.3 Η οργανωμένη κοινωνία των πολιτών στα κράτη μέλη θα πρέπει να συμμετέχει ως ενεργός εταίρος στην παρακολούθηση και στην υλοποίηση της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

3.4 Θα πρέπει να ζητείται η άποψη των ευρωπαϊών κοινωνικών εταίρων και της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών σχετικά με τις ειδικές συστάσεις για κάθε κράτος μέλος. Στο πλαίσιο αυτό, η επιλογή του κατάλληλου χρόνου είναι εξαιρετικά σημαντική, ώστε να επιτραπεί η συμμετοχή της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών στο αρχικό στάδιο της διαμόρφωσης των μελλοντικών προοπτικών για τον κύκλο μετά το 2011. Εκ των πραγμάτων, λοιπόν, θα πρέπει να γίνουν σεβαστές οι θεμελιώδεις Συνθήκες της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (κυρίως η Συνθήκη 98, η οποία κατοχυρώνει τις ελεύθερες συλλογικές διαπραγματεύσεις), τις οποίες έχουν ήδη κυρώσει τα κράτη μέλη.

3.5 Η ΕΟΚΕ ζητά ενίσχυση του ειδικού ρόλου και των χαρακτηριστικών των εθνικών ΟΚΕ και των παρεμφερών οργανώσεων. Αυτό δεν θα παρακάμψει σε καμία περίπτωση τους υφιστάμενους μηχανισμούς διαβούλευσης με τους κοινωνικούς εταίρους στα κράτη μέλη.

3.6 Θα πρέπει να ληφθούν μέτρα για την τόνωση του διαλόγου σχετικά με την εφαρμογή της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» στα κράτη μέλη, οι δε κυβερνήσεις θα πρέπει να αναπτύξουν αποτελεσματικότερες διαδικασίες ανατροφοδότησης σχετικά με τα αποτελέσματα του ευρύτερου διαλόγου των πολιτών και του κοινωνικού διαλόγου επί της στρατηγικής.

3.7 Η ΕΟΚΕ προτείνει τη διεξαγωγή τακτικών συνεδριάσεων με αντικείμενο την παρακολούθηση της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» στα κράτη μέλη, στις οποίες θα συμμετέχουν όλοι οι ενδιαφερόμενοι φορείς και οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών.

3.8 Η ΕΟΚΕ συνιστά τη δημιουργία μόνιμων διαλόγων στα κράτη μέλη μεταξύ των εθνικών ΟΚΕ ή αντίστοιχων φορέων και άλλων κοινωνικών εταίρων και ενδιαφερομένων μερών, όπως είναι οι ΜΜΕ, οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας, οι ομάδες προβληματισμού, τα πανεπιστήμια και όσοι εργάζονται για την προώθηση της κοινωνικής συνοχής και των ίσων ευκαιριών. Θα πρέπει επίσης να ληφθούν σοβαρά υπόψη οι συμφωνίες και οι πρακτικές που εφαρμόζονται σε ορισμένα κράτη μέλη στον διάλογο με τους πολίτες.

3.9 Τα διαρθρωτικά εμπόδια στον πραγματικό διάλογο με τους κοινωνικούς εταίρους και τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών θα πρέπει να αρθούν. Αυτό περιλαμβάνει, για παράδειγμα, την αποφυγή των σύντομων προθεσμιών, οι οποίες αποτελούν, στην ουσία, τον κανόνα κατά την κατάρτιση των εθνικών προγραμμάτων μεταρρυθμίσεων.

3.10 Διακυβέρνηση σε ευρωπαϊκό επίπεδο – η προστιθέμενη αξία της ισχυρότερης ευρωπαϊκής διάστασης

3.10.1 Γίνεται σαφές ότι οι εθνικές πολιτικές καθαυτές δεν επαρκούν και ότι ο πολιτικός συντονισμός σε ευρωπαϊκό επίπεδο θα πρέπει να ενισχυθεί. Οι ασύμμετρες ή μεμονωμένες μακροοικονομικές, βιομηχανικές ή κοινωνικές πολιτικές στα κράτη μέλη μπορούν να υποβαθμίσουν την ΟΝΕ και την ενιαία αγορά και ενδέχεται να έχουν δυσμενείς δευτερογενείς επιπτώσεις σε άλλα κράτη μέλη.

3.10.2 Η ΕΟΚΕ προωθεί τον διάλογο των εθνικών ΟΚΕ και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών με εκπροσώπους της Επιτροπής σχετικά με τις ειδικές εθνικές συνθήκες. Αντίστοιχα, οι εθνικές ΟΚΕ θα πρέπει να συμμετέχουν περισσότερο στις ετήσιες διαβουλεύσεις της Επιτροπής. Η ΕΟΚΕ προωθεί την εν λόγω προσέγγιση, η οποία είναι σύμφωνη με την προσέγγιση που υιοθέτησε το

⁽⁹⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης», ΕΕ C 132, 3.5.2011 σ. 26-38.

⁽¹⁰⁾ «Ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης 2012», COM(2011) 815.

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και οδηγεί σε περισσότερη συνεργασία με τα εθνικά κοινοβούλια, καθώς και με αυτήν της Επιτροπής των Περιφερειών έναντι των ευρωπαϊκών περιφερειακών και τοπικών αρχών.

3.10.3 Η λειτουργία του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου επικρίθηκε έντονα σε επίπεδο Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου λόγω της έλλειψης νομιμότητας, του ασημαντού ρόλου που ανατέθηκε στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, της περιορισμένης συμμετοχής των εθνικών κοινοβουλίων και της έλλειψης διαφάνειας στη διαδικασία. Προτάθηκε η ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου μέσω τακτικού οικονομικού διαλόγου σχετικά με τα πεπραγμένα του Εξαμήνου. Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της σύστασης από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μιας υποεπιτροπής για θέματα που αφορούν το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο και εκφράζει την επιθυμία της να συνδεθεί στενά με τις εργασίες της.

3.10.4 Η ΕΟΚΕ επιθυμεί επίσης να συνεχίσει τις από κοινού προσπάθειές της με την Επιτροπή των Περιφερειών, ούτως ώστε να προωθηθεί η αποδοχή της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» από τους πολίτες, καθώς και η αποτελεσματική υλοποίησή της.

3.10.5 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η οργανωμένη κοινωνία των πολιτών θα πρέπει να προσκληθεί για να συμμετάσχει σε εδαφικά σύμφωνα⁽¹¹⁾ για τη στρατηγική «Ευρώπη 2020».

3.11 Διαθέσιμα εργαλεία για τη βελτίωση της διακυβέρνησης

3.11.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι θα πρέπει να αξιοποιηθεί το πλήρες φάσμα των υφιστάμενων ενωσιακών μέσων⁽¹²⁾, προκειμένου να εξασφαλιστεί η επιτυχία της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

3.11.2 Η ΕΟΚΕ προειδοποιεί ότι δεν θα πρέπει το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο να υποκαταστήσει τις ευρείες κατευθυντήριες γραμμές των οικονομικών πολιτικών και των πολιτικών απασχόλησης των κρατών μελών.

3.11.3 Το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο για την περίοδο 2014-2020 θα πρέπει να στηρίζει την υλοποίηση των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

3.11.4 Τα Διαρθρωτικά Ταμεία κατά το χρονικό διάστημα 2014 – 2020 θα πρέπει να είναι πλήρως ευθυγραμμισμένα με τις προτεραιότητες της στρατηγικής «Ευρώπη 2020»⁽¹³⁾.

3.11.5 Ο αρτιότερος συντονισμός των ενωσιακών και κρατικών δαπανών θα βελτιώσει την αποτελεσματικότητά.

⁽¹¹⁾ Το Εδαφικό Σύμφωνο για τη Στρατηγική «Ευρώπη 2020» αποτελεί συμφωνία μεταξύ των επιπέδων διακυβέρνησης ενός κράτους (τοπικό, περιφερειακό, εθνικό). Τα μέρη που υπογράφουν εδαφικό σύμφωνο δεσμεύονται να συντονίζουν και να συγχρονίζουν τα πολιτικά τους θεματολόγια, προκειμένου να επικεντρώσουν τις δραστηριότητες και τους οικονομικούς πόρους τους στους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» – βλ. <http://portal.cor.europa.eu/europe2020/news/Pages/TPUUsefuldocuments.aspx>

⁽¹²⁾ Μέσα όπως είναι οι κανονισμοί, οι οδηγίες, οι συστάσεις, οι γνωμοδοτήσεις και τα πρότυπα, καθώς και οι κατευθυντήριες γραμμές, οι κοινοί στόχοι, τα κοινά προγράμματα, τα Διαρθρωτικά Ταμεία, ο συντονισμός πολιτικών και τα μέσα της εξωτερικής δράσης της ΕΕ.

⁽¹³⁾ Βλ. ιδίως τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα: «Το μέλλον του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου μετά το 2013», ΕΕ C 132/8, 3.5.2011

3.11.6 Οι δημόσιες –ενωσιακές και κρατικές– επενδύσεις στην έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη θα μπορούσαν να δώσουν ώθηση και στις αντίστοιχες ιδιωτικές, λειτουργώντας πολλαπλασιαστικά.

4. Επικοινωνία σχετικά με τη στρατηγική «Ευρώπη 2020»

4.1 Θα πρέπει να αυξηθεί η πολιτική προβολή της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και να ενισχυθεί η ευαισθητοποίηση των πολιτών σχετικά με αυτήν, ιδίως στο πλαίσιο των σοβαρών προκλήσεων που πρέπει να αντιμετωπίσουν επί του παρόντος οι κοινωνίες μας.

4.2 Η επικοινωνία σε όλα τα επίπεδα (ενωσιακό, εθνικό και ιδίως τοπικό) θα πρέπει να ενισχυθεί, διότι σε πολλά κράτη μέλη η στρατηγική «Ευρώπη 2020» αποτελεί το μόνο νέο στοιχείο σκέψης και πολιτικής που παρέχει στους πολίτες ελπίδα για ένα καλύτερο μέλλον. Τα βασικά μηνύματα της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για την ανάπτυξη, τις θέσεις εργασίας και την κοινωνική ένταξη θα πρέπει να εξηγούνται διαρκώς.

4.3 Τα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων θα πρέπει να παρουσιάζονται και να συζητούνται στα εθνικά κοινοβούλια.

5. Υλοποίηση της στρατηγικής «Ευρώπη 2020»

5.1 Η ΕΟΚΕ παροτρύνει την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να εργαστούν ώστε να εντοπίσουν εμπόδια που περιορίζουν την ανάπτυξη σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Τα εν λόγω εμπόδια μπορεί να λάβουν πολλές μορφές, όπως είναι για παράδειγμα:

- ο κατακερματισμός της ενιαίας αγοράς,
- η ανεπαρκής πρόσβαση ΜΜΕ στην ενιαία αγορά,
- η ανάγκη για ανάπτυξη επιχειρηματικότητας,
- οι αδυναμίες στο επιχειρηματικό περιβάλλον (περιλαμβανομένου του κανονιστικού περιβάλλοντος),
- τα εμπόδια στην απασχόληση και στην ανακατανομή εργασίας (κατακερματισμός της αγοράς εργασίας),
- η μη ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας λόγω της έλλειψης αμοιβαιότητας με το παγκόσμιο εμπόριο και τις διεθνείς δημόσιες συμβάσεις,
- η ανάγκη για αυξημένη συμμετοχή στην αγορά εργασίας,
- η ανεπαρκής ποιότητα και αποτελεσματικότητα της εκπαίδευσης και των συστημάτων κατάρτισης,
- η ανάγκη για λειτουργικό, ορθά ρυθμισμένο και σταθερό χρηματοοικονομικό τομέα με βάση τις ανάγκες της πραγματικής οικονομίας.

5.2 Τα εν λόγω πιθανά εμπόδια θα μπορούσαν να αναγνωριστούν χωρίς στους προαναφερθέντες μόνιμους διαλόγους. Θα μπορούσαν να προταθούν νέα κίνητρα για τους τομείς που παρουσιάζουν καθυστέρηση.

5.3 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη χρήση σύγχρονων εργαλείων δημόσιας διοίκησης, προκειμένου να εξασφαλιστεί η ορθή υλοποίηση της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και η πλήρης συμμετοχή της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών και των κοινωνικών εταίρων. Τα εν λόγω εργαλεία μπορεί να είναι:

5.3.1 **Ο καθορισμός κατευθυντήριων γραμμών, στόχων και προθεσμιών:** η ΕΟΚΕ γνωρίζει ότι, επί του παρόντος, σε πολλές περιπτώσεις απουσιάζουν συγκεκριμένοι και μετρήσιμοι στόχοι, και ότι τα χρονοδιαγράμματα είναι υπέρ του δέοντος πιεστικά. Υποστηρίζει τον καθορισμό σαφών, συγκεκριμένων στόχων που θα συνοδεύονται από ρεαλιστικές προθεσμίες για την επίτευξή τους. Οι ακριβείς κατευθυντήριες γραμμές είναι απαραίτητες προκειμένου να διευκολυνθεί η μέτρηση του αντικτύπου της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και, για τον σκοπό αυτόν, η ΕΟΚΕ συνιστά περισσότερη αξιοποίηση του προγράμματος ESPON.

5.3.1.1 Η Επιτροπή θα πρέπει να παρακολουθεί την πρόοδο και να ασκεί το δικαίωμά της για προειδοποίηση όταν τα κράτη μέλη δεν επιτυγχάνουν τις αναληφθείσες δεσμεύσεις.

5.3.2 Η χρήση **συγκριτικής αξιολόγησης και δεικτών:** η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει τη σημασία της χρήσης δεικτών προόδου και επιτυχίας – χρειάζονται δείκτες προσανατολισμένοι στα αποτελέσματα, ποσοτικοί, αλλά και ποιοτικοί.

5.3.2.1 Η εν λόγω συγκριτική αξιολόγηση, βάσει των στόχων των Εθνικών Προγραμμάτων Μεταρρυθμίσεων, η οποία πραγματοποιείται από ενδιαφερόμενα μέρη σε συνεργασία με εκπροσώπους των κυβερνήσεων, θα παρέχει συγκεκριμένες πληροφορίες για τη μέτρηση της προόδου που επιτυγχάνεται σε κάθε κράτος μέλος κατά την υλοποίηση της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Κάθε εθνική ΟΚΕ ή παρεμφερής οργάνωση θα πρέπει να αναλύει και να καθορίζει ίδια κριτήρια προτεραιοτήτων. Ορισμένες εθνικές ΟΚΕ έχουν ήδη αρχίσει να πραγματοποιούν συγκριτικές αξιολογήσεις ανά τακτά χρονικά διαστήματα, αξιοποιώντας στατιστικές που διατίθενται ελεύθερα στον ιστότοπο της Eurostat. Άλλες εθνικές ΟΚΕ θα μπορούσαν να συμμετάσχουν στην ίδια διαδικασία.

5.3.2.2 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την προθυμία της να φιλοξενήσει στον ιστότοπό της (CESLink) ⁽¹⁴⁾ μία ψηφιακή πλατφόρμα για την ανταλλαγή πληροφοριών και δεδομένων.

5.3.2.3 Η ΕΟΚΕ εκφράζει επίσης την προθυμία της να διοργανώνει ετήσια διάσκεψη, κατά την οποία θα μπορούν να αναλύονται τα αποτελέσματα της συγκριτικής αξιολόγησης.

5.3.3 **Τακτική αξιολόγηση της υλοποίησης της πολιτικής και του αντικτύπου:** χάρις στη συγκριτική αξιολόγηση, τα ενδιαφερόμενα μέρη θα μπορούν να επιβλέπουν διαρκώς την υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων. Με τον τρόπο αυτόν θα παρέχεται και επαρκής πληροφόρηση για την αναθεώρηση των εθνικών προγραμμάτων μεταρρυθμίσεων, ενώ θα διευκολύνεται και η αναγνώριση των βέλτιστων πρακτικών στα κράτη μέλη.

6. Διάδοση των βέλτιστων πρακτικών

6.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών σε ενωσιακό επίπεδο θα πρέπει να προωθηθεί σημαντικά. Ως εκ τούτου, διεξάγει διερευνητικές αποστολές στα κράτη μέλη για να συζητήσει και να ενθαρρύνει την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και την υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων με τη συμμετοχή των φορέων της κοινωνίας των πολιτών.

6.2 Η ΕΟΚΕ είναι της άποψης ότι οι ενδιαφερόμενοι φορείς θα πρέπει να αναπτύξουν νέες μεθόδους για την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών: η πολυεπίπεδη δικτύωση θα περιλαμβάνει την ανταλλαγή πληροφοριών με τα διάφορα επίπεδα διακυβέρνησης και τη στενότερη συνεργασία μεταξύ παραμεθόριων περιοχών σε δύο ή περισσότερα κράτη μέλη και θα επιτρέψει τον καθορισμό διασυνοριακών στόχων. Επιπροσθέτως, θα πρέπει να υπάρξει ανάλυση των θετικών πρακτικών, έτσι ώστε να μπορούν αυτές να εφαρμόζονται σε εθνικό επίπεδο και σε άλλα κράτη μέλη.

6.3 Η ΕΟΚΕ παροτρύνει την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να καταβάλουν εκ νέου προσπάθειες για την προώθηση της διασυνοριακής ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών με τη χρήση μεθόδων ηλεκτρονικής επικοινωνίας (π.χ. βάσεις δεδομένων που περιλαμβάνουν παραδείγματα βέλτιστων πρακτικών, πίνακες αποτελεσμάτων κ.λπ.). Η ανωτέρω μέθοδος εξαρτάται, εντούτοις, από την υιοθέτηση κατάλληλου ευρωπαϊκού πλαισίου από τα κράτη μέλη, το οποίο θα επιτρέψει την εφαρμογή της. Εάν κριθεί απαραίτητο, θα πρέπει να εξεταστεί η δημιουργία νέων καινοτόμων εργαλείων.

6.4 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει ότι είναι πρόθυμη να διαδραματίσει ενεργό ρόλο, τόσο ως πλατφόρμα ⁽¹⁴⁾ για την ανταλλαγή πληροφοριών και τη συνεργασία μεταξύ εθνικών ΟΚΣ, κοινωνικών εταίρων, φορέων της κοινωνίας των πολιτών και ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων, όσο και ως πλατφόρμα για την ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών μεταξύ εθνικών φορέων. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει, με την ευκαιρία αυτή, ότι εκτιμά ιδιαίτερος τη συμβολή των εθνικών ΟΚΕ και των παρεμφερών οργανώσεων στον διάλογο.

Βρυξέλλες, 8 Δεκεμβρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

⁽¹⁴⁾ Βλ. <http://www.eesc.europa.eu/ceslink/>

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 του Συμβουλίου όσον αφορά ορισμένες διατάξεις σχετικά με τα μέσα επιμερισμού του κινδύνου για τα κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν ή απειλούνται από σοβαρές δυσκολίες όσον αφορά τη χρηματοοικονομική τους σταθερότητα»

[COM(2011) 655 τελικό — 2011/0283 (COD)]

(2012/C 43/03)

Γενικός εισηγητής: **ο κ. SMYTH**

Στις 8 Νοεμβρίου 2011, και σύμφωνα με το άρθρο 117 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την

Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 του Συμβουλίου όσον αφορά ορισμένες διατάξεις σχετικά με τα μέσα επιμερισμού του κινδύνου για τα κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν ή απειλούνται από σοβαρές δυσκολίες όσον αφορά τη χρηματοοικονομική τους σταθερότητα

COM(2011) 655 final — 2011/0283 (COD).

Στις 25 Οκτωβρίου 2011, το Προεδρείο της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής ανέθεσε στο ειδικευμένο τμήμα «Οικονομική και Νομισματική Ένωση, οικονομική και κοινωνική συνοχή» τις σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες.

Λόγω του επείγοντος χαρακτήρα των εργασιών, κατά την 476η σύνοδο ολομέλειας, της 7ης και 8ης Δεκεμβρίου 2011 (συνεδρίαση της 8ης Δεκεμβρίου 2011), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή όρισε γενικό εισηγητή τον κ. Smyth και υιοθέτησε με 128 ψήφους υπέρ και 7 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ λαμβάνει υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να τροποποιηθούν τα άρθρα 14 και 36 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 ώστε, αφενός μεν, να καταστεί δυνατή η έμμεση κεντρική διαχείριση του μέσου επιμερισμού του κινδύνου, αφετέρου δε, τα κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν ή απειλούνται από σοβαρές δυσκολίες όσον αφορά τη χρηματοοικονομική τους σταθερότητα να διαθέσουν μέρος των κονδυλίων τους βάσει των στόχων της πολιτικής για τη συνοχή «Σύγκλιση» και «Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση» για την παροχή και τη διάθεση κεφαλαίων σε δάνεια ή εγγυήσεις που χορηγούνται σε υπεύθυνους εκτέλεσης έργων και σε άλλους εταίρους του δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα απευθείας ή έμμεσα από την ΕΤΕπ ή άλλα διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Οι προτεινόμενες τροποποιήσεις δεν θα επηρεάσουν τα μέγιστα ποσά της χρηματοδότησης που προβλέπεται στα επιχειρησιακά προγράμματα για την περίοδο προγραμματισμού 2007-2013.

1.2 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόταση κανονισμού.

2. Αιτιολογία

2.1 «Η παρούσα πρόταση θα διευκολύνει την έγκριση αυτών των δανείων από την ΕΤΕπ ή από άλλους διεθνείς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, ανάλογα με την περίπτωση, τη χρονική στιγμή κατά την οποία, λόγω της υποβάθμισης του δημόσιου και ιδιωτικού χρέους του κράτους και των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων των κρατών μελών, τα εν λόγω δάνεια δεν θα ήταν διαθέσιμα.»

2.2 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι η υποστήριξη έργων και η ανάκαμψη της οικονομίας είναι ζητήματα ζωτικής σημασίας και συνεπώς επιδοκιμάζει την προαναφερθείσα πρόταση.

Βρυξέλλες, 8 Δεκεμβρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: “Καλύτερη διακυβέρνηση της ενιαίας αγοράς μέσω μεγαλύτερης διοικητικής συνεργασίας: στρατηγική για την επέκταση και ανάπτυξη του συστήματος πληροφόρησης για την εσωτερική αγορά (IMI)”»

[COM(2011) 75 τελικό]

και «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη διοικητική συνεργασία μέσω του συστήματος πληροφόρησης για την εσωτερική αγορά (“κανονισμός IMI”)

[COM(2011) 522 τελικό — 2011/0226 (COD)]

(2012/C 43/04)

Εισηγητής: ο κ. **HERNÁNDEZ BATALLER**

Στις 21 Φεβρουαρίου 2011, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την

Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Καλύτερη διακυβέρνηση της ενιαίας αγοράς μέσω μεγαλύτερης διοικητικής συνεργασίας: στρατηγική για την επέκταση και ανάπτυξη του συστήματος πληροφόρησης για την εσωτερική αγορά (“IMI”)

COM(2011) 75 τελικό.

Στις 13 και 14 Σεπτεμβρίου 2011 αντιστοίχως, και σύμφωνα με το άρθρο 114 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποφάσισαν να ζητήσουν γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την

Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη διοικητική συνεργασία μέσω του συστήματος πληροφόρησης για την εσωτερική αγορά («κανονισμός IMI»)

COM(2011) 522 τελικό — 2011/0226 (COD).

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 10 Νοεμβρίου 2011.

Κατά την 476η σύνοδο ολομέλειας, της 7ης και 8ης Δεκεμβρίου 2011 (συνεδρίαση της 7ης Δεκεμβρίου 2011), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 172 ψήφους υπέρ και 2 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόθεση της Επιτροπής να βελτιώσει τη διακυβέρνηση της ενιαίας αγοράς με την ενίσχυση της διοικητικής συνεργασίας, την επέκταση και ανάπτυξη του συστήματος πληροφόρησης για την εσωτερική αγορά («IMI») και τη δημιουργία ενός πραγματικού ηλεκτρονικού δικτύου άμεσης επικοινωνίας μεταξύ των δημόσιων διοικήσεων.

1.2 Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει αφενός με ικανοποίηση ότι στόχος της πρότασης κανονισμού, είναι ο ορισμός των κανόνων χρήσης του IMI για τους σκοπούς της διοικητικής συνεργασίας, που αφορούν, μεταξύ άλλων πτυχών, τις αρμοδιότητες των διάφορων χρηστών του συστήματος, την ανταλλαγή πληροφοριών, τις διαδικασίες κοινοποίησης, τους μηχανισμούς επείγουσας ειδοποίησης και τις συμφωνίες αμοιβαίας συνδρομής.

1.3 Αφετέρου, η ΕΟΚΕ θεωρεί θετική την καθιέρωση μηχανισμών εποπτείας για την προστασία της ιδιωτικής ζωής, δεδομένης της φύσης των δεδομένων που ανταλλάσσονται στο πλαίσιο του συστήματος. Οι μηχανισμοί αυτοί καλύπτουν, μεταξύ άλλων, τα ανώτατα διαστήματα διατήρησης των ανταλλάσσόμενων δεδομένων και το δικαίωμα ενημέρωσης και διόρθωσης.

1.4 Συνιστάται να συμπεριληφθεί σε αυτό το ουσιαστικό νομικό πλαίσιο, μεταξύ των ορισμών του άρθρου 5, η έννοια των «δεδομένων IMI» δηλαδή των δεδομένων οικονομικής και επαγγελματικής φύσης που αναφέρονται στην άσκηση οικονομικών και επαγγελματικών δραστηριοτήτων στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς και που αποτελούν αντικείμενο ανταλλαγής μέσω του IMI. Αυτά τα δεδομένα προβλέπονται στις Οδηγίες στις οποίες το IMI καθιερώνεται ως μέσο στήριξης της διοικητικής συνεργασίας.

1.5 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι το IMI μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στη μεταρρύθμιση της διοικητικής συνεργασίας στην εσωτερική αγορά και στην προσαρμογή της στις ανάγκες και τις προσδοκίες των πολιτών, των επιχειρήσεων, αλλά και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, οι οποίες θα μπορούσαν μελλοντικά να συμμετάσχουν στην ανάπτυξη και στη λειτουργία του συστήματος.

1.6 Προς τούτο, συνιστά να συμπεριληφθεί στην ανάπτυξη του συστήματος η διάκριση των δεδομένων αντικειμενικού χαρακτήρα που σχετίζονται με τους όρους άσκησης οικονομικών και επαγγελματικών δραστηριοτήτων στα διάφορα κράτη μέλη, προκειμένου τα δεδομένα να είναι προσβάσιμα στους πολίτες και τις επιχειρήσεις.

1.7 Η ΕΟΚΕ φρονεί πως η διοικητική συνεργασία που προβλέπεται στις Οδηγίες και που εφαρμόζεται από το IMI απαιτεί, πρωτίστως και μεταξύ άλλων, την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αρχών, με σεβασμό, πάνω από όλα, του ευρωπαϊκού νομικού πλαισίου προστασίας των δεδομένων. Ωστόσο, απορρίπτει κατηγορηματικά την επεξεργασία των ανταλλασσόμενων δεδομένων όπως ορίζει ο προτεινόμενος κανονισμός, και τούτο για δύο λόγους: αφ' ενός, γιατί οι Οδηγίες στις οποίες εφαρμόζεται το IMI δεν προβλέπουν σε καμία περίπτωση την ανάγκη επεξεργασίας των δεδομένων που ανταλλάσσονται στη σχετική με αυτές διοικητική συνεργασία και, αφ' ετέρου, επειδή οι πρακτικές ανάγκες εποπτείας και παρακολούθησης της λειτουργίας του συστήματος IMI που ορίζει η Επιτροπή δεν κρίνονται, κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, σε καμία περίπτωση επαρκείς για την τόσο εκτεταμένη διεύρυνση του φάσματος δραστηριοτήτων στις οποίες υπόκεινται τα προσωπικά δεδομένα που ανταλλάσσονται και η οποία περιλαμβάνει ακόμα και τη δημιουργία αυτόνομων και ξεχωριστών αρχείων μέσω της επεξεργασίας.

1.8 Τέλος, και λαμβάνοντας υπόψη το ποσοτικό άλμα που προϋποθέτει το σύστημα, τον αριθμό των συμμετεχόντων και την ροή των πληροφοριών, η ΕΟΚΕ συνιστά να προβλεφθεί ένα στοιχειώδες σύστημα επίλυσης διαφορών για περιπτώσεις «υπερεθνικών» ασυμβατοτήτων. Αυτό το σύστημα, ακόμα και στοιχειωδώς, θα συμβάλει στη διευκρίνιση των τυχόν ευθυνών για ενδεχόμενη ανωμαλία στη λειτουργία του συστήματος ή για την κακή του διαχείριση, πράγμα που θα ενισχύσει τη νομική ασφάλεια των πολιτών.

2. Ιστορικό

2.1 Το σύστημα πληροφόρησης για την εσωτερική αγορά («IMI») είναι μια εφαρμογή λογισμικού με πρόσβαση μέσω του Διαδικτύου, την οποία έχει αναπτύξει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε συνεργασία με τα κράτη μέλη (προς εφαρμογή στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο), με στόχο να βοηθήσει τα κράτη μέλη κατά την πρακτική εκπλήρωση των απαιτήσεων ανταλλαγής πληροφοριών που καθορίζονται στις νομοθετικές πράξεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μέσω ενός κεντρικού μηχανισμού επικοινωνίας που διευκολύνει τη διασυνοριακή ανταλλαγή πληροφοριών και την αμοιβαία συνδρομή.

2.2 Το IMI, το οποίο είχε δημιουργηθεί αρχικά ως «έργο κοινού ενδιαφέροντος», έχει σχεδιαστεί ως ευέλικτο και αποκεντρωμένο σύστημα, που μπορεί εύκολα να προσαρμοστεί σε διάφορα πεδία της νομοθεσίας για την ενιαία αγορά τα οποία περιέχουν διατάξεις περί διοικητικής συνεργασίας.

2.3 Οι βασικές αρχές του συστήματος IMI είναι οι εξής:

- α) δυνατότητα επαναχρησιμοποίησης
- β) οργανωτική ευελιξία
- γ) απλές διαδικασίες που έχουν υιοθετηθεί με κοινή συμφωνία
- δ) πολυγλωσσία
- ε) ευκολία χρήσης
- στ) προστασία των δεδομένων και
- ζ) μηδενικό κόστος πληροφορικής για τους χρήστες.

2.4 Σήμερα το σύστημα χρησιμοποιείται για τη διοικητική συνεργασία στο πλαίσιο της οδηγίας για την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων ⁽¹⁾ και της οδηγίας για τις υπηρεσίες ⁽²⁾. Πρόκειται να χρησιμοποιηθεί επίσης, πειραματικά, και στην εφαρμογή της οδηγίας σχετικά με την απόσπαση εργαζομένων ⁽³⁾.

2.5 Επί του παρόντος, το σύστημα IMI δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τους καταναλωτές ή τις επιχειρήσεις. Είναι ένα εργαλείο που προορίζεται αποκλειστικά για τις αρμόδιες αρχές των ειδικών πεδίων που καλύπτει.

2.6 Η ΕΟΚΕ έχει ήδη γνωμοδοτήσει ⁽⁴⁾ σχετικά με την Ανακοίνωση της Επιτροπής για τα οφέλη της ενιαίας αγοράς από την ενισχυμένη διοικητική συνεργασία ⁽⁵⁾ και έχει υποστηρίξει την πιο αποκεντρωμένη και δικτυακή προσέγγιση της διασυνοριακής διοικητικής συνεργασίας, που τέθηκε σε λειτουργία στην ενιαία αγορά με το σύστημα IMI.

3. Η ανακοίνωση της Επιτροπής

3.1 Κατά την άποψη της Επιτροπής, για να εξασφαλιστεί η ορθή λειτουργία της ενιαίας αγοράς, οι διοικήσεις των κρατών μελών πρέπει να συνεργάζονται στενά, με την παροχή αμοιβαίας συνδρομής και την ανταλλαγή πληροφοριών.

3.2 Σε μία από τις 50 προτάσεις της ανακοίνωσής της «Προς μια πράξη για την ενιαία αγορά» ⁽⁶⁾, η Επιτροπή είχε εξαγγείλει τη δημιουργία ενός ηλεκτρονικού δικτύου άμεσης επικοινωνίας μεταξύ των ευρωπαϊκών διοικήσεων, με τη θέσπιση στρατηγικής για την επέκταση του IMI βάσει ενός πολύγλωσσου συστήματος πληροφόρησης.

3.3 Το IMI μπορεί εύκολα να προσαρμοστεί στην οργανωτική δομή κάθε κράτους μέλους. Η αποκεντρωμένη δομή του δικτύου απαιτεί από κάθε συμμετέχουσα χώρα να ορίσει έναν εθνικό συντονιστή του IMI (National IMI Coordinator - NIMIC), αρμόδιο για τον γενικό συντονισμό του εγχειρήματος.

3.4 Το δυναμικό του IMI έγκειται στη δυνατότητα:

- προσθήκης νέων πεδίων στο σύστημα
- ανάπτυξης νέων λειτουργιών
- σύνδεσης του IMI με άλλα συστήματα πληροφορικής και
- χρήσης των υφιστάμενων λειτουργιών του συστήματος για νέους σκοπούς.

⁽¹⁾ Οδηγία 2005/36/ΕΚ (ΕΕ L 255, 30.9.2005, σ. 22).

⁽²⁾ Οδηγία 2006/123/ΕΚ (ΕΕ L 376, 27.12.2006, σ. 36).

⁽³⁾ Οδηγία 96/71/ΕΚ

⁽⁴⁾ Γνωμοδότηση CESE (ΕΕ C 128, 18.05.2010, σ. 103).

⁽⁵⁾ COM(2008) 703 τελικό.

⁽⁶⁾ COM(2010) 608 τελικό.

3.5 Εάν σε δεδομένο νομοθετικό πεδίο δεν υπάρχει σύστημα πληροφόρησης για τη διευκόλυνση της διοικητικής συνεργασίας, η δυνατότητα επαναχρησιμοποίησης του IMI αντί για την ανάπτυξη νέου συστήματος παρέχει πλείστα πλεονεκτήματα:

- α) καλύτερη σχέση κόστους/απόδοσης
- β) ευκολότερη χρήση
- γ) ταχύτερες και πιο προβλέψιμες λύσεις
- δ) περισσότερη ασφάλεια και
- ε) χαμηλό όριο για τα πιλοτικά σχέδια.

3.5.1 Ο αριθμός των νέων πεδίων που μπορούν να προστεθούν στο IMI είναι απεριόριστος, αλλά υπάρχουν περιορισμοί οργανωτικής φύσεως στην επέκτασή του. Πρέπει, επομένως, να σχεδιαστεί η περαιτέρω ανάπτυξη και να διατηρηθεί η εννοιολογική συνοχή του συστήματος, βάσει των ακόλουθων κριτηρίων:

- η νέα ομάδα χρηστών θα πρέπει να συνδέεται ή να επικαλύπτει εν μέρει τις υφιστάμενες ομάδες·
- πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στην προσθήκη πεδίων που μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις υφιστάμενες λειτουργίες του συστήματος·
- εάν η προσθήκη ενός νέου νομοθετικού πεδίου απαιτεί την ανάπτυξη νέων λειτουργιών, αυτό πρέπει να γίνει με γενικό τρόπο, έτσι ώστε η νέα ενότητα να μπορεί να προσαρμοστεί εύκολα για άλλες ομάδες χρηστών·
- το κόστος θα πρέπει να δικαιολογείται από την προστιθέμενη αξία της χρήσης του IMI για τις νέες ή τις υφιστάμενες ομάδες χρηστών, καθώς και από τα αναμενόμενα οφέλη για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις·
- τα νέα πεδία, λειτουργίες ή σύνδεσμοι με άλλα εργαλεία δεν πρέπει να αυξάνουν την πολυπλοκότητα του συστήματος για τους χρήστες.

3.6 Το IMI εφαρμόζει την αρχή της «προστασίας της ιδιωτικής ζωής ήδη από το στάδιο του σχεδιασμού», σύμφωνα με την οποία ο σεβασμός της νομοθεσίας για την προστασία των προσωπικών δεδομένων έχει ενσωματωθεί εξ αρχής στο σύστημα, συμπεριλαμβανομένης της αυστηρής εφαρμογής της αρχής του περιορισμού του σκοπού και των κατάλληλων ελέγχων.

3.7 Οι δαπάνες του IMI περιλαμβάνουν την ανάπτυξη και τη βελτίωση του συστήματος, την εξυπηρέτησή του από το κέντρο δεδομένων της Επιτροπής, τη συντήρηση και τη διαχείριση, τη δεύτερη γραμμή υποστήριξης, την κατάρτιση, την επικοινωνία και την ευαισθητοποίηση.

3.8 Κατά την άποψη της Επιτροπής, η επέκταση του IMI σε νέα πεδία, η προσθήκη νέων λειτουργιών ή η δημιουργία συνδέσμων με άλλα εργαλεία δεν πρέπει να αυξήσουν την πολυπλοκότητα για τους χρήστες. Κρίνεται απαραίτητο οι απαιτήσεις διοικητικής συνεργασίας να είναι επαρκώς σαφείς και λειτουργικές και να αναλυθεί κατά πόσο είναι αναγκαίο ένα εργαλείο πληροφορικής για τη διευκόλυνση της διαδικασίας.

3.9 Η Επιτροπή θεωρεί ουσιώδες να έχει το εγχείρημα διαφανή και αποτελεσματική δομή διακυβέρνησης και να κατανοούν όλοι οι ενδιαφερόμενοι τις διαδικασίες και τα φόρουμ που υπεισέρχονται στην επίτευξη συμφωνίας επί των διάφορων πτυχών του. Γι' αυτό, προβλέπει καθημερινή διαχείριση του συστήματος, αποφάσεις πολιτικής, συμβουλές και καθοδήγηση από ειδήμονες και ανάπτυξη της δομής διακυβέρνησης.

3.10 Τέλος, το σύστημα θα πρέπει να εγγυάται υψηλό επίπεδο ασφάλειας και επιδόσεων. Όσον αφορά τις επιδόσεις, καθώς θα αυξάνεται ο αριθμός των χρηστών και ο όγκος δεδομένων στο IMI, είναι σημαντικό να εξασφαλιστεί ότι παραμένει ικανοποιητική η λειτουργία του συστήματος. Όσον αφορά την ασφάλεια, το IMI αποθηκεύει και επεξεργάζεται προσωπικά και άλλα δεδομένα, τα οποία δεν προορίζονται για το ευρύ κοινό.

4. Γενικές παρατηρήσεις για την ανακοίνωση της Επιτροπής

4.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόθεση της Επιτροπής να αναπτύξει συγκεκριμένη στρατηγική για την επέκταση και ανάπτυξη του συστήματος πληροφόρησης για την εσωτερική αγορά (IMI), με στόχο την ενίσχυση της διοικητικής συνεργασίας.

4.1.1 Μια πιο οργανωμένη διοικητική συνεργασία στην εσωτερική αγορά θα πρέπει να βασίζεται, τουλάχιστον, στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και ιδιαίτερα στις αρχές της χρηστής διοίκησης, της πρόσβασης στα έγγραφα, της προστασίας των προσωπικών δεδομένων και γενικά στις κοινές αρχές του δικαίου που αναγνωρίζονται από τη νομολογία του Δικαστηρίου.

4.1.2 Σε κάθε περίπτωση, η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι οι προφυλάξεις και η προστασία των προσωπικών δεδομένων έχουν διαφορετική σημασία εάν τα δεδομένα αφορούν εμπόρους ή επιχειρηματίες κατά τη δραστηριότητά τους ως οικονομικών φορέων.

4.1.3 Μολονότι το IMI ασφαλώς εξαλείφει την αβεβαιότητα, το πράττει αυτό μόνο για τις αρχές και όχι για τις ΜμΕ και άλλους κοινωνικούς φορείς, στους οποίους θα πρέπει επίσης να επεκταθεί, όπως επεσήμανε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στο ψήφισμά του της 6ης Απριλίου 2001.

4.2 Η προστασία των δεδομένων, όχι μόνο πρέπει να ρυθμίζεται με ουσιαστικό και συγκεκριμένο τρόπο, αλλά να λαμβάνεται υπόψη, ως ορθή νομοθετική τεχνική, και σε άλλες ρυθμίσεις. Αυτό ισχύει για τη ρύθμιση των διαδικασιών εφαρμογής κάθε κοινοτικής πολιτικής γενικά και ειδικά για το σύστημα IMI, που είναι από μόνο του πολύπλοκη διαδικασία.

4.2.1 Η διαδικασία άσκησης προσφυγών θα πρέπει να περιλαμβάνει και ένα «σύστημα επίλυσης διαφορών» για τις περιπτώσεις των «διεθνικών» ασυμφωνιών. Για τις περιπτώσεις αυτές, είναι σημαντικό να προβλεφθεί ταχεία και αποτελεσματική πρόσβαση σε μέσα διευθέτησης που είναι απλά και χαμηλού κόστους για τους δικαιουμένους, είτε πολίτες είναι αυτοί είτε επιχειρήσεις.

4.3 Η πρόσβαση στο σύστημα για την παροχή και λήψη πληροφοριών θα πρέπει να ρυθμιστεί λεπτομερώς, έτσι ώστε η εθνική αρχή να υποχρεούται να προβαίνει σε διαβούλευση κατόπιν αιτιολογημένης αίτησης που έχει υποβληθεί μέσω τυποποιημένου εντύπου και αφού ο αιτών αποδείξει ότι έχει έννομο συμφέρον.

4.4 Όσον αφορά τις συνέργειες με άλλα, υφιστάμενα μέσα πληροφόρησης και με τις βάσεις δεδομένων των νομοθετικώς κατοχυρωμένων επαγγελμάτων, στις οποίες έχουν καταχωρηθεί «κατάλογοι» των επαγγελμάτων που είναι νομοθετικώς κατοχυρωμένα σε εθνικό επίπεδο, η ΕΟΚΕ θεωρεί πως, πέραν των «καταλόγων», η ρύθμιση θα έπρεπε να περιλαμβάνει και όλες τις προϋποθέσεις που είναι απαραίτητες για την άσκηση αυτών των επαγγελμάτων (όχι μόνο τον τίτλο σπουδών, αλλά και την εγγραφή στον επαγγελματικό σύλλογο, την ασφάλιση, την άδεια κλπ.). Κατ' αυτόν τον τρόπο, ορισμένες αιτήσεις πληροφοριών καθίστανται σχεδόν αυτόματες και προσβάσιμες για τους φορείς της κοινωνίας των πολιτών. Επ' αυτού, η ΕΟΚΕ ελπίζει πως το κείμενο της υπό υιοθέτηση Οδηγίας θα λαμβάνει υπόψη αυτά τα κριτήρια.

4.4.1 Η ανάγκη αυτή προκύπτει και από την ίδια την ετήσια έκθεση για το σύστημα IMI του 2010, η οποία αναφέρεται στην πρόκληση της διαχείρισης των πολύ διαφορετικών αρχών που είναι αρμόδιες για τις υπηρεσίες. Οι κατάλογοι με τα νομοθετικώς κατοχυρωμένα επαγγέλματα θα πρέπει να περιλαμβάνουν όλες αυτές τις υπηρεσίες με το πεδίο των αρμοδιοτήτων τους (τουλάχιστον τη βασική διάκριση μεταξύ ρύθμισης, παρέμβασης και εποπτείας).

4.5 Για να κατοχυρωθεί η ασφάλεια δικαίου και η νομική προστασία των δικαιωμάτων των ατόμων και των φορέων όσον αφορά τα προσωπικά δεδομένα, θα πρέπει να διευκρινιστούν οι ενδεχόμενες ευθύνες για την αντικανονική λειτουργία του συστήματος ή για την κακοδιαχείρισή του, είτε από λάθος είτε από υπερβολικές καθυστερήσεις, διορθώσεις κλπ. των ανταλλασσόμενων δεδομένων. Πρόκειται για μια γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου, αναγνωρισμένη σε όλα τα κράτη μέλη: αστική ευθύνη του Δημοσίου για την αντικανονική λειτουργία των δημόσιων αρχών.

5. Η πρόταση κανονισμού

5.1 Οι στόχοι της πρότασης της Επιτροπής είναι οι εξής:

- α) η θέσπιση ασφαλούς νομικού πλαισίου για το IMI και ο καθορισμός κοινών κανόνων που θα διασφαλίζουν την αποτελεσματική λειτουργία του
- β) η δημιουργία ενός συνολικού πλαισίου προστασίας των προσωπικών δεδομένων μέσω του καθορισμού των κανόνων για την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων από το IMI
- γ) η διευκόλυνση της ενδεχόμενης μελλοντικής επέκτασης του IMI σε νέους τομείς του δικαίου της ΕΕ και
- δ) η διασαφήνιση των αρμοδιοτήτων των διαφόρων φορέων που εμπλέκονται στο IMI.

5.2 Ο προτεινόμενος κανονισμός θεσπίζει τις βασικές αρχές προστασίας των προσωπικών δεδομένων που ανταλλάσσονται μέσω του IMI, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των ενδιαφερόμενων, σε μία ενιαία νομοθετική πράξη, που αυξάνει τη διαφάνεια και βελτιώνει την ασφάλεια δικαίου. Προσδιορίζονται με ακρίβεια η μορφή και οι μέθοδοι διοικητικής συνεργασίας μέσω του IMI.

5.2.1 Στο παράρτημα I της πρότασης απαριθμούνται οι νομοθετικές πράξεις της ΕΕ για τις οποίες χρησιμοποιείται σήμερα το IMI, ενώ στο παράρτημα II προβλέπονται οι τομείς πιθανής μελλοντικής επέκτασής του.

5.3 Με την πρόταση βελτιώνονται οι όροι λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς μέσω της παροχής ενός αποτελεσματικού και φιλικού προς τον χρήστη εργαλείου, το οποίο διευκολύνει την πρακτική εφαρμογή των διατάξεων των νομοθετικών πράξεων της Ένωσης βάσει των οποίων τα κράτη μέλη οφείλουν να συνεργάζονται μεταξύ τους και με την Επιτροπή και να ανταλλάσσουν πληροφορίες, διασφαλίζοντας υψηλό επίπεδο προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

5.3.1 Η πρόταση θεσπίζει ορισμένους κοινούς κανόνες για τη διαχείριση και τη χρήση του εργαλείου, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται η υποχρέωση ορισμού εθνικού συντονιστή IMI από κάθε κράτος μέλος, η υποχρέωση των αρμόδιων αρχών να απαντούν επαρκώς και εγκαίρως και η πρόβλεψη χρήσης των πληροφοριών που μεταβιβάζονται μέσω του IMI ως αποδεικτικών στοιχείων, ισότιμα με τις πληροφορίες που παρέχει το ίδιο το κράτος μέλος.

5.3.2 Στην πρόταση περιλαμβάνεται επίσης μηχανισμός για την επέκταση του IMI σε νέες νομοθετικές πράξεις της Ένωσης ο οποίος αποσκοπεί στην παροχή της απαραίτητης ευελιξίας για το μέλλον, ενώ εξασφαλίζει υψηλό επίπεδο ασφάλειας δικαίου και διαφάνειας. Μετά από αξιολόγηση της τεχνικής σκοπιμότητας, της σχέσης κόστους - αποδοτικότητας, της φιλικότητας προς τον χρήστη και της συνολικής επίπτωσης του συστήματος, καθώς και των αποτελεσμάτων ενός πιθανού δοκιμαστικού σταδίου, κατά περίπτωση, η Επιτροπή θα εξουσιοδοτηθεί να ενημερώνει αντίστοιχα τον κατάλογο των τομέων του παραρτήματος I, εκδίδοντας πράξη κατ' εξουσιοδότηση.

5.3.3 Ο ρόλος της Επιτροπής συνίσταται στο να εγγυάται την ασφάλεια, τη διαθεσιμότητα, τη συντήρηση και την ανάπτυξη του λογισμικού και της υποδομής ΤΠ για το IMI. Εντούτοις, η Επιτροπή μπορεί να συμμετέχει ενεργά στη ροή εργασίας του IMI, βάσει των νομοθετικών διατάξεων ή άλλων ρυθμίσεων που διέπουν τη χρήση του IMI σε έναν συγκεκριμένο τομέα της εσωτερικής αγοράς.

5.3.4 Όσον αφορά την επεξεργασία των δεδομένων και την ασφάλειά τους, η πρόταση επιχειρεί να θεσπίσει εγγυήσεις διαφάνειας. Τα προσωπικά δεδομένα δεν πρέπει να είναι προσβάσιμα για περισσότερο χρόνο από τον αναγκαίο, προς τούτο θεσπίζονται ανώτατα όρια διατήρησης, μετά τα οποία αποκλείεται η πρόσβαση στα δεδομένα, τα οποία μπορούν να διαγραφούν αυτόματα πέντε χρόνια μετά τη λήξη της διαδικασίας διοικητικής συνεργασίας.

5.3.5 Όσον αφορά το γεωγραφικό πλαίσιο, το IMI, ως ευέλικτο μέσο, θα μπορεί να εγκρίνει τη συμμετοχή τρίτων χωρών στις ανταλλαγές πληροφοριών σε συγκεκριμένους τομείς ή και τη χρήση του συστήματος σε αμιγώς εθνικό πλαίσιο.

6. Γενικές παρατηρήσεις για την πρόταση κανονισμού

6.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί με ικανοποίηση την πρόταση κανονισμού για τη θέσπιση κανόνων χρήσης του IMI σχετικά με τη διοικητική συνεργασία. Ωστόσο, καθώς πρόκειται για κανόνα που θα εφαρμοστεί άμεσα ως γενικό κανονιστικό πλαίσιο, η ΕΟΚΕ παρατηρεί με ανησυχία τα εξής δύο ζητήματα:

— την έλλειψη ακρίβειας σε ορισμένες από τις βασικές νομικές έννοιες και

— τη σημαντική διεύρυνση της εκχώρησης εξουσιών στους χρήστες του IMI όσον αφορά τις ανταλλασσόμενες πληροφορίες.

6.2 Πρακτικά, το IMI συνίσταται σε πολύγλωσση εφαρμογή πληροφορικής που συνδέει περισσότερες από 6 000 αρμόδιες αρχές, οι οποίες ανταλλάσσουν σε μικρό σχετικά χρονικό διάστημα δεδομένα για τις συνθήκες άσκησης ορισμένων οικονομικών και επαγγελματικών δραστηριοτήτων στα αντίστοιχα κράτη μέλη.

6.2.1 Η ανταλλαγή πληροφοριών μέσω αυτής της εφαρμογής πληροφορικής υπόκειται σε ελάχιστους κανόνες διαδικαστικής φύσης που θεσπίζονται στην παρούσα πρόταση. Ωστόσο, πέραν από το συγκεκριμένο και καθορισμένο στόχο της ανταλλαγής πληροφοριών, η πρόταση επιτρέπει επίσης την «επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα», που ανταλλάσσονται όπως ορίζει το άρθρο 6, χωρίς όμως οι οδηγίες στις οποίες εφαρμόζεται και τις οποίες εξυπηρετεί να προβλέπουν σε καμία περίπτωση αυτήν την «επεξεργασία». Δεδομένου ότι οι εν λόγω οδηγίες δεν το προβλέπουν, η ΕΟΚΕ απορρίπτει την ιδέα της επεξεργασίας των ανταλλασσόμενων πληροφοριών.

6.2.2 Κατά συνέπεια, αξίζει να διερωτηθεί κανείς ως προς το εύρος των νέων αυτών εξουσιών που εκχωρεί η πρόταση κανονισμού, όσον αφορά την «επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα» με τους όρους που τίθενται στο άρθρο 2 β) της Οδηγίας 95/46/EK.

6.2.3 Πέραν της γενικής εξουσιοδότησης των χρηστών του IMI για την επεξεργασία των ανταλλασσόμενων προσωπικών δεδομένων, όπως αναφέρεται στο άρθρο, η πρόταση Κανονισμού δεν αναφέρει σε κανένα άλλο σημείο τον σκοπό που δικαιολογεί την επεξεργασία, ή τις τυχόν εγγυήσεις ή περιορισμούς στους οποίους υπόκειται.

6.2.4 Μόνο από τους λόγους που αναφέρονται στην Αιτιολογική σκέψη 15 μπορεί κανείς να συμπεράνει γιατί η Επιτροπή περιλαμβάνει πλέον την επεξεργασία των δεδομένων στους γενικούς στόχους του IMI. Αυτοί οι λόγοι, με την επιφύλαξη μελλοντικών διευκρινίσεων και αποσαφηνίσεων, δεν είναι κατά την ΕΟΚΕ επαρκείς για την εκχώρηση μιας τόσο ευρείας αρμοδιότητας, και συγκεκριμένα:

α) της παρακολούθησης της χρήσης του συστήματος από τους συντονιστές του IMI και την Επιτροπή.

6.2.5 Κατά την ΕΟΚΕ, τόσο οι συντονιστές του IMI όσο και η Επιτροπή έχουν ήδη πρόσβαση στα ανταλλασσόμενα δεδομένα· δεδομένης αυτής της πρόσβασης, έχουν ήδη διεξάγει ειδικές αξιολογήσεις του συστήματος που τους επιτρέπουν να εκτιμήσουν τόσο το χρόνο αντίδρασης όσο και τις παρεμβαίνουσες αρχές, ανάλογα με τον τομέα ή άλλα κριτήρια.

6.2.6 Κατά συνέπεια, και με την επιφύλαξη μελλοντικών διευκρινίσεων, δεν κρίνεται απαραίτητο η «παρακολούθηση της χρήσης του συστήματος» να απαιτεί τη δημιουργία ειδικών αρχείων βάσει των ανταλλασσόμενων δεδομένων:

β) της συλλογής πληροφοριών σχετικά με τη διοικητική συνεργασία ή την αμοιβαία συνδρομή στην εσωτερική αγορά.

6.2.7 Αυτές οι πληροφορίες είναι ήδη δημόσιες και προσβάσιμες μέσω των εκδόσεων της Επιτροπής σχετικά με τη λειτουργία του συστήματος IMI, και θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την αξιολόγηση της διοικητικής συνεργασίας σχετικά με την οποία επιτελούν απλώς διαδικαστική λειτουργία:

γ) της κατάρτισης και των ενεργειών ευαισθητοποίησης.

6.2.8 Η ΕΟΚΕ θεωρεί πως για αυτές τις πρωτοβουλίες δεν απαιτείται η «επεξεργασία» των δεδομένων (με την έννοια της Οδηγίας 95/46/EK), παρά η απλή «χρήση» των δεδομένων που περιέχονται στο σύστημα.

7. Η ανάγκη ακρίβειας αφορά μια βασική έννοια που αναφέρεται επανειλημμένα στην πρόταση Κανονισμού - την έννοια των «δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα». Σε αυτό το πλαίσιο πρέπει να ληφθεί υπόψη η έννοια που δίνεται στην οδηγία 95/46/EK, που υπερβαίνει κατά πολύ τις ανάγκες λειτουργίας του IMI, το οποίο, σε τελική ανάλυση, αναφέρεται πάντοτε σε μια ειδική κατηγορία αυτών των δεδομένων, κοινό στοιχείο των οποίων είναι η σημασία τους για την άσκηση οικονομικών και/ή επαγγελματικών δραστηριοτήτων στην εσωτερική αγορά.

7.1 Προς τούτο, η ΕΟΚΕ φρονεί πως η πρόταση πρέπει να ορίζει το εύρος της έννοιας, ενώ η κατηγορία των «δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα» θα πρέπει να περιορίζεται σε όσα προβλέπονται στις αντίστοιχες οδηγίες βάσει των οποίων χρησιμοποιείται το IMI για τη στήριξη της διοικητικής συνεργασίας και οι οποίες αφορούν την άσκηση οικονομικών και επαγγελματικών δραστηριοτήτων στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς. Για τον λόγο αυτόν η έννοια πρέπει να περιληφθεί στους ορισμούς του άρθρου 5.

8. Στην Αιτιολογική σκέψη 12 της πρότασης αναφέρεται πως το IMI αποτελεί εργαλείο «στο οποίο δεν έχει πρόσβαση το ευρύ κοινό» και το οποίο επιτρέπει σε «εξωτερικούς φορείς» την παροχή «πληροφοριών και την ανάκτηση δεδομένων». Η ΕΟΚΕ διαφωνεί με αυτήν την προσέγγιση, καθώς ορισμένες πληροφορίες του IMI, εφόσον δεν αφορούν προσωπικά δεδομένα, πρέπει να είναι προσβάσιμες σε εξωτερικούς φορείς - πολίτες, επιχειρήσεις και οργανισμούς - πρόσβαση που πρέπει να ανταποκρίνεται, μεταξύ άλλων, στις διοικητικές προϋποθέσεις που απαιτούνται στη χώρα με την οποία επιχειρείται να θεσπιστεί εμπορική ή επαγγελματική σχέση.

8.1 Η προσβασιμότητα αυτών των πληροφοριών δε συνεπάγεται σε καμία περίπτωση την πρόσβαση σε άλλα δεδομένα, πολλώ δε μάλλον την επεξεργασία των τελευταίων, όπως μοιάζει να υπονοείται από τον ορισμό του «εξωτερικού φορέα» στο εδάφιο ι) του άρθρου 5 της πρότασης.

8.2 Σε αυτούς τους εξωτερικούς φορείς πρέπει να αναγνωριστεί το δικαίωμα υποβολής αίτησης ενημέρωσης στον εγγύτερό τους χρήστη IMI κατά τρόπον ώστε ο τελευταίος να είναι υποχρεωμένος να αναζητήσει τις πληροφορίες μέσω του συστήματος, εάν και εφόσον ο εν λόγω εξωτερικός φορέας τεκμηριώσει το ενδιαφέρον του για μια εμπορική ή επαγγελματική σχέση στη χώρα για την οποία ζητά πληροφορίες.

9. Στο άρθρο 4 της πρότασης, η Επιτροπή εξουσιοδοτείται να ενσωματώσει στο IMI τη διοικητική συνεργασία που προβλέπεται στις σχετικές διατάξεις του Παραρτήματος II. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνεται η μελλοντική διασύνδεση των εμπορικών μητρώων, πρόταση που ακόμα δεν έχει εγκριθεί. Δεδομένου του μεγάλου εύρους του ενδεχόμενου μέτρου, η ΕΟΚΕ κρίνει αναγκαίο να διευκρινιστεί το είδος πράξης που θα χρησιμοποιηθεί για αυτή τη διεύρυνση του IMI.

10. Όσον αφορά τον ορισμό των «εξωτερικών φορέων» και σύμφωνα με όσα προανέφερε η ΕΟΚΕ, προτείνεται η αναδιατύπωση του ορισμού ως εξής:

- να αναγνωριστούν ως πολίτες, επιχειρήσεις ή οργανώσεις που υποβάλλουν αίτηση ενημέρωσης σε χρήστη του IMI η οποία σχετίζεται με το αντικείμενο ορισμένων από τις οδηγίες που ενσωματώθηκαν στο σύστημα, και την οποία ο εν λόγω χρήστης καλείται να διαβιβάσει·
- να τους αναγνωριστεί το δικαίωμα πρόσβασης στις πληροφορίες του συστήματος που δεν περιέχουν προσωπικά δεδομένα, και

— να αποκλειστεί ρητά η επεξεργασία των πληροφοριών στις οποίες είχαν πρόσβαση.

11. Η ΕΟΚΕ κρίνει θετικό, για την διασφάλιση της ορθής λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς, οι πληροφορίες που λαμβάνονται από μια αρμόδια αρχή μέσω του IMI άλλου κράτους μέλους να έχουν την ίδια αποδεικτική αξία στις διοικητικές διαδικασίες.

12. Όσον αφορά την άσκηση των δικαιωμάτων των ενδιαφερόμενων μερών, η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι η πρόταση δεν περιέχει μία ενιαία λύση αλλά παραπέμπει στις υποχρεώσεις των αρμόδιων αρχών που προβλέπονται στην εθνική νομοθεσία για την προστασία διαφόρων μορφών δεδομένων. Επίσης, φρονεί πως η δυνατότητα διατήρησης των δεδομένων με διαφορετικά χρονικά όρια δεν αποτελεί κατάλληλο μέτρο για καλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς αλλά ούτε για την άσκηση των δικαιωμάτων των πολιτών.

13. Η ΕΟΚΕ κρίνει αναγκαίο να διευκρινιστεί, όσον αφορά την ανταλλαγή πληροφοριών με τρίτες χώρες, εάν οι όροι που τίθενται στο πρώτο εδάφιο του άρθρου 22 της πρότασης είναι συμπληρωματικοί ή εναλλακτικοί. Στη δεύτερη περίπτωση, η ΕΟΚΕ δεν θεωρεί πως μια απόφαση της Επιτροπής σχετικά με την επάρκεια και την αντιστοιχία της προστασίας δεδομένων σε μια τρίτη χώρα αποτελεί επαρκή βάση για τη διεύρυνση του IMI σε αυτήν την τρίτη χώρα. Αντιθέτως, τη βάση αυτή συνιστούν άλλες προϋποθέσεις, όπως οι ίδιες οι οδηγίες που ενσωματώνονται στο IMI ή μια διεθνής συμφωνία που αναφέρεται στην ανταλλαγή δεδομένων με τρίτους.

14. Για την ενίσχυση της νομικής ασφάλειας, οι διατάξεις που καταργούνται και αυτές που παραμένουν εν ισχύ όσον αφορά τη λειτουργία του συστήματος IMI, θα πρέπει να περιλαμβάνονται στο σώμα του κειμένου και όχι στα αιτιολογικά σημεία της πρότασης κανονισμού.

Βρυξέλλες, 7 Δεκεμβρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών — Προς μια διαστημική στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην υπηρεσία του πολίτη»

[COM(2011) 152 τελικό]

(2012/C 43/05)

Εισηγητής: ο κ. **IOZIA**

Στις 4 Απριλίου 2011, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την:

Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών — Προς μια διαστημική στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην υπηρεσία του πολίτη

COM(2011) 152 τελικό.

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 10 Νοεμβρίου 2011.

Κατά την 476η σύνοδο της ολομέλειάς της, της 7ης και 8ης Δεκεμβρίου 2011 (συνεδρίαση της 7ης Δεκεμβρίου 2011), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 174 ψήφους υπέρ, και 8 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι το διάστημα αποτελεί αναντικατάστατο στρατηγικό πόρο για την κάλυψη των αναγκών της ΕΕ στον κοινωνικό και οικονομικό τομέα καθώς και στον τομέα της ασφάλειας· αποτελεί κινητήρια δύναμη για την ανάπτυξη και την καινοτομία, τη δημιουργία πλούτου μέσα από θέσεις εργασίας υψηλής εξειδίκευσης, καινοτόμες υπηρεσίες και ευκαιρίες της αγοράς και σε άλλους βιομηχανικούς τομείς, καθώς και στήριξη της έρευνας η οποία με τη σειρά της παράγει καινοτομία για τη βιομηχανία.

1.2 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει τη σημασία της ανταγωνιστικής διαστημικής βιομηχανίας, που περιλαμβάνει μια πλήρη αλυσίδα αξίας, δηλαδή την κατασκευή, την έναρξη, το επιχειρησιακό τμήμα και τις επακόλουθες υπηρεσίες.

1.3 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι η πολιτική στον τομέα του διαστήματος αποτελεί συντρέχουσα αρμοδιότητα της ΕΕ και των κρατών μελών τα οποία εφαρμόζουν και δικές τους πρωτοβουλίες στον τομέα αυτό. Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ μιας ενισχυμένης εταιρικής σχέσης με τα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένων και όσων δεν είναι μέλη της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Διαστήματος (ESA) με στόχο τον συντονισμό των αντίστοιχων πολιτικών και αρμοδιοτήτων τους στον τομέα του διαστήματος. Θα πρέπει επίσης να εξεταστεί το ενδεχόμενο συμμετοχής των κρατών μελών μη μελών της ESA σε επιχειρησιακά προγράμματα, όπως ο διεθνής διαστημικός σταθμός («ISS» - «International Space Station»).

1.4 Η ΕΟΚΕ επικροτεί ως εκ τούτου τις προσπάθειες ενίσχυσης των βάσεων της Ευρωπαϊκής Διαστημικής Πολιτικής (PSE) με την καθιέρωση μιας σύνδεσης της πολιτικής αυτής και με τα κείμενα των Συνθηκών της ΕΕ, χάρη στις σχετικές διατάξεις της Συνθήκης

της στρατηγικής της Λισαβόνας, καθώς και με την ευρωπαϊκή βιομηχανική πολιτική, χάρη στην στρατηγική Ευρώπη 2020, αλλά και με την έρευνα και την καινοτομία, μέσω της πρωτοβουλίας Ορίζοντας 2020.

1.5 Από τη στιγμή που το πρόγραμμα παγκόσμιας παρακολούθησης GMES είναι ο ακρογωνιαίος λίθος για τη διατήρηση μιας αυτόνομης ευρωπαϊκής ικανότητας για τη συλλογή δεδομένων και πληροφοριών σχετικά με το σύστημα Γη, τόσο σε πραγματικό χρόνο όσο και σε δεκαετείς ιστορικές σειρές, προκειμένου να εξασφαλιστεί η παρακολούθηση και η ασφάλεια του περιβάλλοντος και του εδάφους και να κατανοηθούν ορισμένοι μηχανισμοί της αλλαγής του κλίματος, η ΕΟΚΕ εκφράζει ανησυχίες για τη μη συμπερίληψη του προϋπολογισμού του GMES στο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο 2014-2020 και ζητεί από την Επιτροπή να προσδιορίσει τα οικονομικά μέσα που απαιτούνται ώστε να αποφευχθεί η κατάρρευση του προγράμματος αυτού.

1.6 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει τον κεντρικό ρόλο που διαδραματίζει η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Διαστήματος (*European Space Agency* - ESA), ως δεξαμενή αρμοδιοτήτων της ΕΕ στον τεχνικό, επιστημονικό και διαχειριστικό τομέα, αρμοδιότητες που είναι απαραίτητες για να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική διαχείριση των διαστημικών προγραμμάτων.

1.7 Άλλοι σημαντικοί οργανισμοί είναι η EUMETSAT (Ευρωπαϊκή Οργάνωση για την Εκμετάλλευση Μετεωρολογικών Δορυφόρων), στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής διαστημικής πολιτικής ως επιχειρησιακός οργανισμός που παρέχει μετεωρολογικά δεδομένα, ο *European Environment Agency* ⁽¹⁾ (EEA) και το *European Centre for Medium-Range Weather Forecasts* ⁽²⁾ (ECMWF).

⁽¹⁾ Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος.

⁽²⁾ Ευρωπαϊκό Κέντρο Μεσοπρόθεσμων Μετεωρολογικών Προγνώσεων.

1.8 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τη σημαντική συμβολή του Διαστήματος για την ασφάλεια και την άμυνα. Η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη να ληφθούν υπόψη οι απαιτήσεις της κοινής αμυντικής πολιτικής μέσω της ανάπτυξης νέων προγραμμάτων συνεργασίας και υποδομών⁽³⁾.

1.9 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει την ανάγκη να προστατευθεί η αξία της διαστημικής της υποδομής με την ανάπτυξη του μηχανισμού της διαστημικής επιτήρησης SSA (*Space Situational Awareness*).

1.10 Στον τομέα της εξερεύνησης και εκμετάλλευσης του διαστήματος, θα πρέπει να ενισχυθεί η συνεργασία με τους καθιερωμένους εταίρους της ΕΕ και, ενδεχομένως, να επιδιωχθεί η σύναψη διμερών συμφωνιών με τις αναδυόμενες δυνάμεις στον τομέα του διαστήματος, όπως η Κίνα, η Ινδία και η Βραζιλία.

1.11 Η διεθνής συνεργασία στον τομέα του διαστήματος αποτελεί καθοριστικής σημασίας παράγοντα όχι μόνο για την προώθηση της ευρωπαϊκής τεχνολογίας και των υπηρεσιών, αλλά και για τη διάδοση των κοινωνικών και ανθρωπιστικών αξιών.

1.12 Η έρευνα, πέραν του ότι αποτελεί θεμελιώδη αξία, είναι απαραίτητη για την ανάπτυξη της ανεξάρτητης επιχειρησιακής ικανότητας της Ευρώπης στον τομέα των βασικών τεχνολογιών, που απαιτούνται, ώστε να καταστεί ανταγωνιστική η ευρωπαϊκή διαστημική βιομηχανία στην παγκόσμια αγορά.

1.13 Η πραγματοποίηση επενδύσεων από την ΕΕ στον τομέα της έρευνας θα πρέπει να καταστεί περισσότερο αποτελεσματική με τη θέσπιση κοινού στρατηγικού πλαισίου για τη χρηματοδότηση της έρευνας και της καινοτομίας.

2. Εισαγωγή

2.1 Η παρούσα ανακοίνωση καθορίζει το νομικό πλαίσιο και το οικονομικό, κοινωνικό και στρατηγικό περιβάλλον της ευρωπαϊκής διαστημικής πολιτικής, με τη δημιουργία συνδέσμου μεταξύ αυτής της πολιτικής και των βάσεων στις οποίες στηρίζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση: στις διατάξεις της Συνθήκης της Λισαβόνας, στην βιομηχανική πολιτική, στην πολιτική έρευνας καθώς και στην κοινή αμυντική πολιτική.

2.2 Στην ανακοίνωση καθορίζονται οι δράσεις προτεραιότητας που ορίζουν την διαστημική πολιτική της ΕΕ, περιγράφεται η διεθνής διάσταση και εξετάζονται οι ανάγκες όσον αφορά τη διακυβέρνηση, με τη χάραξη κατευθύνσεων που θα πρέπει να οδηγήσουν στην εκπόνηση και στην εφαρμογή ενός ευρωπαϊκού διαστημικού προγράμματος.

⁽³⁾ «Η κοινή πολιτική ασφάλειας και άμυνας περιλαμβάνει τον προοδευτικό προσδιορισμό **κοινής αμυντικής πολιτικής της Ένωσης**. Η κοινή αμυντική πολιτική θα οδηγήσει στην κοινή άμυνα όταν το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο λάβει σχετική απόφαση με ομοφωνία. Στην περίπτωση αυτή, το Συμβούλιο συνιστά στα κράτη μέλη να υιοθετήσουν παρόμοια απόφαση σύμφωνα με τους αντίστοιχους συνταγματικούς τους κανόνες. Η πολιτική της Ένωσης κατά την έννοια του παρόντος τμήματος **δεν θίγει την ιδιαιτερότητα της πολιτικής ασφάλειας και άμυνας ορισμένων κρατών μελών** και σέβεται τις υποχρεώσεις που απορρέουν για ορισμένα κράτη μέλη τα οποία θεωρούν ότι η κοινή τους άμυνα υλοποιείται στα πλαίσια της οργάνωσης της Συνθήκης του Βορείου Ατλαντικού (ΝΑΤΟ), δυνάμει της Συνθήκης του Βορείου Ατλαντικού, και συμβιβάζεται με την κοινή πολιτική ασφάλειας και άμυνας που διαμορφώνεται μέσα στο πλαίσιο αυτό.» (Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, τίτλος V, κεφάλαιο 2, τμήμα 2, άρθρο 42, 2).

2.3 Στην ανακοίνωση αναφέρεται ότι η Επιτροπή θα υποβάλει πρόταση για ένα ευρωπαϊκό διαστημικό πρόγραμμα το 2011 και θα προτείνει τα αναγκαία μέτρα για την εφαρμογή της προτεινόμενης στρατηγικής (βιομηχανική πολιτική, οργάνωση των διαστημικών δραστηριοτήτων).

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Ο διαστημικός κλάδος αντιπροσωπεύει ένα μερίδιο αγοράς της τάξης του 1 % του προϋπολογισμού της ΕΕ και περίπου το 5 % του όγκου της ευρωπαϊκής αεροδιαστημικής βιομηχανίας.

3.2 Παρά το σχετικά μικρό μέγεθος, η οικονομική, η στρατηγική και η κοινωνική σημασία του διαστήματος είναι τώρα πλήρως αναγνωρισμένη τόσο από την Επιτροπή όσο και από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο: δεν είναι δυνατό να θεωρείται η Ευρώπη χώρος ευημερίας χωρίς την υποστήριξη και το κίνητρο που αποτελεί η ηγετική παρουσία της στον τομέα του διαστήματος, ο οποίος εκτός από τη δημιουργία θετικών οικονομικών συνεπειών (κατά μέσο όρο το διπλάσιο των ποσών που επενδύονται, με ανώτερο 4,5 φορές πάνω, όπως στην περίπτωση της Νορβηγίας [Πηγή: ΟΟΣΑ 2011]), παράγει μια αναντικατάστατη ροή εφαρμογών θεμελιώδους κοινωνικής χρησιμότητας: στη μετεωρολογία, στην πλοήγηση, στον εντοπισμό θύσης, στον έλεγχο της εναέριας κυκλοφορίας και των στόλων, στη διαχείριση της γεωργίας και του εδάφους, στις ανθρωπιστικές επιχειρήσεις και στη διαχείριση των καταστροφών, στην εθνική ασφάλεια, στον έλεγχο των συνόρων (για να αναφερθούν μερικές μόνον από τις εφαρμογές αυτές).

3.3 Σε μια εποχή οικονομικής δυσκολίας όπως η σημερινή, η αποεπένδυση στον τομέα αυτό θα έχει απολύτως οριακά οφέλη σε σύγκριση με την εξοικονόμηση σε απόλυτους όρους, με τη σοβαρότατη συνέπεια της διασποράς του πλούτου της επιστημονικής γνώσης και των βιομηχανικών ικανοτήτων που έχει αναπτύξει η Ευρώπη τις τελευταίες δεκαετίες σε αυτόν τον στρατηγικό τομέα.

3.4 Η ανάπτυξη της ανεξάρτητης επιχειρησιακής ικανότητας της Ευρώπης στον τομέα των απαραίτητων βασικών τεχνολογιών και η αυτονομία πρόσβασης στο διάστημα θεωρούνται θεμελιώδους σημασίας στόχοι, οι οποίοι χρήζουν ενεργού υποστήριξης.

3.5 Με την είσοδο στον διαστημικό τομέα νέων χωρών όπως η Κίνα, η Ινδία, η Βραζιλία και άλλες, η Ευρώπη πρέπει να αποκτήσει ένα στρατηγικό σχέδιο για να διατηρήσει τη σημαντική θέση της στον τομέα του διαστήματος και την αξιοπιστία της έναντι των βασικών της εταίρων, ειδικότερα των ΗΠΑ και της Ρωσίας.

3.6 Οι μεγάλες εμβληματικές πρωτοβουλίες GMES και Galileo αντιπροσωπεύουν το μέσο για την Ευρώπη να παραμείνει ηγετική δύναμη σε στρατηγικούς τομείς που συνδέονται με τη χρήση δορυφορικών συστημάτων πλοήγησης και υπηρεσιών που δημιουργούνται με την παρατήρηση της Γης.

3.7 Η επίλυση του προβλήματος της χρηματοδότησης του GMES αποτελεί επείγουσα προτεραιότητα λόγω του απτού κινδύνου να χαθούν οι δεκαετίες επενδύσεις της Ευρώπης στον ολοένα και περισσότερο στρατηγικό τομέα της παρατήρησης της γης, με αποτέλεσμα να απωλέσει η Ευρώπη, οι βιομηχανίες της και η έρευνά της την ηγετική θέση τους.

3.8 Ακόμα και τα προγράμματα εξερεύνησης του διαστήματος, τα οποία αποτελούν τόπο συνεχούς ελέγχου των μελλοντικών τεχνολογιών ενδέχεται να κινδυνεύσουν από την τρέχουσα χρηματοπιστωτική κρίση των κρατών μελών της Ένωσης. Καθίσταται επομένως αναγκαίο να μη χαθεί η συνέχεια στον τομέα αυτό.

3.9 Ο πίνακας 1 απεικονίζει, εν είδει παραδείγματος, το σύνολο των επενδύσεων στον τομέα του διαστήματος το 2009 που πραγματοποιήσαν ορισμένα κράτη μέλη της ΕΕ που είναι επίσης μέλη της ESA. Οι επενδύσεις αυτές αντιστοιχούν κατά μέσο όρο σε ένα κλάσμα μεταξύ του 0,01 % και 0,05 % του ΑΕγχΠ (στοιχεία για το 2009, πηγή: ΟΟΣΑ). Συγκριτικά, οι μεγάλες δυνάμεις όπως η Κίνα, η Ρωσία και οι ΗΠΑ επενδύουν ένα ποσοστό σημαντικά υψηλότερο, 0,12 %, 0,20 %, 0,31 %, αντιστοίχως. Για τη Ρωσία και την Κίνα, το ποσοστό αυτό διπλασιάστηκε κατά την περίοδο 2005-2009. Στην Ευρώπη, η Γαλλία διακρίνεται για το μεγαλύτερο ποσοστό των επενδύσεων, ίσο με το 0,1 % του ΑΕγχΠ της (πηγή: ΟΟΣΑ).

Πίνακας 1

Προϋπολογισμός που έχει διατεθεί στον τομέα του διαστήματος το 2009 από τα βασικά μέλη της ESA

(σε εκατομμύρια ευρώ)

Χώρα	Προϋπολογισμός για τον τομέα του διαστήματος (*)	Συνεισφορά της ESA (**)
FR	1 960	(716)
DE	1 190	(648)
IT	685	(369)
UK	350	(269)
ES	190	(184)
BE	170	(161)
Συνολικός προϋπολογισμός της ESA για το 2009	3 600	

(*) Πηγή: ΟΟΣΑ;

(**) Πηγή: ESA

3.10 Η ESA διαθέτει τις τεχνικές γνώσεις και δεξιότητες για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των διαστημικών προγραμμάτων, για την τήρηση της ανάπτυξης νέων τεχνολογιών και εφαρμογών. Η ESA συμμετέχει σε πολλά από τα συστήματα που σχεδιάζει, ειδικότερα δε σε όσα έχουν σχέση με την επιστήμη και την έρευνα. Για τις υποδομές μεγάλων επιχειρησιακών προγραμμάτων όπως το Galileo και το GMES εναπόκειται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αναλάβει το ρόλο του χειριστή.

3.11 Η EUMETSAT αποτελεί σημαντικό στοιχείο της επιχειρησιακής ικανότητας της Ευρώπης.

3.12 Άλλοι διακυβερνητικοί οργανισμοί είναι η *European Environment Agency* (EEA) και το *European Centre for Medium-Range Weather Forecasts* (ECMWF), συμβαλλόμενα μέρη της συμφωνίας για τη χρήση των δεδομένων και των υπηρεσιών του GMES.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Η Ευρωπαϊκή Διαστημική Πολιτική (PSE) βασίζεται σε μια σειρά από άξονες: το ρυθμιστικό της πλαίσιο και το πλαίσιο στο

οποίο εντάσσεται η βιομηχανική πολιτική της, η διεθνής της διάσταση, η διακυβέρνηση, η σχέση με την κοινή πολιτική ασφάλειας και άμυνας καθώς και ένα κατάλληλο και βιώσιμο σύστημα χρηματοδότησης.

4.2 Η νομική βάση ευρωπαϊκής διαστημικής πολιτικής είναι οι διατάξεις της Συνθήκης της Λισαβόνας.

4.2.1 Το άρθρο 189 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) παρέχει στην ΕΕ μια ευρεία εντολή να καταstrώσει μια διαστημική πολιτική, και επίσης συνιστά να καταστούν λειτουργικές οι πολιτικές σε αυτόν τον τομέα με τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού διαστημικού προγράμματος.

4.2.2 Η διαστημική πολιτική της ΕΕ και το πρόγραμμα Galileo είναι υπό την άμεση διαχείριση της Γενικής Διεύθυνσης Επιχειρήσεων και Βιομηχανίας (ΓΔ ENTR) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

4.2.3 Ο κανονισμός για τη θέσπιση του προγράμματος GMES⁽⁴⁾ ορίζει τους κανόνες για την εκτέλεσή του και τον προϋπολογισμό για την ανάπτυξή του και τις αρχικές του επιχειρήσεις κατά την περίοδο 2011-2013. Ο τεχνικός συντονισμός και η εφαρμογή της διαστημικής συνιστώσας του GMES έχουν ανατεθεί στην ESA η οποία, όπου είναι αναγκαίο, βασίζεται στη συνεισφορά της EUMETSAT.

4.3 Το πλαίσιο της βιομηχανικής πολιτικής

4.3.1 Ο διαστημικός κλάδος αντιπροσωπεύει περίπου το 5 % της αεροδιαστημικής βιομηχανίας στην Ευρώπη (που κυριαρχείται από τον τομέα των αερομεταφορών, ο οποίος αντιπροσωπεύει το 92 %). Η παραγωγή ολόκληρης της αεροδιαστημικής βιομηχανίας ήταν στην Ευρώπη (στοιχεία του 2008, πηγή: *Ecorys Report to the EC*), περίπου 130 δις ευρώ, εκ των οποίων τα 6 αφορούν τον τομέα του διαστήματος. Το εργατικό δυναμικό που απασχολείται στην αεροδιαστημική βιομηχανία είναι περίπου 375 000 άτομα, 31 000 στον τομέα του διαστήματος στην Ευρώπη (πηγή: ΟΟΣΑ 2011), χαρακτηριστικό των οποίων είναι η υψηλή εξειδίκευση, εφόσον το 35 % είναι πτυχιούχοι, μηχανικοί και διευθυντικά στελέχη.

4.3.2 Ο ρόλος της διαστημικής βιομηχανίας στην καινοτομία, ιδιαίτερα δε σε ό,τι αφορά την ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών και των υλικών είναι αναντικατάστατος.

4.3.3 Το βιομηχανικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η ευρωπαϊκή διαστημική πολιτική είναι η στρατηγική Ευρώπη 2020.

4.3.4 Η εμβληματική πρωτοβουλία αυτής της στρατηγικής αυτής, όπως καθορίζεται στην ανακοίνωση [COM(2010) 614 τελικό/4], ορίζει το διάστημα ως «κινητήρια δύναμη για την καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα στην υπηρεσία των πολιτών», αναφέροντας ρητά τα προγράμματα Galileo / EGNOS και GMES ως προγράμματα που έχουν καθιερωθεί, η ολοκλήρωση και η συνέχεια των οποίων μετά το 2013 θα πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο νομοθετικών προτάσεων το 2011, σύμφωνα με τις συνολικές προτάσεις που προωθούνται για το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (ΠΑΠ). Οι διαστημικές υποδομές θεωρούνται απαραίτητα εργαλεία για την ασφάλεια των πολιτών και για τον λόγο αυτό πρέπει να προστατευθούν. Ο μηχανισμός διαστημικής επιτήρησης παρέχεται από το πρόγραμμα SSA (*Space Situational Awareness*).

⁽⁴⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 911/2010, ΕΕ L 276 της 20.10.2010, σελ. 1.

4.3.5 Οι δορυφορικές επικοινωνίες αποτελούν βασικό τομέα του διαστήματος τόσο από οικονομικής πλευράς όσο και από τεχνολογικής και συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων του Ευρωπαϊκού Ψηφιακού Θεματολογίου λόγω των συνεπειών τους στην διάδοση της ευρυζωνικότητας.

4.4 Διεθνής συνεργασία

4.4.1 Σύμφωνα με τα όσα προβλέπονται στον ιδρυτικό κανονισμό του, το GMES είναι η ευρωπαϊκή συμμετοχή στην κατασκευή του *Global Earth Observation System of Systems*⁽⁵⁾ (GEOSS), που αναπτύχθηκε στο πλαίσιο της *Group on Earth Observations*⁽⁶⁾ (GEO).

4.4.2 Η εταιρική σχέση που έχει συναφθεί με την Αφρική, με τη χρήση του EGNOS, του GMES και των τηλεπικοινωνιακών υποδομών, θα έχει συνέπειες σε τομείς πρωταρχικής σημασίας όπως η διαχείριση των πόρων, η ασφάλεια, η χαρτογράφηση, η γεωδαισία, οι τηλεπικοινωνίες και οι πληροφορίες.

4.4.3 Το μεγαλύτερο μέρος των θεσμικών επενδύσεων στον τομέα του διαστήματος προέρχονται μέχρι τώρα από τις χώρες της G7, οι οποίες το 2009 επένδυσαν ποσό ίσο με 53 δισεκατομμύρια δολάρια (Πηγή: ΟΟΣΑ). Οι Ηνωμένες Πολιτείες έχουν συμβάλει, από μόνες τους, με 44 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ, 17 από τα οποία αντιστοιχούν στο τμήμα της NASA, ενώ όλες οι άλλες χώρες της G7 (πλην των ΗΠΑ) έχουν δώσει, συνολικά, τα υπόλοιπα των 9 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ.

4.4.4 Είναι εμφανής η σημασία που αποκτούν στον τομέα του διαστήματος, παράλληλα με τους παραδοσιακούς πρωταγωνιστές, όπως οι ΗΠΑ, η Ρωσία και η Ιαπωνία, ορισμένες νέες αναδυόμενες δυνάμεις, όπως η Βραζιλία, η Ινδία και η Κίνα, των οποίων οι προϋπολογισμοί για τον τομέα αυτό ανήλθαν συνολικά σε 7,2 δις δολάρια⁽⁷⁾. Συγκριτικά, ο προϋπολογισμός της Ρωσικής Ομοσπονδίας ανέρχεται σε 2,5 δις δολάρια.

4.4.5 Για να υπάρξει σύγκριση, ο προϋπολογισμός της ESA για το 2009 ήταν 3,6 δις ευρώ (βλ. επίσης τον πίνακα 1).

4.4.6 Η Ευρώπη έχει πολιτική για την «ελεύθερη και ανοικτή» διανομή των δεδομένων η οποία εφαρμόζεται από την ESA στο πλαίσιο του προγράμματος GMES.

4.5 Διακυβέρνηση

4.5.1 Σύμφωνα με το άρθρο 189 ΣΛΕΕ «η Ένωση καθιερώνει κάθε ωφέλιμη σύνδεση με την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Διαστήματος», επίσης ενισχύει την εταιρική της σχέση με τα κράτη μέλη και συντονίζει τις προσπάθειες που απαιτούνται για τη εξερεύνηση και εκμετάλλευση του διαστήματος.

4.5.2 Η ESA είναι ένας διακυβερνητικός οργανισμός ο οποίος σύντομα θα έχει 19 χώρες μέλη. Η συμμετοχή δεν περιορίζεται μόνο στα κράτη μέλη της ΕΕ (π.χ. η Ελβετία είναι μέλος της) ή αυστηρά ευρωπαϊκή (ο Καναδάς έχει συνάψει συμφωνία εταιρικής σχέσης με την ESA). Η διαχείριση των πόρων της ESA βασίζεται στην αρχή της «γεωγραφικής επιστροφής» (*Geographical Return*) που επιστρέφει στα κράτη τις βιομηχανικές παραγγελίες ανάλογα

με το μερίδιό τους στην ESA. Η αρχή αυτή έχει μέχρι σήμερα συμβάλει στη δέσμευση σημαντικών πόρων από τα κράτη μέλη. Παρόμοια αρχή ακολουθεί και τη διαχείριση του προσωπικού της, η αρχή της *«fair return»* (δίκαιης επιστροφής), αν και οι βάσεις για τα κριτήρια αυτά δεν είναι τόσο άμεσες όσο εκείνες που εφαρμόζονται στις βιομηχανικές παραγγελίες, στο βαθμό που το προσωπικό δεν υποχρεούται κατ' αρχήν να εκπροσωπεί ή να εξυπηρετεί τα εθνικά συμφέροντα. Στην πραγματικότητα, η σημερινή τάση της ΕΕ είναι να ξεπεράσει την αρχή του αμοιβαίου των εθνικών συμφερόντων υπέρ μιας ευρωπαϊκής προστιθέμενης αξίας⁽⁸⁾. Στην περίπτωση της ESA, και ενόψει ενός ευρωπαϊκού διαστημικού σχεδίου, η αρχή αυτή κρίνεται ως η πλέον κατάλληλη.

4.5.3 Η συνεργασία της ESA και της ΕΕ καθορίζεται από μια συμφωνία πλαίσιο που τέθηκε σε ισχύ τον Μάιο του 2004 (ΕΕ L 261 της 08.06.2004). Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η ESA συντονίζουν τις ενέργειές τους μέσα από μια κοινή γραμματεία που αποτελείται από διοικητικούς υπαλλήλους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και το εκτελεστικό συμβούλιο της ESA. Τα κράτη μέλη της ESA και η ΕΕ συναντώνται σε υπουργικό επίπεδο στο «Συμβούλιο Διαστήματος», την κοινή συνέλευση του Συμβουλίου της ΕΕ και του Συμβουλίου της ESA. Το Συμβούλιο αυτό προετοιμάζεται από τους αντιπροσώπους των χωρών μελών που συνεδριάζουν στο πλαίσιο της Ομάδας υψηλού επιπέδου «Διαστημική πολιτική» (*High-level Space Policy Group* - HSPG). Η ESA διαθέτει ένα γραφείο συνδέσμου στις Βρυξέλλες με καθήκον τη διευκόλυνση των επαφών με τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα.

4.5.4 Το «Συμβούλιο Διαστήματος» έχει συμβάλει στην ανάπτυξη στερεών σχέσεων μεταξύ της ESA και της Επιτροπής.

4.5.5 Η EUMETSAT είναι ένας διακυβερνητικός οργανισμός ο οποίος απαρτίζεται από 26 χώρες μέλη. Το όργανο λήψεως αποφάσεων είναι το Συμβούλιο αποτελούμενο από εκπροσώπους των μετεωρολογικών υπηρεσιών των χωρών μελών· οι υπηρεσίες αυτές χρηματοδοτούν τις δραστηριότητες της EUMETSAT με μια συνεισφορά που αναλογεί στο καθαρό υπόλοιπο εθνικό εισόδημα της χώρας μέλους στην οποία ανήκουν. Το 2010, ο προϋπολογισμός του οργανισμού ήταν περίπου 300 εκατομμύρια ευρώ.

4.5.6 Άλλοι διακυβερνητικοί οργανισμοί αντιπροσωπεύονται από τον *European Environment Agency* (EEA) και το *European Centre for Medium-Range Weather Forecasts* (ECMWF), σ συμβαλλόμενα μέρη της συμφωνίας για τη χρήση των δεδομένων και των υπηρεσιών του GMES.

4.6 Έρευνα και καινοτομία

4.6.1 Η έρευνα αποτελεί θεμελιώδη αξία του ευρωπαϊκού πολιτισμού. Η έρευνα και η καινοτομία συμβάλλουν στη δημιουργία θέσεων εργασίας, στην αύξηση της ευημερίας και στη βελτίωση της ποιότητας της ζωής. Η έρευνα αποτελεί επίσης τη βάση της ανεξαρτησίας της Ευρώπης στον τομέα των απαραίτητων βασικών τεχνολογιών. Ο διαστημικός τομέας είναι ο τομέας στον οποίο καθορίζονται κατά προτίμηση σχέσεις και δεσμοί μεταξύ της πανεπιστημιακής έρευνας, της βιομηχανικής καινοτομίας και της ανάπτυξης καινοτόμων τεχνολογιών.

⁽⁸⁾ Βλ. σημείο 166 του Ψηφίσματος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 8ης Ιουνίου 2011 σχετικά με την «Επένδυση στο μέλλον: ένα νέο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (ΠΔΠ) για μια ανταγωνιστική και βιώσιμη Ευρώπη χωρίς αποκλεισμούς»: «...τονίζει ότι ο τρόπος με τον οποίο εξελίχθηκε το σύστημα των ιδίων πόρων, αντικαθιστώντας βαθμιαία τους γνήσιους ιδίους πόρους με τις ονομαζόμενες «εθνικές συνεισφορές», δίνει δυσανάλογη έμφαση στο καθαρό υπόλοιπο μεταξύ κρατών μελών κι έτσι αντιβαίνει προς την αρχή της ενωσιακής αλληλεγγύης, αποδυναμώνει το ευρωπαϊκό κοινό συμφέρον και σε μεγάλο βαθμό αγνοεί την ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία»...

⁽⁵⁾ Παγκόσμιο Σύστημα Συστημάτων Γεωεπισκόπησης.

⁽⁶⁾ Ομάδα παρακολούθησης της γης.

⁽⁷⁾ Κίνα: 6,1 δις δολάρια. Ινδία: 861 εκατομ. δολάρια. Βραζιλία 205 εκατομ. δολάρια.

4.6.2 Η χρηματοδότηση της διαστημικής έρευνας αποτελεί συνιστώσα των ευρωπαϊκών συστημάτων χρηματοδότησης. Στον τομέα των εφαρμογών, ωστόσο, η ευρωπαϊκή παρουσία είναι ανεπαρκής και για τον λόγο αυτό πρέπει να αναληφθεί δράση ώστε τα αποτελέσματα της ευρωπαϊκής έρευνας να μεταφράζονται σε νέες και καινοτόμες εφαρμογές.

4.6.3 Οι ερευνητικές δραστηριότητες της ΕΕ χρηματοδοτούνται μέσω του έβδομου προγράμματος πλαισίου (2007-2013), με προϋπολογισμό 50,5 δις. ευρώ, εκ των οποίων το 3 % περίπου διατίθεται στο διάστημα (= 1,4 δις ευρώ).

4.6.4 Σύμφωνα με το προτεινόμενο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο για την περίοδο 2014-2020, οι χρηματοδοτήσεις για την έρευνα και την καινοτομία θα συνδέονται μέσω ενός κοινού στρατηγικού πλαισίου (ΚΠΣ) για την έρευνα, την καινοτομία και την τεχνολογική ανάπτυξη (που ονομάζεται Horizon 2020), και κατά την περίοδο ισχύος του ΚΠΣ (2014-2020) η χρηματοδότηση της έρευνας θα αυξηθεί στα 80 δισεκατομμύρια ευρώ.

4.6.5 Η ΕΕ στη στρατηγική Ευρώπη 2020 θέτει τον φιλόδοξο στόχο του 3 % του ΑΕγχΠ για την έρευνα.

4.7 Κοινή ασφάλεια και άμυνα

4.7.1 Οι διαστημικές υποδομές παρέχουν βασικές υπηρεσίες για την ασφάλεια και την άμυνα, όπως αναγνωρίζεται στην κοινή πολιτική ασφάλειας και άμυνας, ιδίως στους τομείς της πρόληψης και διαχείρισης κρίσεων.

4.7.2 Η ασφάλεια των διαστημικών υποδομών απειλείται από τον αυξανόμενο αριθμό των διαστημικών αποβλήτων. Η ESA για το πολιτικό σκέλος, και ο ΕΟΑ (Ευρωπαϊκός Οργανισμός Εξοπλισμών και Στρατηγικής Έρευνας) για το στρατιωτικό σκέλος, έχουν ξεκινήσει προγράμματα για τη διαστημική επιτήρηση (SSA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση εργάζεται για τον διεθνή κώδικα συμπεριφοράς σχετικά με τις δραστηριότητες στο διάστημα εκτός της ατμόσφαιρας (*Code of Conduct for Outer space activities*).

4.8 Ευρωπαϊκό διαστημικό πρόγραμμα – Προϋπολογισμός

4.8.1 Στην ανακοίνωσή της, η Επιτροπή αξιολογεί το ενδεχόμενο να συμπεριληφθεί μια πρόταση για ένα ευρωπαϊκό διαστημικό πρόγραμμα στο πλαίσιο του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου, του

Ιουνίου 2011. Ο προτεινόμενος προϋπολογισμός της ΕΕ για την περίοδο 2014-2020, που υποβλήθηκε τον Ιούνιο του 2011, αποσκοπεί στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής Ευρώπη 2020 ⁽⁹⁾.

4.8.2 Στο ΠΔΠ η πρόταση σχετικά με το ευρωπαϊκό διαστημικό πρόγραμμα, δεν προσδιορίζεται με σαφήνεια με αυτό το όνομα, αλλά για τα προγράμματα GMES και Galileo προβλέπονται οι ακόλουθες διατάξεις:

— ΠΔΠ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 1: Έξυπνη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη διατίθενται 7 δις ευρώ στο Galileo,

— ΕΚΤΟΣ ΠΔΠ: το GMES χρηματοδοτείται με προϋπολογισμό ύψους 5,8 δις ευρώ.

Η εν λόγω πρόταση χρηματοδότησης του GMES εκτός του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου αντιβαίνει κατάφωρα τόσο προς τις συστάσεις που περιέχονται στο έγγραφο εργασίας της Επιτροπής [SEC (2011) 868 τελικό της 20.06.2011] που συνοδεύει το έγγραφο «Προϋπολογισμός για την Ευρώπη 2020», όσο και προς τα συμπεράσματα του Συμβουλίου «Ανταγωνιστικότητα» της ΕΕ, που εγκρίθηκαν στις 31 Μαΐου 2011.

4.8.3 Πρέπει να καταστεί κατανοητό με τι τρόπο θα εξασφαλισθεί ο προϋπολογισμός που προβλέπεται για το GMES, ώστε να αποφευχθεί ο κίνδυνος απώλειας ενός ζωτικού προγράμματος για τη μελλοντική ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης στον στρατηγικό τομέα παρατήρησης της Γης που μέχρι στιγμής έχει στοιχίσει δέκα χρόνια εργασίας και επενδύσεις ύψους 3 δις ευρώ. Σύμφωνα με τα ίδια συμπεράσματα του 3094ου Συμβουλίου «Ανταγωνιστικότητα» (Εσωτερική αγορά, βιομηχανία, έρευνα και διάστημα), της 31ης Μαΐου 2011, «... η Επιτροπή θα επεξεργαστεί την πρόταση χρηματοδότησης αυτών των εμβληματικών προγραμμάτων (GMES και το Galileo) στο πλαίσιο του επόμενου πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου», δεδομένου δε ότι «... αμφότερα είναι ευρωπαϊκά προγράμματα υπό την ευθύνη της ΕΕ, πρέπει να εξακολουθήσουν να χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ».

4.8.4 Η προσέγγιση που περιγράφεται στο προτεινόμενο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο θα πρέπει να καθοριστεί επακριβώς έως τα τέλη του 2011 στις νομοθετικές προτάσεις για τα προγράμματα δαπανών και τα μέσα των επιμέρους στρατηγικών τομέων.

Βρυξέλλες, 7 Δεκεμβρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

⁽⁹⁾ COM(2011) 500 τελικό/2, «Προϋπολογισμός για την στρατηγική Ευρώπη 2020, 1ο μέρος»

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Έκθεση της Επιτροπής — Έκθεση επί της πολιτικής ανταγωνισμού 2010»

[COM(2011) 328 τελικό]

(2012/C 43/06)

Εισηγητής: **ο κ. Paulo BARROS VALE**

Στις 10 Ιουνίου 2011, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την

Έκθεση της Επιτροπής — Έκθεση επί της πολιτικής ανταγωνισμού 2010

COM(2011) 328 τελικό.

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 10 Νοεμβρίου 2011.

Κατά την 476η σύνοδο ολομέλειας, της 7ης και 8ης Δεκεμβρίου 2011 (συνεδρίαση της 7ης Δεκεμβρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 116 ψήφους υπέρ και 7 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Κάθε χρόνο, η ΕΟΚΕ αξιολογεί την έκθεση της Επιτροπής για την πολιτική ανταγωνισμού και επωφελείται της ευκαιρίας για να εκθέσει ορισμένες παρατηρήσεις και προτάσεις, οι οποίες με την πάροδο του χρόνου ελήφθησαν υπόψη από τις αρχές και συνετέλεσαν σε προσαρμογές που έχουν οδηγήσει στην παρατηρούμενη αύξηση της αποτελεσματικότητας. Η παρούσα ανάλυση γίνεται μέσα στο ευρύτερο πλαίσιο μιας συγκυρίας μεγάλων προκλήσεων για το ευρωπαϊκό όραμα, λαμβανομένων υπόψη των κινδύνων κατακερματισμού ή, όπως λένε πολλοί, ακόμη και επαπειλούμενης επιβίωσης της εξαιρετικής ενοποίησης που έχει επιτευχθεί μέσα σε λίγο περισσότερο από μισό αιώνα. Για διάστημα δύο γενεών, οι Ευρωπαίοι επέτυχαν μια εντυπωσιακή περίοδο ειρήνης και ευημερίας, εδραιωμένη στην αλληλεγγύη μεταξύ χωρών και περιφερειών και σε μια μακρά πορεία υλοποίησης κοινών πολιτικών. Σ' αυτή τη στιγμή, λοιπόν, της επιλογής μεταξύ απρόβλεπτης οπισθοδρόμησης ή ιστορικής προόδου καλούμαστε να εξετάσουμε τις διαφορές ευρωπαϊκές πολιτικές, και συγκεκριμένα την πολιτική ανταγωνισμού. Η ενδεχόμενη επανεντικοποίηση κάποιων πολιτικών, ως αποτέλεσμα της κρίσης και των πιθανών αντιπαραθέσεων μεταξύ κρατών μελών, και η παρέμβαση των κυβερνήσεων στην οικονομία με μέτρα προστατευτισμού συνιστούν δυνατότητες που θα έπλητταν σοβαρά την εσωτερική αγορά – και τις πολιτικές ανταγωνισμού, οι οποίες, τουλάχιστον σε εσωτερικό επίπεδο, έχουν αποδείξει τη σημαντική τους αξία.

1.2 Η υπό εξέταση έκδοση της έκθεσης ανταγωνισμού σηματοδοτεί την τεσσαρακοστή επέτειο των εκδόσεων αυτών και καταγράφει τις κυριότερες εξελίξεις της πολιτικής ανταγωνισμού και τη σημασία της για τους στόχους της ΕΕ: οικοδόμηση της ενιαίας αγοράς, αντίκτυπος των πλεονεκτημάτων της στους καταναλωτές ως ομάδα που μπορεί να αντλήσει τα μεγαλύτερα οφέλη από αυτήν και οικοδόμηση μιας ανταγωνιστικής κοινωνικής οικονομίας της αγοράς. Η ΕΟΚΕ συγχαίρει την Επιτροπή για την έκδοση αυτή και για τις κατακτήσεις που επετεύχθησαν την τελευταία τεσσαρακονταετία· επισημαίνει, ωστόσο, ότι το έγγραφο δείχνει περισσότερο ως εγκώμιο του έργου της Επιτροπής, ενώ αφήνει κατά μέρος, όπως αναφέρεται στην ίδια την έκθεση, τα θέματα της επικαιρότητας. Είναι γεγονός ότι πρόκειται για έγγραφο θετικό· θα ήταν, όμως, πιο χρήσιμο να προβαίνει σε ανάλυση και αξιολόγηση των πλεονεκτημάτων και των αδυναμιών του έργου που έχει επιτελεσθεί,

ενδεχομένως και σε συγκριτικές μελέτες μεταξύ κρατών μελών της ΕΕ και άλλων πρόσφορων προς τούτο χωρών, παρά να εμφανίζει απλώς μια ιστορική αναδρομή περιαιτολογίας. Ο εορτασμός της τεσσαρακοστής αυτής επετείου θα μπορούσε να είχε αποτελέσει ιδανική ευκαιρία για να προτείνει η Επιτροπή, ως καρπό μιας σωστής ανάλυσης της Ιστορίας, τον εκσυγχρονισμό και τη διευρύνση εκείνου που μπορεί να γίνει η πολιτική ανταγωνισμού, αξιολογώντας την εξέλιξη που προκάλεσε η επιτάχυνση της παγκοσμιοποίησης και ερμηνεύοντας τις επιζήμιες επιπτώσεις που υπέστη η Ευρώπη λόγω των μεταβολών και των μετεγκαταστάσεων που στηρίζονται στην ξέφρενη εκμετάλλευση των ανθρώπων, των υλικών και των περιβαλλοντικών πόρων, σε περιοχές του κόσμου που δεν ασπάζονται τις ίδιες αξίες με τις ευρωπαϊκές κοινωνίες, αλλά που εκμεταλλεύονται την αγοραστική δύναμη που η Ευρώπη κατόρθωσε μέχρι σήμερα να εξασφαλίζει στους πολίτες της.

1.3 Κατά το 2010, εξακολούθησε η ισχυρή επιρροή της οικονομικής και χρηματοπιστωτικής κρίσης, στην οποία προστέθηκε και η κρίση του δημοσίου χρέους. Η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στις ενδεχόμενες στρεβλώσεις, τις οποίες η παράταση της κρίσης και τα προσωρινά μέτρα καταπολέμησης της μπορεί να προκαλέσουν στον ανταγωνισμό και τονίζει τη σημασία της αυστηρής συστηματικής παρακολούθησης, καθώς θα πρέπει να ληφθούν τα δέοντα διορθωτικά μέτρα μόλις αυτό είναι δυνατόν. Καίρια σημασία έχει η στήριξη της εκτέλεσης των εθνικών σχεδίων οικονομικής ανάκαμψης και της επίδρασής τους επί του ανταγωνισμού, μέσω της αξιολόγησης των ληφθέντων μέτρων. Μόνον έτσι θα είναι δυνατή η συνειδητή λήψη αποφάσεων σχετικά με το μέλλον όσων από τα προσωρινά μέτρα καταπολέμησης της κρίσης παραμένουν σε ισχύ.

1.4 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει τις εξελίξεις σε θέματα διεθνούς συνεργασίας, εφιστά, όμως, και πάλι την προσοχή στη σημασία που έχει η απαίτηση εξασφάλισης δικαίου εξωτερικού εμπορίου, όπου οι τρίτες χώρες να μην επωφελούνται τεχνητά από την ελευθέρωση των εμπορικών συναλλαγών χάρη στο κοινωνικό και περιβαλλοντικό ντάμπινγκ. Πρέπει να εξασφαλιστεί η τήρηση των διεθνών κανόνων του δικαίου εμπορίου και των βασικών προδιαγραφών προστασίας του περιβάλλοντος, καθώς και η ελευθερία εγκατάστασης και δράσης των εργοδοτικών οργανώσεων. Ο ρόλος που αναλογεί στην Ευρώπη για τα θέματα αυτά είναι πρωταρχικός. Η Ευρωπαϊκή

Ένωση θα κληθεί επίσης να επιβάλει την αυστηρή τήρηση των κανόνων του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ) έναντι οιαδήποτε ενδεχόμενων δράσεων που θα εμπόδιζαν την πρόσβαση των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων στις διάφορες αγορές: θα πρέπει να θεσπίσει κανόνες που να προωθούν την ισότητα ευκαιριών ανεξάρτητα από το μέγεθος, τον τόπο εγκατάστασης και το φορολογικό καθεστώς των επιχειρήσεων. Η πολιτική ανταγωνισμού της ΕΕ πρέπει να κατευθυνθεί προς μια καινούρια φάση, με τον καθορισμό νέων προτεραιοτήτων, τον προσδιορισμό νέων μέσων και τη λήψη αποτελεσματικότερων μέτρων στον τομέα του εμπορίου με τις εκτός Ένωσης χώρες. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την απογοήτευσή της για το γεγονός ότι οι προηγούμενες εκκλήσεις της στον τομέα αυτόν δεν οδήγησαν στον εκσυγχρονισμό και τη διεύρυνση της θεώρησης που υιοθετεί η ΕΕ για τα συγκεκριμένα θέματα.

1.5 Η αυστηρή τήρηση των βασικών συμβάσεων της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ) σχετικά με τα συνδικαλιστικά δικαιώματα και ελευθερίες, την παιδική εργασία, τις απάνθρωπες συνθήκες εργασίας και το δικαίωμα της απεργίας πρέπει να εξασφαλίζεται ως προς όλες τις πτυχές. Σε εσωτερικό επίπεδο, πρέπει ακόμη να εξασφαλιστεί η εναρμόιση των εθνικών νομοθεσιών των κρατών μελών όσον αφορά την εργασιακή νομοθεσία και την ισότητα ευκαιριών, ώστε να αποφεύγονται στρεβλώσεις του ανταγωνισμού. Η αγορά εργασίας, που έχει πληγεί σοβαρά από την κρίση, απαιτεί όλη την δέουσα προσοχή για να επιτευχθεί ο στόχος της ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς, προτεραιότητα της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», με προώθηση της διατήρησης και της δημιουργίας απασχόλησης και της κινητικότητας.

1.6 Ήδη παρατηρούνται εξελίξεις στο πεδίο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», της οποίας οι ανά τομέα μηχανισμοί και εξελίξεις αναλύονται στην έκθεση. Εφιστάται η προσοχή στους κινδύνους που ενέχει η ελευθέρωση του κλάδου της ενέργειας, είτε από άποψη ποιότητας και σταθερότητας του εφοδιασμού είτε από άποψη τιμών. Όσον αφορά το ψηφιακό θεματολόγιο, επαναλαμβάνεται η σημασία της αύξησης του επιπέδου γνώσεων των διαχειριστών και των χρηστών των υπηρεσιών ηλεκτρονικής επικοινωνίας, προκειμένου να αντλείται το μέγιστο όφελος από τις σχετικές προσπάθειες.

1.7 Η κερδοσκοπία επί των τιμών των πρώτων υλών έχει γίνει αισθητή, αλλά η έκθεση δεν αναφέρει τίποτα για το θέμα. Καίρια σημασία έχει η παρακολούθηση της αγοράς, με τη θέσπιση ή την εφαρμογή μηχανισμών ελέγχου της αστάθειας των τιμών και ελαχιστοποίησης των επιπτώσεων της στον ανταγωνισμό.

1.8 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει την ανησυχία της για το γεγονός ότι οι εθνικές αρχές ανταγωνισμού (ΕΑΑ) δεν δύνανται να αναλάβουν ρυθμιστικό ρόλο σε ορισμένους κλάδους όπου οι τιμές επηρεάζονται σημαντικά από τις διακυμάνσεις των τιμών των πρώτων υλών, όταν η αύξηση του κόστους των πρώτων υλών έχει άμεσο και ραγδαίο αντίκτυπο στην τελική τιμή, ενώ η μείωσή του δεν οδηγεί σε ανάλογο αποτέλεσμα. Οι ΕΑΑ, χάρη στην εγγύτητά τους με την αγορά, πρέπει να αποτελούν καθοριστικό δίαυλο παρέμβασης στο πεδίο της πολιτικής ανταγωνισμού, επικεντρώνοντας τη δράση τους στις περιφερειακές αγορές.

1.9 Επισημαίνεται ότι η επιτήρηση των ΕΑΑ έχει ιδιαίτερη σημασία στον κλάδο των μεγάλων διανομέων, όπου η διαπραγματευτική ισχύς των μεγαλύτερων οικονομικών ομίλων μπορεί να οδηγήσει σε σοβαρές στρεβλώσεις του ανταγωνισμού, λόγω κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης. Παρότι είναι γεγονός ότι οι επιχειρήσεις είναι ελεύθερες να αποφασίζουν πώς θα διανέμονται τα προϊόντα τους, δεν είναι καθόλου προφανές ότι στην πράξη οι συμφωνίες δεν συνάπτονται με καθορισμό των τιμών εκ μέρους των μεγάλων

αγοραστών, με καταφανή καταστρατήγηση της νομοθεσίας και των κανόνων περί διαπραγματευτικής ισορροπίας, με αποτέλεσμα την σταδιακή διάλυση του παραγωγικού τομέα και των μικρότερων επιχειρήσεων χονδρικής και λιανικής.

1.10 Η πρωτοβουλία της Λευκής βίβλου του 2008 σχετικά με τις αγωγές αποζημίωσης για παραβίαση της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας δεν είχε κανένα αξιόλογο αποτέλεσμα, ενώ επιδεινώθηκε η κατάσταση ανεπαρκούς προστασίας των δικαιωμάτων των καταναλωτών στον τομέα αυτόν απέναντι σε κρούσματα παραβίασης των δικαιωμάτων τους, που παρατηρούνται ολοένα περισσότερο και παραμένουν ατιμώρητα. Επείγει η κατάρτιση των σχετικών αναγκαίων κοινοτικών νομοθετικών προτάσεων προκειμένου να διασφαλισθεί η πραγματική αποκατάσταση της συλλογικής ή γενικότερης βλάβης. Το δίκαιο εμπόριο και ο ανόθευτος ανταγωνισμός έχουν ύψιστη σημασία για τους καταναλωτές. Η πληροφόρηση που παρέχεται σχετικά με την ποιότητα προϊόντων και υπηρεσιών πρέπει να είναι πρόσφορη και η δυνατότητα προσφυγής στη δικαιοσύνη να διευκολυνθεί, ώστε να διασφαλίζονται τα δικαιώματα των καταναλωτών.

1.11 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει το έργο που έχει αναπτυχθεί με στόχο τη θέσπιση ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας, ως μέσου διευκόλυνσης της πρόσβασης στην προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, σημαντικού κινήτρου για επενδύσεις στην έρευνα και καινοτομία, και ευελπιστεί σε μια γενική συναίνεση για την υιοθέτηση του νέου αυτού μηχανισμού προστασίας της ιδιοκτησίας.

1.12 Η αυτορύθμιση μπορεί να αποτελέσει αποτελεσματικό σύστημα για να τονωθεί η ανάπτυξη ορισμένων αγορών, με την προώθηση του δικαίου εμπορίου. Έχει ήδη αποδειχθεί ότι η εξέλιξη των αγορών και των προϊόντων και υπηρεσιών τους επιφέρει συνέπειες, για τη διαχείριση των οποίων η αυτορύθμιση αποτελεί πιο αποτελεσματικό και εύλεκτο μέσον παρά η επιβολή κανόνων και νόμων. Η έκθεση της Επιτροπής δεν αναφέρεται καθόλου στη δυνατότητα αυτή, η οποία θα έπρεπε να μελετηθεί και να ληφθεί υπόψη.

1.13 Στις απόκεντρες ή νησιωτικές περιφέρειες της Ένωσης, το κόστος μεταφοράς για την πρόσβαση στις κεντρικές αγορές αποτελεί, πολύ συχνά, εμπόδιο στον υγιή ανταγωνισμό μεταξύ φορέων από τις περιφέρειες αυτές και άλλων, που είναι εγκατεστημένοι σε πιο πλεονεκτικές περιοχές. Για τις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει να εξευρεθούν αντισταθμίσεις και μηχανισμοί που να προωθούν την ισότητα ευκαιριών.

1.14 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την βούληση που επέδειξε η Επιτροπή να τροποποιήσει την έκθεση επί της πολιτικής ανταγωνισμού εγκαταλείποντας το πρότυπο της απλής καταγραφής των ευρέως γνωστών σημείων, γεγονός που αποτελεί ανταπόκριση σε επανειλημμένες σχετικές εκκλήσεις της ΕΟΚΕ. Ας σημειωθεί η σημασία της υιοθέτησης μιας πιο στρατηγικής θεώρησης στο περιεχόμενο του εγγράφου, χάρη στην οποία καθίσταται δυνατός και προωθείται ένας προβληματισμός σχετικά με την πολιτική ανταγωνισμού μάλλον, παρά με το δίκαιο του ανταγωνισμού.

1.15 Εντούτοις, η ΕΟΚΕ εκφράζει την απορία της για το γεγονός ότι, στην έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, απουσιάζει οιαδήποτε αναφορά στην ανάγκη επιβολής —σύμφωνα με τις Ευρωπαϊκές Συνθήκες— της τήρησης των κανόνων περί ανταγωνισμού εκ μέρους των δημόσιων φορέων που υποβάλλουν προσφορές στα πλαίσια διαδικασιών στις οποίες έχουν πρόσβαση επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα.

2. Περιεχόμενο της έκθεσης 2010

2.1 Η έκθεση χωρίζεται σε έξι τμήματα: μέσα της πολιτικής ανταγωνισμού· εφαρμογή της ανά τομείς· συνεργασία του ευρωπαϊκού δικτύου ανταγωνισμού με τα εθνικά δικαστήρια· διεθνείς δραστηριότητες· πρωτοβουλίες έναντι των οργανώσεων καταναλωτών· διοργανική συνεργασία.

2.2 Μέσα

2.2.1 Παρακολούθηση της εφαρμογής του προσωρινού πλαισίου για την κρίση όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις

2.2.1.1 Ενώπιον των δυσχερειών που αντιμετώπιζε ο χρηματοπιστωτικός κλάδος λόγω της κρίσης του δημοσίου χρέους, παρατάθηκε η εφαρμογή των μέτρων στήριξης, ώστε να διευκολυνθεί η πρόσβαση των τραπεζών στη χρηματοδότηση. Η παροχή κρατικών εγγυήσεων για την εν λόγω διευκόλυνση απεδείχθη αποτελεσματική μέσον.

2.2.1.2 Επίσης, παρατάθηκαν τα μέτρα ενισχύσεων που διευκολύνουν την πρόσβαση των επιχειρήσεων στη χρηματοδότηση, περιορίστηκε όμως ο αριθμός τους, ενώ απευθύνονταν πλέον αποκλειστικά στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ).

2.2.1.3 Πρέπει επείγοντως να γίνει γνωστός ο αντίκτυπος των μέτρων αυτών και τα πραγματικά οφέλη που αντλήθηκαν. Με την ανάλυση αυτή θα μπορέσουν να σταθμιστούν τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της χορήγησης τέτοιων ενισχύσεων, η επίδρασή τους επί του ανταγωνισμού, αλλά και να εκτιμηθεί κατά πόσον είναι σκόπιμη η συνέχιση των ενισχύσεων αυτών κατά το 2012.

2.2.2 Προγράμματα οικονομικής προσαρμογής

2.2.2.1 Τα προγράμματα οικονομικής προσαρμογής της Ελλάδας και της Ιρλανδίας επέβαλαν μέτρα στο πεδίο του ανταγωνισμού. Στην Ελλάδα, αφορούσαν τη μεταρρύθμιση της ΕΑΑ, την ελευθέρωση των κλειστών επαγγελμάτων, καθώς και νέο νόμο περί επενδύσεων. Στην Ιρλανδία, αφορούσαν τη θέσπιση νομοθετικών αλλαγών για την άρση των περιορισμών στο εμπόριο και στον ανταγωνισμό σε τομείς που προστατεύονται σήμερα από την εθνική νομοθεσία.

2.2.2.2 Η υπερχρέωση των χωρών αποτελεί, βεβαίως, πηγή στρέβλωσης του ανταγωνισμού, δεδομένου ότι τόνώνει τη δραστηριότητα ορισμένων εκ των οικονομικών φορέων. Δευτερευόντως, οι πολίτες, επειδή τους επιβάλλονται αυξημένες προσπάθειες, καθοριστικές για την εξισορρόπηση των δημοσίων λογαριασμών, τίθενται σε μειονεκτική κατάσταση έναντι άλλων. Η στήριξη προς την Ελλάδα και την Ιρλανδία, στην οποία προστέθηκε και η στήριξη προς την Πορτογαλία, πρέπει να συνεχίσουν να συγκεντρώνουν ιδιαίτερη προσοχή όσον αφορά την επίδραση των λαμβανόμενων μέτρων σε σχέση με ενδεχόμενες στρεβλώσεις του ανταγωνισμού.

2.2.3 Εφαρμογή της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας

2.2.3.1 Η Επιτροπή ανέπτυξε έντονη δραστηριότητα για την εφαρμογή της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας, εισάγοντας τροποποιήσεις στους κανονισμούς απαλλαγής κατά κατηγορία, τόσο σε κάθετο όσο και σε οριζόντιο επίπεδο.

2.2.3.2 Στα πλαίσια της Λευκής βίβλου του 2008 σχετικά με τις αγωγές αποζημίωσης για παραβίαση της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας, και σε αντίθεση με όσα ζητήθηκαν από την ΕΟΚΕ σε διάφορες γνωμοδοτήσεις όσον αφορά την δημιουργία συλλογικής διαδικασίας αποκατάστασης και αποζημίωσης (συλλογικές αγωγές σε επίπεδο ΕΕ) αποφασίστηκε η έναρξη νέας δημόσιας διαβούλευσης από την οποία δεν αναμένεται να προσδιοριστούν κοινές αρχές που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά την κατάρτιση νομοθετικών προτάσεων για τις συλλογικές προσφυγές. Η εξεύρεση νομοθετικών λύσεων επί του θέματος αποτελεί επείγουσα ανάγκη για την προστασία καταναλωτών και επιχειρήσεων.

2.2.3.3 Επισημαίνεται η επιβολή προστίμων σε 70 επιχειρήσεις (27 περισσότερες απ' ό,τι το 2009) κατόπιν 7 αποφάσεων περί συμπράξεων, καθώς και η έκδοση της πρώτης απόφασης περί παραβίασης της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας στην αγορά των υπηρεσιών υγείας.

2.2.3.4 Σε θέματα κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης, εκδόθηκαν 4 αποφάσεις στον κλάδο της ενέργειας, ενώ κινήθηκαν αρκετές διαδικασίες στον κλάδο των τεχνολογιών της πληροφορίας και των επικοινωνιών (ΤΠΕ).

2.2.4 Έλεγχος των συγκεντρώσεων

Ως συνέπεια της οικονομικής κρίσης, ο αριθμός των συγκεντρώσεων κατά το 2010 υπήρξε σχετικά χαμηλός. Κοινοποιήθηκαν 274 πράξεις και εκδόθηκαν 16 αποφάσεις υπό όρους, ενώ δεν αποφασίσθηκε καμία απαγόρευση.

2.2.5 Έλεγχος των κρατικών ενισχύσεων

2.2.5.1 Η πλειονότητα των ενισχύσεων που εγκρίθηκαν κατά το 2010 αφορούσαν οριζόντιους στόχους κοινού ευρωπαϊκού οφέλους (πολιτισμός και διαφύλαξη της κληρονομιάς, περιφερειακή συνοχή, προστασία του περιβάλλοντος, έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία, αποζημιώσεις για ζημιές που προκλήθηκαν από φυσικές καταστροφές).

2.2.5.2 Σημειώτεον ότι η δημοσίευση εγχειριδίου σχετικά με την εφαρμογή από τα εθνικά δικαστήρια της νομοθεσίας της ΕΕ περί κρατικών ενισχύσεων, το οποίο επιχειρεί να διευκολύνει τη δραστηριότητα των εθνικών δικαστηρίων, ενώπιον του αυξανόμενου αριθμού σχετικών υποθέσεων που υποβάλλονται στα εθνικά δικαστήρια.

2.3 Τομεακές εξελίξεις

2.3.1 Στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, η εφαρμογή του προσωρινού κανονιστικού πλαισίου για τον κλάδο αντιπροσώπευσε την κυριότερη δραστηριότητα σε θέματα ανταγωνισμού. Οι υποθέσεις συγκέντρωσης που μελετήθηκαν υπήρξαν λίγες και σχετίζονταν με τις προϋποθέσεις αναδιάρθρωσης που επιβλήθηκαν για τη χορήγηση κρατικών ενισχύσεων. Οι προσπάθειες σταθεροποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος έχουν καιρία σημασία και πρέπει να συνεχιστούν, χωρίς ωστόσο να υποτιμούνται οι εγγενείς κίνδυνοι των πιθανοτήτων κερδοσκοπίας στην αγορά, όπως παρατηρήθηκε στις ΗΠΑ.

Ολοκληρώνοντας το έργο που είχε ήδη αναπτυχθεί, η Επιτροπή κατέστησε νομικά δεσμευτικές τις δεσμεύσεις που πρότεινε η Visa σχετικά με τις πολυμερείς διαπραγματικές προμήθειες.

2.3.2 Τον Νοέμβριο του 2010 δημοσιεύτηκε η ενεργειακή στρατηγική για την προσεχή δεκαετία, στα πλαίσια της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», με στόχο τη δημιουργία ενιαίας αγοράς στον τομέα της ενέργειας. Η δημιουργία μιας ανοιχτής και ανταγωνιστικής αγοράς στον κλάδο είναι ασφαλώς επωφελής για τους καταναλωτές, πρέπει όμως να επισημανθούν οι ανησυχίες τους όσον αφορά την ποιότητα του ενεργειακού εφοδιασμού και την αδιάλειπτη παροχή, ιδίως στις περιπτώσεις όπου η υπηρεσία παρέχεται από επιχειρήσεις εγκατεστημένες εκτός της χώρας.

Εξακολούθησαν να προωθούνται μέτρα για τη στήριξη της παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, της εξοικονόμησης ενέργειας και της αποκατάστασης μολυσμένων χώρων, σύμφωνα με τους στόχους για το κλίμα και την ενέργεια που χαράσσονται στη στρατηγική «Ευρώπη 2020».

2.3.3 Η Επιτροπή δρομολόγησε το Ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη, το οποίο περιλαμβάνεται στη στρατηγική «Ευρώπη 2020», με κύριο στόχο τη δημιουργία ενιαίας αγοράς τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών, ειδικότερα δε την εναρμόνιση των τιμών των υπηρεσιών περιαγωγής και των εθνικών τιμολογίων, καθώς και τη γενικευμένη πρόσβαση των πολιτών σε ευρυζωνικές υπηρεσίες. Μεγάλη πρόκληση αποτελεί η ισορροπία στον ανταγωνισμό μεταξύ ηλεκτρονικού εμπορίου και μικρών καταστημάτων, καθώς και η προστασία των καταναλωτών από καταχρηστικές πρακτικές. Απαιτείται τόνωση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών στην νομιμότητα των φορέων, την ασφάλεια των πληρωμών και την προστασία των προσωπικών δεδομένων.

2.3.4 Στην αγορά των ΤΠΕ, η Επιτροπή εστίασε τη δράση της στη χάραξη κατευθυντήριων γραμμών για τις συμφωνίες συνεργασίας, ως μεθόδου τόνωσης του ανταγωνισμού στην αγορά και, επομένως, συμβολής σε έναν από τους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», ήτοι τη διαθεσιμότητα αποτελεσματικών προϊόντων και υπηρεσιών ΤΠΕ. Στο πεδίο αυτό, πρέπει να συνεχιστεί η απόδοση προσοχής στην κατάρτιση των φορέων και των τελικών χρηστών, για τη βελτίωση των προσόντων τους.

2.3.5 Όσον αφορά τα μέσα ενημέρωσης, η Επιτροπή συνέχισε να στηρίζει τη μετάβαση της ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης από το αναλογικό στο ψηφιακό σύστημα.

2.3.6 Δεδομένου ότι έχει εξακριβωθεί η επείγουσα ανάγκη θέσπισης ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας, συνεχίζονται οι εργασίες για τη δημιουργία ενιαίου συστήματος διπλώματος ευρεσιτεχνίας για τη φαρμακοβιομηχανία. Έχει, επίσης, αναγγελθεί η αναθεώρηση της λεγόμενης «οδηγίας για τη διαφάνεια», σχετικά με τα κριτήρια καθορισμού των τιμών των φαρμάκων και τις διαδικασίες επιστροφής.

2.3.7 Στον κλάδο της υγείας, εξετάστηκαν διάφορες καταγγελίες ιδιωτικών φορέων παροχής υπηρεσιών υγείας για διακριτική μεταχείρισή τους έναντι των δημοσίων φορέων. Ωστόσο, δεν αναφέρεται τίποτε σχετικά με τα αποτελέσματα των υποθέσεων αυτών.

2.3.8 Για τον κλάδο των μεταφορών, που είχε πληγεί σοβαρά από την κρίση, το 2009 και το 2010 υπήρξαν έτη ανάκαμψης, με τιμές που τείνουν να επανέλθουν σε αντίστοιχα με τα προ της κρίσης επίπεδα.

2.3.8.1 Στον τομέα των αεροπορικών μεταφορών, κατέστησαν νομικά δεσμευτικές οι δεσμεύσεις που πρότειναν η British Airways, η American Airlines και η Iberia όσον αφορά τις διατλαντικές

πτήσεις, ενώ εγκρίθηκαν οι συγχωνεύσεις της British Airways με την Iberia και της United Airlines με την Continental Airlines.

2.3.8.2 Για τις σιδηροδρομικές και χερσαίες μεταφορές, με στόχο την ενίσχυση του ανταγωνισμού, υιοθετήθηκε πρόταση αναδιατύπωσης της πρώτης δέσμης μέτρων για τους σιδηροδρόμους, με την οποία θεσπίζεται ενιαίος ευρωπαϊκός σιδηροδρομικός χώρος.

2.3.8.3 Για τις θαλάσσιες μεταφορές, με βάση τις σχετικές κατευθυντήριες γραμμές, αλλά και τις κατευθυντήριες γραμμές για τις συμπληρωματικές ενισχύσεις, η Επιτροπή ενέκρινε ενίσχυση για τη δρομολόγηση ενός σχεδίου «θαλάσσιας αρτηρίας», με στόχο την εκτροπή της κυκλοφορίας μεταξύ Γαλλίας και Ισπανίας από τις οδικές προς τις θαλάσσιες μεταφορές. Η Επιτροπή δρομολόγησε επίσης μελέτη σχετικά με τη λειτουργία και τη δημόσια χρηματοδότηση των λιμενικών υποδομών.

2.3.9 Όσον αφορά την αγορά ταχυδρομικών υπηρεσιών, σε ένδεκα κράτη μέλη δόθηκε παράταση για το πλήρες άνοιγμα, ενώ η Επιτροπή εξακολουθεί να στηρίζει την απελευθέρωση μεριμνώντας ώστε να μην εκχωρούνται αδικαιολόγητα οφέλη στους προμηθευτές υπηρεσιών που έχουν υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας.

2.3.10 Στον κλάδο της αυτοκινητοβιομηχανίας, η αναγκαία αναδιάρθρωση του κλάδου και τα κίνητρα για την ανάπτυξη νέων πιο οικολογικών οχημάτων, συνιστούν το κυριότερο μέλημα από άποψη ανταγωνισμού.

Υιοθετήθηκε κανονισμός απαλλαγής κατά κατηγορία των κάθιστων συμφωνιών για την αγορά των υπηρεσιών εξυπηρέτησης μετά την πώληση και της πώλησης νέων αυτοκινήτων μεταξύ των κατασκευαστών οχημάτων και των εξουσιοδοτημένων πωλητών, επισκευαστών και διανομέων ανταλλακτικών τους, ενώ εγκρίθηκαν επίσης 15 συγκεντρώσεις στον κλάδο της αυτοκινητοβιομηχανίας.

2.3.11 Στον κλάδο της διανομής τροφίμων, για την αντιμετώπιση της διαφοράς διαπραγματευτικής ισχύος μεταξύ προμηθευτών και αγοραστών, συστάθηκε φόρουμ υψηλού επιπέδου για τη βελτίωση της λειτουργίας της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων.

Στον κλάδο αυτό έχει σταδιακά επικρατήσει η κυριαρχία μεγάλων ομίλων, σαφώς εις βάρος των μικρών καταστημάτων, που αδυνατούν πλέον να ανταγωνιστούν σε επίπεδο τιμών, καθώς και των μικρών λιανοπωλητών, παραγωγών και διανομέων, των οποίων τα περιθώρια εμπορίας έχουν συμπιεστεί από την ισχύ των μεγάλων ομίλων. Παράγεται έλλειψη προληπτικής παρέμβασης στον κλάδο εκ μέρους των ΕΑΑ για ενδεχόμενη κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης, καταστροφική για την αγορά. Δεν αρκεί, λοιπόν, ο εντοπισμός ορθών πρακτικών: η δράση πρέπει μάλλον να επικεντρωθεί στον έλεγχο και την επιβολή κυρώσεων για πρακτικές που προωθούν την κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης.

2.4 Το ευρωπαϊκό δίκτυο ανταγωνισμού και η συνεργασία με τα εθνικά δικαστήρια

Το ευρωπαϊκό δίκτυο ανταγωνισμού συνέχισε την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων του και απέδειξε τη σημασία του κατά τη συζήτηση και ανταλλαγή ορθών πρακτικών σε θέματα εφαρμογής των μονοπωλιακών κανόνων. Εκτός από τη σύσταση ομάδας εργασίας για τις συγκεντρώσεις, προέβη και στην αναθεώρηση των κανονισμών απαλλαγής κατά κατηγορία και των αντίστοιχων κατευθυντήριων γραμμών για τις οριζόντιες συμφωνίες και τους κάθιστους περιορισμούς.

2.5 Διεθνείς δραστηριότητες

2.5.1 Συνεχίστηκαν οι προσπάθειες διεθνούς συνεργασίας σε θέματα ανταγωνισμού, καθώς η Επιτροπή εξακολουθεί να συμμετέχει στο Διεθνές Δίκτυο Ανταγωνισμού και στην Επιτροπή Ανταγωνισμού του ΟΟΣΑ. Η συνεργασία με τις ΗΠΑ υπήρξε έντονη, ενώ εγκαινιάστηκαν και διαπραγματεύσεις σε θέματα ανταγωνισμού με την Ελβετική Συνομοσπονδία. Ας επισημανθεί η προτεραιότητα που δόθηκε στη συνεργασία και τις συζητήσεις με την Κίνα σχετικά με τον αντιμονοπωλιακό νόμο, καθώς και η συνεργασία της ΓΔ Ανταγωνισμού με την Ινδία στους τομείς των περιοριστικών συμφωνιών, της κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης και του ελέγχου των συγκεντρώσεων.

2.5.2 Τέλος, ας σημειωθούν η έναρξη των ενταξιακών διαπραγματεύσεων με την Κροατία για το κεφάλαιο του ανταγωνισμού και η υιοθέτηση από το τουρκικό κοινοβούλιο νόμου για τις κρατικές ενισχύσεις.

2.6 Διάλογος με οργανώσεις καταναλωτών και ενδιαφερομένων

2.6.1 Στον δικτυακό τόπο της ΓΔ Ανταγωνισμού έχει αναρτηθεί ειδική σελίδα για τους καταναλωτές, διαθέσιμη σε όλες τις επίσημες γλώσσες, όπου αναλύεται ο ρόλος της πολιτικής ανταγωνισμού και οι κυριότερες πρωτοβουλίες και στόχοι.

2.6.2 Η Ευρωπαϊκή Συμβουλευτική Ομάδα καταναλωτών (ECCG) εξέδωσε γνώμη σχετικά με τις αγωγές αποζημίωσης, μετά από αίτηση διαβούλευσης για τους κάθετους περιορισμούς.

2.7 Διοργανική συνεργασία

2.7.1 Τον Οκτώβριο τέθηκε σε ισχύ νέα συμφωνία-πλαίσιο μεταξύ του **Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου** και της **Επιτροπής**.

2.7.2 Το **Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο** ενέκρινε ψηφίσματα σχετικά με την έκθεση επί της πολιτικής ανταγωνισμού του 2008, με τον κανονισμό απαλλαγής κατά κατηγορία των αυτοκινήτων οχημάτων, με τις οριζόντιες συμφωνίες και με την απόφαση του Συμβουλίου για τις κρατικές ενισχύσεις που διευκολύνουν την παύση λειτουργίας μη ανταγωνιστικών ανθρακωρυχείων.

2.7.3 Το **Συμβούλιο** ενημερώθηκε από την Επιτροπή για τις πρωτοβουλίες που αναπτύχθηκαν στο πεδίο του ανταγωνισμού, με ιδιαίτερη έμφαση στους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων που σχετίζονται με την κρίση.

2.7.4 Η ΕΟΚΕ προσέφερε τη συμβολή της σε θέματα πολιτικής ανταγωνισμού υιοθετώντας γνωμοδοτήσεις για την έκθεση επί της πολιτικής ανταγωνισμού του 2008, για τα μη ανταγωνιστικά ανθρακωρυχεία, για τη ναυπηγική βιομηχανία, καθώς και για τον κανονισμό απαλλαγής κατά κατηγορία των αυτοκινήτων οχημάτων.

Βρυξέλλες, 7 Δεκεμβρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τα σκάφη αναψυχής και τα ατομικά σκάφη»

[COM(2011) 456 τελικό — 2011/0197 (COD)]

(2012/C 43/07)

Εισηγητής: **ο κ. Miklós PÁSZTOR**

Στις 1 και στις 13 Σεπτεμβρίου 2011 αντίστοιχα και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο απεφάσισαν να ζητήσουν γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την

Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τα σκάφη αναψυχής και τα ατομικά σκάφη

COM(2011) 456 τελικό — 2011/0197 (COD).

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 10 Νοεμβρίου 2011.

Κατά την 476η σύνοδο ολομέλειας, της 7ης και 8ης Δεκεμβρίου 2011 (συνεδρίαση της 8ης Δεκεμβρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 143 ψήφους υπέρ, 7 κατά και 10 αποχές.

1. Συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόταση οδηγίας για τα σκάφη αναψυχής και τα ατομικά σκάφη. Θεωρεί ότι αποτελεί σημαντικό βήμα προς την επίτευξη των κοινών στόχων της ΕΕ. Ακόμα και αν αυτή η οδηγία αφορά έναν τομέα περιορισμένης σημασίας, θα συμβάλει στην επίτευξη πολλών οριζόντιων στόχων, για παράδειγμα αυτών στους τομείς της ανταγωνιστικότητας και της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Η ενίσχυση των προτύπων προστασίας του περιβάλλοντος θα συμβάλει στην επίτευξη των στόχων των στρατηγικών για τη βιοποικιλότητα και τον καθαρό αέρα σε έναν καίριο τομέα.

1.2 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ιδιαίτερα σημαντικό η νέα νομοθεσία να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα του τομέα, σε πείσμα της επιβολής αυστηρότερων περιβαλλοντικών απαιτήσεων. Πράγματι, η εν λόγω νομοθεσία συμβάλλει στην προσαρμογή του τομέα στις προσδοκίες των παγκόσμιων αγορών και εξαφανίζει έτσι τα ανταγωνιστικά μειονεκτήματά του. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ελπίδα ότι θα μπορέσουν να επιτευχθούν σε ολοένα και περισσότερους τομείς ανάλογες συνέργειες μεταξύ των απαιτήσεων ποιότητας και ανταγωνιστικότητας. Συνιστά επίσης στενότερη συνεργασία με τους διατλαντικούς εταίρους για τη συγκρίσιμη επεξεργασία των παραμέτρων ποιότητας.

1.3 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει τη βούληση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να εξασφαλίσει την αποτελεσματική και αδιάλειπτη λειτουργία των διάφορων οργανισμών. Ταυτόχρονα, η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι στην πραγματικότητα η διατύπωση είναι τόσο γενική, ώστε θα μπορούσαν να εφαρμοστούν οι ίδιες διαδικασίες και να δημιουργηθούν οι ίδιοι οργανισμοί για οποιοδήποτε άλλο εμπόρευμα.

1.4 Γενικά, η ΕΟΚΕ συμφωνεί και με τις λεπτομέρειες της πρότασης οδηγίας. Ωστόσο, συνιστά να διευκρινιστούν τα ακόλουθα σημεία:

— πρέπει να καθοριστεί με σαφή τρόπο ότι τα πρότυπα ασφαλείας και τα πρότυπα εκπομπών ισχύουν για όλα τα ύδατα και όχι μόνο για τις θάλασσες·

— τα πρότυπα ασφαλείας αφορούν όλα τα σχετικά είδη σκαφών·

— θα μπορούσε να προβλεφθεί μικρότερη μεταβατική περίοδος για τα σκάφη με μικρούς κινητήρες·

— όσον αφορά την ηχητική όχληση, πρέπει να ενισχυθεί ο ευρωπαϊκός έλεγχος της τοπικής νομοθεσίας.

1.5 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ελπίδα ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση θα επιδιώξει να διαδραματίσει ηγετικό ρόλο στα περιβαλλοντικά πρότυπα και τις περιβαλλοντικές νομοθεσίες και ότι θα δώσει το παράδειγμα στις υπόλοιπες χώρες.

1.6 Με βάση την εμπειρογνωμοσύνη που απέκτησε στη διάρκεια της εκπόνησης της οδηγίας, η ΕΟΚΕ αναμένει από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να συγκεντρώσει τον μεγαλύτερο δυνατό αριθμό ενδιαφερομένων ομάδων στις διαβουλεύσεις και να εξασφαλίσει ότι τα ερωτηματολόγια είναι διαθέσιμα και μπορούν να μεταφορτωθούν στη γλώσσα του κάθε συμμετέχοντος.

2. Κύρια σημεία της πρότασης οδηγίας

2.1 Η πρόταση της Επιτροπής έχει ως σκοπό τη διπλή τροποποίηση των νομοθετικών διατάξεων της οδηγίας του 1994 για τα ιδιωτικά σκάφη αναψυχής. Η τροποποίηση συνίσταται, αφενός, στην ενίσχυση των περιβαλλοντικών απαιτήσεων και, αφετέρου, στην προσαρμογή του νομοθετικού πλαισίου.

2.1.1 Η τροποποίηση των προτύπων περιβαλλοντικής προστασίας είναι επιθυμητή για δύο λόγους. Αφενός, λόγω της αύξησης των πλοίων και του περιβαλλοντικού αντικτύπου αυτού του φαινομένου: αυξήθηκαν κυρίως οι εκπομπές οξειδίων του αζώτου, παρατηρείται όμως και αυξημένη παρουσία άλλων ρυπαντικών ουσιών στις σχετικές γεωγραφικές ζώνες. Αφετέρου, διότι τα χαμηλότερα πρότυπα εκπομπών δημιουργούν ήδη ένα ανταγωνιστικό μειονέκτημα στη διεθνή αγορά, ιδίως σε σχέση με τις ΗΠΑ, το οποίο επιβαρύνει τις εξαγωγές της ΕΕ.

2.1.2 Μετά την έγκριση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 765/2008 και της απόφασης (ΕΚ) αριθ. 768/200, πρέπει να εκπονηθεί μια οδηγία για τα σκάφη αναψυχής. Οι παραπάνω κανονισμοί -σχετικά με τις υποχρεώσεις των οικονομικών φορέων, τους οργανισμούς αξιολόγησης της συμμόρφωσης και τις αρμοδιότητές τους, τις αρχές εποπτείας της αγοράς και τη σήμανση CE- προβλέπουν την υποχρέωση της Επιτροπής να εναρμονίσει τις τομεακές νομοθεσίες, ιδίως για να ρυθμίσει τις ασφάλειες που συνδέονται με τις αναλύσεις επιπτώσεων. Αυτό θα ενισχύσει την ασφάλεια δικαίου προς όφελος όλων των ενδιαφερομένων.

2.2 Η πρόταση επιδιώκει να παράσχει πιο ακριβείς ορισμούς από εκείνους που ίσχυαν προηγουμένως στον προς ρύθμιση τομέα. Διευκρινίζονται οι έννοιες του σκάφους αναψυχής και του ατομικού σκάφους, καθώς και οι σχετικές εξαιρέσεις. Επιπλέον, προσδιορίζονται οι διάφοροι φορείς της αγοράς.

2.3 Στη συνέχεια, η πρόταση αναλύει λεπτομερώς τους οργανισμούς που έχουν επιφορτιστεί με την αξιολόγηση της συμμόρφωσης όσον αφορά την προστασία των καταναλωτών και του περιβάλλοντος, τον τρόπο λειτουργίας τους και τις αρμοδιότητές τους. Γενικά, η πρόταση επιτρέπει στις τοπικές και τις εθνικές αρχές να χρησιμοποιήσουν ως βάση τις απαιτήσεις της οδηγίας και να λάβουν υπόψη τις τοπικές τους ανάγκες και δυνατότητες στο πλαίσιο της υλοποίησής της, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας.

2.4 Τα παραρτήματα της πρότασης παρουσιάζουν τις απαιτήσεις υγείας και ασφάλειας, τα περιβαλλοντικά πρότυπα και άλλα διαδικαστικά έγγραφα. Όλες αυτές οι διατάξεις έχουν προσαρμοστεί στις συνθήκες ασφάλειας της ναυσιπλοΐας. Τα πρότυπα για τις εκπομπές ρύπων ενισχύονται και έτσι ευθυγραμμίζονται με τα αντίστοιχα πρότυπα που ισχύουν στις ΗΠΑ.

2.4.1 Ωστόσο, η πρόταση οδηγίας δεν τάσσεται υπέρ της αλλαγής των οριακών τιμών ηχητικής όχλησης. Αυτό εξηγείται από το γεγονός ότι η εν λόγω όχληση προκαλείται από ορισμένους παράγοντες που είναι δύσκολο να ρυθμιστούν σε επίπεδο Ένωσης. Ως εκ τούτου, σε αυτό το σημείο έχει ιδιαίτερη σημασία η τοπική νομοθεσία.

2.5 Δεδομένης της φύσης του εν λόγω τομέα, η οδηγία δίνει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή το δικαίωμα να τροποποιεί τα τεχνικά έγγραφα και τις διαδικασίες συμμόρφωσης με τα περιβαλλοντικά πρότυπα (που περιλαμβάνονται στο παράρτημα), με εξαίρεση τις οριακές τιμές. Αυτό θα επιτρέψει την ευέλικτη προσαρμογή στις επιστημονικές και τεχνικές εξελίξεις.

2.6 Ουσιαστικό στοιχείο της οδηγίας είναι ότι προβλέπει για τους κατασκευαστές και τους διανομείς μεταβατική περίοδο επαρκούς διάρκειας για να μπορέσουν να προσαρμοστούν στη νέα νομοθεσία. Σε γενικές γραμμές, όσον αφορά τα πρότυπα εκπομπής, πρόκειται για μια περίοδο τριών ετών από την έναρξη ισχύος της οδηγίας. Η περίοδος προσαρμογής μπορεί να παραταθεί επί τρία χρόνια για τις ΜΜΕ που παράγουν και πωλούν εξωλέμβιους κινητήρες ανάφλεξης με σπινθήρα ισχύος μικρότερης των 15kW.

3. Γενική αξιολόγηση

3.1 Η υπό εξέταση πρόταση εισάγει νέα νομοθεσία σε έναν τομέα με 37 000 επιχειρήσεις και 270 000 άτομα που ασχολούνται με την παραγωγή τελικών προϊόντων, κινητήρων και συστατικών μερών⁽¹⁾, παράλληλα με την «παραγωγή για ιδιωτική χρήση» που αποτελεί ιδιαίτερη μορφή ψυχαγωγίας. Πρόκειται (ανάλογα με την ερμηνεία που θα δοθεί) για σκάφη μεταξύ 2,5 και 24 μέτρων μήκους, τα οποία δεν χρησιμοποιούνται για τη μεταφορά επιβατών έναντι αμοιβής. Με τη νέα νομοθεσία, τα σκάφη με κινητήρα μέγιστου μήκους τεσσάρων μέτρων αποτελούν ιδιαίτερη κατηγορία, για την κάλυψη των κενών που διαπιστώθηκαν παλαιότερα.

3.2 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις προσπάθειες που καταβάλλει η Επιτροπή προκειμένου να ενισχύσει τις απαιτήσεις για την προστασία του περιβάλλοντος και των καταναλωτών και σε αυτόν τον τομέα, σύμφωνα με τους γενικούς στόχους. Θα πρέπει να θεωρηθεί ως ιδιαίτερα ευτυχής σύμπτωση το γεγονός ότι, ενώ η νέα νομοθεσία ενισχύει τις περιβαλλοντικές απαιτήσεις, ταυτόχρονα αυξάνει την ανταγωνιστικότητα του κλάδου, καθώς συμβάλλει στην προσαρμογή του στις ανάγκες των παγκόσμιων αγορών και, συνεπώς, μειώνει τα ανταγωνιστικά μειονεκτήματά του. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ελπίδα ότι θα μπορέσουν να επιτευχθούν συγκρίσιμες συνέργειες μεταξύ των απαιτήσεων ποιότητας και ανταγωνιστικότητας σε όλο και περισσότερους τομείς. Επίσης, συνιστά στενότερη συνεργασία με τους υπερατλαντικούς εταίρους για μία παρόμοια επεξεργασία των παραμέτρων ποιότητας.

3.3 Παρά το γεγονός ότι η Επιτροπή προσπάθησε να ρυθμίσει πολλά ζητήματα και το επέτυχε σε πολλά σημεία, μπορεί κανείς να διερωτηθεί ακόμα σε ποια γεωγραφική έκταση εφαρμόζεται στην πραγματικότητα αυτή η νομοθεσία. Πράγματι, πολλά σημεία, δείχνουν ότι εφαρμόζεται στη θαλάσσια ναυσιπλοΐα. Θα ήταν επιθυμητό η οδηγία να ορίζει σαφέστερα ότι εφαρμόζεται στα σκάφη που μπορούν να χρησιμοποιηθούν και στις οδούς εσωτερικής ναυσιπλοΐας.

3.4 Το σχέδιο οδηγίας ασχολείται λεπτομερέστερα με τις αρχές που διέπουν τις αρμόδιες για τη συμμόρφωση θεσμικές δομές, με τους φορείς, καθώς και με τις ευθύνες, τις αρμοδιότητες και τα καθήκοντά τους. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει και χαιρετίζει τη δέσμευση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να μεριμνήσει για την αποτελεσματική και αδιάλειπτη λειτουργία των θεσμικών δομών. Πιστεύει ότι σε αυτόν τον τομέα, το σχέδιο οδηγίας ανταποκρίνεται στις προσδοκίες.

3.4.1 Ταυτόχρονα, η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι το κείμενο έχει διατυπωθεί με τόσο γενικό τρόπο που υπερβαίνει τους στόχους ρύθμισης των μέσων τα οποία εφαρμόζονται στη ναυσιπλοΐα αναψυχής. Στην πραγματικότητα, θα πρέπει να εφαρμοστούν οι ίδιες διαδικασίες και να δημιουργηθούν οι ίδιοι οργανισμοί για οποιοδήποτε άλλο εμπόρευμα. Όσον αφορά τη ναυσιπλοΐα, οι ουσιαστικές διατάξεις βρίσκονται στα παραρτήματα. Η ΕΟΚΕ είναι της άποψης ότι είναι καιρός να εγκριθεί μια εναρμονισμένη νομοθεσία για την προστασία των καταναλωτών, η οποία θα καλύπτει όλες αυτές τις διαδικασίες και τους οργανισμούς. Με τον τρόπο αυτό, η τομεακή νομοθεσία θα λαμβάνει πραγματικά υπόψη τα ζητήματα που σχετίζονται με τον τομέα. Αυτή η προσέγγιση θα βελτιώσει σημαντικά τη διαφάνεια, τη σαφήνεια και την αποδοχή της ευρωπαϊκής νομοθεσίας.

⁽¹⁾ Αυτόνομο προϊόν που έχει ενσωματωθεί σε άλλο προϊόν, αλλά το οποίο διατίθεται και ξεχωριστά.

3.5 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την ανάθεση εξουσιών στην Επιτροπή, προκειμένου αυτή να δύναται να τροποποιεί τα παραρτήματα, υπό τον όρο ότι σε περίπτωση τροποποίησης η ίδια θα έχει το δικαίωμα να γνωμοδοτεί και να συμμετέχει στις σχετικές εργασίες της Επιτροπής.

3.6 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η Επιτροπή δεν έχει αξιοποιήσει όλες τις ευκαιρίες για να συγκεντρώσει τον μεγαλύτερο δυνατό αριθμό ενδιαφερόμενων φορέων στη διαβούλευση, εφόσον η διαδικασία γραπτής διαβούλευσης πραγματοποιήθηκε αποκλειστικά και μόνο στα αγγλικά. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να μεριμνήσει στο μέλλον ώστε τα ερωτηματολόγια να είναι διαθέσιμα και να μπορούν να συμπληρωθούν στη γλώσσα όλων των ενδιαφερόμενων φορέων.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις κατηγορίες σκαφών και, γενικά, τις εξαιρέσεις.

4.1.1 Ωστόσο, διερωτάται κατά πόσον θα έπρεπε να ρυθμιστούν και οι εκπομπές των αγωνιστικών σκαφών. Αυτό θα συνέβαλε επίσης σημαντικά στην τεχνολογική ανάπτυξη. Θα ήταν σκόπιμο να καθοριστούν επίπεδα εκπομπών ανά κατηγορία επιδόσεων.

4.1.2 Επίσης, εκφράζει τον προβληματισμό της όσον αφορά τα σκάφη που χρησιμοποιούνται για εμπορικούς σκοπούς. Η ΕΟΚΕ είναι της άποψης ότι τα πρότυπα ασφαλείας και εκπομπών είναι ανεξάρτητα από τη χρήση του σκάφους.

4.1.3 Επιπλέον, η ΕΟΚΕ συνιστά να αναφέρονται ρητά στη νομοθεσία και τα σκάφη χωρίς κινητήρα, καθώς οι σχετικές απαιτήσεις ασφαλείας είναι παρόμοιες με αυτές για τα σκάφη με κινητήρα: ακόμα και αν οι τεχνικές λύσεις διαφέρουν, αυτό δεν έχει επίπτωση στα πρότυπα.

4.2 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις διατάξεις σχετικά με τις εκπομπές ρυπογόνων ουσιών και υποστηρίζει την αναβάθμιση των προτύπων. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ θεωρεί απαραίτητο να υπογραμμίσει ότι στο μέλλον η Ένωση δεν πρέπει να ακολουθεί, αλλά να ηγείται του κινήματος για τη θέσπιση αυστηρότερων απαιτήσεων στον εν λόγω τομέα, πράγμα που συνάδει με τις δεσμεύσεις που έχει αναλάβει. Αυτό θα πρέπει να φαίνεται σαφώς στις εκδόσεις σχετικά με την εφαρμογή και ένας από τους στόχους της διαδικασίας επιτροπής θα μπορούσε να είναι να συνδεθεί αυτή η οδηγία με μέτρα για την καινοτομία.

4.3 Επιπλέον, η ΕΟΚΕ πρέπει να υπενθυμίσει ότι για την αντιμετώπιση της ηχορύπανσης πρέπει να καταστεί πιο αυστηρή η τοπική νομοθεσία και να προβλεφθεί η δυνατότητα ελέγχου σε ευρωπαϊκό επίπεδο, στον οποίο θα συμμετέχουν οι φορείς της κοινωνίας των πολιτών.

4.4 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τις μεταβατικές περιόδους για τους φορείς της αγοράς.

4.5 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την πρόταση που αφορά τους οργανισμούς οι οποίοι έχουν επιφορτιστεί με τον έλεγχο της συμμόρφωσης και ελπίζει ότι αυτοί δεν θα αυξήσουν τη γραφειοκρατία, αλλά θα εξυπηρετήσουν την προστασία των καταναλωτών και του περιβάλλοντος. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την άποψη ότι σε τέτοια θέματα δεν μπορούμε να αρκεστούμε στην αυτορρύθμιση ή στις δραστηριότητες των επιτροπών που εκπροσωπούν τους ενδιαφερόμενους οικονομικούς φορείς, έστω και αν πρέπει να ενισχυθεί ο συμβουλευτικός ρόλος τους σε αυτή τη διαδικασία.

4.5.1 Για αυτόν τον λόγο, πρέπει να αξιοποιηθούν οι πιο πρόσφατες τεχνολογίες πληροφοριών και η Επιτροπή να προτρέψει τα κράτη μέλη να τις αξιοποιήσουν.

4.6 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την υπαγωγή στις διαδικασίες συμμόρφωσης όλων των σκαφών αυτής της κατηγορίας, συμπεριλαμβανομένων και αυτών που έχουν κατασκευαστεί για ατομική χρήση.

Βρυξέλλες, 8 Δεκεμβρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

- α) Η ακόλουθη τροπολογία, η οποία συγκέντρωσε πάνω από το ένα τέταρτο των εκπεφρασμένων ψήφων, απορρίφθηκε στην πορεία της συζήτησης (άρθρο 54 παρ. 3 του Εσωτερικού Κανονισμού):

Σημείο 1.4

Να τροποποιηθεί ως εξής:

1.4 Γενικά, η ΕΟΚΕ συμφωνεί και με τις λεπτομέρειες της πρότασης οδηγίας. Ωστόσο, συνιστά να διευκρινιστούν τα ακόλουθα σημεία:

- πρέπει να καθοριστεί με ~~σαφή~~ σαφέστερο τρόπο ότι τα πρότυπα ασφαλείας και τα πρότυπα εκπομπών ισχύουν για όλα τα ~~ύδατα και όχι μόνο για τις θάλασσες~~
- τα πρότυπα ασφαλείας αφορούν όλα τα σχετικά είδη σκαφών
- ~~θα μπορούσε να προβλεφθεί μικρότερη μεταβατική περίοδος για τα σκάφη με μικρούς κινητήρες~~
- όσον αφορά την ηχητική ενόχληση, πρέπει να ενισχυθεί ο ευρωπαϊκός έλεγχος της τοπικής νομοθεσίας.

Αιτιολογία

Στους ορισμούς που περιλαμβάνονται στην αρχή της πρότασης της Επιτροπής (έμμεσα), καθώς και σε άλλα σημεία, για παράδειγμα στο σημείο που αφορά τα φώτα πλοήγησης και στο παράρτημα 1 (άμεσα), ορίζεται ότι οι κανόνες ισχύουν σε όλα τα ύδατα. Δεν υπερισχύει η θάλασσα στο κείμενο της Επιτροπής· αυτό φαίνεται να αποτελεί εντύπωση του εισηγητή.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας:

Υπέρ: 69
Κατά: 78
Αποχές: 13

- β) Το ακόλουθα τμήματα της γνωμοδότησης του τμήματος απορρίφθηκαν κατόπιν των τροπολογιών που εγκρίθηκαν από την Ολομέλεια, αλλά συγκέντρωσαν πάνω από το ένα τέταρτο των εκπεφρασμένων ψήφων:

Σημείο 1.3

Να τροποποιηθεί ως εξής:

1.3 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει τη βούληση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να εξασφαλίσει την αποτελεσματική και αδιάλειπτη λειτουργία των διάφορων οργανισμών. Ταυτόχρονα, η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι στην πραγματικότητα η διατύπωση είναι τόσο γενική, ώστε θα μπορούσαν να εφαρμοστούν οι ίδιες διαδικασίες και να δημιουργηθούν οι ίδιοι οργανισμοί για οποιοδήποτε άλλο εμπόρευμα. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι είναι καιρός να εγκριθεί μια εναρμονισμένη νομοθεσία όσον αφορά την προστασία των καταναλωτών, η οποία θα καλύπτει το σύνολο αυτών των διαδικασιών και θεσμικών δομών. Μόνο έτσι η τομεακή νομοθεσία θα λάβει όντως υπόψη τις υποθέσεις που σχετίζονται με τον τομέα. Αυτή η προσέγγιση θα συμβάλει σημαντικά στη βελτίωση της διαφάνειας και της σαφήνειας, και στην αποδοχή της ευρωπαϊκής νομοθεσίας.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Υπέρ: 73
Κατά: 70
Αποχές: 13

Σημείο 4.4

Να τροποποιηθεί ως εξής:

4.4 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τις μεταβατικές περιόδους για τους φορείς της αγοράς. Για τους μικρούς κινητήρες, θα ήταν σκόπιμο να δοθούν κατ' ανώτατο όριο ένα ή δύο επιπλέον χρόνια, αντί των προτεινόμενων τριών ετών.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Υπέρ: 78
Κατά: 49
Αποχές: 10

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Το θεματολόγιο της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού»

[COM(2011) 60 τελικό]

(2012/C 43/08)

Εισηγήτρια: η κ. Kinga JOÓ

Στις 15 Φεβρουαρίου 2011, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την

Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Το θεματολόγιο της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού

COM(2011) 60 τελικό.

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 8 Νοεμβρίου 2011.

Κατά την 476η σύνοδο ολομέλειας, που πραγματοποιήθηκε στις 7 και 8 Δεκεμβρίου 2011 (συνεδρίαση της 7ης Δεκεμβρίου 2011), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 170 ψήφους υπέρ, 2 κατά και 5 αποχές.

1. Σύνοψη και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει το «Θεματολόγιο της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού» (εφεξής «η ανακοίνωση») που δημοσίευσε η Επιτροπή στις 15 Φεβρουαρίου 2011 και εκφράζει την ελπίδα ότι η δημοσίευση αυτή θα αποτελέσει έναυσμα για την πλήρη εφαρμογή της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού, καθώς και για την αρτιότερη δυνατή συνεκτίμηση των δικαιωμάτων του παιδιού. Η ανακοίνωση δημοσιεύθηκε έπειτα από προετοιμασία τεσσάρων ετών και ενώ είχε προηγηθεί, τον Ιούλιο του 2006, η ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Προς μια στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού» επί της οποίας η ΕΟΚΕ εξέδωσε γνωμοδότηση ⁽¹⁾.

1.2 Τα παιδιά συγκροτούν μια ομάδα πληθυσμού της ΕΕ της οποίας η ευημερία και το ευ ζην είναι θεμελιώδους σημασίας είτε από την άποψη της γενικής τους κατάστασης ή της ποιότητας ζωής τους είτε ως επένδυση για το μέλλον. Μια ιδιαίτερα ποιοτική παιδική ηλικία ενισχυόμενη από τα δέοντα δικαιώματα διασφαλίζει κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη παρέχοντας στην ΕΕ τη δυνατότητα να επιτύχει τους στόχους του σε όλους τους τομείς. Ιδιαίτερη έμφαση θα πρέπει να δοθεί στο γεγονός ότι η ιδέα της αντιμετώπισης των παιδιών ως «επένδυσης για το μέλλον» απαιτείται να συμπορεύεται με την έννοια μιας ευτυχισμένης παιδικής ηλικίας δεδομένου ότι, τόσο για τα παιδιά όσο και για την κοινωνία, το παρόν είναι εξίσου σημαντικό με το μέλλον.

1.3 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει, αφενός, ότι το Άρθρο 3 παρ. 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση εισήγαγε την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού ως στόχο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και, αφετέρου, ότι η εν λόγω προστασία κατοχυρώνεται από τον νομικά δεσμευτικό Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, ο οποίος διέπει τις ενέργειες του συνόλου των θεσμικών οργάνων και οργανισμών της ΕΕ, καθώς και των κρατών μελών, κατά την εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ. Επομένως, κάθε νέα ευρωπαϊκή νομοθετική πρόταση αξιολογείται υπό το πρίσμα των επιπτώσεών της στα θεμελιώδη δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων του παιδιού.

1.4 Η ΕΟΚΕ σημειώνει τους στόχους περιορισμένης εμβέλειας που τίθενται στην ανακοίνωση. Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν επικύρωσε τη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού, όπως έπραξε στην περίπτωση της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία ⁽²⁾. Η ΕΕ θα πρέπει να βρει τρόπο να προσχωρήσει μονομερώς στη Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού του ΟΗΕ (ΣΔΠ/ΗΕ) ⁽³⁾. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να καταρτίζουν εμπεριστατωμένες εξαμηνιαίες εκθέσεις για την παρακολούθηση της κατάστασης των παιδιών, εξετάζοντας όχι μόνο την οικονομική τους κατάσταση, αλλά και όλους τους υπόλοιπους παράγοντες που συμβάλλουν στο ευ ζην τους, βάσει συστηματικής συλλογής δεδομένων, έρευνας και αναλύσεων. Κατ' αυτόν τον τρόπο θα μπορούσε να διευκολυνθεί η δημιουργία μιας βάσης δεδομένων και ενός εργαλείου αξιολόγησης της ΕΕ, προς συμπλήρωση των ήδη υπάρχουσών διαθέσιμων πληροφοριών.

1.5 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι θα πρέπει να προαχθεί περαιτέρω η χρήση διαφόρων δεδομένων και πληροφοριών, όπως οι εκθέσεις που καταρτίζουν κυβερνήσεις και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών για την Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, καθιστώντας δυνατή τη σύγκριση μεταξύ των δράσεων που αναλαμβάνουν τα κράτη μέλη με στόχο την προστασία και την επιβολή της τήρησης των δικαιωμάτων του παιδιού· συγχρόνως, διάφοροι διεθνείς οργανισμοί, όπως η EUROSTAT, ο ΟΟΣΑ, η Παγκόσμια Τράπεζα, κλπ., θα πρέπει να ενθαρρυνθούν τόσο για τη συλλογή δεδομένων σχετικών με τα δικαιώματα του παιδιού, όσο και για τη χρήση των σχετικών δεικτών μέσω συστηματικής συλλογής και ανάλυσης. Η ΕΟΚΕ συνιστά τη στενή συνεργασία μεταξύ ΕΕ και Συμβουλίου της Ευρώπης, ούτως ώστε να προκύψουν συνέργειες μεταξύ των προγραμμάτων τους ⁽⁴⁾.

⁽²⁾ <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/11/4>.

⁽³⁾ Στη ΣΔΠ/ΗΕ μπορούν να προσχωρήσουν μόνο κράτη, σε αντίθεση με τη Σύμβαση για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία που προβλέπει τη δυνατότητα προσχώρησης και υπογραφής περιφερειακών οργανισμών. Μια δυνατή λύση θα μπορούσε να είναι η μονομερής δήλωση προσχώρησης από την ΕΕ, που πρακτικά θα έχει το ίδιο αποτέλεσμα με την προσχώρηση, χωρίς τις δυσκολίες που αφορούν την επικύρωση.

⁽⁴⁾ Επικείμενη στρατηγική του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα Δικαιώματα του Παιδιού 2012-2015 και άλλες στρατηγικές σε συναφείς τομείς.

⁽¹⁾ COM(2006) 367 τελικό και ΕΕ C 325 της 30.12.2006, σελ. 65–70.

1.6 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της όσον αφορά το γεγονός ότι από την ανακοίνωση απουσιάζει μια αποτελεσματική στρατηγική για την υλοποίηση ή την εφαρμογή της, παρότι οι δείκτες που διαμορφώθηκαν από τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ο εκτενής κατάλογος των μέσων αξιολόγησης που καταρτίστηκε για την εφαρμογή της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού θα μπορούσαν να χρησιμεύσουν ως ικανοποιητική βάση εν προκειμένω· σε τελική ανάλυση, η ύπαρξη μιας τέτοιας στρατηγικής για την υλοποίηση της ανακοίνωσης θα μπορούσε να εγγυηθεί την εφαρμογή και την επιβολή της στρατηγικής για τα δικαιώματα του παιδιού.

1.7 Απαιτείται η δέουσα συμμετοχή των παιδιών τόσο στον σχεδιασμό των αποφάσεων που τα αφορούν όσο και στην αξιολόγηση των σχετικών προγραμμάτων, ενώ χρήσιμο θα ήταν επίσης να μετρηθεί ο βαθμός ικανοποίησής τους και να αξιολογηθούν οι απόψεις τους. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις προσπάθειες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη συμμετοχή των παιδιών, καθώς και για την υποστήριξη της συμμετοχής τους σε όλα τα θέματα που τα αφορούν. Είναι επίσης απαραίτητο να ληφθούν υπόψη οι απόψεις των επαγγελματικών οργανώσεων και των επαγγελματιών που εργάζονται με παιδιά.

1.8 Η ΕΟΚΕ συνιστά να επιδιωχθεί η συνέργεια και η αλληλεπίδραση των προγραμμάτων που καταρτίζονται για τη διασφάλιση της επιβολής και της προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού με άλλα προγράμματα της ΕΕ (όσον αφορά την εκπαίδευση, τη νεολαία, την ένταξη των Ρομά, την καταπολέμηση της φτώχειας, τη φιλική προς τα παιδιά απονομή δικαιοσύνης, την αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών, τις εξωτερικές σχέσεις, κ.ά.)· στο πλαίσιο των προγραμμάτων αυτών θα πρέπει επίσης να δίδεται σαφής έμφαση σε θέματα που σχετίζονται με τα δικαιώματα του παιδιού, καθώς και με την ευημερία και το ευ ζην τους. Η ΕΟΚΕ θεωρεί επίσης σημαντική τη διασφάλιση των δικαιωμάτων του παιδιού μέσω μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης, με την καθιέρωση στενής συνεργασίας και συντονισμού μεταξύ των διαφόρων Γενικών Διευθύνσεων της Επιτροπής.

1.9 Η ΕΟΚΕ συνιστά η εφαρμογή της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» να αξιολογείται επίσης υπό το πρίσμα των δικαιωμάτων και του ευ ζην των παιδιών, ώστε να είναι συνεπής προς τους στόχους της εν λόγω στρατηγικής καθιστώντας, παράλληλα, δυνατή την ξεχωριστή αξιολόγηση των συγκεκριμένων στόχων υπό το πρίσμα του μακροπρόθεσμου σχεδιασμού (δεδομένου ότι τα παιδιά αποτελούν επένδυση για το μέλλον).

1.10 Η ΕΟΚΕ συνιστά να επιδείξει η ΕΕ ιδιαίτερη προσοχή στην προστασία και εφαρμογή της τήρησης των δικαιωμάτων των εξαιρετικά εύλωτων ομάδων παιδιών (των παιδιών που ζουν υπό συνθήκες φτώχειας, μακριά από τις οικογένειές τους ή σε ιδρύματα, των παιδιών που απειλούνται ή υφίστανται βία ή εκμετάλλευση, των παιδιών με αναπηρίες, των παιδιών που προέρχονται από εθνικές μειονότητες ή από οικογένειες μεταναστών, των ασυνόδευτων παιδιών, των παιδιών-προσφύγων, των παιδιών που έχουν εγκαταλείψει το σπίτι τους, των παιδιών με μετανάστες γονείς τα οποία έχουν παραμείνει στη χώρα καταγωγής τους), τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών και το δικαίωμα στην ακεραιότητα και στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια οδηγούν την ΕΟΚΕ στην καταδίκη κάθε χρήσης βίας εναντίον παιδιών, περιλαμβανομένης της «πειθαρχικής» βίας στην οικογένεια: η ΕΟΚΕ ζητά, κατά συνέπεια, από όλα τα κράτη μέλη να απαγορεύσουν τη σωματική τιμωρία των παιδιών και επαναλαμβάνει το αίτημά της για Ειδικό Αντιπρόσωπο.

1.11 Η ΕΟΚΕ θεωρεί εξόχουσας σημασίας τη διάδοση των δικαιωμάτων του παιδιού και τη διαπαιδαγώγηση σχετικά με τα εν λόγω δικαιώματα, σε συνδυασμό με τα διάφορα μέσα προστασίας και επιβολής των συγκεκριμένων δικαιωμάτων. Παράλληλα με την παροχή υψηλής ποιότητας πληροφοριών στην κοινή γνώμη, θα πρέπει επίσης να επιδειχθεί ιδιαίτερη προσοχή στην ενημέρωση των φορέων που είναι αρμόδιοι για τη λήψη αποφάσεων, των ασκούντων νομικά ή άλλα

επαγγέλματα, καθώς και των εμπειρογνομόνων και των πολιτικών ιθυνόντων τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Ένα άλλο ζήτημα στο οποίο θα πρέπει να υπάρξει εστίαση της προσοχής είναι η επιμόρφωση των ατόμων που εργάζονται με παιδιά και οικογένειες, όπως επίσης και των ιδίων των γονέων και των παιδιών, με σκοπό όχι μόνο να ενημερωθούν σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού, αλλά και να κατανοήσουν ότι τα παιδιά πρέπει να είναι κάτοχοι ανθρωπίνων δικαιωμάτων –και όχι απλώς «μικροί ενήλικες με περιορισμένα δικαιώματα»– που χρειάζονται ωστόσο ισχυρότερη προστασία λόγω της εύαλπτης θέσης, της ηλικίας και της κατάστασής τους. Τα κράτη μέλη πρέπει να υποστηρίζουν τις οικογένειες με κάθε δυνατό τρόπο, αφού η στήριξη αυτή είναι καθοριστικής σημασίας για τα παιδιά.

1.12 Μολονότι αναγνωρίζει ότι τα δικαιώματα του παιδιού χρήζουν ολιστικής και πολυσχιδούς –και όχι μεμονωμένης– αντιμετώπισης, η ΕΟΚΕ συνιστά να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή σε ορισμένα ζητήματα, όπως η εξασφάλιση υψηλής ποιότητας, ευπρόσπτης και δωρεάν υγειονομικής περίθαλψης για τις μητέρες πριν και μετά από τον τοκετό, ως πτυχή της δημόσιας υγείας και της υγείας του παιδιού, καθώς και στα θέματα που εξετάζονται στην ανακοίνωση, όπως η φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη, συμπεριλαμβανομένων των ανηλικών παραβατών⁽⁵⁾.

1.13 Για να εξασφαλιστεί ότι η δικαιοσύνη δεν έχει αρνητικές επιπτώσεις στα παιδιά, η ΕΟΚΕ ζητά την υιοθέτηση μέτρων προστατευόμενης ακραμιατικής διαδικασίας τόσο για τα παιδιά που είναι θύματα σεξουαλικών εγκλημάτων όσο και για τα παιδιά που εμπλέκονται στις αστικές υποθέσεις διαζυγίου των γονέων τους. Κατά τη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων πρέπει να αποφεύγεται η έκθεση των παιδιών σε πρόσθετα τραύματα και, επομένως, η εν λόγω διαδικασία θα πρέπει να πραγματοποιείται με την αρωγή εμπειρών, ειδικά εκπαιδευμένων, επαγγελματιών και, κατά προτίμηση, σε «ουδέτερους» χώρους, εκτός δικαστικών κτιρίων.

1.14 Η φτώχεια, οι στέρσεις, η διακριτική μεταχείριση και ο αποκλεισμός εις βάρος των παιδιών είναι ορισμένα από τα σοβαρότερα εμπόδια που παρακωλύουν την επιβολή της τήρησης των δικαιωμάτων του παιδιού ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει τη σύσταση που διατυπώθηκε σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της, σύμφωνα με την οποία απαιτείται η επίδειξη ιδιαίτερης προσοχής στους εν λόγω τομείς κατά την εφαρμογή, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των προγραμμάτων, σε στενή συνάρτηση με τους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για μείωση της φτώχειας και για κάθε είδους εκπαίδευση. Προς τον σκοπό αυτό, είναι απαραίτητο να διατεθούν επαρκείς πόροι. Επίσης, πρέπει πάντοτε να δίνεται προτεραιότητα σε πολιτικές και δράσεις που αφορούν τα παιδιά.

1.15 Λόγω της οικονομικής κρίσης, των δημοσιονομικών περιορισμών και των λιγοστών πόρων, η ΕΟΚΕ συνιστά να επιδειχθεί ιδιαίτερη προσοχή στη διασφάλιση του γεγονότος ότι τα υφιστάμενα προβλήματα δεν θα οξυνθούν και ότι οι ενέργειες που αναλαμβάνονται επί του παρόντος για την προστασία και την ενίσχυση των δικαιωμάτων του παιδιού δεν θα υποστούν την επιβολή μέτρων περικοπής δαπανών.

2. Ιστορικό

2.1 Η Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού⁽⁶⁾ (εφεξής «η ΣΔΠ του ΟΗΕ») έχει επικυρωθεί σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ και έχει καταστεί αναπόσπαστο τμήμα του εθνικού δικαίου, στα περισσότερα εξ αυτών, με αποτέλεσμα η εφαρμογή της να είναι πλέον υποχρεωτική. Η ΣΔΠ του ΟΗΕ αποτελεί την ευρύτερα επικυρωθείσα Σύμβαση για τα ανθρώπινα δικαιώματα στον κόσμο· κατά τη διάρκεια των δύο τελευταίων δεκαετιών, έχει αλλάξει ριζικά τις αρχές και τις πρακτικές που σχετίζονται με τη θέση, τα δικαιώματα και τον ρόλο των παιδιών.

⁽⁵⁾ ΕΕ C 110 της 09.05.2006, σελ.75.

⁽⁶⁾ <http://www2.ohchr.org/english/law/crc.htm>.

2.2 Η Επιτροπή καθόρισε τα δικαιώματα του παιδιού ως μια από τις βασικές προτεραιότητες των στρατηγικών της στόχων για την περίοδο 2005-2009 και, τον Ιούλιο του 2006, δημοσίευσε ξεχωριστή ανακοίνωση με τίτλο «Προς μια στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού»⁽⁷⁾, έχοντας ως στόχο τη χάραξη συνολικής στρατηγικής για τα δικαιώματα του παιδιού, με παράλληλη συνεκτίμηση της προστασίας και της επιβολής των δικαιωμάτων του παιδιού σε όλους τους τομείς της εσωτερικής και εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ, και την υποστήριξη του έργου των κρατών μελών στον εν λόγω τομέα.

2.3 Η ΕΟΚΕ ζήτησε μια περιεκτική, πολυσχιδή και ολιστική στρατηγική της ΕΕ για την πλήρη και αποτελεσματική διασφάλιση της επιβολής των δικαιωμάτων του παιδιού, δύναμει της ΣΔΠ του ΟΗΕ, τόσο στις εσωτερικές και εξωτερικές πολιτικές της ΕΕ όσο και στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων που αναλαμβάνουν τα κράτη μέλη με στόχο την εφαρμογή της στρατηγικής για τα δικαιώματα του παιδιού⁽⁸⁾.

2.4 Στη γνωμοδότηση που εξέδωσε το 2006, η ΕΟΚΕ υποστήριξε ότι η προσέγγιση που ακολουθείται έναντι των δικαιωμάτων του παιδιού στο πλαίσιο των πολιτικών της ΕΕ θα πρέπει να βασίζεται στη ΣΔΠ του ΟΗΕ και στα δύο προαιρετικά πρωτόκολλά της, καθώς και στους Αναπτυξιακούς Στόχους της Χιλιετίας⁽⁹⁾ και στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου. Η ΕΟΚΕ υιοθέτησε πρόσφατα αρκετές γνωμοδοτήσεις που αφορούν διάφορες πτυχές των δικαιωμάτων του παιδιού⁽¹⁰⁾.

2.5 Ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ –στο άρθρο 24 του οποίου κατοχυρώνεται η αρχή της προστασίας και προαγωγής των δικαιωμάτων του παιδιού– κατέστη νομικώς δεσμευτικό έγγραφο με τη θέση σε ισχύ της Συνθήκης της Λισαβόνας την 1η Δεκεμβρίου 2009. Για πρώτη φορά στην ιστορία της ΕΕ, το άρθρο 3 της Συνθήκης ΕΕ αναφέρεται ρητά στην προάσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού⁽¹¹⁾. «Η προαγωγή και προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού είναι ένας από τους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όλες οι πολιτικές και οι δράσεις οι οποίες επηρεάζουν τα παιδιά θα πρέπει να σχεδιάζονται, να εφαρμόζονται και να παρακολουθούνται με γνώμονα την αρχή του υπέρτατου συμφέροντος του παιδιού»⁽¹²⁾.

2.6 Στα προγράμματα της ΕΕ, του Συμβουλίου της Ευρώπης και του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του παιδιού εντοπίστηκαν τα ακόλουθα τέσσερα κοινά θέματα: η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός, τα παιδιά ως θύματα βίας –ιδίως όσον αφορά τις εύλωτες ομάδες παιδιών– και η ανάγκη τα παιδιά να συμμετέχουν ενεργά, να εκφράζουν την άποψή τους και να εισακούγονται σχετικά με ζητήματα που τα ενδιαφέρουν. Ένα άλλο θέμα το οποίο είναι κοινό για την ΕΕ και το Συμβούλιο της Ευρώπης αφορά μια δικαιοσύνη φιλική προς το παιδί και πολιτικές για την οικογένεια.

2.7 Στη γνωμοδότηση που εξέδωσε τον Ιούνιο του 2010⁽¹³⁾, η Επιτροπή των Περιφερειών τόνισε ότι τα δικαιώματα του παιδιού πρέπει να εφαρμόζονται κατά τρόπο οριζόντιο επί παντός θέματος, πράγμα το οποίο απαιτεί μια πολυδιάστατη προσέγγιση με τη συνεκτίμηση των θεμάτων που αφορούν τα παιδιά σε όλες τις ευρωπαϊκές και εθνικές πολιτικές.

2.8 Η Επιτροπή προέβη στη σύσταση Ευρωπαϊκού Φόρουμ για τα Δικαιώματα του Παιδιού με τη συμμετοχή οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, το οποίο συνεδρίασε πέντε φορές και εξέφρασε την άποψή του σχετικά με τη στρατηγική που βρίσκεται επί του παρόντος στο στάδιο της εκπόνησης. Επιπλέον, διεξήχθησαν δύο έρευνες με αντικείμενο τον βαθμό ενημέρωσης των παιδιών σχετικά με τα δικαιώματά τους και τις απόψεις τους επί του θέματος, των οποίων τα συμπεράσματα χρησιμοποιήθηκαν για την προετοιμασία του προγράμματος⁽¹⁴⁾. Η ανακοίνωση αναφέρεται επίσης στα δικαιώματα του παιδιού, όπως αυτά καθορίζονται από το Συμβούλιο της Ευρώπης, ιδίως όσον αφορά τη βία εις βάρος των παιδιών, τις προσπάθειες για διασφάλιση δικαιοσύνης φιλικής προς το παιδί, καθώς και τις σχετικές συστάσεις και συμβάσεις.

2.9 Η Ομάδα δράσης για τα δικαιώματα του παιδιού (Child Rights Action Group - CRAG)⁽¹⁵⁾ είναι μια σημαντική ομάδα η οποία συνενώνει διάφορες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών. Η CRAG αποτελεί ένα άτυπο σύνολο ΜΚΟ, στόχος των οποίων είναι η μεταξύ τους συνεργασία για την παρακολούθηση και την εφαρμογή της ανακοίνωσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο «Προς μια στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού».

2.10 Την Άνοιξη του 2011, συστάθηκε μια ανεπίσημη διακομματική ευρωπαϊκή κοινοβουλευτική συμμαχία για τα δικαιώματα του παιδιού η οποία έθεσε ως προτεραιότητά της την προαγωγή μιας συντονισμένης και συνεκτικής προσέγγισης για θέματα που αφορούν τα παιδιά και ειδικότερα για εκείνα που αφορούν τα δικαιώματα του παιδιού⁽¹⁶⁾.

3. Τα δικαιώματα του παιδιού στην ΕΕ

3.1 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την πρώτη έκδοση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ⁽¹⁷⁾ που δημοσιεύθηκε στις 31 Μαρτίου 2011, στην οποία εξετάζονται τα έξι κεφάλαια του Χάρτη («Αξιοπρέπεια», «Ελευθερίες», «Ισότητα», «Αλληλεγγύη», «Δικαιώματα των πολιτών» και «Δικαιοσύνη») και περιλαμβάνεται επίσης ένα ξεχωριστό τμήμα για τα δικαιώματα του παιδιού που φέρει τον τίτλο «Ισότητα». Με τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων η ΕΕ δεσμεύεται ρητά να επιβάλει την τήρηση των δικαιωμάτων του παιδιού και να διασφαλίζει στα παιδιά το δικαίωμα στη ζωή, την προστασία, την ανάπτυξη και την ενεργό συμμετοχή.

⁽¹³⁾ EE C 267 της 1.10.2010, σελ. 46-51

⁽¹⁴⁾ Ευρωβαρόμετρο: http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_235_en.pdf.

⁽¹⁵⁾ Μέλη της εν λόγω ομάδας δράσης είναι οι ακόλουθες οργανώσεις: Terre des Hommes, World Vision, European Foundation for Street Children Worldwide, Save the Children, Euronet – European Children's Network, Eurochild, Plan International, SOS-Kinderdorf International, <http://www.epha.org/a/2610>.

⁽¹⁶⁾ <http://www.eurochild.org/> (http://www.eurochild.org/index.php?id=208&tx_ttnews%5Btt_news%5D=1819&tx_ttnews%5BbackPid%5D=185&cHash=cc6d4444ebae436b2a844a082a0ea2a8)

⁽¹⁷⁾ http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/charter-applic-report-2010_EN.pdf.

⁽⁷⁾ COM(2006) 367 τελικό.

⁽⁸⁾ EE C 325, της 30.12.2006, σελ. 65-70

⁽⁹⁾ Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, Διακήρυξη της Χιλιετίας των Ηνωμένων Εθνών, 8 Σεπτεμβρίου 2000.

⁽¹⁰⁾ EE C 48 της 15.2.2011, σελ. 138-144, EE C 44 της 11.2.2011, σελ. 34-39, EE C 339 της 14.12.2010, σελ. 1-6, EE C 317 της 23.12.2009, σελ. 43-48.

⁽¹¹⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:115:0013:0045:EN:PDF>.

⁽¹²⁾ http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/rights-child/index_en.htm.

3.2 Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει με ικανοποίηση ότι ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης –έπειτα από ευρεία διαβούλευση με ειδικούς εμπειρογνώμονες και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών– προέβη στην ανάπτυξη δεικτών για τη μέτρηση του βαθμού επιβολής των δικαιωμάτων του παιδιού ⁽¹⁸⁾, καθώς και στην κατάρτιση μελέτης με στοιχεία σχετικά με το ευ ζην των παιδιών που διαβιούν στην ΕΕ· εντούτοις, η μελέτη αυτή περιλαμβάνει μόνο στοιχεία τα οποία αφορούν τις υλικές συνθήκες διαβίωσης και την ευημερία και δεν εμπεριέχει καθόλου σύνθετους δείκτες για τη μέτρηση της ποιότητας ζωής και του βαθμού προστασίας των παιδιών από πλευράς εύρους και πρακτικών ρυθμίσεων ⁽¹⁹⁾.

3.3 Η ΕΟΚΕ εμμένει στο γεγονός ότι η προστασία και η αποτελεσματική εφαρμογή των δικαιωμάτων του παιδιού μπορεί να επιτευχθεί μόνον χάρη σε μια εγκάρσια σύμπραξη, στο πλαίσιο της οποίας τα κράτη μέλη, τα διάφορα επίπεδα διακυβέρνησης και οι εθνικές και διεθνείς ΜΚΟ θα συνεργάζονται με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, τα φόρουμ που εκπροσωπούν διάφορα συμφέροντα όπως εκείνα των παιδιών και τις αντιπροσωπευτικές οργανώσεις τους, καθώς και με τους κοινωνικούς εταίρους, όπως π.χ. με τους εργοδότες, τις συνδικαλιστικές οργανώσεις και διάφορους παράγοντες του επιχειρηματικού κόσμου, για την υλοποίηση ορισμένων στόχων.

3.4 Μολονότι η ανακοίνωση πραγματικά ασχολείται με το ζήτημα της παιδικής φτώχειας και τις διάφορες ιδιαίτερα εύάλωτες ομάδες παιδιών, δεν επικεντρώνεται στα θέματα αυτά παρά την τεράστια σημασία που έχουν τόσο για το τωρινό ευ ζην των παιδιών όσο και για την επιτυχή μελλοντική τους μετάβαση στον ενήλικο βίο τους, αλλά και για την ένταξή τους, κυρίως δε υπό το πρίσμα των ευρέως γνωστών δημογραφικών προβλημάτων που αντιμετωπίζει η Ευρώπη. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει επίσης να δοθεί εν προκειμένω στην πρόληψη κάθε μορφής διάκρισης λόγω φύλου μεταξύ των παιδιών.

3.5 Η οικονομική κρίση αποτελεί παράγοντα κινδύνου για την ευημερία και το ευ ζην των παιδιών και επηρεάζει ποικιλοτρόπως τα παιδιά, ιδιαίτερα δε εκείνα που ζουν υπό δύσκολες συνθήκες: στις περισσότερες περιπτώσεις, οι υπηρεσίες και οι επαγγελματίες που εργάζονται μαζί τους αντιμετωπίζουν επίσης δυσκολίες, ενώ όλο και περισσότερες βασικές υπηρεσίες είτε δεν παρέχονται καθόλου, είτε διατίθενται σε πολύ περιορισμένη κλίμακα.

3.6 Στον τομέα των εξωτερικών της σχέσεων, η ΕΕ αποδίδει τεράστια σημασία σε συγκεκριμένα ζητήματα που αφορούν στην προστασία και την επιβολή της τήρησης των δικαιωμάτων του παιδιού· τα ζητήματα αυτά περιλαμβάνουν τη διασυννοριακή επιμέλεια των τέκνων, τα αγνοούμενα και τα ασυνόδευτα παιδιά, τα παιδιά μεταναστών, τα παιδιά λαθρομεταναστών που τελούν υπό διοικητική κράτηση καθώς και τα παιδιά που πέφτουν θύματα εκμετάλλευσης, σεξουαλικής κακοποίησης ή σεξουαλικού τουρισμού ⁽²⁰⁾. Ωστόσο, η ΕΕ δεν ασχολείται με το ολοένα και σοβαρότερο πρόβλημα των παιδιών τα οποία οι μετανάστες γονείς τους αφήνουν πίσω τους στις χώρες καταγωγής τους. Για τα παιδιά αυτά, η έλλειψη εποπτείας ενόσω οι γονείς τους εργάζονται σε κάποιο κράτος μέλος της ΕΕ αποτελεί σοβαρό πρόβλημα, όπως συμβαίνει και στην περίπτωση που οι γονείς δεν είναι σε θέση να πάρουν μαζί τους τα παιδιά τους ελλείψει κατάλληλων συνθηκών· σε αυτήν την περίπτωση, ακόμη και όταν η εργασία των γονέων είναι απαραίτητη σε μια άλλη χώρα

στην οποία καταβάλλουν φόρους και εισφορές, τα παιδιά τους δεν διαθέτουν δικαιώματα και είναι εκτεθειμένα σε σοβαρούς κινδύνους.

3.7 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ιδιαίτερα σημαντική τη διατύπωση μιας πρώτης σύστασης όσον αφορά τη σχέση μεταξύ των δικαιωμάτων του παιδιού και του επιχειρηματικού κόσμου ⁽²¹⁾, όταν η UNICEF, το Παγκόσμιο Σύμφωνο του ΟΗΕ και η οργάνωση «Save the Children» δρομολόγησαν μια διαδικασία για τη διαμόρφωση αρχών και κατευθυντηρίων γραμμών προκειμένου να βοηθήσουν τις επιχειρήσεις στην προστασία και την υποστήριξη των δικαιωμάτων του παιδιού. Εκτός από τα περιθώρια που παρέχει για την ανάληψη εποικοδομητικής δράσης, η εν λόγω διαδικασία εφιστά την προσοχή στις ενδεχόμενες αρνητικές επιπτώσεις, ιδίως σε σχέση με τη διαφήμιση (η οποία ωθεί τα παιδιά είτε σε κατανάλωση επιβλαβών για τη σωματική και πνευματική υγεία προϊόντων είτε σε βίαιη ή επιβλαβή ή ερωτικό-πορνογραφική συμπεριφορά), τις καταναλωτικές συνήθειες, όπως η υγεία και η διατροφή, τον τουρισμό, την παιδική εργασία και τις διακρίσεις. Όλοι οι κλάδοι έχουν να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο σε αυτόν τον τομέα και θα πρέπει, επομένως, να συνεργάζονται στενά με κυβερνητικές και μη κυβερνητικές οργανώσεις, με οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, καθώς και με επιχειρηματικές και συνδικαλιστικές οργανώσεις, για την επίτευξη των εν λόγω στόχων τόσο στην επικράτεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και στα κράτη μέλη.

3.8 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι – αν και τα περισσότερα προγράμματα που αφορούν τα παιδιά εμπίπτουν στις εθνικές αρμοδιότητες – υπάρχει διαρκώς αυξανόμενος αριθμός συστάσεων και δραστηριοτήτων της ΕΕ σε πολυάριθμους τομείς (όσον αφορά π.χ. τη βρεφονηπιακή ηλικία, την επαγγελματική κατάρτιση, την πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου, τα αγνοούμενα παιδιά, κ.ά.) που επηρεάζουν μεν τις εθνικές πολιτικές, αλλά συχνά το εύρος της ασκούμενης επιρροής όσον αφορά την εφαρμογή σε εθνικό επίπεδο είναι ασαφές.

3.9 Στο πλαίσιο διαφόρων προγραμμάτων της ΕΕ (όσον αφορά π.χ. τη νεολαία, την εκπαίδευση, τη δια βίου μάθηση, την ένταξη των Ρομά, την καταπολέμηση της φτώχειας, την αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών, τη συμφιλίωση επαγγελματικού και ιδιωτικού βίου, τις εξωτερικές σχέσεις, την εκπαίδευση κ.ά.) θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στις δυνατότητες προστασίας και επιβολής των δικαιωμάτων του παιδιού, με εστίαση στις διάφορες εξαιρετικά εύάλωτες ομάδες παιδιών, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών τα οποία οι γονείς τους που εργάζονται στο εξωτερικό αφήνουν πίσω τους στις χώρες καταγωγής τους.

3.10 Σε προηγούμενη γνωμοδότησή της ⁽²²⁾, η ΕΟΚΕ είχε ζητήσει από την Επιτροπή να διορίσει Ειδικό Αντιπρόσωπο για θέματα βίας κατά των παιδιών προς υποστήριξη των δικαιωμάτων των παιδιών και είχε καλέσει τα κράτη μέλη να απαγορεύσουν κάθε μορφή βίας κατά των παιδιών. Η ΕΟΚΕ εκφράζει, κατά συνέπεια, τη λύπη της διότι η Επιτροπή δεν έλαβε θέση κατά της σωματικής τιμωρίας των παιδιών. Η σωματική τιμωρία παραβιάζει το δικαίωμα των παιδιών να μην υφίστανται ξυλοδαρμό. Τα παιδιά που υφίστανται ξυλοδαρμό μαθαίνουν να ασκούν βία τα ίδια. Η προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών και το δικαίωμα στην ακεραιότητα και στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια οδηγούν την ΕΟΚΕ στην καταδίκη κάθε χρήσης βίας εναντίον παιδιών, περιλαμβανομένης της «πειθαρχικής» βίας στην οικογένεια: η ΕΟΚΕ προτρέπει, κατά συνέπεια, όλα τα κράτη μέλη να απαγορεύσουν τη σωματική τιμωρία των παιδιών και επαναλαμβάνει τα αιτήματά της για Ειδικό Αντιπρόσωπο και για την εξάλειψη της σωματικής τιμωρίας των παιδιών σε ολόκληρη την ΕΕ από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη μέλη.

⁽¹⁸⁾ http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/FRA-report-rights-child-conference2010_EN.pdf.

⁽¹⁹⁾ http://www.tarki.hu/en/research/childpoverty/tarki_dw_b_mainreport_online.pdf.

⁽²⁰⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα την «Προστασία των παιδιών από τους μετακινούμενους δράστες σεξουαλικών αδικημάτων», ΕΕ C 317 της 23.12.2009, σελ. 43–48.

⁽²¹⁾ Πρωτοβουλία για τα δικαιώματα του παιδιού και τις επιχειρηματικές αρχές.

⁽²²⁾ ΕΕ C 325 της 30.12.2006, σ. 65–70.

3.11 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι η παροχή στα παιδιά της ευκαιρίας, να εκφράζουν τις απόψεις τους να ζητείται η γνώμη τους και να συμμετέχουν σε όλα τα θέματα που τα αφορούν διασφαλίζει τη δυνατότητα επιβολής των δικαιωμάτων τους και συγχρόνως προετοιμάζει την ενεργό συμμετοχή τους στα κοινά. Προς τον σκοπό αυτό, είναι επίσης σημαντικό να εξασφαλιστεί η πρόσβαση σε μορφές εγγράφων φιλικές προς τα παιδιά, καθώς και η δημιουργία και η διαχείριση εξίσου προσιτών φυλλαδίων και δικτυακών τόπων ή συγκεκριμένων τμημάτων τους, όπως εκείνα που έχουν σχεδιαστεί από τη Γενική Διεύθυνση Δικαιοσύνης⁽²³⁾.

3.12 Με στόχο την επίτευξη μιας δικαιοσύνης η οποία θα σέβεται τα παιδιά και θα αποφεύγει να τους δημιουργήσει ψυχολογικά τραύματα, κρίνεται σκόπιμη η υιοθέτηση των ακόλουθων μέτρων σε όλα τα νομικά συστήματα της Ένωσης:

- για τα παιδιά που πέφτουν θύματα σεξουαλικών εγκλημάτων, απαιτείται να αποφεύγεται η έκθεσή τους σε πρόσθετα τραύματα κατά τη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων, διαδικασία η οποία πρέπει επομένως να πραγματοποιείται με την αρωγή έμπειρων, ειδικά εκπαιδευμένων, επαγγελματιών και, κατά περίπτωση, σε «ουδέτερους» χώρους, εκτός δικαστικών κτιρίων·
- για τα παιδιά που εμπλέκονται στις αστικές υποθέσεις διαζυγίου των γονέων τους, η ακροαματική διαδικασία πρέπει να πραγματοποιείται σύμφωνα με τις ίδιες προφυλάξεις που αναφέρονται πιο πάνω και με μέλημα την προστασία των παιδιών από το ενδεχόμενο χειραγώγησής τους εκ μέρους των γονέων και των συνηγόρων τους.

3.13 Για την αποτελεσματικότερη προβολή των δικαιωμάτων του παιδιού ο εποικοδομητικός ρόλος των μέσων μαζικής ενημέρωσης, συμπεριλαμβανομένων και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης είναι ζωτικής σημασίας, διότι προσεγγίζει τους γονείς, τους ενδιαφερόμενους επαγγελματίες και τα ίδια τα παιδιά.

3.14 Η ΕΟΚΕ προκρίνει τη χρήση της ανοικτής μεθόδου συντονισμού (ΑΜΣ) καθώς και άλλων πιθανών μηχανισμών. Τούτη η προσέγγιση έχει αποδείξει την αξία της για τη διασφάλιση μιας συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών, του εντοπισμού και της χρήσης βέλτιστων πρακτικών ως παραγόντων που μπορούν να συμβάλουν στην προστασία και στην απτή εφαρμογή των δικαιωμάτων του παιδιού, με παράλληλη συνεκτίμηση των θεμάτων που αφορούν τα παιδιά και σε άλλες πολιτικές.

3.15 Ως επιφανής εκπρόσωπος της κοινωνίας των πολιτών, η ΕΟΚΕ προτίθεται να συμβάλει στο εν λόγω εγχείρημα τόσο με τη συστηματική παρακολούθηση των αποτελεσμάτων όσο και με τη διάδοση και την ενίσχυση των δικαιωμάτων του παιδιού διαμέσου των μελών της.

3.16 Με στόχο την αποτελεσματικότερη εφαρμογή της νομοθεσίας, η ΕΟΚΕ κρίνει σκόπιμη και αναγκαία την καθιέρωση στενότερης συνεργασίας και τακτικότερων διαβουλεύσεων από ό,τι συνέβαινε έως τώρα μεταξύ των διαφόρων οργάνων του ΟΗΕ, της Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Παιδιού, του Συμβουλίου της Ευρώπης και άλλων διεθνών οργανισμών και οργανώσεων εκπροσώπησης των παιδιών, δεδομένου ότι οι στόχοι και οι δραστηριότητες των οργανώσεων αυτών συνδέονται με την εκτεταμένη και καθολική εφαρμογή των δικαιωμάτων του παιδιού.

Βρυξέλλες, 7 Δεκεμβρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

⁽²³⁾ Kids' Corner (Η γωνιά των παιδιών) στην ηλεκτρονική διεύθυνση: www.europa.eu.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή Περιφερειών για την ενίσχυση των δικαιωμάτων των θυμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση»

[COM(2011) 274 τελικό]

και «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση ελάχιστων προτύπων σχετικά με τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία θυμάτων εγκληματικών πράξεων»

[COM(2011) 275 τελικό — 2011/0129 (COD)]

(2012/C 43/09)

Εισηγήτρια: **η κ. Kathleen WALKER SHAW**

Στις 18 Μαΐου 2011 και στις 29 Ιουνίου αντίστοιχα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Συμβούλιο, αποφάσισαν βάσει του άρθρου 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης να ζητήσουν την εκπόνηση γνωμοδότησης από την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή με θέμα την

Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή Περιφερειών για την ενίσχυση των δικαιωμάτων των θυμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

COM(2011) 274 τελικό

και την

Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση ελάχιστων προτύπων σχετικά με τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία θυμάτων εγκληματικών πράξεων.

COM(2011) 275 τελικό.

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 8 Νοεμβρίου 2011.

Κατά την 476η σύνοδο ολομέλειας, της 7ης και 8ης Δεκεμβρίου 2011 (συνεδρίαση της 7ης Δεκεμβρίου 2011), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 142 ψήφους υπέρ και 4 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να προχωρήσει σε πιο ενδελεχή εξέταση των επιπτώσεων της κρίσης στα θύματα εγκληματικών πράξεων και να προτείνει συνοδευτικά μέτρα με βάση τα αποτελέσματα της εν λόγω εξέτασης.

1.2 Η ΕΟΚΕ ανησυχεί για την περιορισμένη εμπιστοσύνη των θυμάτων στο σύστημα ποινικής δικαιοσύνης και αναγνωρίζει την ανάγκη στήριξης των θυμάτων, ιδίως αυτών κατά των οποίων έχουν τελεσθεί επανειλημμένα εγκληματικές πράξεις, καθώς και ενίσχυσης της εμπιστοσύνης των πολιτών για να σπάσει ο κύκλος της «θυματοποίησης». Καλεί την Επιτροπή να προβλέψει συνοδευτικά μέτρα και την απαραίτητη χρηματοδότηση για να τα υποστηρίξει.

1.3 Η ΕΟΚΕ συνιστά η Επιτροπή να τροποποιήσει τον ορισμό του «θύματος» για να ενισχύσει τα δικαιώματα και την αναγνώριση της οικογενείας ή του αντιπροσώπου του θύματος.

1.4 Η ΕΟΚΕ ζητά από την Επιτροπή να αναλύσει διεξοδικά την προστασία που παρέχεται στα θύματα εγκληματικής πράξης στον τόπο εργασίας και να προτείνει συνοδευτικά μέτρα για την κατοχύρωση ελάχιστων δικαιωμάτων και την αναγνώριση των θυμάτων σε όλη την ΕΕ, τόσο στον ιδιωτικό όσο και στον δημόσιο τομέα.

1.5 Η ΕΟΚΕ προτείνει η Επιτροπή να διεξαγάγει ενδελεχή ανάλυση όσον αφορά τα θύματα τροχαίων αδικημάτων και να προτείνει μέτρα για να εξασφαλίσει την απονομή δικαιοσύνης, την υποστήριξη και την αποζημίωση.

1.6 Η ΕΟΚΕ συνιστά η Επιτροπή να συμπεριλάβει στις προτάσεις της αποτελεσματικές εγγυήσεις για την αντιμετώπιση των άμεσων ή έμμεσων διακρίσεων μεταξύ θυμάτων.

1.7 Η ΕΟΚΕ απευθύνει έκκληση για ουσιαστική αλλαγή νοοτροπίας, προκειμένου να γίνει αποδεκτός ο ρόλος του θύματος, υποστηρίζοντας αυτή τη διαδικασία με την κατάρτιση των επαγγελματιών σε όλα τα επίπεδα του νομικού συστήματος και των λοιπών αρμόδιων αρχών, και επιδεικνύοντας ταυτόχρονα σεβασμό στην αρχή της επικουρικότητας. Η νέα προσέγγιση θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει τον τρόπο αντιμετώπισης των θυμάτων από τα ΜΜΕ γενικά και την πρόληψη της εκμετάλλευσης των θυμάτων για πολιτικούς σκοπούς.

1.8 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι ορισμένα θύματα είναι ιδιαίτερα ευάλωτα και χρήζουν ειδικής μεταχείρισης, πιστεύει όμως ότι η Επιτροπή δεν πρέπει να αρκестεί στο να εντοπίσει ορισμένα «ευάλωτα θύματα», προβαίνοντας έτσι σε ιεράρχηση των θυμάτων, αλλά να προτείνει την πρόσβαση σε ειδικά μέτρα όλων των θυμάτων

εγκλήματος, μέσω μιας ατομικής αξιολόγησης σύμφωνα με τις εθνικές διαδικασίες, για τον προσδιορισμό του πόσο ευάλωτα είναι με βάση τα προσωπικά χαρακτηριστικά τους, τη φύση του εγκλήματος και τη σχέση με τον ύποπτο.

1.9 Η ΕΟΚΕ ζητά τη λήψη συνοδευτικών μέτρων για την ενίσχυση και τη θεσμοθέτηση του δικτύου υπηρεσιών υποστήριξης των θυμάτων σε ολόκληρη την ΕΕ, προτείνει δε αυτό να χρηματοδοτείται σε σταθερή βάση μέσω του ευρωπαϊκού προϋπολογισμού. Η ΕΟΚΕ συνιστά επίσης να επεκταθεί ο ρόλος των υπηρεσιών υποστήριξης των θυμάτων εγκλήματος και των οικογενειών τους κατά την επιστροφή στην πατρίδα, σε περιπτώσεις που το περιστατικό έχει συμβεί στο εξωτερικό. Η ΕΟΚΕ θεωρεί επίσης ότι οι υπηρεσίες υποστήριξης των θυμάτων θα πρέπει να είναι ευέλικτες και ικανές να διοχετεύσουν πόρους σε δυνητικά επικίνδυνες ζώνες σε περιφερειακό επίπεδο.

1.10 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι η κοινωνία των πολιτών μπορεί να διαδραματίσει ευρύτερο ρόλο στην ανάπτυξη πρακτικών μέτρων για την υποστήριξη των θυμάτων εγκλήματος και ενθαρρύνει την Επιτροπή να προτείνει συνοδευτικά μέτρα και την απαραίτητη χρηματοδότηση για να διευκολύνει αυτή τη διαδικασία.

1.11 Η ΕΟΚΕ προτρέπει την Επιτροπή να προβεί κατά την επικείμενη αναθεώρηση της οδηγίας σε ευρείες και απαραίτητες βελτιώσεις των διατάξεων για την αποζημίωση των θυμάτων και ιδίως να εξετάσει τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού συστήματος αποζημίωσης των θυμάτων εγκληματικής ενέργειας. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί η Επιτροπή να τονίσει στα κράτη μέλη ότι η οδηγία καθορίζει ελάχιστα πρότυπα και δικαιώματα, έτσι ώστε αυτά να έχουν τη δυνατότητα θέσπισης νομοθεσίας που παρέχει μεγαλύτερη προστασία.

1.12 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις προτάσεις σχετικά με την επανορθωτική δικαιοσύνη και καλεί την Επιτροπή να υποστηρίξει τη χρηματοδότηση πιλοτικών προγραμμάτων για την ανάπτυξη προτύπων και τη σχετική κατάρτιση σε όλη την ΕΕ.

1.13 Η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αναπτύξει εντός σαφώς προσδιορισμένων και σύντομων προθεσμιών⁽¹⁾ κοινές διαδικασίες για τη μεταφορά και τον επαναπατρισμό των σορών αλλοδαπών θυμάτων, οι οποίες θα υπερισχύουν των εθνικών ή τοπικών διατάξεων.

2. Εισαγωγή

2.1 Η δέσμη προτάσεων που δρομολόγησε η Επιτροπή στις 18 Μαΐου 2011 διευρύνει τα υφιστάμενα μέτρα που έχουν εγκριθεί σε επίπεδο ΕΕ σχετικά με τα δικαιώματα των θυμάτων. Οι προτάσεις έχουν ως σκοπό να παράσχουν σαφή και συγκεκριμένα δικαιώματα στα θύματα εγκλήματος, καθώς και να διασφαλίσουν την αναγνώριση, τον σεβασμό, την υποστήριξη και την πρόσβαση των θυμάτων στη δικαιοσύνη, ανεξαρτήτως της χώρας προέλευσης ή διαμονής τους εντός της ΕΕ.

⁽¹⁾ Προτείνεται προθεσμία 28 ημερών, που επιτρέπει την ιατροδικαστική έρευνα και την εξέταση DNA από δύο παθολόγους, συμπεριλαμβανομένης της αίτησης για ανεξάρτητη έκθεση που θα καταθέσει το προξενείο της πατρίδας του θανόντος.

2.2 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι η Συνθήκη της Λισαβόνας παρέχει σαφή νομική βάση για τη θέσπιση ελάχιστων δικαιωμάτων για τα θύματα εγκλήματος καθώς και κατοχύρωση της προστασίας τους. Οι προτάσεις βασίζονται στο Πρόγραμμα της Στοκχόλμης⁽²⁾ και στο σχέδιο δράσης του⁽³⁾, και συνάδουν με τον χάρτη πορείας της Βουδαπέστης για την προστασία των θυμάτων⁽⁴⁾.

2.3 Η ΕΟΚΕ επικροτεί το γεγονός ότι η πολωνική Προεδρεία έθεσε ως προτεραιότητα την ενίσχυση της ασφάλειας στην ΕΕ και χαιρετίζει τις προσπάθειες που καταβάλλει για να σημειωθεί πρόοδος στο Συμβούλιο όσον αφορά τη δέσμη μέτρων για τα θύματα.

2.4 Το ζήτημα έχει απασχολήσει εκτενώς την ΕΟΚΕ, η οποία μεταξύ άλλων έχει εκπονήσει γνωμοδοτήσεις για την αποζημίωση των θυμάτων αξιόποινων πράξεων⁽⁵⁾, την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων⁽⁶⁾, την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης, της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας⁽⁷⁾, τα δικαιώματα του παιδιού⁽⁸⁾, την αντιτρομοκρατική πολιτική της ΕΕ⁽⁹⁾, την ηλεκτρονική ένταξη⁽¹⁰⁾ και την ασφαλή κοινωνία της πληροφορίας⁽¹¹⁾.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι τα κράτη μέλη δεν μπορούν να αγνοήσουν τις επιπτώσεις της τρέχουσας οικονομικής και χρηματοπιστωτικής κρίσης σε αυτό το ζήτημα και ότι πρέπει να κατανοήσουν τη δυναμική του εγκλήματος στο πλαίσιο αυτό. Με τα σκληρά μέτρα λιτότητας που αναγκάζονται να λάβουν, πολλά κράτη μέλη αναγκάζονται να προβούν σε περικοπές της χρηματοδότησης της αστυνομίας, των υπηρεσιών υγείας και πρόνοιας, των κοινοτικών οργάνων, των υπηρεσιών υποστήριξης των θυμάτων και άλλων σχετικών ΜΚΟ. Επιπλέον, οι υφιστάμενες ανισότητες αυξάνονται όλο και περισσότερο, ενώ τα σταθερά αυξανόμενα επίπεδα φτώχειας και ανεργίας είναι πιθανό να πυροδοτήσουν περαιτέρω κοινωνικά προβλήματα, και να λειτουργήσουν ως καταλύτης εγκληματικότητας.

3.2 Τα στοιχεία σε επίπεδο ΕΕ όσον αφορά τα θύματα εγκλήματος είναι ανησυχητικά. Κάθε χρόνο, τα άμεσα θύματα εγκληματικών πράξεων ανέρχονται σε 75 εκατομμύρια. Είναι απαράδεκτο το γεγονός ότι η πλειοψηφία των εγκλημάτων πλήττουν το ίδιο μικρό ποσοστό θυμάτων, πολλές φορές «κατ' εξακολούθηση». Συνήθως τα θύματα ζουν σε περιοχές με υψηλή εγκληματικότητα, μεγάλη ανασφάλεια και χαμηλό επίπεδο καταγεγραμμένων αξιόποινων πράξεων. Περίπου το 90 % των εγκλημάτων σε αυτές τις κοινότητες δεν καταγγέλλονται.

3.3 Η βελτίωση της υποστήριξης των θυμάτων εγκλήματος στην ΕΕ είναι ακρογωνιαίος λίθος της ανάπτυξης του χώρου ελευθερίας ασφάλειας και δικαιοσύνης για τους πολίτες της ΕΕ. Αυτό, έχει ζωτική σημασία, δεδομένης της σταθερής αύξησης της κινητικότητας ή μετακίνησης στην ΕΕ, τάσης η οποία αναμένεται να συνεχιστεί.

⁽²⁾ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/111877.pdf.

⁽³⁾ COM(2010)171 τελικό.

⁽⁴⁾ Εγκρίθηκε από το Συμβούλιο Υπουργών στις 10 Ιουνίου 2011.

⁽⁵⁾ ΕΕ C 95, 23.4.2003, σελ. 40–44.

⁽⁶⁾ ΕΕ C 51, 17.2.2011, σελ. 50–54.

⁽⁷⁾ ΕΕ C 325, 30.12.2006, σελ. 60–64, ΕΕ C 317, 23.12.2009 σελ. 43–48, και ΕΕ C 48, 15.2.2011, σελ. 138–144.

⁽⁸⁾ ΕΕ C 325, 30.12.2006, σελ. 65–70.

⁽⁹⁾ ΕΕ C 218, 23.07.2011, σελ. 91.

⁽¹⁰⁾ ΕΕ C 318, 29.10.2011, σελ. 9–18.

⁽¹¹⁾ ΕΕ C 97, 28/04/2007, σελ. 21–26

3.4 Η ΕΟΚΕ επικροτεί το γεγονός ότι οι προτάσεις παρέχουν τη δυνατότητα στους πολίτες που υπήρξαν θύματα ενός εγκλήματος σε ένα κράτος μέλος, να καταγγείλουν το έγκλημα στο κράτος μέλος διαμονής τους. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για το θύμα σε περιπτώσεις σοβαρού τραυματισμού ή ατυχήματος, ή για την οικογένεια του σε περίπτωση δυστυχήματος.

3.5 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την οριζόντια προσέγγιση της οδηγίας, η οποία καλύπτει τα δικαιώματα όλων των θυμάτων.

3.6 Είναι σημαντικό ότι οι προτάσεις αναγνωρίζουν την ταλαιπωρία και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα θύματα και οι οικογένειές τους, αλλά αυτό πρέπει να αντανakλάται πιο συστηματικά στο σύνολο των προτάσεων.

3.7 Οι εγκληματικές ενέργειες έχουν καταστροφικές σωματικές, συναισθηματικές και οικονομικές επιπτώσεις που καθιστούν απαραίτητη την υποστήριξη τόσο των ιδίων των θυμάτων όσο και των οικογενειών τους, οι οποίες τα υποστηρίζουν, επικοινωνούν με τις αρμόδιες αρχές, φροντίζουν για την ιατρική υποστήριξη τους, αντιμετωπίζουν τον λαβύρινθο της διοίκησης και συμμετέχουν στη δίωξη του υπόπτου ή των υπόπτων καθώς και στην αναζήτηση δικαιοσύνης και αποζημίωσης.

3.8 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι πρέπει να αναγνωριστεί η αγωνία των θυμάτων και των οικογενειών τους καθώς και οι πρόσθετες δυσκολίες που αντιμετωπίζουν σε διασυννοριακές περιπτώσεις λόγω των διαφορετικών γλωσσών, πολιτισμών, διαδικασιών οι οποίες τους είναι άγνωστες και μπορεί να τους φαίνονται ανυπερβλήτες.

3.9 Γενικότερα, το 50 % των θυμάτων εγκλήματος δεν καταγγέλλουν το έγκλημα στις «αρμόδιες αρχές». Αυτό μπορεί να οφείλεται σε διάφορους λόγους, μεταξύ άλλων στο ότι τα θύματα δεν κατανοούν το σύστημα υποβολής καταγγελίας ή έγερσης αξίωσης, ή δεν πιστεύουν ότι οι αρχές μπορούν να τα βοηθήσουν, να τα προστατεύσουν και να τα υποστηρίξουν στον αγώνα τους για την απόδοση δικαιοσύνης ή/και αποζημίωσης. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί οι προτάσεις να μετουσιωθούν σε πρακτικά μέτρα για την αντιμετώπιση της έλλειψης εμπιστοσύνης των θυμάτων στο δικαστικό σύστημα.

3.10 Έρευνες ⁽¹²⁾ επιβεβαιώνουν ότι τα υφιστάμενα μέτρα δεν έχουν ρυθμίσει τα πολλά πρακτικά και τεχνικά προβλήματα με τα οποία έρχονται αντιμέτωπα τα θύματα και οι οικογένειές τους όταν είναι πάρα πολύ ευάλωτα και χρειάζονται βοήθεια.

3.11 Αυτές οι προτάσεις αποτελούν σημαντικό βήμα για να διασφαλιστεί ότι τα θύματα και οι οικογένειές τους λαμβάνονται υπόψη, αναγνωρίζονται, αντιμετωπίζονται με αξιοπρέπεια και σεβασμό, και τυγχάνουν της προστασίας, της υποστήριξης και της πρόσβασης στη δικαιοσύνη που τους αξίζει ως δικαίωμα. Σε αυτές τις δύσκολες στιγμές δεν πρέπει να αισθάνονται μόνοι τους.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Επί του παρόντος, η σχετική νομοθεσία των διαφόρων κρατών μελών της ΕΕ δεν έχει μεγάλη συνοχή όσον αφορά την ισχύ και την αποτελεσματικότητα των διατάξεων. Ως εκ τούτου, πρέπει να

υπάρξει μια σταδιακή αλλαγή για να εξασφαλιστούν αποδεκτά επίπεδα στήριξης, προστασίας και δικαιωμάτων στα οποία να μπορούν να βασίζονται οι πολίτες της ΕΕ. Δεν είναι δυνατόν η υποστήριξη που λαμβάνει ένα θύμα να εξαρτάται από τη χώρα της Ευρώπης στην οποία διαπράττεται το έγκλημα.

4.2 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι τα μέλη της βρίσκονται σε μοναδική θέση για να συμβάλουν στο να εξασφαλιστεί ότι αυτές οι προτάσεις εφαρμόζονται αποτελεσματικά και, σε ό,τι αφορά τα συνοδευτικά μέτρα που αναφέρονται στην ανακοίνωση, καλεί την Επιτροπή να συνεχίσει να συνεργάζεται μαζί της για την ενθάρρυνση των αντίστοιχων οργανώσεων της περιφέρειάς τους, όπου κρίνεται αναγκαίο, να αναπτύξουν πρακτικές δομές, πολιτικές και μεθόδους για την παροχή συστηματικότερης και αποτελεσματικότερης υποστήριξης στα θύματα των εγκλημάτων και στις οικογένειές τους.

4.3 Αναγνώριση και προστασία

4.3.1 Το πεδίο ορισμού του «θύματος» στην οδηγία περιλαμβάνει μόνο τα «μέλη οικογένειας ενός ατόμου του οποίου ο θάνατος προκλήθηκε από αξιόποινή πράξη». Η ΕΟΚΕ πιστεύει πως αυτός ο ορισμός είναι πολύ περιοριστικός και παραβλέπει το γεγονός ότι πολλά θύματα που έχουν επιζηήσει της εγκληματικής πράξης έχουν τραυματιστεί τόσο σοβαρά που χρειάζονται σημαντική υποστήριξη για την άσκηση της δικαιοπρακτικής ικανότητάς τους όταν υποβάλλουν καταγγελία ή κινούν διαδικασία για την απονομή δικαιοσύνης και αποζημίωσης, πράγμα με το οποίο επιφορτίζονται, ως εκ τούτου, τα μέλη της οικογένειας ή τρίτα άτομα που έχουν αναλάβει την επικουρία. Και αυτά πρέπει να αναγνωριστούν. Η ΕΟΚΕ προτείνει την τροποποίηση του άρθρου 2 (Ορισμοί) της πρότασης οδηγίας COM(2011) 275, για να συμπεριληφθεί πρόσθετο σημείο 2(α) iii: «Το άτομο που έχει αναλάβει την επικουρία, είναι είτε μέλος της οικογένειας είτε μισθωτός που αναγνωρίζεται από το νόμο ως κηδεμόνας ή παρέχων φροντίδα σε ένα θύμα που χρειάζεται σημαντική υποστήριξη για την άσκηση της δικαιοπρακτικής ικανότητάς του πριν ή μετά το έγκλημα».

4.3.2 Παρά τις προσπάθειες που έχουν καταβληθεί για τη συμμόρφωση με τους κανόνες υγείας και ασφάλειας στον χώρο εργασίας, η ΕΟΚΕ ανησυχεί για το γεγονός ότι οι προτάσεις δεν αναφέρονται στο θέμα της προστασίας θυμάτων εγκληματικής ενέργειας στον τόπο εργασίας, συμπεριλαμβανομένων όσων εργάζονται στις οδικές ή άλλες μεταφορές. Τα κράτη μέλη προσεγγίζουν διαφορετικά το καθένα την έννοια της αξιόποινής πράξης στις παραβιάσεις των εργασιακών δικαιωμάτων και της προστασίας, πράγμα που θα μπορούσε να υπονομεύσει την εγγύηση ελάχιστων προτύπων σε όλη την ΕΕ. Αυτό έχει επιπτώσεις και για τους αποσπασμένους εργαζόμενους. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να αναλύσει ενδελεχώς αυτό το ζήτημα και να λάβει συνοδευτικά μέτρα για να υποστηρίξει τα ελάχιστα δικαιώματα των θυμάτων εγκληματικής ενέργειας στον τόπο εργασίας, τα οποία θα μπορούσαν να ισχύουν τόσο στον ιδιωτικό όσο και στον δημόσιο τομέα.

4.3.3 Η ΕΟΚΕ ανησυχεί για το γεγονός ότι ο ορισμός ενός θύματος ως «φυσικού προσώπου» ενδέχεται να αποκλείσει τις οργανώσεις ή επιχειρήσεις κατά των οποίων διαπράττεται μια εγκληματική πράξη από την άσκηση των δικαιωμάτων στο πλαίσιο αυτής της οδηγίας. Η ΕΟΚΕ συνιστά η Επιτροπή να διεξαγάγει μελέτη προκειμένου να αξιολογήσει την ανάγκη λήψης ειδικών μέτρων σε αυτόν τον τομέα (ιδίως όσον αφορά τις ΜΜΕ), για τη βελτίωση της προστασίας των θυμάτων κατά συρροή παραβάσεων.

⁽¹²⁾ COM(2011)274 και SEC(2011)580

4.3.4 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η Επιτροπή δεν έχει ρυθμίσει σωστά το σημαντικό πρόβλημα των άμεσων και έμμεσων διακρίσεων (στις οποίες περιλαμβάνονται οι πολιτιστικές διακρίσεις) εις βάρος των θυμάτων και την καλεί να εισάγει στις προτάσεις της πιο αποτελεσματικά μέτρα διασφάλισης για την αντιμετώπιση αυτού του ζητήματος. Τα θύματα μπορεί να υποστούν ταυτόχρονα ζημία και διάκριση όταν κακοποιούνται λόγω της φυλής, της θρησκείας, των πεποιθήσεων, του γενετήσιου προσανατολισμού, της αναπηρίας, του φύλου ή της κοινωνικής προέλευσής τους, πράγμα που εξηγεί το εξαιρετικά υψηλό ποσοστό μη καταγγελλόμενων εγκλημάτων. Τα θύματα ενδέχεται τότε να υποστούν διακρίσεις και να αντιμετωπιστούν με απαράδεκτο τρόπο από τις αρχές και το σύστημα δικαιοσύνης, καθώς δεν γίνονται πιστευτά, ή αντιμετωπιζόμενα χωρίς αξιοπρέπεια, σεβασμό και αναγνώριση.

4.3.5 Η ΕΟΚΕ απευθύνει έκκληση για σημαντική αλλαγή νοοτροπίας, ώστε να γίνει αποδεκτός ο ρόλος του θύματος στο δικαιοδοτικό σύστημα. Η εξασφάλιση επαρκούς κατάρτισης των επαγγελματιών είναι ένα σημαντικό πρώτο βήμα, το οποίο όμως πρέπει να γίνει ταυτόχρονα με σεβασμό στην αρχή της επικουρικότητας. Η ΕΟΚΕ συνιστά η Επιτροπή να εστιάσει σε προγράμματα χρηματοδότησης για να επιτύχει αυτή την αλλαγή νοοτροπίας εκ μέρους όλων των ενεχόμενων φορέων.

4.3.6 Η προστασία των θυμάτων εγκλήματος έχει κεντρική σημασία σε αυτές τις προτάσεις. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό όταν το θύμα ή η οικογένειά του βρίσκονται κοντά ή ακόμα και στο ίδιο κτίριο με τον κατηγορούμενο, είτε πρόκειται για νοσοκομείο, δικαστήριο ή αστυνομία. Πρέπει να εγκριθούν τυποποιημένες διαδικασίες (αντί να «θεσπιστούν σταδιακά» όπως αναφέρεται στις προτάσεις) ώστε να εξασφαλιστεί ότι το θύμα και η οικογένειά του δεν θα έρθουν σε επαφή με τους υπόπτους, πράγμα το οποίο μπορεί να επιτευχθεί τοποθετώντας τους σε ξεχωριστούς χώρους και χρησιμοποιώντας χωριστές εγκαταστάσεις.

4.3.7 Είναι επίσης σημαντικό να μην γίνονται οι άνθρωποι δυνητικά θύματα. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να υποστηρίξει την παρακολούθηση των αναδυόμενων νέων μορφών θυματοποίησης, για παράδειγμα του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο, και να εκτιμήσει ποια μέτρα χρειάζονται για την προστασία και την υποστήριξη των θυμάτων. Για τη μείωση του αριθμού των θυμάτων είναι κρίσιμης σημασίας να αναπτυχθούν προγράμματα που θα βασίζονται στην επιτυχία πρωτοβουλιών όπως η ΔΑΦΝΗ για να ευαισθητοποιηθούν οι πολίτες στους δυνητικούς κινδύνους, λαμβάνοντας προληπτικά μέτρα όταν υπάρχει κίνδυνος.

4.3.8 Οι στατιστικές δείχνουν ότι, κάποιος ο οποίος υπήρξε ήδη θύμα εγκληματικής ενέργειας, είναι πολύ πιο ευάλωτος σε περαιτέρω θυματοποίηση. Πολλά θύματα έχουν κακοποιηθεί ως παιδιά είτε στο σπίτι είτε σε ιδρύματα (τόσο ιδιωτικά όσο και κρατικά) και, ως εκ τούτου, βιώνουν εγκληματική συμπεριφορά σε όλη τη διάρκεια της ζωής τους. Πολλά από αυτά δυσκολεύονται να μιλήσουν για την κατάστασή τους και να καταγγείλουν τις εν λόγω πράξεις. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να ληφθούν συνοδευτικά μέτρα και να εστιαστεί η χρηματοδότηση της ΕΕ στην ενίσχυση των θυμάτων και όσων γίνονται μάρτυρες ανάλογων πράξεων, να σπάσει ο φαύλος κύκλος της επαναλαμβανόμενης θυματοποίησης και να ενισχυθεί η εμπιστοσύνη των πολιτών ιδίως σε περιοχές/κοινότητες με υψηλό ποσοστό εγκληματικότητας.

4.3.9 Αν και η ΕΟΚΕ δέχεται ότι ορισμένα θύματα, όπως τα παιδιά και τα άτομα με αναπηρίες, είναι ιδιαίτερα ευάλωτα, ανησυχεί για το γεγονός ότι με τον προσδιορισμό ορισμένων «ευάλωτων θυμάτων», που χρήζουν ειδικής μεταχείρισης, η Επιτροπή μπορεί να ενθαρρύνει την ιεράρχηση των θυμάτων, πράγμα που ενδέχεται να οδηγήσει σε διακρίσεις εις βάρος των υπόλοιπων. Όλα τα θύματα είναι ευάλωτα και η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι μια καλύτερη προσέγγιση θα ήταν όλα τα θύματα εγκλήματος να έχουν πρόσβαση σε ειδικά μέτρα, μέσω μιας ατομικής εκτίμησης των προσωπικών χαρακτηριστικών τους, της φύσης του εγκλήματος και της σχέσης του θύματος με τον ύποπτο, σύμφωνα με τις εθνικές διαδικασίες. Είναι κρίσιμο οι μεθοδολογίες που θα χρησιμοποιηθούν να αναγνωρίζουν, να κατανοούν και να υποστηρίζουν το κοινωνικό περιβάλλον και τις συνθήκες διαβίωσης του θύματος. Η ΕΟΚΕ προτείνει να τροποποιηθεί το άρθρο 18 της οδηγίας COM(2011) 275 για να αφαιρεθούν τα τμήματα 1, 2 και 5 και να τροποποιηθούν ανάλογα οι αναφορές και η διατύπωση στο υπόλοιπο κείμενο, ιδίως με τη διαγραφή των λέξεων «όλα τα άλλα θύματα», στην πρώτη γραμμή της παραγράφου 3.

4.3.10 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόταση κανονισμού για την αμοιβαία αναγνώριση μέτρων προστασίας σε αστικές υποθέσεις και αναγνωρίζει ότι είναι αναγκαίο να θεσπιστεί συμπληρωματική νομοθεσία στην πρόταση οδηγίας CSL 00002/2010 σχετικά με την ευρωπαϊκή εντολή έρευνας σε ποινικές υποθέσεις. Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι έχει επιτευχθεί συμφωνία μεταξύ του Συμβουλίου Υπουργών και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σε αυτή την πρόταση. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η χρήση και η μορφή των δύο μέτρων πρέπει να τυποποιηθούν όσο το δυνατόν περισσότερο για να διευκολύνουν τη διαδικασία. Πρέπει να προβλεφθούν διατάξεις για να εξασφαλιστεί η εφαρμογή των μέτρων προστασίας.

4.3.11 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει τον θετικό ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης στην υποστήριξη των δικαιωμάτων των θυμάτων και στην αναγνώριση τους. Ωστόσο, επιθυμεί να προβλεφθούν στις προτάσεις διατάξεις που να εξασφαλίζουν ισορροπία μεταξύ της αναγνώρισης αυτού του θετικού ρόλου και της προστασίας της ιδιωτικής ζωής των θυμάτων και των οικογενειών τους κατά τη διάρκεια της νομικής διαδικασίας, ιδίως από την ενοχλητική και ανεπιθύμητη προσοχή των μέσων ενημέρωσης, συμπεριλαμβανομένης της θυματοποίησης τους εκ μέρους των ΜΜΕ για πολιτικούς σκοπούς. Πολύ συχνά δημοσιεύονται χωρίς προηγούμενη συγκατάθεση εικόνες, φωτογραφίες και προσωπικά στοιχεία των θυμάτων, πράγμα που αποτελεί απαράδεκτη παραβίαση της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής τους. Είναι απαραίτητο να εξασφαλιστούν ο σεβασμός, η ακεραιότητα και τα ανθρωπίνια δικαιώματα των θυμάτων και των οικογενειών τους όταν βρίσκονται στην πλέον ευάλωτη κατάσταση. Σε τέτοιες περιπτώσεις, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης που κρίνονται υπεύθυνα θα πρέπει να υποχρεώνονται να αποκαταστήσουν τη ζημία που προκλήθηκε από την παραβίαση, αναγνωρίζοντάς την στο ίδιο μέτρο με τη θυματοποίηση αυτή καθεαυτή.

4.3.12 Η ΕΟΚΕ επιθυμεί επίσης οι προτάσεις να αναφέρουν την υποχρέωση των δημόσιων αρχών και ιδίως της αστυνομίας, να προστατεύουν και αυτές την ιδιωτική ζωή του θύματος και της οικογένειάς του. Αυτό το σημείο απαιτεί προσοχή, καθώς η αστυνομία είναι ο μεγαλύτερος παροχέας πληροφοριών στα μέσα ενημέρωσης. Οι συγκλονιστικές αποκαλύψεις στο Ηνωμένο βασίλειο σχετικά με τις τηλεφωνικές υποκλοπές θυμάτων των επιθέσεων της 11ης Σεπτεμβρίου στη Νέα Υόρκη και των οικογενειών τους προκάλεσαν σκάνδαλο. Η ΕΕ πρέπει να εξασφαλίσει μεγαλύτερη προστασία των θυμάτων και των οικογενειών τους σε αυτόν τον τομέα, τόσο στην πατρίδα τους, όσο και στο εξωτερικό.

4.4 Δικαιώματα πληροφόρησης, δικαίωμα των θυμάτων να γίνονται κατανοητά, δικαίωμα σε διερμηνεία και μετάφραση.

4.4.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις προτάσεις για την παροχή σαφών και ευρέων δικαιωμάτων στα θύματα να λαμβάνουν πληροφορίες σχετικές με την υπόθεσή τους και να ενημερώνονται για την πορεία της υπόθεσής τους. Πολύ συχνά χάνονται πληροφορίες, αποδεικτικά στοιχεία και πολύτιμος χρόνος, ιδίως σε περιπτώσεις στις οποίες δεν είναι σαφές από την αρχή αν διεπράχθη έγκλημα, όπως για παράδειγμα στην περίπτωση ενός αγνοούμενου, ενός πνιγμού, μιας πτώσης ή ενός ανεξήγητου θανάτου. Οι καθυστερήσεις μπορεί να είναι ακόμα μεγαλύτερες σε διασυνοριακές περιπτώσεις, ιδίως όταν δεν υπάρχουν μάρτυρες του εγκλήματος. Αυτό δεν πρέπει να προκαλεί καθυστερήσεις στην ενεργοποίηση των μέτρων υποστήριξης και προστασίας των θυμάτων. Οι έρευνες με τη χρήση του Eurojust ή της Συνθήκης Αμοιβαίας Δικαστικής Συνδρομής είναι περιορισμένες καθώς η τελευταία εξετάζει μόνο ποινικές υποθέσεις. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να ληφθούν συνοδευτικά μέτρα ώστε να βρεθούν τρόποι για την άρση των εμποδίων που τίθενται στις αιτήσεις διεξαγωγής έρευνας.

4.4.2 Είναι σημαντικό να γνωρίζει κανείς πού θα βρει πληροφορίες και πώς θα καταγγείλει μια απειλή ή ένα ατύχημα και, σε περιπτώσεις διασυνοριακού χαρακτήρα, αυτές οι πληροφορίες θα πρέπει να είναι εύκολα διαθέσιμες μέσω των αρμόδιων αρχών, όπως της αστυνομίας, των προξενείων ή των πρεσβειών, των νοσοκομείων και των γραφείων των τοπικών αρχών και των ιστοσελίδων τους. Οι πληροφορίες αυτές πρέπει επίσης να περιλαμβάνονται στα ταξιδιωτικά έγγραφα των τουριστικών επιχειρήσεων και των αεροπορικών εταιριών, σε δύο αντίτυπα, ένα εκ των οποίων θα μπορούν οι ταξιδιώτες να αφήσουν στον στενό οικογενειακό κύκλο ή στους φίλους τους.

4.4.3 Επί του παρόντος ο συντονισμός και η συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων αρχών σε διασυνοριακές περιπτώσεις δεν είναι επαρκείς, καθώς η ποικιλομορφία των νομικών συστημάτων και πολιτισμών θέτει συχνά εμπόδια στις αρχές ή τις αποτρέπει από το να ανταλλάξουν πληροφορίες και να συνεργαστούν. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να ενισχυθεί η συνεργασία μεταξύ των Υπουργείων Εξωτερικών και Δικαιοσύνης των κρατών μελών της ΕΕ, προκειμένου να αναπτυχθεί ένα μνημόνιο συνεννόησης για την ανταλλαγή πληροφοριών από αστυνομία σε αστυνομία μέσω του προσωπικού των προξενείων, ώστε να δίνονται απαντήσεις στα εύλογα ερωτήματα των θυμάτων ή των οικογενειών τους σχετικά με την έρευνα. Σε αυτό το πλαίσιο, οι αρμόδιες αρχές πρέπει να αναλάβουν τη δέσμευση να παρέχουν τα στοιχεία επικοινωνίας της αρχής ή των αξιωματούχων που διεξάγουν την έρευνα στους διορισμένους συναδέλφους τους που ανήκουν σε άλλη δικαιοδοσία και θα μπορούσαν να συνεργάζονται με το θύμα και την οικογένειά του για να τους παρέχουν πληροφορίες, με τις αναγκαίες διασφαλίσεις για την μη κοινοποίηση αυτών των πληροφοριών, όπου κρίνεται αναγκαίο.

4.4.4 Πολλές χώρες δεν διαθέτουν συστήματα υπηρεσιών διασύνδεσης των αστυνομικών δυνάμεων ή των ανακριτών τους με τις οικογένειες, πράγμα που υποχρεώνει τις οικογένειες να προσλάβουν δικηγόρο για την εκπροσώπηση τους πριν να τους αποκαλυφθούν πληροφορίες, πράγμα που μπορεί να είναι δαπανηρό και να υπερβαίνει τις δυνατότητες πολλών οικογενειών. Η ΕΟΚΕ προτείνει η Επιτροπή να εξετάσει τη λήψη συνοδευτικών μέτρων για την ανάπτυξη προτύπων βέλτιστων πρακτικών σε αυτόν τον τομέα οι οποίες να υιοθετηθούν με πιο ομοιόμορφο τρόπο σε όλη την ΕΕ.

4.4.5 Τα κράτη μέλη πρέπει να υποχρεωθούν να δημοσιοποιούν ευρώς και τακτικά πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματα των θυμάτων και με το πού αυτά μπορούν να τύχουν υποστήριξης. Θα πρέπει επίσης να υποχρεούνται να συνεργαστούν μεταξύ τους

σε ευρωπαϊκό επίπεδο για την πολύγλωσση παροχή αυτών των πληροφοριών, προκειμένου να ελαχιστοποιείται το κόστος.

4.4.6 Το δικαίωμα των θυμάτων να κατανοούν και να γίνονται κατανοητά είναι ζωτικής σημασίας για την απονομή δικαιοσύνης. Η ΕΟΚΕ συνιστά τα κράτη μέλη να προβαίνουν σε εκτίμηση των αναγκών επικοινωνίας των θυμάτων και των οικογενειών τους που εμπλέκονται σε ποινικές διαδικασίες, προκειμένου να εξασφαλίζεται ότι λαμβάνουν την υποστήριξη που χρειάζονται για να κατανοούν και να γίνονται κατανοητά.

4.4.7 Τα δικαιώματα για δωρεάν διερμηνεία και μετάφραση στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών ανήκουν στα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα και έχουν ιδιαίτερη σημασία για τα θύματα και τις οικογένειές τους σε διασυνοριακές υποθέσεις. Η ΕΟΚΕ επικροτεί το γεγονός ότι αυτά τα δικαιώματα επεκτείνονται πλέον στα θύματα. Το κόστος αυτών των υπηρεσιών δεν θα πρέπει να προκαλεί ανησυχία, καθώς πολλά κράτη μέλη ανταποκρίνονται ήδη σε αυτές τις απαιτήσεις των θυμάτων.

4.4.8 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη διαβεβαίωση ότι τα θύματα και οι οικογένειές τους έχουν το δικαίωμα να αντικρούσουν απόφαση σύμφωνα με την οποία δεν χρειάζονται διερμηνεία ή μετάφραση ενώ, όταν έχουν παρασχεθεί αυτές οι υπηρεσίες, έχουν τη δυνατότητα να διαμαρτυρηθούν εάν η ποιότητα της διερμηνείας δεν είναι επαρκής προκειμένου να ασκήσουν τα δικαιώματά τους ή να κατανοήσουν τη διαδικασία. Η ΕΟΚΕ, σε συμφωνία με την οδηγία 2010/64/ΕΕ σχετικά με το δικαίωμα σε διερμηνεία και μετάφραση κατά την ποινική διαδικασία, υποστηρίζει τη θέσπιση μητρώου μεταφραστών και διερμηνέων με κατάλληλα προσόντα, τα στοιχεία των οποίων θα διατίθενται στους συνηγόρους και τις αρμόδιες αρχές. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για το γεγονός ότι ορισμένα κράτη διαθέτουν μεν μητρώα, αλλά αναθέτουν αυτού του είδους τις υπηρεσίες σε οργανισμούς, παρακάμπτοντας έτσι το μητρώο και υπονομεύοντας το πνεύμα της οδηγίας· για αυτό τον λόγο, επιθυμεί να σταματήσουν τέτοιες πρακτικές.

4.5 Πρόσβαση σε υπηρεσίες υποστήριξης θυμάτων

4.5.1 Οι προτάσεις ορίζουν ελάχιστες υπηρεσίες που πρέπει να παρέχονται σε όλη την ΕΕ για να εξασφαλιστεί ότι τα θύματα της εγκληματικότητας και οι οικογένειές τους γνωρίζουν τις δυνατότητες από την άποψη της έγκαιρης και αποτελεσματικής υποστήριξης, όπου και αν βρίσκονται στην ΕΕ, όταν το χρειάζονται περισσότερο. Είναι ζωτικής σημασίας αυτές οι υπηρεσίες να είναι δωρεάν, να είναι εμπιστευτικές και να παρέχονται από άρτια εκπαιδευμένο προσωπικό, ανεξάρτητα από το αν πρόκειται για δημόσιες ή ιδιωτικές υπηρεσίες.

4.5.2 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για το γεγονός ότι τα τρέχοντα επίπεδα και η ποιότητα των υπηρεσιών υποστήριξης των θυμάτων ποικίλλουν σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ και γενικά δεν χρηματοδοτούνται τόσο όσο οι υπηρεσίες που παρέχονται στους κατηγορούμενους ή στους υπόπτους διάπραξης εγκλήματος. Η ΕΟΚΕ ζητά να ληφθούν συνοδευτικά μέτρα για να ενισχυθούν και να επισημοποιηθούν τα πρότυπα, η ποιότητα και η γεωγραφική κάλυψη των υπηρεσιών προς τα θύματα και να χρηματοδοτούνται σε σταθερή βάση από τον προϋπολογισμό της ΕΕ. Αυτό θα συμβάλει στο να επιτευχθούν οικονομίες κλίμακας, μέσω της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών και της από κοινού ανάπτυξης επιγραμμικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων και δομών πληροφόρησης και επικοινωνίας. Θα διευκολύνει επίσης την πιο συγκροτημένη παρακολούθηση των θυμάτων, καθώς και την αποτελεσματικότερη εφαρμογή και επιβολή της δέσμης νομοθετικών μέτρων.

4.5.3 Το δικαίωμα πρόσβασης των θυμάτων σε υπηρεσίες υποστήριξης είναι κρίσιμης σημασίας για την αποκατάστασή τους και την αποτελεσματική πρόσβασή τους στη δικαιοσύνη. Αν και η χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση έχει θέσει σημαντικές προκλήσεις σε πολλά κράτη μέλη, δεν πρέπει να τα αποτρέπει από το να εκπληρώσουν τα καθήκοντά τους σε αυτόν τον τομέα. Αυτά θα πρέπει να σταθμίσουν το κόστος παροχής των εν λόγω υπηρεσιών και εκείνο της μη υλοποίησής τους, δηλαδή το οικονομικό και κοινωνικό κόστος που συνεπάγεται η μακροχρόνια αποκατάσταση των θυμάτων και των μελών της οικογένειας τους από την εμπειρία, ή ακόμα και η μη αποκατάστασή τους. Αρκετές χώρες χρηματοδοτούν εθνικά μέτρα υποστήριξης των θυμάτων, μέσω των εσόδων από πρόστιμα που επιβάλλονται σε ποινικά αδικήματα. Η ΕΟΚΕ συνιστά η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να χρηματοδοτήσει μελέτη για την αποτελεσματικότητα αυτών των συστημάτων, ενόψει ενδεχομένως ευρύτερης εφαρμογής τους.

4.5.4 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι ο αριθμός των θυμάτων εγκλημάτων διαφέρει μεταξύ των κρατών μελών και των περιφερειών. Η αύξηση του πληθυσμού στις διακοπές, σε συνδυασμό με την επιθετικότητα που προκαλείται από την κατανάλωση οινόπνευματων, μπορεί να δημιουργήσει περαιτέρω πιέσεις. Η ΕΟΚΕ είναι της άποψης ότι η υποστήριξη θα πρέπει να είναι αρκετά ευέλικτη ώστε να είναι προσβάσιμη σε περιφερειακό επίπεδο και καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να διοχετεύσουν πόρους και να λάβουν μέτρα υποστήριξης για να βελτιώσουν την επικοινωνία και αυτές τις υπηρεσίες σε ζώνες υψηλού κινδύνου. Αυτό το θέμα έχει ιδιαίτερη σημασία σε εκείνες τις περιοχές όπου ο κίνδυνος ή η απειλή διάπραξης βίαιων εγκλημάτων προέρχεται σε δυσανάλογα μεγάλο βαθμό από υπόπτους ή/και θύματα που δεν ανήκουν σε αυτή την περιοχή ή χώρα.

4.5.5 Οι νομικές υποχρεώσεις για να εξασφαλιστεί η παραπομπή των θυμάτων σε υπηρεσίες υποστήριξης και η παροχή των εν λόγω υπηρεσιών έχουν ζωτική σημασία. Στην ΕΕ, εμπίπτει συνήθως στην αρμοδιότητα της αστυνομίας να παραπέμπει τα θύματα σε τέτοιου είδους υπηρεσίες. Ωστόσο, προς το παρόν, η συντριπτική πλειοψηφία ⁽¹³⁾ των θυμάτων δεν παραπέμπεται στις αρμόδιες υπηρεσίες. Αυτό αποτελεί το βασικότερο εμπόδιο στην υποστήριξη των θυμάτων στην Ευρώπη.

4.5.6 Πρέπει να δοθεί σαφής αρμοδιότητα και σε άλλες υπηρεσίες που έρχονται σε επαφή με τα θύματα να τα παραπέμπουν σε φορείς παροχής υπηρεσιών υποστήριξης, όπως τα νοσοκομεία, οι προεβίσεις, τα προξενικά γραφεία, τα σχολεία και οι υπηρεσίες στέγασης, ενώ πρέπει να σημειωθεί ότι αυτό δεν πρόκειται να θέσει σε κίνδυνο τα δικαιώματα προστασίας των δεδομένων.

4.5.7 Συνήθως, τα θύματα εγκληματικής πράξης στο εξωτερικό ή οι οικογένειές τους δεν υποστηρίζονται από τις υπάρχουσες αρμόδιες υπηρεσίες, όταν επιστρέφουν στη χώρα καταγωγής τους. Η αδυναμία αυτή πρέπει να αντιμετωπιστεί. Η αποκατάσταση των θυμάτων ενδέχεται να χρειαστεί χρόνο, ενώ τα θύματα μπορεί να αντιμετωπίζουν διαρκή προβλήματα υγείας και νομικές και διοικητικές προκλήσεις όταν επιστρέφουν στην πατρίδα τους. Η ΕΟΚΕ απευθύνει έκκληση για την ενίσχυση των υπηρεσιών υποστήριξης των θυμάτων, ώστε να μπορούν να παρέχουν την εν λόγω υποστήριξη.

4.5.8 Η ΕΟΚΕ επιθυμεί η ΕΕ να θεσπίσει μέτρα για να χρηματοδοτήσει και να υποστηρίξει την ενίσχυση των ικανοτήτων των υπηρεσιών υποστήριξης των θυμάτων και τη συνεργασία τους με τις αστυνομικές και τις δικαστικές αρχές, τα νοσοκομεία, τα συνδικάτα, τις ΜΚΟ και τις επιχειρήσεις, με σκοπό τη μεγαλύτερη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών στη βελτίωση της υποστήριξης στα θύματα εγκλήματος και την προώθηση βέλτιστων πρακτικών και συγκεκριμένων μέτρων υποστήριξης. Όσοι εθελοντές υφίστανται ζημία λόγω εγκληματικής συμπεριφοράς κατά την παροχή υποστήριξης και υπηρεσιών πρέπει να αναγνωριστούν και να υποστηριχθούν και αυτοί ως θύματα εγκλήματος.

4.5.9 Αν και η ΕΟΚΕ επιβεβαιώνει ότι τα δικαστικά συστήματα και οι άλλες αρμόδιες δημόσιες αρχές διαδραματίζουν πρωταρχικό ρόλο στην προστασία και την υποστήριξη των θυμάτων, πιστεύει ότι και οι επιχειρήσεις και οργανισμοί των σχετικών τομέων (ταξιδιωτικές, ασφαλιστικές και αεροπορικές εταιρείες, ξενοδοχεία, τράπεζες, εταιρείες παροχής κινητής ή σταθερής τηλεφωνίας, εταιρείες ενοικίασης αυτοκινήτων και ταξί, συνδικάτα και κοινωνικές ΜΚΟ) μπορούν, μέσω εποικοδομητικής συνεργασίας, να αναπτύξουν επίσης θετικές και πρακτικές στρατηγικές και δομές υποστήριξης των θυμάτων και των οικογενειών τους στη διάρκεια μιας κρίσης. Οι πρωτοβουλίες αυτές δεν πρέπει να θεωρούνται ως επιβάρυνση, αλλά μάλλον ως ευκαιρία για την ανάπτυξη θετικών πολιτικών εταιρικής κοινωνικής ευθύνης.

4.5.10 Η ΕΟΚΕ συνιστά η Επιτροπή να μελετήσει τον ευρωπαϊκό ασφαλιστικό τομέα για να εκτιμήσει τα μέτρα κάλυψης, προστασίας και αποζημίωσης των θυμάτων εγκλήματος ή ατυχήματος, προκειμένου να προωθήσει τις βέλτιστες πρακτικές στην παροχή δίκαιης και κατάλληλης νομικής και διοικητικής υποστήριξης, αποζημίωσης και εξόδων των ποινικών διαδικασιών για να μπορούν να συμμετάσχουν σε αυτές τα θύματα ή οι οικογένειές τους. Πρέπει να αξιολογηθεί με προσοχή η σαφήνεια των όρων και οι κίνδυνοι που δεν καλύπτονται από τα ασφαλιστήρια, λαμβάνοντας υπόψη τα διάφορα επίπεδα αλφαριθμητισμού, εκπαίδευσης και τις πιθανές ειδικές ανάγκες των πελατών. Οι ρήτρες στις ασφάλειες διακοπών οι οποίες προβλέπουν ότι η κάλυψη αποκλείεται μερικά ή συνολικά εάν ο ασφαλιζόμενος έχει καταναλώσει οινόπνευματώδη και υπό την επηρέαή τους συνετέλεσε σε ατύχημα, πρέπει να ανακοινώνονται στους πελάτες με σαφή τρόπο, ενώ ταυτόχρονα, οι ασφαλιστικές εταιρίες πρέπει να ενθαρρυνθούν ώστε να μην είναι απόλυτες σε αυτόν τον τομέα (καθώς στη διάρκεια των διακοπών πολλοί καταναλώνουν οινόπνευματώδη με μέτρο), αλλά να εξετάσουν την εφαρμογή των υφιστάμενων μέτρων διακρίβωσης της κατανάλωσης οινόπνευματων, όπως αυτά για τη διαπίστωση της μέθης οδηγών. Αν και τα κράτη μέλη εξακολουθούν να υπέχουν υποχρέωση αποζημίωσης σύμφωνα με την ευρωπαϊκή οδηγία περί αποζημίωσης, αυτό δεν απαλλάσσει τις ασφαλιστικές εταιρίες από το να τιμήσουν την πρωταρχική τους ευθύνη.

4.5.11 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι θα πρέπει να συσταθεί ομάδα παρακολούθησης σε ευρωπαϊκό επίπεδο αποτελούμενη από θύματα και τις οικογένειές τους, ομάδες υποστήριξης των θυμάτων και συναφείς ΜΚΟ, συνδικαλιστικές οργανώσεις και εκπροσώπους των επιχειρήσεων, για να υποστηριχθεί η συνεχής παρακολούθηση, να αναπτυχθεί η κατάρτιση και αλλάξει η νοοτροπία όσον αφορά τα θύματα.

4.5.12 Όπου κρίνεται αναγκαίο, η υποστήριξη των δικαιωμάτων των θυμάτων θα πρέπει να ενσωματωθεί σε άλλες πολιτικές και νομοθετικές προτάσεις της ΕΕ. Αυτό θα βοηθήσει ώστε να διασφαλιστεί η πρόοδος σε αυτόν τον τομέα.

⁽¹³⁾ Σύμφωνα με πληροφορίες από το δίκτυο ΜΚΟ «Victim Support Europe».

4.6 Δικαιοσύνη και αποζημίωση

4.6.1 Απαιτείται καλύτερη ισορροπία μεταξύ δικαιωμάτων του κατηγορουμένου και του θύματος. Επί του παρόντος, η υποστήριξη που παρέχεται στα θύματα και τα δικαιώματά τους δεν είναι αρκετά. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να θεσπίσουν μέτρα για να μπορούν τα θύματα να ασκούν αποτελεσματικά προσφυγή αν δεν λαμβάνουν τις πληροφορίες που ζητούν, αν δεν τους παρέχεται η απαραίτητη υποστήριξη ή αν δεν απολαμβάνουν τα λοιπά ελάχιστα δικαιώματα και διατάξεις που προβλέπονται στην εν λόγω οδηγία.

4.6.2 Το δικαίωμα ακρόασης του θύματος κατά την ποινική διαδικασία και το δικαίωμά του να προσκομίζει αποδεικτικά στοιχεία είναι ζήτημα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και αποτελεσματικότητας της δικαιοσύνης. Αυτό το δικαίωμα προβλέπεται ήδη σε ορισμένα κράτη μέλη, πρέπει όμως να επεκταθεί σε όλη την ΕΕ. Σε αυτό το πλαίσιο, η ευρωπαϊκή νομοθεσία θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη και να ενθαρρύνει τη θέσπιση αποτελεσματικών προγραμμάτων προστασίας των μαρτύρων.

4.6.3 Τα δικαιώματα του κατηγορουμένου πρέπει να διασφαλίζονται, αλλά πρέπει επίσης να αναγνωρίζεται και να υποστηρίζεται το έννομο συμφέρον του θύματος και της οικογένειάς του. Τα θύματα πρέπει να έχουν δικαίωμα ισοδύναμης νομικής και διοικητικής υποστήριξης. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την αναγνώριση του ευεργετήματος πενίας για τα θύματα, εάν έχουν την ιδιότητα του διαδίκου, ώστε να μπορούν να ασκούν τα δικαιώματά τους στο πλαίσιο της οδηγίας. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι αυτή η υποστήριξη θα επίσης να παρέχεται στην οικογένεια του θύματος και στο τρίτο άτομο που έχει αναλάβει την επικουρία, εάν το θύμα έχει αποβιώσει ή χρειάζεται σημαντική υποστήριξη για την άσκηση της δικαιοπρακτικής ικανότητάς του, όταν συμμετέχει στις νομικές διαδικασίες, καλεί δε την Επιτροπή να αναλύσει τις διατάξεις για το ευεργέτημα της πενίας και την αρωγή προς τα θύματα και τις οικογένειές τους σε όλη την ΕΕ, προκειμένου να προβλέψει ενδεχόμενα μελλοντικά μέτρα για την επέκταση της στήριξης σε αυτόν τον τομέα.

4.6.4 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της σχετικά με σημαντικά εμπόδια που συναντώνται σε ορισμένα κράτη μέλη όσον αφορά τον επαναπατρισμό θανόντων θυμάτων. Στις οικογένειες των θυμάτων συχνά δεν δίδεται το δικαίωμα να μεταφέρουν το προσφιλές τους πρόσωπο στην πατρίδα του προκειμένου να πραγματοποιηθεί η ταφή, συχνά δε απαιτούνται χρόνια και πολύπλοκες νομικές διαδικασίες πριν την αποδέσμευση της σορού. Αυτό προκαλεί ανείπωτη οδύνη και πόνο πέραν του πένθους της οικογένειας. Η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αναπτύξει κοινές διαδικασίες εντός σαφώς προσδιορισμένων και συγκεκριμένων προθεσμιών⁽¹⁴⁾ για τη μεταφορά και τον επαναπατρισμό των σορών αλλοδαπών θυμάτων, οι οποίες θα υπερσχύουν των εθνικών ή τοπικών διατάξεων.

4.6.5 Η ΕΟΚΕ επικροτεί το δικαίωμα επιστροφής των εξόδων μετακίνησης, διαμονής και διαβίωσης των θυμάτων όταν παρίστανται σε δίκη, τόσο ως μάρτυρες όσο και ως θύματα. Η ΕΟΚΕ συμπεραίνει ότι το δικαίωμα αυτής της διάταξης απολαμβάνει και η οικογένεια ενός θύματος ανθρωποκτονίας, αλλά ανέμενε ότι θα καλυπτόταν από το κράτος και θα εφαρμοζόταν ευρύτερα για να καλύψει τις οικογένειες και τα άτομα τα οποία έχουν αναλάβει την επικουρία των θυμάτων που χρειάζονται σημαντική υποστήριξη για την άσκηση της δικαιοπρακτικής ικανότητάς τους.

4.6.6 Η γραπτή βεβαίωση της καταγγελίας ενός εγκλήματος πρέπει να αποτελεί βασικό ελάχιστο πρότυπο. Σύμφωνα με την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, οι καταγγελίες των θυμάτων θα πρέπει να ερευνώνται κατάλληλα από το κράτος.

4.6.7 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι στην περίπτωση που ένα έγκλημα διαπράττεται από έναν ύποπτο σε άλλο κράτος μέλος, θα πρέπει να υπάρχουν διατάξεις που να εξασφαλίζουν ότι οι διαδικασίες έκδοσης του ύποπτου δεν εμποδίζονται από εγχώριες διαδικασίες εναντίον του ίδιου ύποπτου, εάν οι εις βάρος του κατηγορίες στη χώρα είναι λιγότερο σοβαρές από αυτές στο εξωτερικό. Η εθνική διαδικασία θα πρέπει να επιταχύνεται ή να αναβάλλεται έως ότου διεξαχθεί η δίκη στο εξωτερικό.

4.6.8 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι στην περίπτωση έκδοσης απόφασης για μη άσκηση δίωξης, πρέπει να προβλέπεται το δικαίωμα για ανεξάρτητη επανεξέταση της απόφασης. Θα ήταν πιο αποτελεσματικό για το θύμα να ζητείται η γνώμη του όσον αφορά τις αποφάσεις περί ποινικής δίωξης.

4.6.9 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι η χρηματική αποζημίωση δεν μπορεί να αποκαταστήσει τη βλάβη που προκάλεσε το έγκλημα και ότι πολλές φορές είναι πολύ σημαντική η αναγνώριση και ο σεβασμός του θύματος. Τα θύματα έχουν κατοχυρωμένο δικαίωμα για αποζημίωση, αλλά πολλές φορές δεν γνωρίζουν τα δικαιώματά τους ή δεν τα ασκούν λόγω της πολύπλοκης διαδικασίας υποβολής μήνυσης. Η αποζημίωση για την αποκατάσταση βλάβης που προκλήθηκε από εγκληματική πράξη σε διασυννοιακές υποθέσεις είναι συχνά αδύνατη, εκτός εάν το θύμα ή η οικογένειά του δρομολογήσουν διαδικασίες ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων της ξένης δικαιοδοσίας, πράγμα το οποίο είναι πολύπλοκο και δαπανηρό. Πρέπει να καταβληθούν περισσότερες προσπάθειες για να εξασφαλιστεί ότι τα θύματα μπορούν να υποβάλουν αιτήσεις ευκολότερα και δωρεάν. Η ΕΟΚΕ προτρέπει την Επιτροπή να συνεχίσει την επανεξέταση της οδηγίας για την αποζημίωση των θυμάτων και να προβεί σε ευρείες και αναγκαίες βελτιώσεις σε αυτόν τον τομέα, ιδίως μέσω της δημιουργίας ενός συστήματος αποζημίωσης για την αποκατάσταση της ζημίας που προκλήθηκε από εγκληματική πράξη.

4.6.10 Στο πλαίσιο της ανωτέρω επανεξέτασης, η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να εξετάσει ιδίως το ζήτημα της αποζημίωσης των θυμάτων τροχαίων αδικημάτων. Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι σε ορισμένα κράτη μέλη υπάρχουν καλά παραδείγματα αποζημίωσης και υποστήριξης των θυμάτων. Για παράδειγμα σε ορισμένα κράτη μέλη, σημαντικό τμήμα των εσόδων από τα πρόστιμα στα τροχαία αδικήματα χρησιμοποιείται για την υποστήριξη και την αποζημίωση των θυμάτων. Δεδομένου ότι τα τροχαία είναι η κύρια αιτία αναπηρίας, οι αντιπροσωπευτικές οργανώσεις αναπήρων πρέπει να συμμετάσχουν στον σχεδιασμό, την υλοποίηση και τη διαχείριση αυτών των συστημάτων αποζημίωσης.

4.6.11 Πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην παροχή προκαταβολών για να βοηθούνται τα θύματα και οι οικογένειές τους αμέσως μετά το ατύχημα, όταν το κόστος μπορεί να είναι ιδιαίτερα υψηλό.

4.6.12 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις προτάσεις της οδηγίας για επανορθωτική δικαιοσύνη, αλλά πιστεύει ότι ο ορισμός είναι πολύ στενός, τονίζει δε ότι υπάρχουν διάφορες επιλογές για την αναζήτηση της επανορθωτικής δικαιοσύνης χωρίς επαφή των αντιδίκων. Η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία που έχουν σε κάθε περίπτωση η

⁽¹⁴⁾ Βλέπει υποσημείωση 1.

προστασία και ο σεβασμός των επιθυμιών του θύματος και της οικογένειάς του. Πρέπει οπωσδήποτε να προβλεφθούν ισχυρά μέτρα προστασίας, ενώ είναι ευπρόσδεκτες διατάξεις που εξασφαλίζουν ότι το κράτος διευκολύνει την παραπομπή σε κατάλληλα εκπαιδευμένες υπηρεσίες υποστήριξης. Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι επί του παρόντος ελάχιστα κράτη μέλη παρέχουν χρηματοδότηση για επανορθωτική δικαιοσύνη και συνιστά να υποστηρίξει η Επιτροπή πιλοτικά προγράμματα κατάρτισης και ανάπτυξης προτύπων στον τομέα της επανορθωτικής δικαιοσύνης, για τη δημιουργία οικονομικών κλίμακος και την υποστήριξη της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών.

4.6.13 Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι οι υπηρεσίες εφαρμογής του νόμου διαθέτουν κάθε χρόνο στην Ευρώπη μεγάλο αριθμό «κλοπιμαίων», τα οποία η αστυνομία δεν έχει επιστρέψει στους ιδιοκτήτες τους. Άλλο πρόβλημα αποτελούν οι απαράδεκτες καθυστερήσεις στην επιστροφή περιουσιακών στοιχείων⁽¹⁵⁾. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να ενισχυθούν οι διατάξεις για την επιστροφή περιουσιακών στοιχείων με την υποχρέωση των αρχών να παρέχουν συγκεκριμένες πληροφορίες και στοιχεία επικοινωνίας σχετικά με το ποιος φέρει την ευθύνη για τα περιουσιακά στοιχεία, διασφαλίζοντας ότι τα εν

λόγω περιουσιακά στοιχεία επιστρέφονται εντός σύντομου και συγκεκριμένου διαστήματος.

4.7 Εφαρμογή και επιβολή

4.7.1 Η μη συμμόρφωση με τις διατάξεις της οδηγίας επιφέρει σημαντικές οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις όχι μόνο στα θύματα και στις οικογένειές τους, αλλά και στις οικονομίες των κρατών μελών, λόγω των χαμένων ημερών εργασίας και της πίεσης που ασκείται στις υπηρεσίες υγείας και σε άλλες κοινωνικές και νομικές υπηρεσίες. Είναι συνεπώς ζωτικής σημασίας να εφαρμοστούν σωστά αυτά τα νέα μέτρα για την υποστήριξη των θυμάτων και των οικογενειών τους, προκειμένου να εξασφαλιστεί η καλύτερη και ταχύτερη αποκατάστασή τους.

4.7.2 Η ΕΟΚΕ είναι της άποψης ότι οι προτάσεις πρέπει να περιλαμβάνουν αυστηρά μέτρα για να εξασφαλιστεί η συμμόρφωση με τους ελάχιστους κανόνες σε όλη την ΕΕ. Αυτό θα απαιτήσει τη λήψη μέτρων αποτελεσματικής εφαρμογής και διαρκούς παρακολούθησης, καθώς και αποτρεπτικές κυρώσεις σε περιπτώσεις μη συμμόρφωσης με αυτά.

Βρυξέλλες, 7 Δεκεμβρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

⁽¹⁵⁾ Οι υπηρεσίες υποστήριξης των θυμάτων σε όλη την Ευρώπη λαμβάνουν συχνά καταγγελίες από θύματα σχετικά με την καθυστέρηση των υπηρεσιών αστυνομίας σε ό,τι αφορά την επιστροφή περιουσιακών στοιχείων στο θύμα ή την οικογένειά του.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί των ελαχίστων απαιτήσεων υγείας και ασφάλειας όσον αφορά την έκθεση των εργαζομένων σε κινδύνους προερχόμενους από φυσικούς παράγοντες (ηλεκτρομαγνητικά πεδία) (20ή ειδική οδηγία κατά την έννοια του άρθρου 16 παράγραφος 1 της οδηγίας 89/391/ΕΟΚ)»

[COM(2011) 348 τελικό — 2011/0152 (COD)]

(2012/C 43/10)

Μόνη εισηγήτρια: **η κ. LE NOUAIL MARLIÈRE**

Στις 22 Ιουλίου 2011 το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στις 13 Σεπτεμβρίου 2011 το Κοινοβούλιο αποφάσισαν, σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να ζητήσουν τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την

«Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί των ελαχίστων απαιτήσεων υγείας και ασφάλειας όσον αφορά την έκθεση των εργαζομένων σε κινδύνους προερχόμενους από φυσικούς παράγοντες (ηλεκτρομαγνητικά πεδία) (20ή ειδική οδηγία κατά την έννοια του άρθρου 16 παράγραφος 1 της οδηγίας 89/391/ΕΟΚ)»

COM(2011) 348 τελικό — 2011/0152 (COD).

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 8 Νοεμβρίου 2011 (μόνη εισηγήτρια: **η κ. LE NOUAIL MARLIÈRE**).

Κατά την 476η σύνοδο ολομέλειας, της 7ης και 8ης Δεκεμβρίου 2011 (συνεδρίαση της 7ης Δεκεμβρίου 2011), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 144 ψήφους υπέρ, 45 ψήφους κατά και 4 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ συνιστά την υιοθέτηση της παρούσας οδηγίας και τη μεταφορά της στο εθνικό δικαιο των κρατών μελών το συντομότερο δυνατό.

1.2 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει, ωστόσο, ότι πρέπει να προωθηθεί γρήγορα η υιοθέτηση της αρχής της προφύλαξης που λαμβάνει υπόψη τον κίνδυνο των μη θερμικών βιολογικών αποτελεσμάτων των εκπομπών των ηλεκτρομαγνητικών πεδίων. Πράγματι, η υγεία των εργαζομένων σε μακροπρόθεσμη βάση πρέπει να εξασφαλίζεται πλήρως σε υψηλό επίπεδο με την εφαρμογή των βέλτιστων διαθέσιμων τεχνολογιών σε οικονομικά αποδεκτό κόστος. Η ΕΟΚΕ αναμένει να εισαχθεί σχετική διάταξη στο κείμενο της οδηγίας.

1.3 Για να καταστεί αποτελεσματική και αξιόπιστη η αρχή της προφύλαξης, η ΕΟΚΕ στηρίζει την προσέγγιση της Επιτροπής που προβλέπει στον καθορισμό τιμών κατωφλίου, πλην όμως, για την πλήρη απόδοση της εν λόγω προσέγγισης, συνιστά τον καθορισμό ορίων, ανάλογων προς εκείνα που υιοθετήθηκαν κατά τη μεταφορά της οδηγίας 2004/40/ΕΚ (από την Αυστρία, την Τσεχική Δημοκρατία, τη Σλοβακία, τη Λετονία, την Εσθονία, την Ιταλία). Η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη να ενισχυθεί η ανεξαρτησία των επιστημονικών οργανισμών που συμμετέχουν στον καθορισμό των επιπέδων έκθεσης των εργαζομένων σε ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία, του αντικτύπου τους και των επιπτώσεών τους στην δημόσια υγεία καθώς και τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για την προστασία της υγείας των εργαζομένων που εκτίθενται σε αυτή την ακτινοβολία.

1.4 Πρέπει να σταματήσουν να υπάρχουν οι συγκρούσεις συμφερόντων μεταξύ των μελών των οργανισμών αυτών τόσο για το επίπεδο της χρηματοδότησης της έρευνας όσο και για τον ορισμό

τους (διαδικασίες και προσκλήσεις υποβολής προσφορών, προφυγή σε ανεξάρτητα δημόσια ερευνητικά ιδρύματα).

1.5 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει την ανάγκη να χορηγείται απαλλαγή σε επαγγέλματα που χρησιμοποιούν την ιατρική απεικόνιση μαγνητικού συντονισμού (MRI), η οποία πρέπει, ωστόσο, να είναι περιορισμένης χρονικής διάρκειας και να συνοδεύεται από ενίσχυση των μέσων που παρέχονται στην αναζήτηση νέων τεχνολογιών και τεχνικών υποκατάστασης για την προστασία των υπαλλήλων από τις επιπτώσεις των ηλεκτρομαγνητικών πεδίων. Οι εργαζόμενοι που εμπίπτουν στην απαλλαγή αυτή θα πρέπει να απολαύουν αυξημένων μέσων προστασίας, ειδικής ιατρικής επίβλεψης, ασφάλισης αστικής ευθύνης που να καλύπτει ενδεχόμενα λάθη κατά την εκτέλεση της εργασίας τους λόγω της έντονης έκθεσης σε ηλεκτρομαγνητικά πεδία. Η ΕΟΚΕ πιστεύει, εξάλλου, ότι οι ανωτέρω αρχές δεν πρέπει να ισχύουν μόνο για το ιατρικό προσωπικό, αλλά και για κάθε άλλον εργαζόμενο που μπορεί να εξαιρεθεί από τις γενικές αρχές της οδηγίας βάσει της παρέκκλισης που προβλέπεται στο άρθρο 3 της πρότασης.

2. Εισαγωγή

2.1 Η υπό εξέταση πρόταση οδηγίας αποσκοπεί στην τροποποίηση της οδηγίας 2004/40/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 29ης Απριλίου 2004 περί των ελαχίστων προδιαγραφών υγείας και ασφάλειας όσον αφορά στην έκθεση των εργαζομένων σε κινδύνους προερχόμενους από φυσικούς παράγοντες (ηλεκτρομαγνητικά πεδία), η οποία θα έπρεπε να είχε μεταφερθεί στο δικαιο των κρατών μελών στις 30 Απριλίου 2008. Δεν πρόκειται για την προστασία του ευρύτερου κοινού. Μετά τα συγκεκριμένα ερωτήματα που θέτει η απεικόνιση μαγνητικού συντονισμού (MRI), καθώς και η περαιτέρω ανάλυση των επιπτώσεων της οδηγίας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε και έλαβε παράταση μέχρι τις 30 Απριλίου 2012, για τη μεταφορά της οδηγίας.

2.2 Το σχέδιο αυτό αποτελεί αναδιατύπωση της οδηγίας του 2004, με ένα νέο σύστημα οριακών τιμών και τιμών ανάλυσης δράσης για τις χαμηλές συχνότητες, και έχει σχεδιαστεί για να προστατεύει από τις άμεσες και έμμεσες επιπτώσεις που συνδέονται με την έκθεση των εργαζομένων σε ηλεκτρομαγνητικά πεδία, αλλά μόνο για τις γνωστές βραχυπρόθεσμες επιπτώσεις. Ειδικότερα, δεν καλύπτει τους υπό συζήτηση κινδύνους σχετικά με τα μη θερμικά αποτελέσματα της έκθεσης σε ορισμένα πεδία χαμηλών συχνοτήτων.

2.3 Λαμβανομένης υπόψη της συγκεκριμένης ιατρικής χρήσης, η απαλλαγή χορηγείται στους ιατρικούς τομείς όπου χρησιμοποιείται η απεικόνιση μαγνητικού συντονισμού (MRI). Απαλλαγή από τους κανόνες προστασίας που προβλέπονται στην οδηγία μπορεί να χορηγηθεί επίσης για τις ένοπλες δυνάμεις, ενώ τα κράτη μέλη μπορούν να επιτρέψουν και άλλες προσωρινές υπερβάσεις των κανόνων «σε ειδικές περιπτώσεις».

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Δεν είχε ζητηθεί γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για την οδηγία του 2004, αλλά το 2008 για τη μετάθεση της ημερομηνίας μεταφοράς της κατά τέσσερα έτη. Στη γνωμοδότηση αυτή ⁽¹⁾, η ΕΟΚΕ:

- υπενθύμιζε την έκκλησή της, του 1993 ⁽²⁾ «για την διεξαγωγή επιστημονικών ερευνών με σκοπό τον προσδιορισμό του επιπέδου των απειλών για την υγεία των εργαζομένων που προκύπτουν (...), όπως είναι η έκθεση σε στατικά μαγνητικά πεδία ή σε πεδία μέσης ηλεκτρομαγνητικής συχνότητας, (συμπεριλαμβανομένης της έκθεσής τους σε αυτά επί πολλά χρόνια)»,
- επιβεβαίωνε «ότι αυτή τη στιγμή το επίπεδο προστασίας των εργαζομένων έναντι των κινδύνων που συνδέονται με την έκθεση στα ηλεκτρομαγνητικά πεδία ποικίλλει από κράτος μέλος σε κράτος μέλος. Είναι σκόπιμο η Επιτροπή να προβεί, κατά προτεραιότητα, στην ταχεία τροποποίηση του κειμένου της οδηγίας, διασφαλίζοντας σε όλους τους εργαζομένους την κατάλληλη προστασία (...)».

3.2 Οι επιστημονικές μελέτες οδήγησαν στον εντοπισμό μιας σειράς επιβλαβών επιπτώσεων των ηλεκτρομαγνητικών πεδίων στην υγεία:

3.2.1 Για τα στατικά μαγνητικά πεδία: δερματικές αντιδράσεις, αλλαγές στο ηλεκτροκαρδιογράφημα (αναστρέψιμη έως ένταση 2 Tesla) ⁽³⁾ δυσφορίες όπως έντονη ναυτία, αντίληψη φωτεινών κηλίδων, ζάλη κλπ., που παρατηρούνται ήδη από πεδία έντασης 1,5 Tesla ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ, EE C 204/110 της 09.08.2008, σ. 110.

⁽²⁾ Γνωμοδότηση για την πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου περί των ελαχίστων προδιαγραφών ασφάλειας και υγείας που αφορούν την έκθεση των εργαζομένων σε κινδύνους οφειλόμενους στους φυσικούς παράγοντες – EE C 249 της 13.09.1993

⁽³⁾ Το ηλεκτρομαγνητικό πεδίο μετράται σε tesla (σύμβολο T). Το tesla είναι, συνεπώς, η μονάδα διεθνούς συστήματος για τη μαγνητική επαγωγή που αντιστοιχεί σε ένα Weber ανά τετραγωνικό μέτρο.

⁽⁴⁾ WILÉN J 2010 - WILÉN J, DE Vocht F. 2010. *Health complaints among nurses working near MRI scanners - A descriptive pilot study* (Παράπονα σχετικά με την υγεία από νοσηλευτές που εργάζονται κοντά σε τομογράφους πυρηνικού μαγνητικού συντονισμού «MRI» – Μια περιγραφική πρότυπη μελέτη). European Journal of Radiology, 13 Οκτωβρίου 2010.

3.2.1.1 Για τα πεδία χαμηλής συχνότητας (< 10 MHz): διαταραχές των ηλεκτροφυσιολογικών διεργασιών του οργανισμού, που μπορούν να οδηγήσουν σε οπτικές διαταραχές (π.χ. φωτοψίες), διέγερση του νευρικού και του μυϊκού ιστού, καρδιακές αρρυθμίες κ.ά) ⁽⁵⁾.

3.2.2 Για τα πεδία υψηλής συχνότητας (> 100 kHz), υπερθέρμια, η οποία οφείλεται στην απορρόφηση της ενέργειας από τους βιολογικούς ιστούς.

3.2.3 Κίνδυνοι με έμμεσες επιπτώσεις, επίσης επιβλαβείς για την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων, όπως η έκρηξη ή πυρκαγιά που οφείλεται σε ένα ηλεκτρικό τόξο, προβολή των σιδηρομαγνητικών αντικειμένων, δυσλειτουργία των ηλεκτρονικών συστημάτων, οι βλαβερές συνέπειες για τους εργαζομένους «οι οποίοι διατρέχουν ιδιαίτερο κίνδυνο» από την έκθεση σε ηλεκτρομαγνητικά πεδία, όπως είναι π.χ. τα άτομα ιατρικά εμφυτεύματα, οι εργαζόμενοι που φορούν ηλεκτρικά βοηθήματα συσκευές προσαρμοσμένες στο σώμα, οι γυναίκες σε εγκυμοσύνη, οι καρκινοπαθείς κλπ.

3.3 Πραγματοποιείται σε βάθος συζήτηση όσον αφορά τα φυσιολογικά, μη θερμικά και μεσοπρόθεσμα αποτελέσματα των πεδίων χαμηλής συχνότητας.

3.3.1 Μεταξύ των πιθανών κινδύνων αναφέρονται: παθήσεις του νευροενδοκρινικού συστήματος (ορμόνες, μελατονίνη), νευροεκφυλιστικές παθήσεις (Πάρκινσον, Alzheimer, σκλήρυνσεις), επιπτώσεις στην αναπαραγωγή και την ανθρώπινη ανάπτυξη ή/και των ζώων (κίνδυνοι αποβολής, δυσπλασίες) και αυξημένοι κίνδυνοι καρκίνων (όγκοι του εγκεφάλου, παιδική λευχαιμία).

3.3.2 Ο Διεθνής Οργανισμός Ερευνών για τον Καρκίνο (International Agency for Research on Cancer, μέρος της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας των Ηνωμένων Εθνών) έχει κατατάξει τα χαμηλής συχνότητας ηλεκτρομαγνητικά πεδία και τα ηλεκτρομαγνητικά πεδία των ραδιοκυμάτων στην κατηγορία 2β «πιθανώς καρκινογόνα για τον άνθρωπο»: το 2001, λόγω του δυνητικού κινδύνου της παιδικής λευχαιμίας, και ξανά το 2011 μετά τη μελέτη Interphone (υπόνοια αυξημένου κινδύνου γλοιώματος, μια κακοήγης μορφή καρκίνου του εγκεφάλου).

3.4 Η πολύ πρόσφατη έκθεση Huss ⁽⁶⁾ προειδοποιεί για μη θερμικές βιολογικές επιδράσεις, δυνητικά επιβλαβείς για τα φυτά, τα έντομα και ζώα καθώς και για τον ανθρώπινο οργανισμό, που σχετίζονται με την έκθεση σε ηλεκτρομαγνητικά πεδία, συμπεριλαμβανομένης της έκθεσης σε επίπεδα κάτω από τα επιτρεπτά όρια της ICNIRP ⁽⁷⁾ και ως επί το πλείστον δεκτά στην υπό εξέταση πρόταση οδηγίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

⁽⁵⁾ ICNIRP - Διεθνής επιτροπή για την προστασία από τις μη ιοντίζουσες ακτινοβολίες - *Guidelines for limiting exposure to time-varying electric, magnetic, and electromagnetic fields (up to 300 GHz)* (Κατευθυντήριες γραμμές για τον περιορισμό της έκθεσης σε ηλεκτρικά, μαγνητικά και ηλεκτρομαγνητικά πεδία που μεταβάλλονται χρονικά - έως 300 GHz), περιοδικό Health Physics, τεύχος 74, 4 Απριλίου 1998, σελ. 494-522 - <http://www.icnirp.de/documents/emfgdl.pdf>

⁽⁶⁾ Ο δυνητικός κίνδυνος των ηλεκτρομαγνητικών πεδίων και οι επιπτώσεις τους στο περιβάλλον, 6 Μαΐου 2011 – Κοινοβουλευτική συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης, Επιτροπή περιβάλλοντος, γεωργίας και εδαφικών θεμάτων. Έγγραφο 12608, σελ. 3 <http://assembly.coe.int/Main.asp?link=/Documents/WorkingDocs/Doc11/EDOC12608.htm>.

⁽⁷⁾ Διεθνής επιτροπή για την προστασία από τις μη ιοντίζουσες ακτινοβολίες.

3.5 Η έκθεση αυτή που βασίζεται σε συνοπτική ανάλυση των πολλαπλών επιστημονικών αποτελεσμάτων και σε ακροάσεις με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς (επιστήμονες, Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος, ΜΚΟ και ενώσεις πολιτών, επιχειρηματίες, κλπ.) κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η ΕΕ πρέπει να υιοθετήσει την αρχή προφύλαξης ALARA (όσο το δυνατόν χαμηλότερα στο πλαίσιο του ευλόγως εφικτού - *As low as reasonably achievable*), αποτελεσματικά προληπτικά μέτρα και να αναθεωρήσει τις υφιστάμενες οριακές τιμές, χωρίς να περιμένει τον συσχετισμό όλων των επιστημονικών και κλινικών στοιχείων, διότι η αναμονή ενδέχεται να έχει πολύ υψηλό υγειονομικό και οικονομικό κόστος, όπως συνέβη στο παρελθόν, για παράδειγμα, με τον αμιάντο, το PCB και τον καπνό.

3.6 Μετά την έκθεση αυτή, η Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης υιοθέτησε ψήφισμα ⁽⁸⁾ το οποίο, «όσον αφορά τους κανόνες και τις οριακές τιμές των εκπομπών ηλεκτρομαγνητικών πεδίων κάθε τύπου και συχνότητας (...), προτείνει την εφαρμογή της αρχής προφύλαξης ALARA (*As low as reasonably achievable*), δηλαδή, το χαμηλότερο δυνατό επίπεδο στο πλαίσιο του ευλόγως εφικτού». Στο ψήφισμα επισημαίνεται επίσης ότι «η αρχή της προφύλαξης θα πρέπει να εφαρμόζεται όταν με την επιστημονική αξιολόγηση δεν προσδιορίζεται με επαρκή ακρίβεια ο κίνδυνος» για την ανθρώπινη υγεία. Οι συστάσεις πραγματοποιούνται «λαμβάνοντας υπόψη όχι μόνο τις θερμικές επιδράσεις, αλλά και τις άθερμες ή βιολογικές επιδράσεις της ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας». Πρέπει να αναληφθεί δράση διότι, «δεδομένης της αυξανόμενης έκθεσης των ανθρώπων (...), το οικονομικό και ανθρώπινο κόστος της αδράνειας θα μπορούσε να είναι πολύ υψηλό, εάν αγνοηθούν οι έγκαιρες προειδοποιήσεις». Το ψήφισμα εμμένει επίσης στην ανάγκη για ανεξάρτητες και πλήρως αξιόπιστες επιστημονικές πραγματογνωμοσύνες, προκειμένου να υπάρξει «μια διαφανής και αντικειμενική αξιολόγηση των πιθανών επιβλαβών συνεπειών στο περιβάλλον και στην ανθρώπινη υγεία». Τέλος το ψήφισμα καλεί για «αναθεώρηση των επιστημονικών βάσεων των υφιστάμενων κανόνων έκθεσης στα ηλεκτρομαγνητικά πεδία που δίνει η ICNIRP, οι οποίοι παρουσιάζουν σοβαρές αδυναμίες».

3.7 Οι πρόσφατες και αιτιολογημένες αντιδράσεις των κοινωνικών εταίρων για την πρόταση οδηγίας αφορούν κυρίως:

- τη σημασία να μην εξαιρείται καμία κατηγορία εργαζομένων και την ανάγκη να καλυφθεί το ευρωπαϊκό νομικό κενό σχετικά με την έκθεση των εργαζομένων στα ηλεκτρομαγνητικά πεδία·
- την απουσία αντίδρασης σε παρέκκλιση που αφορά τους εργαζόμενους οι οποίοι χρησιμοποιούν MRI, αρκεί η παρέκκλιση αυτή να είναι χρονικά περιορισμένη (πράγμα που δεν ισχύει με την παρούσα οδηγία), και να συνοδεύεται από ειδική ιατρική παρακολούθηση·
- την μέριμνα για την προστασία των εργαζομένων από τους κινδύνους μακροπρόθεσμων επιπτώσεων (που δεν λαμβάνονται

υπόψη στην πρόταση οδηγίας), προτείνοντας την δημιουργία θέσεων αντιπαραθέσης μεταξύ των εμπειρογνομόνων της ICNIRP και εθνικών εμπειρογνομόνων από τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3.8 Παρά τις πιθανές επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία, δεν υπάρχει σήμερα ευρωπαϊκή νομοθεσία για την εναρμόνιση της προστασίας των εργαζομένων από τα ηλεκτρομαγνητικά πεδία στο έδαφος της ΕΕ.

3.9 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει την ανάγκη θέσπισης νομοθεσίας για την προστασία από τις συνέπειες της έκθεσης των εργαζομένων σε ηλεκτρομαγνητικά πεδία, σε έναν τομέα όπου όλες οι μεθοδολογίες και οι επιστημονικές γνώσεις αδυνατούν να καταλήξουν σε απτά αποτελέσματα, παρότι ορισμένα αποτελέσματα επιστημονικών ερευνών επιβεβαιώνουν τις αρνητικές επιπτώσεις των ηλεκτρομαγνητικών πεδίων για τον οργανισμό των εργαζομένων, ο βαθμός και η έκταση των οποίων διαφέρουν από τη μια έρευνα στην άλλη.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επέλεξε να βασίσει την πρόταση οδηγίας της σε αυξανόμενες προφυλάξεις ανάλογα με τις οριακές τιμές, παρά σε μια γενικότερη αρχή προφύλαξης του τύπου ALARA· όσον αφορά την ανθρώπινη υγεία, όλα τα προληπτικά μέτρα θα πρέπει να ληφθούν κατά τρόπο που να μην υποβάλουν τους εργαζόμενους σε κινδύνους με μακροπρόθεσμες επιπτώσεις, υποθέσεις που προκύπτουν από πολλές επιστημονικές μελέτες και απλά απορρίπτονται από δύο επιστημονικές επιτροπές, την ICNIRP και την SCENIHR ⁽⁹⁾. Πρέπει να υπογραμμιστεί ότι αυτό οφείλεται, κατά βάση, στον μικρό αριθμό επιστημονικών μελετών που διεξήχθησαν επί των εργαζομένων τα τελευταία χρόνια, κυρίως λόγω της εστίασης του ενδιαφέροντος των επιστημόνων στα προβλήματα της έκθεσης του πληθυσμού στις επιπτώσεις των συστημάτων κινητής τηλεφωνίας.

4.2 Ένα άλλο επιχείρημα που χρησιμοποιείται συχνά από τους οργανισμούς αυτούς και που οδηγεί στην απόρριψη κάθε μακροπρόθεσμης επίπτωσης, βασίζεται στην έλλειψη γνώσεων των βιολογικών μηχανισμών μέσω των οποίων η έκθεση σε ηλεκτρομαγνητικά πεδία θα μπορούσε να επηρεάσει τους ζωντανούς οργανισμούς. Ένα τέτοιο επιχείρημα θα έπρεπε κανονικά να προβάλλεται για την εφαρμογή της αρχής της προφύλαξης, εάν οι επιπτώσεις παρατηρούνται τακτικά και πριν η επιστημονική κοινότητα είναι σε θέση να δώσει συγκεκριμένες βιολογικές εξηγήσεις.

4.3 Σε αυτό το αβέβαιο περιβάλλον, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ότι «εφόσον μια περιβαλλοντική έκθεση μπορεί να μειωθεί, η μείωση αυτή θα πρέπει να αντιμετωπίζεται, ιδίως με την εφαρμογή των βέλτιστων διαθέσιμων τεχνολογιών σε οικονομικά αποδεκτό κόστος».

⁽⁸⁾ Ψήφισμα 1815 (2011) - <http://assembly.coe.int/Mainf.asp?link=/Documents/AdoptedText/ta11/FRES1815.htm>.

⁽⁹⁾ Επιστημονική επιτροπή για τους ανακλύπτοντες και τους πρόσφατα εντοπιζόμενους κινδύνους για την υγεία.

4.3.1 Είναι σημαντικό το επίπεδο έκθεσης που επιτρέπεται από την οδηγία τουλάχιστον να μην υπερβαίνει τις οριακές τιμές που έχουν θεσπιστεί από τις εργασίες που έχουν δημοσιευθεί από αναγνωρισμένους εμπειρογνώμονες των κρατών μελών, βάσει επιστημονικών δεδομένων και σύμφωνα με τις αρχές των επιστημονικών δημοσιεύσεων.

4.4 Αναφέρεται εν προκειμένω η γνωμοδότηση του Γαλλικού Οργανισμού Υγειονομικής Ασφάλισης του Περιβάλλοντος και της Εργασίας (AFSSET) ο οποίος:

«Λαμβάνοντας ιδιαίτερος υπόψη:

- τα μεθοδολογικά κενά που αφορούν τον χαρακτηρισμό της έκθεσης υπό πειραματικές συνθήκες τα οποία παρατηρήθηκαν σε πολλές μελέτες·
- την πιθανότητα μακροπρόθεσμων επιπτώσεων σε συγκεκριμένες ασθένειες και την ανάγκη καλύτερης τεκμηρίωσης των επιπτώσεων της μακροχρόνιας έκθεσης (χρόνιας)·
- το ενδιαφέρον συνέχισης της έρευνας για πιθανές βιολογικές επιπτώσεις της έκθεσης σε “μη θερμικά επίπεδα”·»

πρότεινε το 2009:

- 1) «να εξασφαλιστεί η μεθοδολογική ποιότητα των μελετών *in vitro* και *in vivo* κατά κύριο λόγο στο φυσικό τμήμα (χαρακτηρισμός της έκθεσης και σχήμα των σημάτων), αλλά και στο

βιολογικό μέρος (τυφλά πειράματα, κατάλληλοι έλεγχοι, ταυτοποίηση των ψευδώς θετικών, επανάληψη πειραμάτων, επαρκής στατιστική ισχύς, κλπ.)·

- 2) να διεξαχθούν μελέτες κυρίως σχετικά με την αναπαραγωγή και την ανάπτυξη σε πολλές γενιές ζώων (π.χ. σε ζώα με προδιάθεση για ασθένειες για τις οποίες είναι γνωστή η ευαισθησία των ανθρώπινων γονιδίων - νευροεκφυλιστικές παθήσεις, ορισμένες μορφές καρκίνου, αυτοάνοσα νοσήματα), σε σύγκριση πάντα με φυσιολογικά ζώα και υπό πλήρως χαρακτηρισμένες ρεαλιστικές συνθήκες έκθεσης·
- 3) να αναπαραχθούν ορισμένες από τις μελέτες που εξετάστηκαν στην παρούσα έκθεση και οι οποίες δείχνουν πιθανόν φυσιολογικές βιολογικές επιπτώσεις (συμπεριλαμβανομένης της εγκεφαλικής αιματικής παροχής)·
- 4) να πραγματοποιηθούν μελέτες σχετικά με τις ζώνες συχνότητας κάτω των 400 MHz (ιδιαίτερα για χρόνιες επιπτώσεις της χαμηλής ισχύος) και πέρα από 2,5 GHz. ⁽¹⁰⁾».

4.5 Όσον αφορά την αρχή της προφύλαξης υπενθυμίζεται εν προκειμένω το άρθρο της 31ης Μαΐου του 2011 του κ. Olivier Godard, διευθυντή έρευνας στο CNRS, στο εργαστήριο Οικονομετρίας (UMR 7176) του Πολυτεχνείου της Γαλλίας με θέμα «Η αρχή της προφύλαξης: μια καλή αρχή που δεν έχει ακόμη οργανωθεί η εφαρμογή της» ⁽¹¹⁾.

Βρυξέλλες, 7 Δεκεμβρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

⁽¹⁰⁾ Γνωμοδότηση της Afsset σχετικά με την ενημέρωση της εμπειρογνωμοσύνης όσον αφορά τις ραδιοσυχνότητες. http://www.afsset.fr/upload/bibliotheque/403036549994877357223432245780/09_10_ED_Radiofrequences_Avis.pdf.

⁽¹¹⁾ http://www.gabrielperi.fr/IMG/article_PDF/article_a1246.pdf και http://www.gabrielperi.fr/IMG/pdf/PubOlivier_Godard-precaution-0411.pdf.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο κατά την ποινική διαδικασία και το δικαίωμα επικοινωνίας μετά τη σύλληψη»

[COM(2011) 326 τελικό — 2011/0154 (COD)]

(2012/C 43/11)

Μόνος εισηγητής: ο κ. DE LAMAZE

Στις 1 Σεπτεμβρίου 2011, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την

«Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο κατά την ποινική διαδικασία και το δικαίωμα επικοινωνίας μετά τη σύλληψη»

COM(2011) 326 τελικό — 2011/0154 (COD).

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 8 Νοεμβρίου 2011.

Κατά την 476η σύνοδο της ολομέλειάς της, της 7ης και 8ης Δεκεμβρίου 2011 (συνεδρίαση της 7ης Δεκεμβρίου 2011), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 181 ψήφους υπέρ, 3 ψήφους κατά και 10 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί πλήρως την αρχή της παρούσας οδηγίας. Η υιοθέτηση ενός κανονιστικού κειμένου το οποίο να ενσωματώνει τα πλέον πρόσφατα κεκτημένα του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΔΑΔ) σχετικά με τα δικαιώματα υπεράσπισης θα αποτελέσει αδιαμφισβήτητα σημαντική πρόοδο όσον αφορά την απαίτηση ασφάλειας δικαίου, αλλά και τη διασφάλιση των δικαιωμάτων αυτών στα διάφορα κράτη μέλη.

1.2 Η ενεργός συνδρομή δικηγόρου που επιλέγεται ελεύθερα από την έναρξη της ποινικής διαδικασίας συνιστά την εγγύηση μιας δίκαιης δίκης. Η ΕΟΚΕ συμμερίζεται τις ανησυχίες της Επιτροπής: να εξασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα αυτού του δικαιώματος.

1.3 Για τον ίδιο λόγο, και επειδή οι αρχές που ορίζονται στην παρούσα πρόταση οδηγίας φαίνονται φιλόδοξες, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της σχετικά με τις δυσκολίες που μπορεί να επιφέρει η εφαρμογή τους.

1.4 Η ΕΟΚΕ διατυπώνει την έντονη δυσaréσκειά της για την αναβολή του μέτρου περί νομικής συνδρομής, το οποίο, στον οδικό χάρτη του Συμβουλίου, συνδεόταν με το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο, επειδή αυτή η αναβολή μπορεί να θίξει την αποτελεσματικότητα των θεσπιζόμενων δικαιωμάτων.

1.5 Η παρούσα πρόταση οδηγίας αποσκοπεί, κατ'αρχάς, να επεκτείνει το δικαίωμα υπόπτων σε νομική συνδρομή.

1.5.1 Εφόσον καταρχήν τα δικαιώματα αυτά πρέπει να απορρέουν από τη στιγμή της στέρησης της ελευθερίας, η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι, βάσει της αρχής της αμεροληψίας που διέπει την αναζήτηση της αλήθειας, κάθε πρόσωπο που εξετάζεται θα πρέπει να έχει δικαίωμα στην παρουσία δικηγόρου από τη στιγμή που ασκείται ποινική δίωξη κατ'αυτού.

1.5.2 Κρίνεται επίσης σκόπιμο, κατά την έννοια του δικαιώματος μη αυτοενοχοποίησης, τα πρόσωπα κατά των οποίων ασκείται ποινική δίωξη να έχουν πρόσβαση σε δικηγόρο, χωρίς την παρουσία του οποίου, οι καταθέσεις τους και μόνο δεν μπορούν να αποτελέσουν τη βάση για την καταδίκη.

1.5.3 Σε αυτό το πλαίσιο, η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της αλλαγής ορολογίας, δηλαδή, προτείνει να αντικατασταθεί ο όρος «ύποπτος» με τη σύναψη «πρόσωπο κατά του οποίου ασκείται ποινική δίωξη, καθότι μια τέτοια διατύπωση έχει το πλεονέκτημα ότι περιορίζει την αβεβαιότητα και τον υποκειμενικό χαρακτήρα.

1.6 Κατά δεύτερον, η παρούσα πρόταση οδηγίας στοχεύει στην ενίσχυση του δικαιώματος πρόσβασης σε δικηγόρο, ο οποίος αναλαμβάνει ενεργό ρόλο στην υπεράσπιση του προσώπου που εκπροσωπεί, κυρίως κατά την ανάκριση.

1.7 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο που προβλέπεται στην παρούσα πρόταση οδηγίας συμβιβάζεται με τις απαιτήσεις των ερευνητικών πράξεων και, καθότι συμβάλλει στη διασφάλιση του παραδεκτού των αποδεικτικών στοιχείων που έχουν συλλεγεί, μπορεί μάλιστα να διευκολύνει την ομαλή διεξαγωγή της ποινικής διαδικασίας, υπό τον όρο ότι τηρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις.

1.7.1 Συνεπώς, η οδηγία πρέπει αφενός:

— να προβλέπει το δικαίωμα να παρίσταται ο δικηγόρος κατά τις ανακριτικές πράξεις και τις πράξεις συλλογής αποδεικτικών στοιχείων, στις οποίες η παρουσία του ενδιαφερόμενου προσώπου θα απαιτείται μόνον εφόσον είναι αναγκαίο να προστατευτούν τα δικαιώματα υπεράσπισης·

— να προβλέπει ένα εύλογο χρονικό διάστημα πέραν του οποίου οι υπηρεσίες ερευνών θα μπορούν να διεξάγουν τις έρευνές τους χωρίς την παρουσία δικηγόρου εφόσον τεκμηριώνεται ότι αυτός έχει ενημερωθεί δεόντως·

- να προβλέπει ότι κάθε κράτος μέλος θεσπίζει ένα εύλογο χρονικό διάστημα όσον αφορά τη διάρκεια και τη συχνότητα των διαβουλεύσεων του δικηγόρου με τον πελάτη του, τουλάχιστον πριν από κάθε ακρόαση·
- να προβλέπει ότι κάθε κράτος μέλος θα μπορεί να εφαρμόζει διαδικασίες που παρεκκλίνουν από συγκεκριμένες αρχές που έχουν καθοριστεί, τόσο κατά την ανάκριση όσο και κατά την ποινική δίωξη, ιδίως όταν πρόκειται για αδικήματα μικρότερης σοβαρότητας που συνδέονται με ευρείες μορφές εγκληματικότητας, τα οποία δεν αμφισβητούνται ούτε επιδέχονται αμφισβήτηση·
- να υπενθυμίζει ότι οι δικηγόροι υπόκεινται στο απόρρητο της έρευνας·
- να προβλέπει το «δικαίωμα ενημέρωσης» τρίτου προσώπου ή του προξενείου της χώρας του ενδιαφερομένου, και όχι επικοινωνίας με αυτό.

1.7.1.1 Οι υπηρεσίες ερευνών πρέπει υποχρεωτικά να διατηρούν τον έλεγχο των χρονικών προθεσμιών και της διεξαγωγής των ερευνών.

1.7.1.2 Σε κάθε περίπτωση, η ΕΟΚΕ κρίνει απαραίτητο να προβλεφθεί μια παρέκκλιση σε περίπτωση αναμενόμενης παρεμπόδισης της ομαλής διεξαγωγής των ερευνών.

1.7.2 Αφετέρου, τα κράτη μέλη θα πρέπει να προβλέπουν την εφαρμογή δομών έκτακτης ανάγκης, οι οποίες να επιτρέπουν την άμεση πρόσβαση σε δικηγόρο, αν ο δικηγόρος που έχει επιλέξει ελεύθερα ο ενδιαφερόμενος δεν είναι άμεσα διαθέσιμος.

1.8 Τέλος, προκειμένου να επιτευχθεί ισορροπία, η ΕΟΚΕ καλεί το Συμβούλιο να θεσπίσει κατευθυντήριες γραμμές που θα αποσκοπούν στην καλύτερη προστασία των δικαιωμάτων των θυμάτων έναντι των νέων δικαιωμάτων που παρέχονται στην υπεράσπιση. Πράγματι, τα θύματα θα πρέπει να μπορούν να έχουν νομική συνδρομή όταν ανακρίνονται από τις υπηρεσίες ερευνών, ιδίως όταν έρχονται αντιμέτωπα με κατηγορούμενους.

2. Ιστορικό και περιεχόμενο της πρότασης οδηγίας

2.1 Στο έγγραφό του, το Συμβούλιο αναγνώρισε ότι, μέχρι σήμερα, δεν έχουν γίνει αρκετά βήματα σε ευρωπαϊκό επίπεδο για την κατοχύρωση των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ατόμων σε ποινικές διαδικασίες. Στις 30 Νοεμβρίου 2009, το Συμβούλιο Δικαιοσύνης υιοθέτησε οδικό χάρτη για την ενίσχυση όλων αυτών των δικαιωμάτων. Αυτός ο οδικός χάρτης, ο οποίος περιλαμβάνεται σε παράρτημα του προγράμματος της Στοκχόλμης, καλεί την Επιτροπή να διατυπώσει προτάσεις για τα ακόλουθα μέτρα:

(Α) δικαίωμα σε μετάφραση και διερμηνεία·

(Β) ενημέρωση σχετικά με τα δικαιώματα και τις κατηγορίες·

(Γ) δικαίωμα σε συνδρομή δικηγόρου και σε νομική συνδρομή (ευεργέτημα πενίας)·

(Δ) επικοινωνία με την οικογένεια, τον εργοδότη και τις προξενικές αρχές·

(Ε) ειδικές διασφαλίσεις για ευάλωτους υπόπτους ή κατηγορούμενους.

2.2 Ένα πρώτο στάδιο είναι η οδηγία 2010/64/ΕΕ σχετικά με το δικαίωμα σε μετάφραση και διερμηνεία (μέτρο Α).

2.3 Το δεύτερο στάδιο θα είναι μια οδηγία που, επί του παρόντος, βρίσκεται υπό συζήτηση σχετικά με το δικαίωμα ενημέρωσης⁽¹⁾. Σε αυτήν θα καθορίζονται ελάχιστοι κανόνες για το δικαίωμα ενημέρωσης όσον αφορά τα δικαιώματα του ενδιαφερόμενου και τις κατηγορίες σε βάρος του, καθώς και σχετικά με το δικαίωμα πρόσβασης στη δικογραφία (μέτρο Β)..

2.4 Η παρούσα πρόταση οδηγίας αντιστοιχεί στο τρίτο μέτρο αυτής της δέσμης νομοθετικών μέτρων. Αντανακλά την επιλογή της Επιτροπής να εξετάσει από κοινού το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο και το δικαίωμα επικοινωνίας (Δ). Αντιθέτως, το ευεργέτημα πενίας, το οποίο, στον οδικό χάρτη του Συμβουλίου συνδέθηκε με το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο θα εξεταστεί σε μεταγενέστερη ημερομηνία (2013). Όπως και στα προηγούμενα μέτρα, η Επιτροπή αποφάσισε να συμπεριλάβει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας τα πρόσωπα που συλλαμβάνονται βάσει ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης.

2.5 Στόχος της παρούσας πρότασης οδηγίας είναι να εξασφαλιστεί η εφαρμογή του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – και, ιδίως των άρθρων 4, 6, 7, 47 – βάσει των άρθρων 3 και 6 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, ιδίως όσον αφορά την απαγόρευση της κακομεταχείρισης και το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο, όπως έχουν ερμηνευθεί από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

2.6 Η πρόταση οδηγίας προβλέπει ότι όλοι οι ύποπτοι και κατηγορούμενοι θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε δικηγόρο το νωρίτερο δυνατόν. Ανεξάρτητα από το κατά πόσον το συγκεκριμένο πρόσωπο στερείται την ελευθερία ή όχι, πρέπει να μπορεί να επωφελείται της συνδρομής δικηγόρου ήδη από το στάδιο της ανάκρισης. (άρθρο 3).

2.6.1 Ο δικηγόρος συμμετέχει ενεργά (ερωτήσεις, καταθέσεις) στις ανακρίσεις και τις ακροάσεις και έχει το δικαίωμα να παρίσταται σε κάθε ερευνητική πράξη ή πράξη συλλογής αποδεικτικών στοιχείων για την οποία απαιτείται ή επιτρέπεται ρητά η παρουσία του υπόπτου ή κατηγορουμένου, εκτός εάν υπάρχει κίνδυνος αλλοίωσης, αφαίρεσης ή καταστροφής των αποδεικτικών στοιχείων που πρέπει να συλλεγούν λόγω του διαστήματος που μεσολαβεί μέχρι την έλευσή του. Ο δικηγόρος έχει πρόσβαση στον τόπο κράτησης, ώστε να ελέγχει τις συνθήκες στέρησης της ελευθερίας. (άρθρο 4).

2.7 Η πρόταση οδηγίας προβλέπει επίσης το δικαίωμα επικοινωνίας με τρίτο πρόσωπο ή με το προξενείο της χώρας του ενδιαφερόμενου προσώπου μετά τη σύλληψη (άρθρα 5 και 6) προκειμένου να ενημερωθεί σχετικά με το γεγονός της κράτησής του.

⁽¹⁾ ΕΕ C 54, 19.2.2011, σ. 48–50.

2.8 Μόνον εξαιρετικές περιστάσεις μπορούν να δικαιολογήσουν μια παρέκκλιση από τα δικαιώματα που προβλέπονται στην παρούσα πρόταση οδηγίας (άρθρο 8). Η απόφαση της δικαστικής αρχής πρέπει να λαμβάνεται κατά περίπτωση και δεν μπορεί να βασίζεται αποκλειστικά στο κριτήριο της σοβαρότητας του αδικήματος.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τον πολιτικό αναπροσανατολισμό που σηματοδοτεί ο οδικός χάρτης που ενέκρινε το Συμβούλιο στις 30 Νοεμβρίου 2009 για την ενίσχυση των θεμελιωδών δικαιωμάτων σε ποινικές διαδικασίες.

3.2 Στο πλαίσιο της συνέχειας των νομολογιακών εξελίξεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΔΑΔ), η παρούσα πρόταση, μολονότι θεσπίζει ελάχιστους κανόνες –τα κράτη μέλη είναι ελεύθερα να τους υπερβούν–, αποσκοπεί στην πραγματικότητα στην εναρμόνιση «από την κορυφή προς τη βάση» των εθνικών ποινικών διαδικασιών.

3.3 Ο βαθμός προστασίας των δικαιωμάτων υπεράσπισης που παρέχουν οι εθνικές νομοθεσίες παρουσιάζει ακόμη μεγάλες διαφορές. Ο καθορισμός κοινών προτύπων που να εφαρμόζονται σε ολόκληρη την Ένωση είναι απαραίτητος για τη δημιουργία ενός κοινού χώρου δικαιωμάτων και για την ενίσχυση της αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των εθνικών δικαστικών αρχών. Η ΕΟΚΕ αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στην επίτευξη αυτών των στόχων, γεγονός που συγχρόνως αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση και συνέπεια της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων.

3.4 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει επίσης την επείγουσα ανάγκη να μειωθούν οι δικαστικές διαφορές που βαρύνουν το ΕΔΑΔ, οι οποίες συνεπάγονται οικονομικές κυρώσεις για τα κράτη μέλη.

3.5 Η ΕΟΚΕ κρίνει, ωστόσο, απαραίτητο να υπενθυμίσει ότι αυτοί οι κανόνες δεν μπορούν να ισχύσουν και να εφαρμοστούν πλήρως παρά μόνον εφόσον συνεκτιμώνται οι διαφορές μεταξύ των νομικών συστημάτων και παραδόσεων των κρατών μελών (κατηγορητικά ή ανακριτικά συστήματα), σύμφωνα με το άρθρο 82, παράγραφος 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Κατά την άποψή της, αυτή η πτυχή αξίζει περαιτέρω διερεύνησης.

3.6 Σχετικά με τη μέθοδο και το νομοθετικό χρονοδιάγραμμα

3.6.1 Η ΕΟΚΕ δεν είναι πεπεισμένη για την προστιθέμενη αξία που προσδίδει η σύνδεση του δικαιώματος πρόσβασης σε δικηγόρο με το δικαίωμα επικοινωνίας με τρίτο πρόσωπο. Το τρίτο πρόσωπο δεν συμμετέχει, για την ακρίβεια, στην προστασία των δικαιωμάτων της υπεράσπισης.

3.6.2 Αντιθέτως, η ΕΟΚΕ εκφράζει τη δυσανεξία της για το γεγονός ότι το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο:

- δεν συνδέθηκε με το δικαίωμα ενημέρωσης στο πλαίσιο των ποινικών διαδικασιών (B).
- εξετάζεται ανεξάρτητα από το ευεργέτημα πενίας (νομική συνδρομή), μολονότι και τα δύο σημεία εξετάστηκαν από κοινού στον οδικό χάρτη του Συμβουλίου.

3.6.3 Η ΕΟΚΕ, αν και κατανοεί τους λόγους που οδηγούν στην αναβολή της νομικής συνδρομής, θέτει υπό αμφισβήτηση την

επιλογή της Επιτροπής να καθορίσει συγκεκριμένες αρχές προτού εξετάσει τα οικονομικά μέσα που απαιτούνται για την εφαρμογή τους. Παρόλο που οι δημοσιονομικές επιπτώσεις δεν μπορούν, αυτές καθαυτές, να δικαιολογήσουν την παράβαση του άρθρου 6 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών –όπως αυτό ερμηνεύεται από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΔΑΔ)–, εντούτοις, ενδέχεται να διγεί η αποτελεσματικότητα των θεσπισμένων δικαιωμάτων.

3.6.4 Η ΕΟΚΕ ανησυχεί ακόμη περισσότερο για το γεγονός ότι η εκτίμηση επιπτώσεων που συνοδεύει την παρούσα πρόταση οδηγίας φαίνεται να υποτιμά το κόστος που συνεπάγεται η εφαρμογή αυτής της οδηγίας.

3.6.5 Η ΕΟΚΕ διερωτάται, ειδικότερα, σχετικά με τα μέσα για τη χρηματοδότηση, στο πλαίσιο των διαδικασιών εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, της πρόσβασης σε δύο δικηγόρους (ο ένας στο κράτος μέλος έκδοσης και ο άλλος στο κράτος μέλος εκτέλεσης), χωρίς να αμφισβητηθεί το βάσιμο της ρύθμισης.

3.7 Επί της ουσίας

3.7.1 Επέκταση του δικαιώματος πρόσβασης σε δικηγόρο στους ύποπτους (άρθρα 2 και 3)

3.7.1.1 Η βασική συνεισφορά της πρότασης οδηγίας συνίσταται στο ότι επεκτείνει το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο στους ύποπτους.

3.7.1.2 Οι πρόσφατες εξελίξεις της νομολογίας του ΕΔΑΔ αποτελούν, επί του παρόντος, το αντικείμενο ενίοτε αντιφατικών ερμηνειών· η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η πρόσβαση σε δικηγόρο πρέπει να θεωρείται ότι αρχίζει να ισχύει από τη στιγμή της στέρησης της ελευθερίας του προσώπου.

3.7.1.3 Στην παραπάνω ρύθμιση μπορεί να υπάρξει παρέκκλιση μόνον εφόσον ασκείται ποινική δίωξη κατά του προσώπου που εξετάζεται, το οποίο, σύμφωνα με την αρχή της αμεροληψίας που διέπει την αναζήτηση της αλήθειας, δεν δύναται πλέον να εξετασθεί ως απλός μάρτυρας και έχει το δικαίωμα νομικής συνδρομής.

3.7.1.4 Αυτή η προσέγγιση φαίνεται να συνάδει με τις τελευταίες εξελίξεις της νομολογίας.

3.7.2 Περιεχόμενο του δικαιώματος πρόσβασης σε δικηγόρο (άρθρο 4)

3.7.2.1 Ενεργός συμμετοχή του δικηγόρου κατά τη διάρκεια των ανακρίσεων (παράγραφος 2)

3.7.2.1.1 Η ΕΟΚΕ δείχνει ευαισθησία απέναντι στο γεγονός ότι στην παρούσα πρόταση οδηγίας δίνεται έμφαση στην αποτελεσματικότητα της συνδρομής του δικηγόρου, ο οποίος, κατά τη διάρκεια των ανακρίσεων και ακροάσεων, θα πρέπει να έχει το δικαίωμα να θέτει ερωτήσεις, να ζητά διευκρινίσεις και να προβαίνει σε δηλώσεις. Λαμβανομένων υπόψη των ιδιαιτεροτήτων των διαφορετικών δικαστικών συστημάτων, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι ο τρόπος άσκησης αυτών των δικαιωμάτων μπορεί να ρυθμίζεται από το κάθε κράτος μέλος.

3.7.2.1.2 Κρίνει ότι θα ήταν σκόπιμο να προβλεφθεί επίσης η δυνατότητα για τον δικηγόρο οι παρατηρήσεις του να επισυνάπτονται ως παράρτημα στα πρακτικά των ανακρίσεων, προκειμένου να αποφεύγονται τυχόν προβλήματα με τις υπηρεσίες ερευνών.

3.7.2.1.3 Εντούτοις, η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι, για τους υπόπτους –εφόσον εν τέλει διατηρηθεί ο όρος «υπόπτοι»–, η παροχή νομικής συνδρομής θα οδηγήσει σε πρακτικές δυσκολίες, κυρίως όσον αφορά τη διαβίβαση της δικογραφίας σε πραγματικό χρόνο⁽²⁾. Πράγματι, για τις περισσότερες ποινικές υποθέσεις, οι υπηρεσίες ερευνών δεν έχουν στη διάθεσή τους τη δικογραφία πριν από τη σύλληψη του εγκαλούμενου.

3.7.2.2 Δικαίωμα του δικηγόρου να παρίσταται σε κάθε ανακριτική πράξη ή πράξη συλλογής αποδεικτικών στοιχείων που πραγματοποιείται παρουσία του εγκαλούμενου (παράγραφος 3)

3.7.2.2.1 Μολονότι το δικαίωμα αυτό συνιστά αναμφισβήτητη πρόοδο στα θέματα προστασίας των δικαιωμάτων υπεράσπισης, εντούτοις, θα πρέπει, κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, να γίνει διάκριση μεταξύ των τύπων μέτρων που εφαρμόζονται. Για παράδειγμα, στο πλαίσιο μιας έρευνας, ο εγκαλούμενος πρέπει να μπορεί να επωφελείται της συνδρομής δικηγόρου.

3.7.2.2.2 Αντίθετα, σε ό,τι αφορά τα τεχνικά και επιστημονικά (δακτυλικά αποτυπώματα, λήψη δειγμάτων ουσιών του σώματος, ...) για τα οποία ο δικηγόρος δεν διαθέτει καμία ειδική αρμοδιότητα, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι αυτό το δικαίωμα δεν προσδίδει καμία προστιθέμενη αξία. Σε αυτήν την περίπτωση θα αρκούσε ένα υπογεγραμμένο έντυπο, στο οποίο ο εγκαλούμενος θα ενημερώνεται σχετικά με τις επιπτώσεις της άρνησής του.

3.7.2.2.3 Παρόλα αυτά, η ΕΟΚΕ έχει επίγνωση των περιορισμών που μπορεί να επισύρει το δικαίωμα αυτό στη διεξαγωγή των ερευνών. Κατά την άποψη της, είναι πολύ σημαντικό να μην παρεμποδιστεί η ομαλή διεξαγωγή των ερευνών. Η συλλογή αποδεικτικών στοιχείων πρέπει –και προς το συμφέρον του υπόπτου– να ολοκληρώνεται το νωρίτερο δυνατόν. Η ΕΟΚΕ προτείνει να καθοριστεί στην οδηγία μια προθεσμία, μετά την εκπνοή της οποίας, οι υπηρεσίες ερευνών να μπορούν να δραστηριοποιούνται παρά την απουσία του δικηγόρου, εφόσον τεκμηριώνεται ότι ο τελευταίος έχει ενημερωθεί δεόντως.

3.7.2.2.4 Σε ορισμένες μόνο περιπτώσεις όπου δεν προσβάλλεται ο δίκαιος χαρακτήρας της διαδικασίας, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι τα εθνικά δικαστήρια θα μπορούσαν να αποφασίζουν σχετικά με το παραδεκτό των αποδεικτικών στοιχείων που συλλέγονται χωρίς την παρουσία δικηγόρου.

3.7.2.3 Διαβουλεύσεις του δικηγόρου με τον πελάτη του (παράγραφος 5)

3.7.2.3.1 Η διάρκεια και η συχνότητα των διαβουλεύσεων με τον δικηγόρο πρέπει να είναι επαρκείς. Η απουσία περαιτέρω περιορισμού εκτός από τη διατύπωση «δεν περιορίζονται κατά κανένα

τρόπο που μπορεί να θίγει την άσκηση των δικαιωμάτων υπεράσπισης», η οποία είναι ασαφής και υποκειμενική, θα αποτελέσει, κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, πηγή διαφορών μεταξύ δικηγόρων και αστυνομικών υπηρεσιών.

3.7.2.3.2 Η ΕΟΚΕ διερωτάται πράγματι σχετικά με τη χρονική διάρκεια άσκησης αυτού του δικαιώματος (γνώμη του δικηγόρου, πραγματική παρουσία, εξέταση της δικογραφίας, διαβούλευση με τον πελάτη του, συνδρομή σε ανακρίσεις και σε μέρος των ερευνών κ.λπ.) στο πλαίσιο μιας έρευνας, η οποία δεν μπορεί να είναι αποτελεσματική εξαιτίας του πολύ περιορισμένου χρόνου.

3.7.2.3.3 Η ΕΟΚΕ κρίνει απαραίτητο κάθε κράτος μέλος να καθορίζει ένα εύλογο χρονικό διάστημα για τη διάρκεια και τη συχνότητα των διαβουλεύσεων του δικηγόρου με τον πελάτη του, ούτως ώστε να μην παρεμποδίζεται η ομαλή διεξαγωγή των ερευνών, ενώ ταυτόχρονα θα διασφαλίζεται η αποτελεσματική άσκηση αυτών των δικαιωμάτων από το ενδιαφερόμενο πρόσωπο. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι οι διαβουλεύσεις αυτές θα πρέπει, τουλάχιστον, να πραγματοποιούνται πριν από κάθε νέα ανακριτική πράξη.

3.7.2.4 Συνθήκες κράτησης (παράγραφος 4)

3.7.2.4.1 Οι επιπτώσεις των συνθηκών κράτησης για ένα πρόσωπο που στερείται την ελευθερία του δεν μπορούν να αποδειχθούν. Για προφανείς λόγους που αφορούν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, η ΕΟΚΕ τονίζει την επείγουσα ανάγκη να εξασφαλίστούν οι αναγκαίοι δημοσιονομικοί πόροι για τη βελτίωση των συνθηκών κράτησης. Αφενός, κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, ο «έλεγχος» των συνθηκών κράτησης του ενδιαφερόμενου προσώπου δεν εμπίπτει στις αρμοδιότητες του δικηγόρου, αφετέρου, όμως, θα μπορούσε να προβλεφθεί ότι ο δικηγόρος «διαπιστώνει»⁽³⁾ τις συνθήκες κράτησης και δύναται να ζητήσει την καταχώριση των παρατηρήσεών του στη δικογραφία. Η ΕΟΚΕ προτείνει να διευκρινιστεί ότι ο δικηγόρος πρέπει να έχει πρόσβαση στον τόπο κράτησης το νωρίτερο δυνατόν.

3.7.2.5 Αρχή της ελεύθερης επιλογής του δικηγόρου

3.7.2.5.1 Το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο δεν μπορεί να νοηθεί χωρίς το συνακόλουθό του, δηλαδή την αρχή της ελεύθερης επιλογής δικηγόρου, σύμφωνα με το άρθρο 6, παράγραφος 3, στοιχείο γ) της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών. Επειδή, στην παρούσα πρόταση οδηγίας, δεν γίνεται αναφορά σε αυτή την αρχή, η ΕΟΚΕ προτείνει την υενθύμισή της. Θα μπορούσε να προβλεφθεί παρέκκλιση σε ό,τι αφορά υποθέσεις τρομοκρατίας και οργανωμένου εγκλήματος, με αίτηση της δικαστικής αρχής· σε αυτές τις περιπτώσεις ο δικηγόρος θα ορίζεται από το δικηγορικό σύλλογο.

3.7.2.5.2 Προκειμένου να εφαρμοστεί η αρχή της ελεύθερης επιλογής δικηγόρου, στο μελλοντικό μέσο για το ευεργέτημα πένιας πρέπει να προβλέπεται ότι κάθε ευρωπαίος δικηγόρος θα έχει τη δυνατότητα να καλύπτει το κόστος των υπηρεσιών που παρέχει μέσω του ευεργετήματος πένιας.

⁽²⁾ Το άρθρο 7 της πρότασης οδηγίας σχετικά με το δικαίωμα ενημέρωσης στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών προβλέπει ότι ο ύποπτος ή κατηγορούμενος ή ο δικηγόρος του έχει πρόσβαση στη δικογραφία.

⁽³⁾ Σύμφωνα με την γαλλική έκδοση του εγγράφου, με τον όρο αυτό μεταφράζεται πιο πιστά ο αγγλικός όρος «to check-up (να ελέγχει)».

3.7.2.5.3 Για να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα των δικαιωμάτων που θεσπίζονται στην παρούσα οδηγία, η ΕΟΚΕ παροτρύνει τα κράτη μέλη να εξετάσουν τη δημιουργία δομών έκτακτης ανάγκης που θα επιτρέπουν την άμεση πρόσβαση σε δικηγόρο, όταν ο δικηγόρος που έχει επιλέξει ελεύθερα το ενδιαφερόμενο πρόσωπο δεν είναι άμεσα διαθέσιμος.

3.7.2.6 Απόρρητο των ερευνών

3.7.2.6.1 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι οι δικηγόροι υπόκεινται στο απόρρητο των ερευνών. Αυτή η υποχρέωση θα συμβάλει, κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, στο να διασφαλιστεί ότι η επέκταση των δικαιωμάτων που θεσπίζονται στην παρούσα πρόταση οδηγίας δεν παρεμποδίζει την ομαλή διεξαγωγή των ερευνών.

3.7.3 Δικαίωμα επικοινωνίας με τρίτο πρόσωπο (άρθρο 5 και 6)

3.7.3.1 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει τη σημασία να εξασφαλίζεται η επικοινωνία με τρίτο πρόσωπο, επιθυμεί, ωστόσο, να αποφευχθούν οι κίνδυνοι που συνεπάγεται για τις έρευνες η απευθείας επικοινωνία. Για τον λόγο αυτό, συνιστά να υιοθετηθεί η ακόλουθη διατύπωση: «δικαίωμα ενημέρωσης» ή «δικαίωμα ειδοποίησης» τρίτου προσώπου ή του προξενείου της χώρας του.

3.7.4 Πεδίο εφαρμογής (άρθρο 2) και παρεκκλίσεις (άρθρο 8)

3.7.4.1 Φοβούμενη ότι η υπερβολική τυπικότητα των ποινικών διαδικασιών θα μπορούσε να περιορίσει την αποτελεσματικότητα των ερευνών, η ΕΟΚΕ κρίνει αναγκαίο να δοθεί σε κάθε κράτος μέλος η δυνατότητα να εφαρμόζει διαδικασίες που παρεκκλίνουν από συγκεκριμένες αρχές οι οποίες έχουν καθοριστεί τόσο κατά την ανάκριση όσο και την ποινική δίωξη, ιδίως όταν πρόκειται για αδικήματα μικρότερης σοβαρότητας που συνδέονται με ευρείες μορφές εγκληματικότητας, τα οποία δεν αμφισβητούνται ούτε επιδέχονται αμφισβήτηση.

3.7.4.2 Εκτιμώντας ότι είναι θεμελιώδους σημασίας να μην παρεμποδιστεί η ομαλή διεξαγωγή των ερευνών, η ΕΟΚΕ συνιστά, σε κάθε περίπτωση, να προβλεφθεί σχετική παρέκκλιση εφόσον αναμένεται μια τέτοια παρεμπόδιση. Προτείνει να τροποποιηθεί το άρθρο 8, στοιχείο α) κατά αυτήν την έννοια (βλ. ειδικές παρατηρήσεις).

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Να αντικατασταθεί σε όλο το κείμενο της παρούσας πρότασης οδηγίας η διατύπωση «ύποπτος ή κατηγορούμενος» με τη διατύπωση «πρόσωπο κατά του οποίου ασκείται ποινική δίωξη».

4.2 Άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο α): μετά το «οποιασδήποτε ανάκρισης» να προστεθεί «ή ακρόασης».

4.3 Άρθρο 4, παράγραφος 1: να αντικατασταθεί το «τον εκπροσωπεί» με το «τον υπερασπίζεται».

4.4 Άρθρο 4, παράγραφος 2: μετά το «σε κάθε ανάκριση ή ακρόαση» να προστεθεί «του προσώπου κατά του οποίου ασκείται ποινική δίωξη» και η διατύπωση «να ζητά διευκρινίσεις και να δίνει καταθέσεις που καταγράφονται σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο» να συμπληρωθεί ως εξής: «να ζητά διευκρινίσεις, να δίνει καταθέσεις που καταγράφονται σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο και να επισυνάπτει τις παρατηρήσεις του στη δικογραφία».

4.5 Άρθρο 4, παράγραφος 4: να αντικατασταθεί το «να ελέγχει» με το «να διαπιστώνει» και μετά το «και για αυτό το λόγο έχει πρόσβαση στον τόπο κράτησης» να προστεθεί «το νωρίτερο δυνατόν» και μετά το «έχει πρόσβαση στον τόπο κράτησης» να προστεθεί «και δικαιούται να ζητήσει να καταχωρηθούν οι παρατηρήσεις του στη δικογραφία».

4.6 Άρθρο 5, τίτλος: να αντικατασταθεί το «δικαίωμα επικοινωνίας με τρίτον» με το «δικαίωμα ενημέρωσης τρίτου προσώπου» και στην παράγραφο 1 να αντικατασταθεί το «δικαίωμα να επικοινωνεί το νωρίτερο δυνατόν με τουλάχιστον ένα πρόσωπο της υπόδειξής του» με το «δικαίωμα να ενημερώνει το νωρίτερο δυνατόν τουλάχιστον ένα πρόσωπο της υπόδειξής του».

4.7 Άρθρο 5, παράγραφος 2: να αντικατασταθεί το «παιδί» με το «ανήλικος».

4.8 Άρθρο 6, να αντικατασταθεί το «δικαίωμα επικοινωνίας» με το «δικαίωμα ενημέρωσης».

4.9 Άρθρο 8, στοιχείο α), να προστεθεί στο τέλος «και την αποφυγή παρεμπόδισης της ομαλής διεξαγωγής των ερευνών».

4.10 Άρθρο 8, δεύτερο εδάφιο, να αντικατασταθεί ο όρος «δικαστικής αρχής» με τον όρο «αρμόδιας αρχής».

4.11 Άρθρο 11, παράγραφος 2, 3^η περίπτωση, να συμπληρωθεί ως εξής: «... και να επισυνάπτει τις παρατηρήσεις του ως παράρτημα στη δικογραφία».

Βρυξέλλες, 7 Δεκεμβρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1967/2006 του Συμβουλίου, σχετικά με μέτρα διαχείρισης για τη βιώσιμη εκμετάλλευση των αλιευτικών πόρων στη Μεσόγειο Θάλασσα»

[COM(2011) 479 τελικό — 2011/0218 (COD)]

(2012/C 43/12)

Εισηγήτρια: **η κ. LE NOUAIL MARLIÈRE**

Στις 6 και στις 13 Σεπτεμβρίου 2010 αντίστοιχα, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο αποφάσισαν να ζητήσουν τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, σύμφωνα με το άρθρο 43 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με θέμα την

«Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1967/2006 του Συμβουλίου, σχετικά με μέτρα διαχείρισης για τη βιώσιμη εκμετάλλευση των αλιευτικών πόρων στη Μεσόγειο Θάλασσα»

COM(2011) 479 τελικό — 2011/0218 (COD).

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη, περιβάλλον» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, ενέκρινε τη γνωμοδότησή του στις 21 Νοεμβρίου 2011.

Κατά την 476η σύνοδο ολομέλειας, της 7ης και 8ης Δεκεμβρίου 2011 (συνεδρίαση της 7ης Δεκεμβρίου 2011), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 166 ψήφους υπέρ, μία κατά και 12 αποχές.

1. Πορίσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις τροποποιήσεις που προτείνει η Επιτροπή στον κανονισμό του 2006 με σκοπό τη διαμόρφωση μιας βιώσιμης αλιείας στην περιοχή, η οποία να βελτιώνει την εκμετάλλευση των έμβιων υδρόβιων πόρων και να προστατεύει τους ευπαθείς βιότοπους, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τις ιδιαιτερότητες της μικρής κλίμακας παράκτιας μεσογειακής αλιείας.

1.2 Αν και δεν αξιολογήθηκε ο αντίκτυπος των τροποποιήσεων αυτών, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι τα νέα μέτρα θα έχουν περιορισμένες επιπτώσεις στους συνολικούς αλιευτικούς πόρους στη Μεσόγειο.

2. Προτάσεις της Επιτροπής

2.1 Σύνοψη

Με την πρόταση επιδιώκεται η καταγραφή των κατ'εξουσιοδότηση αρμοδιοτήτων που προβλέπονται από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1967/2006 και ο προσδιορισμός διαδικασιών για την υιοθέτηση από την Επιτροπή των αντίστοιχων κατ'εξουσιοδότηση πράξεων τις οποίες μπορεί πλέον να εκδίδει:

- κατ' εξουσιοδότηση πράξεις για τον καθορισμό παρεκκλίσεων σε ορισμένες διατάξεις του κανονισμού όταν η δυνατότητα αυτή προβλέπεται ρητά και εφόσον τηρούνται οι αυστηρές προϋποθέσεις που καθορίζονται στον κανονισμό,
- κριτήρια που πρέπει να εφαρμόζονται για τη θέσπιση και την κατανομή γραμμών πορείας των διατάξεων συγκέντρωσης ιχθύων για την αλιεία λυθρινιού στη ζώνη διαχείρισης των 25 μιλίων γύρω από τη Μάλτα,
- λεπτομερείς κανόνες για περαιτέρω τεχνικές προδιαγραφές σχετικά με τα χαρακτηριστικά των αλιευτικών εργαλείων,

— κατ' εξουσιοδότηση πράξεις για την προσαρμογή των παραρτημάτων.

Νομική βάση

Άρθρο 43 παράγραφος 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) (και άρθρα 290 και 291 ΣΛΕΕ).

— Αρχή της επικουρικότητας

Η πρόταση εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

— Αρχή της αναλογικότητας

Με την πρόταση τροποποιούνται μέτρα που προβλέπονται ήδη στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1967/2006 του Συμβουλίου και, συνεπώς, δεν προκύπτει ζήτημα όσον αφορά την αρχή της αναλογικότητας.

— Επιλογή μέσων

Προτεινόμενο μέσο: κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

Αλλα μέσα δεν θα ήταν κατάλληλα για τον παρακάτω λόγο: ένας κανονισμός πρέπει να τροποποιείται με κανονισμό. (Αρχή του παραλληλισμού των μορφών νομικής πράξης)

ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Τα μέτρο αυτό δεν συνεπάγεται πρόσθετες δαπάνες της ΕΕ.

2.1.1 Πρόκειται για αναθεώρηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1967/2006 του Συμβουλίου της 21ης Δεκεμβρίου 2006· η νομοθετική πράξη αφορά τους αλιευτικούς πόρους στη Μεσόγειο. Η κύρια νομική βάση είναι το άρθρο 43 της ΣΛΕΕ (που πηγάζει από το άρθρ. 37 ΣΕΚ), το οποίο παρέχει στην Επιτροπή αρμοδιότητα υποβολής προτάσεων για τη διαμόρφωση και την εφαρμογή της κοινής γεωργικής πολιτικής και, συγκεκριμένα, της κοινής αλιευτικής πολιτικής.

2.2 Όμως, η πρόταση βασίζεται και στο άρθρο 290 της ΣΛΕΕ (που πηγάζει από το άρθρ. 202 ΣΕΚ), το οποίο δημιουργεί ένα νέο τύπο πράξεων, τις κατ' εξουσιοδότηση πράξεις οι οποίες «αναπτύσσουν λεπτομερώς ή τροποποιούν ορισμένα στοιχεία μιας νομοθετικής πράξης στο πλαίσιο εξουσιοδότησης που καθορίζεται από τον νομοθέτη».

2.3 Κάθε νομοθετική πράξη που υπόκειται σε αυτό το νομικό καθεστώς οριοθετεί σαφώς τους στόχους, το περιεχόμενο, την έκταση και τη διάρκεια της εξουσιοδότησης (άρθρ. 290 παρ. 1 ΣΛΕΕ). Συνεπώς, η πράξη που εξουσιοδοτείται να εκδώσει η Επιτροπή δεν είναι νομοθετική και δεν αφορά ουσιαστικές διατάξεις της νομοθετικής πράξης η οποία ορίζει ρητά τις συνθήκες στις οποίες υπόκειται η εξουσιοδότηση. Η εξουσιοδότηση στην Επιτροπή, υπόκειται, κατά συνέπεια, σε αυστηρές προδιαγραφές· επίσης, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και/ή το Συμβούλιο μπορούν να την ανακαλέσουν υπό ορισμένους όρους (άρθρ. 290 παρ. 2 εδ. α)

2.4 Ακόμη, η κατ' εξουσιοδότηση πράξη μπορεί να τεθεί σε ισχύ μόνον εφόσον το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ή το Συμβούλιο δεν εκφράσουν αντιρρήσεις εντός της προθεσμίας που καθορίζει η νομοθετική πράξη (άρθρ. 290 παρ. 2 εδ. β). Οι λέξεις «κατ' εξουσιοδότηση» παρεμβάλλονται στον τίτλο των κατ' εξουσιοδότηση πράξεων.

2.5 Εξάλλου, οι αρμοδιότητες που ανατίθενται στην Επιτροπή της επιτρέπουν να εγκρίνει ενιαίες προϋποθέσεις για την εκτέλεση νομικά δεσμευτικών πράξεων της Ένωσης, όπως προβλέπει το άρθρο 291 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ (εκτελεστικές πράξεις).

2.6 Στο πλαίσιο της ευθυγράμμισης του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1967/2006 με τους νέους κανόνες της ΣΛΕΕ, οι αρμοδιότητες που έχουν ανατεθεί στην Επιτροπή με τον εν λόγω κανονισμό μετατράπηκαν σε πράξεις κατ' εξουσιοδότηση και εκτελεστικές πράξεις στην πρόταση τροποποιημένου κανονισμού της 9 Αυγούστου 2011 ⁽¹⁾.

3. Γενικές παρατηρήσεις της ΕΟΚΕ

3.1 Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι μόνον ο νομοθέτης μπορεί να επιτρέψει τη χρήση ή μη κατ' εξουσιοδότηση πράξεων. Με τον τρόπο αυτό, μπορεί να επικεντρώνεται στις κύριες νομοθετικές διατάξεις και να μην ασχολείται με τεχνικές λεπτομέρειες που μπορούν να αφορούν έως και τη μετέπειτα τροποποίηση ορισμένων μη ουσιαστικών στοιχείων της εξεταζόμενης νομοθετικής πράξης. Ο νομοθέτης καθορίζει εκ των προτέρων τι είναι ουσιαστικό και τι όχι.

3.2 Το δικαίωμα ανάκλησης (*call back*) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου παρέχει στον νομοθέτη τη δυνατότητα να ανακτά ανά πάσα στιγμή την πλήρη νομοθετική αρμοδιότητα του· στην περίπτωση αυτή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποφασίζει με πλειοψηφία των μελών του και το Συμβούλιο με ειδική πλειοψηφία. Η εκχώρηση εξουσίας παύει να ισχύει κατά την ημερομηνία που ορίζεται στη νομοθετική πράξη, εφόσον προβλέπεται μια τέτοια ρήτρα (ρήτρα λήξης ισχύος/*sunset clause*). Η εκχώρηση εξουσίας μπορεί να ανανεωθεί κατά τη λήξη της.

3.3 Η νομική βάση της πρότασης τροποποίησης του κανονισμού είναι το άρθρ. 43 παρ. 2 (νέο) ΣΛΕΕ, το οποίο παραχωρεί στην ΕΕ αρμοδιότητα για την ΚΑΛΠ. Η ΕΟΚΕ συμμερίζει την άποψη της Επιτροπής ότι η πρόταση είναι σύμφωνη με την αρχή της αναλογικότητας διότι δεν τροποποιούνται στοιχεία του κανονισμού του 2006, με τον οποίο εκχωρούνται στην Επιτροπή αρμοδιότητες για την ενημέρωση ορισμένων μη ουσιαστικών διατάξεων.

3.4 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει επίσης την τήρηση της αρχής του παραλληλισμού των μορφών νομικής πράξης, δεδομένου ότι μόνον ένας κανονισμός μπορεί να τροποποιεί κανονισμό. Τέλος, για την εφαρμογή του τροποποιημένου κανονισμού δεν συνεπάγονται πρόσθετες δαπάνες της ΕΕ. Τα κύρια στοιχεία του προς τροποποίηση κανονισμού είναι τα ακόλουθα:

- η εισαγωγή των διχτύων με τετράγωνα μάτια 40 χιλιοστών για τις τράτες βυθού και, σε ορισμένες περιπτώσεις, διχτύων με ρομβοειδή μάτια 50 χιλιοστών από την 1η Ιουλίου 2008·
- η κατά γενικό κανόνα απαγόρευση της χρήσης σκαφών τύπου τράτας σε απόσταση μικρότερη των 1,5 ναυτικών μιλίων· ωστόσο, η αλιεία με τράτες σε παράκτια ύδατα (μεταξύ 0,7 και 1,5 ναυτικών μιλίων) θα μπορούσε να εξακολουθήσει να επιτρέπεται υπό ορισμένες συνθήκες στο πλαίσιο των προτεινόμενων τροποποιήσεων.

3.4.1 Εξάλλου, ο προς τροποποίηση κανονισμός

- εισάγει τεχνικά μέτρα για τη βελτίωση της επιλεκτικότητας του ισχύοντος μεγέθους ματιών 40 χιλιοστών για συρόμενα δίκτυα,
- ενισχύει την ισχύουσα απαγόρευση της χρήσης συρόμενων εργαλείων σε παράκτιες περιοχές·
- περιορίζει τα συνολικά μεγέθη ορισμένων αλιευτικών εργαλείων τα οποία επηρεάζουν την αλιευτική προσπάθεια,
- εισάγει μία διαδικασία για τη θέσπιση προσωρινών ή μόνιμων απαγορεύσεων συγκεκριμένων αλιευτικών μεθόδων σε ορισμένες περιοχές, είτε σε κοινοτικά, είτε σε διεθνή ύδατα,
- θεσπίζει την υιοθέτηση στην περιοχή της Μεσογείου σχεδίων διαχείρισης που θα συνδυάζουν την παρακολούθηση της αλιευτικής δραστηριότητας και τα τεχνικά μέτρα,

⁽¹⁾ COM(2011) 479 τελικό

— επιτρέπει στα κράτη μέλη να ρυθμίζουν, στα χωρικά ύδατά τους και υπό ορισμένους όρους, τις αλιευτικές δραστηριότητες που δεν έχουν σημαντική κοινοτική διάσταση ή περιβαλλοντική επίπτωση, συμπεριλαμβανομένων ορισμένων τοπικών τύπων αλιείας, οι οποίοι επιτρέπονται επί του παρόντος από το κοινοτικό δίκαιο.

4. Ειδικές παρατηρήσεις της ΕΟΚΕ

4.1 Ο τροποποιημένος κανονισμός προβλέπει δύο κατηγορίες ρυθμίσεων: αφενός, τις διαδικαστικές σχετικά με την άσκηση από την Επιτροπή μεταβιβαζόμενων αρμοδιοτήτων και, αφετέρου, τα τεχνικά μέτρα που αφορούν τις επιτρεπόμενες παρεκκλίσεις σε ορισμένα αλιευτικά σκάφη όσον αφορά το μέγεθος, την ισχύ και τα αλιευτικά μέσα που χρησιμοποιούν καθώς και τις επιτρεπόμενες ζώνες αλιείας.

4.2 Η ΕΟΚΕ σημειώνει τη συμμόρφωση με τις διαδικαστικές ρυθμίσεις της νέας ΣΛΕΕ.

4.3 Αντίθετα, η ΕΟΚΕ διερωτάται εάν οι τεχνικές διατάξεις που επιτρέπουν τις παρεκκλίσεις από τις τεχνικές διατάξεις του κανονισμού 2006 αποτελούν όντως μη ουσιαστικές ρυθμίσεις, όπως ορίζει το άρθρο 290 της ΣΛΕΕ διότι, στη συγκεκριμένη περίπτωση, οι παρεκκλίσεις αφορούν διατάξεις που επιδιώκουν την προστασία των απειλούμενων από υπεραλίευση αλιευτικών πόρων της Μεσογείου.

4.4 Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι οι διατάξεις αυτές αποτέλεσαν αντικείμενο μακρών συζητήσεων στο Συμβούλιο και ότι ένα κράτος μέλος απείχε. Εάν οι προτεινόμενες τροποποιήσεις είναι «ασήμαντες» ή όχι δεν αποδεικνύεται από ανάλυση αντικτύπου που θα δικαιολογούσε την προσφυγή στις νέες διατάξεις των άρθρων 290 και 291 της ΣΛΕΕ.

4.5 Ωστόσο, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι προτεινόμενες παρεκκλίσεις θα επιτρέψουν στους μικροαλιείς της Μεσογείου να αντιμετωπίσουν καλύτερα την παγκόσμια οικονομική κρίση και την αύξηση των δαπανών λειτουργίας, κυρίως λόγω των τιμών των καυσίμων.

Βρυξέλλες, 7 Δεκεμβρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πράσινο Βιβλίο σχετικά με την ενημέρωση για τα γεωργικά προϊόντα και την προώθησή τους: μια στρατηγική υψηλής ευρωπαϊκής προστιθέμενης αξίας για την προώθηση των γεύσεων της Ευρώπης» [COM(2011) 436 τελικό] και «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 3/2008 του Συμβουλίου σχετικά με ενέργειες ενημέρωσης και προώθησης υπέρ των γεωργικών προϊόντων στην εσωτερική αγορά και στις τρίτες χώρες»

[COM(2011) 663 τελικό — 2011/0290 (COD)]

(2012/C 43/13)

Εισηγήτρια: η κ. **Dilyana SLAVOVA**

Στις 14 Ιουλίου 2011 η Επιτροπή και στις ... 2011 το Συμβούλιο αποφάσισαν, σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να ζητήσουν τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα το:

Πράσινο Βιβλίο σχετικά με την ενημέρωση για τα γεωργικά προϊόντα και την προώθησή τους: μια στρατηγική υψηλής ευρωπαϊκής προστιθέμενης αξίας για την προώθηση των γεύσεων της Ευρώπης

COM(2011) 436 τελικό

και την

Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 3/2008 του Συμβουλίου σχετικά με ενέργειες ενημέρωσης και προώθησης υπέρ των γεωργικών προϊόντων στην εσωτερική αγορά και στις τρίτες χώρες

COM(2011) 663 τελικό.

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη και περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 21 Νοεμβρίου 2011.

Κατά την 476η σύνοδο ολομέλειας, της 7ης και 8ης Δεκεμβρίου 2011 (συνεδρίαση της 7ης Δεκεμβρίου 2011), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 188 ψήφους υπέρ, 2 ψήφους κατά και 5 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Τα γεωργικά είδη διατροφής που παράγονται στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι μοναδικά ως προς την ποιότητα και την ποικιλία τους. Εντούτοις, για την εξασφάλιση μιας καλής θέσης σε μια ανοικτή παγκόσμια αγορά δεν αρκεί η παραγωγή ποτών και ειδών διατροφής εξαιρετικής ποιότητας. Η παροχή εξηγήσεων στους καταναλωτές σχετικά με τις υψηλές προδιαγραφές ποιότητας των ενωσιακών γεωργικών προϊόντων, η τόνωση των εξαγωγών, η πληροφόρηση και τα προγράμματα προώθησης μπορούν να βοηθήσουν τους Ευρωπαίους παραγωγούς να ανταπεξέλθουν στις προκλήσεις μιας ολοένα και πιο ανταγωνιστικής και παγκόσμιας αγοράς.

1.2 Η τρέχουσα πολιτική προβολής και προώθησης των γεωργικών προϊόντων συνοδεύεται από θετικά αποτελέσματα· ωστόσο, η ΕΟΚΕ εκφράζει την πεποίθηση ότι χρήζει περαιτέρω απλοποίησης και βελτίωσης προκειμένου να ανταποκριθεί επιτυχέστερα στις απαιτήσεις των ευρωπαϊκών και παγκόσμιων αγορών και να καλύψει τις ανάγκες των Ευρωπαίων παραγωγών.

1.3 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει το «Πράσινο βιβλίο σχετικά με την ενημέρωση για τα γεωργικά προϊόντα και την προώθησή τους: μια στρατηγική υψηλής ευρωπαϊκής προστιθέμενης αξίας για την προώθηση των γεύσεων της Ευρώπης» και συνιστά η πολιτική προώθησης των γεωργικών προϊόντων διατροφής να αποτελέσει μία από τις προτεραιότητες της Επιτροπής για τα επόμενα χρόνια στις αγορές τόσο εντός όσο και εκτός της ΕΕ.

1.4 Η ΕΟΚΕ στηρίζει δύο θεμελιώδεις στόχους της νέας πολιτικής προώθησης, προσαρμοσμένους στην αγορά-στόχο: αφενός, πληροφόρηση των καταναλωτών και ευαισθητοποίηση για την αγορά

της ΕΕ, με αξιοποίηση των υψηλότερων εγγυήσεων σε θέματα επισημάνσεως, ιχνηλασιμότητας και υγιεινομικής ασφάλειας, καθώς και των υψηλότερων απαιτήσεων από άποψη περιβαλλοντική, καλής μεταχείρισης των ζώων και σεβασμού των δικαιωμάτων των εργαζομένων· αφετέρου, προώθηση των εξαγωγών στην εξωτερική αγορά.

1.5 Αναγνωρίζοντας τους περιορισμούς λόγω της παρούσας χρηματοπιστωτικής κρίσης, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι είναι απολύτως αναγκαίο να αυξηθεί ο προϋπολογισμός για την παροχή πληροφοριών και τα μέτρα προώθησης για τα γεωργικά προϊόντα στην εσωτερική αγορά και σε τρίτες χώρες. Για παράδειγμα, η χρηματοδότηση των ΗΠΑ για το Πρόγραμμα Πρόσβασης στην Αγορά (Market Access Program) ανέρχεται σε 200 εκατομμύρια δολάρια ετησίως κατά το οικονομικό έτος 2012.

1.6 Η ΕΟΚΕ συνιστά την απλοποίηση των διοικητικών διαδικασιών για την εκπόνηση και εποπτεία των προγραμμάτων προώθησης, κυρίως περιορίζοντας τον αριθμό των εκδόσεων που ζητά η Ευρωπαϊκή Επιτροπή· θα πρέπει ιδίως να περιοριστούν οι διοικητικές επιβαρύνσεις.

1.7 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι απαιτείται μεγαλύτερη διαφάνεια κατά την επιλογή προγραμμάτων σε εθνικό επίπεδο, καθώς και ότι η Επιτροπή θα πρέπει να καταρτίσει σαφείς κατευθυντήριες γραμμές για τα κράτη μέλη. Η αξιολόγηση των προγραμμάτων θα πρέπει να βελτιωθεί με τη χρήση αυστηρού συστήματος αξιολόγησης με σαφείς δείκτες όπως είναι η ενίσχυση της αγοράς. Θα πρέπει δε να περιοριστεί η διάρκεια της διαδικασίας επιλογής. Επιπλέον, είναι

ιδιαίτερως σημαντικό να έχουν τα προγράμματα ευρωπαϊκή προοπτική και προσέγγιση βάσει της προστιθέμενης αξίας, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας απασχόλησης, καθώς και να δοθεί προτεραιότητα σε διακρατικά προγράμματα που να καλύπτουν αρκετά προϊόντα, μέσω ενός πλεονεκτικότερου συστήματος χρηματοδότησης (κατά 60 % αντί του 50 %).

1.8 Επίσης, θα πρέπει να υπάρξει μεγαλύτερη ευελιξία, ώστε να μπορούν τα προγράμματα να προσαρμόζονται στις μεταλλασσόμενες συνθήκες της αγοράς κατά τη φάση της υλοποίησής τους. Προς τούτο, θα πρέπει να μην απαιτείται τόσο λεπτομερής παρουσίαση των προγραμμάτων.

1.9 Η ΕΟΚΕ συνιστά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να λάβει υπόψη τις διαφορές ως προς τις ικανότητες των επαγγελματικών οργανώσεων στα νέα και στα παλαιότερα κράτη μέλη. Η ανεπαρκής εμπειρία και οι περιορισμένες δυνατότητες δεν επιτρέπουν στις επαγγελματικές οργανώσεις από τα νέα κράτη μέλη να συμμετέχουν πλήρως στα προγράμματα προώθησης. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εξετάσει σοβαρά το ενδεχόμενο αύξησης των προκαταβολών προς αυτές τις οργανώσεις (π.χ. στο 30 % του ετήσιου κόστους).

1.10 Κατά την ΕΟΚΕ, στη σχετική με την προώθηση αυτών των προϊόντων νομοθεσία θα πρέπει να διευκρινίζεται ο ρόλος των εμπορικών σημάτων και να κατοχυρώνεται η ισορροπία μεταξύ της γενικής προώθησης και αυτής ενός συγκεκριμένου εμπορικού σήματος, ιδίως στις χώρες εκτός ΕΕ. Θα πρέπει δε, για λόγους πλήρους και διαφανούς πληροφόρησης, να επιτρέπεται η αναφορά στην προέλευση του προϊόντος, ακόμη και για τα προϊόντα που δεν υπάγονται σε προστατευόμενη ονομασία προέλευσης ή γεωγραφική ένδειξη.

1.11 Επιπλέον, θα πρέπει να βελτιωθούν η επικοινωνία και ο συντονισμός τόσο μεταξύ των κρατών μελών και της Επιτροπής, όσο και μεταξύ των ιδίων των κρατών μελών· θα πρέπει, δηλαδή, να ανταλλάσσονται βέλτιστες πρακτικές και τεχνογνωσία στο πλαίσιο συνεδρίων και σεμιναρίων.

1.12 Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της ιδέας της δημιουργίας ενός πανευρωπαϊκού διαύλου ανταλλαγής ορθών πρακτικών μεταξύ επαγγελματιών· ο δίαυλος αυτός θα μπορούσε να αποτελέσει πολύτιμο υποστηρικτικό μέσο για τις εκστρατείες προώθησης. Μια υπηρεσία ενωσιακού επιπέδου για την ανταλλαγή πληροφοριών (μέσω εργαστηρίων, ιστοτόπων κ.λπ.), διαθέσιμη σε όλους τους φορείς που συμμετέχουν στην προαγωγή των γεωργικών ειδών διατροφής και στην ενημέρωση σχετικά με αυτά, θα ήταν ιδιαίτερα ωφέλιμη για τον σχεδιασμό άρτια διαρθρωμένων και συντονισμένων διακρατικών προγραμμάτων.

1.13 Πρέπει να αναπτυχθούν συνέργειες μεταξύ των διάφορων εν εξελίξει προγραμμάτων προώθησης. Απαραίτητη προϋπόθεση για την επίτευξη των επιθυμητών αποτελεσμάτων είναι η συνέχεια των προγραμμάτων· η επανάληψη ενός επιτυχούς προγράμματος προώθησης θα πρέπει να είναι δυνατή και εύκολη. Ως εκ τούτου, κρίνεται σκόπιμη η σύσταση ενός δικτύου πραγματικά ενεργού προώθησης.

1.14 Η ΕΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή να καταρτίσει ένα ολοκληρωμένο και απλό εγχειρίδιο, το οποίο θα βοηθήσει τους

δικαιούχους να τηρούν τους κανόνες και τις διαδικασίες του προγράμματος.

1.15 Η πολιτική προώθησης πρέπει να στηρίζει τις δραστηριότητες εξαγωγών των φορέων της ΕΕ, ιδίως των ΜΜΕ, προκειμένου να αξιοποιηθεί η αύξηση της κατανάλωσης στις αναδυόμενες αγορές. Η εξαγωγική δραστηριότητα δεν αντιπροσωπεύει μόνο νέες αγορές, αλλά αποτελεί και κινητήρια δύναμη για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των εταιριών. Για τον λόγο αυτόν, η ΕΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή να υποστηρίξει πιλοτικά προγράμματα που προσανατολίζονται στη χάραξη εξαγωγικών στρατηγικών που θα μπορούσαν να παρέχουν ένα πλαίσιο ή ένα δίκτυο προσαρμοσμένο στις επιμέρους εξαγωγικές στρατηγικές και ανάγκες των εταιριών, διευκολύνοντας έτσι τη διείσδυση των ενωσιακών αγροτικών ειδών διατροφής στις εν λόγω αγορές.

1.16 Ο κατάλογος των προϊόντων που καλύπτει η νομοθεσία θα πρέπει να διευρυνθεί, ώστε να επιτραπεί η προώθηση όλων των προϊόντων τα οποία μεταφέρουν το μήνυμα της ευρωπαϊκής ποιότητας παραγωγής, ή μπορούν να το ενισχύσουν. Θα πρέπει επίσης να υπάρξει λύση για άλλα προϊόντα, π.χ. οι καλλιέργειες εκκίνησης.

1.17 Η ΕΟΚΕ θα επιθυμούσε να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στη διατροφική αξία των προϊόντων και στην υγιεινή διατροφή, μέσω της ανάδειξης της θρεπτικής και υγιεινής διάστασης των ενωσιακών γεωργικών ειδών διατροφής. Θα πρέπει να αναληφθούν πρωτοβουλίες για την προώθηση μιας πιο ισορροπημένης διατροφής. Στο πλαίσιο αυτό, θα μπορούσε να δοθεί έμφαση στην προώθηση βασικών μηνυμάτων για ζητήματα υγείας και στην ποιότητα των προϊόντων.

1.18 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η αρμοδιότητα υιοθέτησης κατ' εξουσιοδότηση και εκτελεστικών πράξεων –όπως προτείνει η Επιτροπή στην πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 3/2008 του Συμβουλίου (COM(2011) 663 final)– θα βελτιώσει τη συνέπεια των μέτρων για την παροχή πληροφοριών και την προώθηση των γεωργικών προϊόντων και θα συμβάλει στην ομοιόμορφη εφαρμογή τους. Η ΕΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή να διατηρήσει τακτικές επαφές με τους ενδιαφερόμενους φορείς και τις προτεινόμενες οργανώσεις και να ανταποκρίνεται επαρκώς στις προτάσεις τους.

2. Εισαγωγή

2.1 Τα προγράμματα προώθησης των ενωσιακών γεωργικών ειδών διατροφής εντάσσονται σε μια οριζόντια πολιτική, η οποία καλύπτει όλους τους αγροδιατροφικούς τομείς και εστιάζεται στα γενικά χαρακτηριστικά και στην προστιθέμενη αξία της ΚΠΠ· η εν λόγω πολιτική λειτουργεί συμπληρωματικά ως προς τις προσπάθειες των ιδιωτικών και των δημόσιων φορέων σε κάθε κράτος μέλος να παράγουν αυτά τα προϊόντα.

2.2 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή χρηματοδοτεί ετησίως με περίπου 50 εκατ. ευρώ εκστρατείες προώθησης των γεωργικών ειδών διατροφής και των μεθόδων παραγωγής της ΕΕ. Συνήθως οι επιχορηγήσεις αυτές έχουν ως αποδέκτες επαγγελματικές οργανώσεις παραγωγών ή ενώσεις που προωθούν υψηλής ποιότητας ευρωπαϊκές προσεγγίσεις ως προς τα γεωργικά είδη διατροφής.

2.3 Οι εκστρατείες προώθησης αναδεικνύουν την ποιότητα, τη θρεπτική αξία και την ασφάλεια των γεωργικών προϊόντων της ΕΕ· επίσης, επικεντρώνονται στην υψηλή προστιθέμενη αξία που προκύπτει, μεταξύ άλλων, από τις μεθόδους παραγωγής, την επισήμανση, την καλή μεταχείριση των ζώων και τον σεβασμό προς το περιβάλλον.

2.4 Ενημερωτικές εκστρατείες μπορούν να πραγματοποιηθούν εντός ή και εκτός της ΕΕ με στόχο το άνοιγμα σε νέες αγορές. Μεταξύ 2000 και 2010, η ΕΕ συγχρηματοδότησε 458 προγράμματα προώθησης και από το μέτρο ωφελήθηκαν όλα τα κράτη μέλη. Οι δραστηριότητες προώθησης μπορούν να περιλαμβάνουν διαφημιστικές εκστρατείες στα ΜΜΕ, εκστρατείες προώθησης σε διάφορα σημεία πώλησης, συμμετοχές σε εμπορικές εκθέσεις και εμποροπανηγύρεις και άλλες δραστηριότητες.

2.5 Η ενωσιακή χρηματοδότηση καλύπτει έως το 50 % του συνολικού κόστους της εκάστοτε εκστρατείας. Η οργάνωση που εισηγείται την πραγματοποίηση της εκστρατείας πρέπει να συνεισφέρει τουλάχιστον το 20 % και το υπόλοιπο κόστος μπορεί να καλύπτεται από τις εθνικές αρχές και άλλους φορείς.

2.6 Τα προγράμματα θα πρέπει να είναι κατά προτίμηση πολυετή και να έχουν αρκετά ευρεία εμβέλεια ούτως ώστε να έχουν σημαντική απήχηση στις αγορές-στόχους. Δίνεται προτεραιότητα σε προγράμματα που προτείνονται από οργανώσεις πολλών κρατών μελών ή καλύπτουν πολλά κράτη μέλη ή τρίτες χώρες.

2.7 Πάνω από τα δύο τρίτα των εγκεκριμένων κατά την τελευταία πενταετία εκστρατειών προβολής και προώθησης γεωργικών ειδών διατροφής από την ΕΕ απευθύνονταν στην εσωτερική αγορά. Μόλις το 8 % των εγκεκριμένων προγραμμάτων είναι διακρατικά, ενώ περισσότερες από τις μισές αιτήσεις που υποβλήθηκαν κατά την περίοδο 2006-2010 τελικά απορρίφθηκαν.

2.8 Από το ξεκίνημά τους, τα προγράμματα προώθησης τελούν υπό την τακτική εποπτεία της Επιτροπής, η οποία υποβάλλει σχετικές εκθέσεις προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Το Ελεγκτικό Συνέδριο διατύπωσε επίσης συστάσεις για τη βελτίωση αυτών των προγραμμάτων, σε ειδική έκθεση που δημοσίευσε το 2009.

3. Κύρια σημεία της ανακοίνωσης της Επιτροπής

3.1 Παρά τις διόλου αμελητέες επιτυχίες του, ο τομέας της γεωργίας και των γεωργικών ειδών διατροφής στην ΕΕ βρίσκεται αντιμέτωπος με σημαντικές προκλήσεις· για παράδειγμα, δεν αναγνωρίζεται πάντοτε η μεγάλη πρόοδος που έχουν σημειώσει οι Ευρωπαίοι παραγωγοί στους τομείς της υγιεινής, του περιβάλλοντος και της καλής μεταχείρισης των ζώων. Νέοι ανταγωνιστές έχουν κάνει την εμφάνισή τους τόσο στις παραδοσιακές όσο και στις ανερχόμενες αγορές της ΕΕ. Τέλος, η ΕΕ διαθέτει ιδιαίτερα ποικιλόμορφη γαστρονομική κληρονομιά, η οποία θα πρέπει να αξιοποιηθεί στο έπακρο.

3.2 Η εν εξελίξει μεταρρύθμιση της ΚΓΠ μετά το 2013 έχει ως στόχο την άμεση συμβολή της στη στρατηγική «Ευρώπη 2020», χάρη στην προαγωγή ενός γεωργικού τομέα που εγγυάται επισιτιστική ασφάλεια, αειφόρο χρήση των φυσικών πόρων και μεγαλύτερο δυναμισμό των αγροτικών περιοχών. Παράλληλα με τη μεταρρύθμιση της ΚΓΠ, η Επιτροπή βρίσκεται σε ευρείες διαβουλεύσεις με διάφορους φορείς προκειμένου να καθορίσει μια ακόμα πιο εύστοχη και φιλόδοξη στρατηγική προώθησης των γεωργικών προϊόντων και εν γένει των ειδών διατροφής στην ΕΕ.

3.3 Οι συγκεκριμένοι στόχοι για τις τοπικές, τις ευρωπαϊκές και τις παγκόσμιες αγορές θα οριοθετηθούν σε μεταγενέστερο στάδιο, ούτως ώστε να ληφθούν τα πλέον κατάλληλα μέτρα κατά περίπτωση. Οι συνολικοί στόχοι της ανανεωμένης πολιτικής ενημέρωσης και προώθησης είναι οι εξής:

- να προβληθεί πιο αποτελεσματικά η αξία της ευρωπαϊκής γεωργικής παραγωγής και να εδραιωθεί η θέση της στις αγορές·
- να προαχθούν τα πολύ υψηλά ενωσιακά πρότυπα όσον αφορά την ασφάλεια των τροφίμων, το περιβάλλον και την καλή μεταχείριση των ζώων και να παρασχεθεί στους καταναλωτές καλύτερη ενημέρωση σχετικά με το ευρωπαϊκό μοντέλο παραγωγής·
- να γίνουν γνωστά τα νέα προϊόντα στους καταναλωτές και να προβληθεί η ποικιλία των προϊόντων που διατίθενται στην Ευρώπη·
- να γίνουν καλύτερα γνωστά τα συστήματα ποιότητας και τα προϊόντα υψηλής προστιθέμενης αξίας.

3.4 Το Πράσινο Βιβλίο χωρίζεται σε τέσσερα μέρη, στα οποία αναλύονται και εγείρονται διάφορα ερωτήματα σχετικά με την πολιτική ενημέρωσης και προώθησης, ήτοι: η προστιθέμενη αξία της για την ΕΕ, οι στόχοι και τα μέτρα που θα πρέπει να τεθούν για τις εσωτερικές (συμπεριλαμβανομένων των τοπικών και των περιφερειακών) και τις εξωτερικές αγορές, καθώς και γενικότερα ζητήματα περιεχομένου και τρόπων διαχείρισης.

3.5 Στο Πράσινο Βιβλίο δίδεται έμφαση στις ανεπαρκώς αξιοποιηθείσες δυνατότητες των τοπικών και περιφερειακών αγορών. Θα πρέπει να προβλεφθούν μέτρα για τη χρηματοδότηση βασικών υπηρεσιών, όπως η δημιουργία εμπορικών κέντρων, καταστημάτων ή αγορών. Επίσης, εφόσον η πρωτοβουλία LEADER ενσωματωθεί αρτιότερα στην ΚΓΠ μετά το 2013, μπορεί να συντείνει αποφασιστικά στην προώθηση σύντομων εμπορικών διαδρομών.

3.6 Επιπροσθέτως, θα μπορούσε να υποστηριχθεί η συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών, ώστε να λειτουργήσει συμπληρωματικά ως προς τις εκστρατείες ενημέρωσης και προώθησης που εφαρμόζουν τα κράτη μέλη ή/και ο ιδιωτικός τομέας και να ενθαρρυνθούν οι συνέργειες.

3.7 Επί του παρόντος, προτάσεις για την εκπόνηση τέτοιων προγραμμάτων μπορούν να κατατίθενται από επαγγελματικές ή διεπαγγελματικές οργανώσεις, αντιπροσωπευτικές των σχετικών κλάδων σε ένα ή περισσότερα κράτη μέλη ή σε επίπεδο ΕΕ. Σύμφωνα με το Πράσινο Βιβλίο, θα μπορούσε να εξεταστεί η δυνατότητα διεύρυνσης της πρόσβασης στη χρηματοδότηση και σε άλλες οντότητες εκτός των επαγγελματικών οργανώσεων, όπως είναι, για παράδειγμα, οι επιχειρήσεις ή τα εμπορικά επιμελητήρια, ούτως ώστε να συμπεριληφθούν τομείς οι οποίοι δεν διαρθρώνονται απαραίτητως σε επαγγελματικές οργανώσεις σε κάθε κράτος μέλος.

3.8 Ομοίως, τα προγράμματα επικεντρώνονται προς το παρόν σε συγκεκριμένα προϊόντα ή συστήματα ποιότητας (π.χ. ενημέρωση για το γάλα και τις θρεπτικές ιδιότητές του). Το Πράσινο Βιβλίο προκρίνει μια νέα, πιο ευέλικτη και ίσως μεγαλύτερης απήχησης προσέγγιση· βάσει αυτής της προσέγγισης, θα δίνεται αρχικά έμφαση σε βασικά μηνύματα πανευρωπαϊκής εμβέλειας, τα οποία στη συνέχεια θα αναλύονται και θα σχηματοποιούνται με προϊόντα κατά τρόπον ώστε να προβάλλονται περισσότερο η ποικιλία, ο πλούτος και η συμπληρωματικότητα της ευρωπαϊκής παραγωγής.

3.9 Επίσης, τονίζεται ότι τα μέτρα θα πρέπει να εφαρμόζονται μέσα από απλές διαδικασίες. Η διαδικασία επιλογής είναι διττή (κράτη μέλη και Ευρωπαϊκή Επιτροπή) και μακρόχρονη (μεσολαβούν επτά μήνες από την προθεσμία υποβολής στο κράτος μέλος και την απόφαση της Επιτροπής), γεγονός που περιορίζει τη δυνατότητα οργάνωσης ρεαλιστικών και δυναμικών εκστρατειών.

3.10 Η Επιτροπή παρουσίασε επίσης πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 3/2008 του Συμβουλίου, προκειμένου να τον ευθυγραμμίσει με τα άρθρα 290 και 291 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η πρόταση περιγράφει την αρμοδιότητα της Επιτροπής να υιοθετεί κατ' εξουσιοδότηση και εκτελεστικές πράξεις στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 3/2008 του Συμβουλίου και θεσπίζει την κατάλληλη διαδικασία για την υιοθέτηση των εν λόγω πράξεων. Επιπλέον, ενσωματώνει στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 3/2008 ορισμένες από τις εξουσίες που ασκούσαν έως τώρα από την Επιτροπή.

4. Γενικά σχόλια

4.1 Οι κυριότερες προκλήσεις που έχει να αντιμετωπίσει η ΚΓΠ σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή, την οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση, τις ανισότητες μεταξύ νέων και παλαιών κρατών μελών της ΕΕ και τις προστριβές που προκαλεί ο μεταξύ τους αθέμιτος ανταγωνισμός· επίσης, με τους όρους για το ντάμπινγκ των τιμών που προκύπτουν εξαιτίας της εφαρμογής της ΚΓΠ, την εργασιακή ανασφάλεια και την αστάθεια των αγορών με τις έντονες διακυμάνσεις. Δεδομένων των εν λόγω προκλήσεων, είναι ακόμη σημαντικότερο να προωθηθούν τα ενωσιακά γεωργικά είδη διατροφής, προκειμένου να στηριχθεί η καθιέρωσή τους ως προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας και να διατηρηθεί η ηγετική θέση της ΕΕ ως παρόχου τροφίμων.

4.2 Η πολιτική προώθησης της ΕΕ αναδεικνύει τα πλεονεκτήματα της ευρωπαϊκής παραγωγής, ιδίως ως προς την ποιότητα, την υγιεινή, και την ασφάλεια των τροφίμων, χάρη στο προηγμένο καθεστώς επισημάνσης και ιχνηλασιμότητας, αλλά και στον σεβασμό των δικαιωμάτων των εργαζομένων, στην καλή μεταχείριση των ζώων και στην προστασία του περιβάλλοντος. Προς τούτο απαιτείται σταθερή χρηματοδοτική στήριξη.

4.3 Η αλυσίδα των γεωργικών ειδών διατροφής πληροί όλες τις υψηλές προδιαγραφές ασφάλειας των τροφίμων, υγείας των φυτών και των ζώων, καλής μεταχείρισης των ζώων και προστασίας του περιβάλλοντος. Οι εκστρατείες ενημέρωσης και προώθησης αποτελούν έναν ουσιαστικό και αποτελεσματικό τρόπο αναγνώρισης των προσπάθειών που καταβάλλουν οι αγρότες, οι κατασκευαστές και οι έμποροι. Ως εκ τούτου, η πολιτική προώθησης θα πρέπει να έχει δύο βασικούς στόχους στο πλαίσιο αυτό:

- την προώθηση και πώληση ευρωπαϊκών γεωργικών ειδών διατροφής στις εξωτερικές αγορές (προώθηση των εξαγωγών, ιδίως για ΜΜΕ, διότι παρέχουν την κινητήριο δύναμη για την οικονομική ανάκαμψη στον τομέα αυτόν)·
- την πληροφόρηση των καταναλωτών στην αγορά της ΕΕ, ιδίως σχετικά με το ειδικό καθεστώς για την ποιότητα, την ασφάλεια και την ιχνηλασιμότητα, τη θρεπτική αξία, την προστασία του περιβάλλοντος, την καλή μεταχείριση των ζώων, τις συνθήκες εργασίας κ.λπ.. Ειδικότερα, η πολιτική θα πρέπει να αποσκοπεί στην ευαισθητοποίηση των καταναλωτών, από το σχολείο ήδη,

σε μια λογική υπεύθυνης κατανάλωσης, και στη στήριξη των προσπάθειών που καταβάλλουν οι παραγωγοί γεωργικών ειδών διατροφής –αγρότες και βιομηχανία– για την τήρηση των υψηλών προτύπων της ΕΕ.

4.4 Η πολιτική προώθησης θα πρέπει να συμπεριλάβει νέα μέσα επικοινωνίας (λόγου χάρη, ιστοσελίδες στο Διαδίκτυο) για την ενημέρωση των καταναλωτών σχετικά με τις πρωτοβουλίες των τοπικών παραγωγών και με την πρόσβαση στα προϊόντα βάσει άμεσης πώλησης. Η ανάπτυξη βραχέων αλυσίδων παραγωγής και εμπορίας ανταποκρίνεται, πράγματι, σε ένα νέο αίτημα της κοινωνίας.

4.5 Το Ελεγκτικό Συνέδριο έχει εισηγηθεί τη στοχευμένη τεχνική υποστήριξη των παραγωγών μέσω:

- της ενίσχυσης των συνεργειών μεταξύ παραγωγών και προγραμμάτων. Θα πρέπει η ΕΕ να λάβει μέτρα, τα οποία θα ενθαρρύνουν τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις να ενώνουν τις δυνάμεις τους, με σκοπό να επιτύχουν μια κρίσιμη μάζα για την προώθηση των προϊόντων τους στις εξωτερικές αγορές· η ανάπτυξη δικτύων θα μπορούσε να συμβάλει στην επίτευξη αυτού του στόχου και στη δημιουργία συνεργειών μεταξύ παραγωγών σε επίπεδο ΕΕ·
- της συνδρομής προς τα νέα κράτη μέλη με την επέκταση των επιλέξιμων δράσεων στις διερευνητικές εργασίες (π.χ. δοκιμαστικές εκστρατείες ενός έτους ή μελέτες αγοράς).

4.6 Όσον αφορά την πρόταση της Επιτροπής να διευρυνθεί το φάσμα των δικαιούχων συμμετοχής στα προγράμματα προώθησης, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα σε επαγγελματικές οργανώσεις, διότι αυτές ενώνουν επιχειρήσεις και συγχρηματοδοτούν δράσεις.

4.7 Επίσης, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι ορισμένα παραδοσιακά προϊόντα, εμπορικά σήματα ή ενδείξεις προέλευσης θα μπορούσαν να ανοίξουν τις πόρτες των αγορών –και δη των εξωτερικών– και σε άλλα προϊόντα της ΕΕ. Θα μπορούσε να αναδειχθεί ο ευρωπαϊκός χαρακτήρας των προϊόντων στο πλαίσιο προγραμμάτων προώθησης που υποβάλλονται από επαγγελματικές ή διεπαγγελματικές οργανώσεις, χωρίς ωστόσο αυτές να υποχρεούνται να αποσύρουν μια σαφέστερη ένδειξη προέλευσης ή το εκάστοτε εμπορικό σήμα. Ταυτόχρονα, πάντως, θα λαμβάνεται μέριμνα ούτως ώστε το «ευρωπαϊκό μήνυμα» να είναι πιο προβεβλημένο από ό,τι το εμπορικό σήμα. Για λόγους πλήρους και διαφανούς ενημέρωσης, θα έπρεπε να επιτρέπεται η αναφορά της προέλευσης του προϊόντος, ακόμη και για τα προϊόντα που δεν υπάρχουν σε προστατευόμενη ονομασία προέλευσης ή γεωγραφική ένδειξη.

4.8 Σύμφωνα με τα άρθρα 290 και 291 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Επιτροπή θα έχει αυξημένες αρμοδιότητες. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η αρμοδιότητα υιοθέτησης κατ' εξουσιοδότηση και εκτελεστικών πράξεων –όπως προτείνει η Επιτροπή στην πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 3/2008 του Συμβουλίου (COM(2011) 663 τελικό)– θα βελτιώσει τη συνέπεια των μέτρων για την παροχή πληροφοριών και την προώθηση των γεωργικών προϊόντων και θα συμβάλει στην ομοιόμορφη εφαρμογή τους. Η ΕΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή να διατηρήσει τακτικές επαφές με τους ενδιαφερόμενους φορείς και

τους φορείς υλοποίησης και να ανταποκρίνεται επαρκώς στις προτάσεις τους, με στόχο την απλοποιημένη και ομαλή διαδικασία παροχής πληροφόρησης και τη λήψη μέτρων προώθησης για γεωργικά είδη διατροφής στην εσωτερική αγορά και σε τρίτες χώρες.

5. Ειδικές Παρατηρήσεις

5.1 Η ΕΟΚΕ προτείνει στην Επιτροπή να αναγνωρίσει τις κλαδικές οργανώσεις από την ΕΕ ως «προτείνουσες οργανώσεις».

5.2 Η προώθηση των γεωργικών προϊόντων της ΕΕ σε τρίτες χώρες εκτιμάται ότι θα βοηθήσει τους αγρότες και τους μεταποιητές από την ΕΕ να διεισδύσουν σε μεγάλες αγορές, όπως είναι, μεταξύ άλλων, οι αγορές της Βραζιλίας, της Ρωσίας, της Κίνας, της Ινδίας, της Βόρειας Αμερικής, της Αυστραλίας και της Μέσης Ανατολής. Μια εύστοχη πολιτική προώθησης των γεωργικών ειδών διατροφής της ΕΕ σε τρίτες χώρες θα μπορούσε να συμβάλει στην κατακόρυφη άνοδο των πωλήσεών τους.

5.3 Η ευημερία των υπερπόντιων αγορών κατά το 2010 αποτελεί βασικό παράγοντα για τον καθορισμό των ευκαιριών για τις επιχειρήσεις της ΕΕ.

5.4 Για να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα των τελευταίων, η ΕΟΚΕ προτείνει στην Επιτροπή τα εξής:

- να υποστηρίξει το άνοιγμα και την ανάπτυξη των αγορών –ιδίως ως προς τη διαπραγμάτευση διεθνών συμφωνιών– προκειμένου οι ευρωπαίοι παραγωγοί να έχουν περισσότερες ευκαιρίες να εξάγουν τα προϊόντα τους·
- να διευκολύνει την επίλυση ζητημάτων εξαγωγικού χαρακτήρα και να βοηθήσει τους εξαγωγείς παρέχοντάς τους την κατάλληλη ενημέρωση και εξασφαλίζοντας ενδεχόμενο πλαίσιο προσαρμόσεως ή ενωσιακή δράση γενικού περιεχομένου.

5.5 Για να βελτιστοποιηθεί η διείσδυση της ΕΕ στις εξωτερικές αγορές, η ΕΟΚΕ συνιστά:

- να παρέχονται στους εμπόρους λιανικής και χονδρικής πώλησης πληροφορίες σχετικά με τις εξαγωγές, τη χώρα, τα στοιχεία επικοινωνίας των αρμόδιων φορέων, καθοδήγηση ως προς τις εξαγωγές κ.λπ·
- να ενθαρρύνονται οι εξαγωγές συμπληρωματικών προϊόντων και η διακλαδική συνεργασία για μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα και εμβέλεια·
- να παρέχονται κίνητρα στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις για να ενώσουν τις δυνάμεις τους, με σκοπό να επιτύχουν μια κρίσιμη μάζα για την προώθηση των προϊόντων τους στις εξωτερικές αγορές·

— να υποστηρίζονται πιλοτικά προγράμματα σε τρίτες χώρες με στόχο τη διείσδυση σε νέες αγορές.

5.6 Η ΕΟΚΕ προτρέπει την Επιτροπή να υποστηρίξει τους κλάδους που βρίσκονται σε δυσχερή κατάσταση κατά τη διάρκεια και κατόπιν των κρίσεων στον τομέα της υγείας, προκειμένου να αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη και να αυξηθεί η κατανάλωση. Μια δυναμική και άμεση εκστρατεία εξειδικευμένης ενημέρωσης και προβολής μπορεί να συμβάλει αποφασιστικά ώστε να αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη των καταναλωτών.

5.7 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι όσες κλαδικές οργανώσεις έχουν υλοποιήσει επιτυχώς προγράμματα προώθησης θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να υποβάλλουν εκ νέου σχετικές αιτήσεις για να καταστούν δικαιούχοι και να εφαρμόσουν ανάλογα προγράμματα μέσω μιας απλοποιημένης διαδικασίας.

5.8 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να πραγματοποιήσει εκστρατείες και εκδηλώσεις για να ενθαρρύνει περαιτέρω τις κλαδικές οργανώσεις από τα κράτη μέλη να εκφράσουν πιο ενεργά ενδιαφέρον για τη συμμετοχή τους σε προγράμματα προώθησης των κορυφαίων από άποψης γεύσης, παράδοσης και ποιότητας ενωσιακών γεωργικών ειδών διατροφής εκτός της ΕΕ. Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα σε διακρατικά προγράμματα που να καλύπτουν αρκετά προϊόντα, μέσω μιας πλεονεκτικότερης χρηματοδότησης (κατά 60 % αντί του 50 %), δεδομένου ότι αυτά ακριβώς τα προϊόντα θα προσφέρουν στο πρόγραμμα την πραγματική του ευρωπαϊκή διάσταση ενώ, από την άλλη πλευρά, αυτά ακριβώς χρειάζονται τη στήριξη της Ένωσης. Επιπλέον, θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα σε χώρες σύμφωνα με τις δυνατότητές τους στην αγορά. Η ΕΟΚΕ προτείνει να αυξηθεί η συνεισφορά της Επιτροπής στην περίπτωση προγραμμάτων σε αναδυόμενες οικονομίες.

5.9 Η ΕΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή να διευκολύνει και να υποστηρίξει τις προσπάθειες των μικροπαραγωγών και μικρομεταποιητών της ΕΕ να αποκτήσουν πρόσβαση στις αγορές τρίτων χωρών.

5.10 Τα προγράμματα εσωτερικής αγοράς πρέπει να έχουν ευρωπαϊκή προοπτική και προσέγγιση βάσει της προστιθέμενης αξίας, που να υπερβαίνει το αμιγώς εθνικό επίπεδο: όσο μεγαλύτερο είναι το εύρος ως προς τα προϊόντα και τις αγορές, τόσο καλύτερο θα είναι το πρόγραμμα. Επιπροσθέτως, τα προγράμματα θα πρέπει να συμπληρώνονται ή να δημιουργούν συνέργειες με άλλα εθνικά και περιφερειακά προγράμματα, προκειμένου να αποφεύγονται η επικάλυψη των δράσεων ή τα αντιφατικά μηνύματα. Πρέπει να αξιοποιηθούν οι δυνατότητες των τομέων της εκπαίδευσης και της υγείας, ώστε να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα των μέτρων πληροφόρησης. Τέλος, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ο αντίκτυπος στα επίπεδα απασχόλησης κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση της μελλοντικής πολιτικής προώθησης των γεωργικών ειδών διατροφής και της μελλοντικής πολιτικής πληροφόρησης σχετικά με αυτά.

Βρυξέλλες, 7 Δεκεμβρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 64/432/ΕΟΚ του Συμβουλίου όσον αφορά τις ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων που αποτελούν μέρος των δικτύων επιτήρησης στα κράτη μέλη»

[COM(2011) 524 τελικό — 2011/0228 (COD)]

και «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1760/2000 όσον αφορά την ηλεκτρονική αναγνώριση των βοοειδών και τη διαγραφή των διατάξεων σχετικά με την προαιρετική επισήμανση του βοείου κρέατος»

[COM(2011) 525 τελικό — 2011/0229 (COD)]

(2012/C 43/14)

Εισηγητής: ο κ. **Henry BRICHART**

Το Συμβούλιο στις 14 και 20 Σεπτεμβρίου και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις 13 Σεπτεμβρίου 2011, σύμφωνα με το άρθρο 43 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αποφάσισαν να ζητήσουν γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την

Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 64/432/ΕΟΚ του Συμβουλίου όσον αφορά τις ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων που αποτελούν μέρος των δικτύων επιτήρησης στα κράτη μέλη

COM(2011) 524 τελικό — 2011/0228 (COD)

και την

Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1760/2000 όσον αφορά την ηλεκτρονική αναγνώριση των βοοειδών και τη διαγραφή των διατάξεων σχετικά με την προαιρετική επισήμανση του βοείου κρέατος

COM(2011) 525 τελικό — 2011/0229 (COD)

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 21 Νοεμβρίου 2011.

Κατά την 476η σύνοδο ολομέλειας, της 7 και 8 Δεκεμβρίου 2011 (συνεδρίαση της 7 Δεκεμβρίου 2011), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 180 ψήφους υπέρ, 3 κατά και 9 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει το τεράστιο έργο που έχει επιτελέσει ο κλάδος των βοοειδών για την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών μετά από την κρίση της σπογγώδους εγκεφαλοπάθειας των βοοειδών (ΣΕΒ).

1.2 Το σύστημα αναγνώρισης και καταγραφής των βοοειδών που θεσπίστηκε εξασφαλίζει τη διαφάνεια και την ιχνηλασιμότητα με μεγάλο βαθμό ακρίβειας και δυνατότητες άμεσης ανταπόκρισης.

1.3 Επιπλέον, η δυνατότητα εντοπισμού και ταυτοποίησης των ζώων αποτελεί σημαντική προσφορά για την καταπολέμηση των λοιμωδών νόσων.

1.4 Ωστόσο, η εφαρμογή των διαφόρων τεχνικών αντιπροσωπεύει σημαντικό οικονομικό φόρτο για τις αλυσίδες παραγωγής και εμπορίας.

1.5 Οι τεχνολογικές πρόοδοι που έχουν σημειωθεί από το 1997 και εντεύθεν μπορούν να προσφέρουν στους ενδιαφερόμενους σημαντική συνδρομή στο πεδίο αυτό, ιδίως με την ηλεκτρονική αναγνώριση.

1.6 Διαπιστώνεται, ωστόσο, ότι τα άμεσα βάρη και οφέλη που παράγουν οι τεχνικές αυτές δεν κατανέμονται ομοιόμορφα σε όλο το μήκος της αλυσίδας παραγωγής τροφίμων. Το κόστος βαρύνει κυρίως τους κτηνοτρόφους, ενώ οι φορείς που παρεμβαίνουν σε μεταγενέστερα στάδια της αλυσίδας καρπώνονται μεγάλο μέρος του οικονομικού οφέλους.

1.7 Συνεπώς, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι είναι προτιμότερο να μην καταστεί υποχρεωτικό σε ευρωπαϊκό επίπεδο το σύστημα ηλεκτρονικής αναγνώρισης των βοοειδών, καθώς είναι μάλλον απίθανο να αντισταθμίσει η αγορά το υψηλότερο κόστος αυτής της τεχνικής. Επιπλέον, δεν πρόκειται να προκύψει πραγματικό πρόσθετο όφελος για τους καταναλωτές.

1.8 Ωστόσο, στην περίπτωση όπου οι φορείς της αλυσίδας παραγωγής τροφίμων σε ένα κράτος μέλος θα δεχθούν την εφαρμογή του, πρέπει να υπάρχει η δυνατότητα υποχρεωτικής εφαρμογής στην επικράτεια του συγκεκριμένου κράτους μέλους.

1.9 Η ΕΟΚΕ πιστεύει, επίσης, ότι πρέπει να δοθεί στους κτηνοτρόφους η δυνατότητα εφαρμογής της ηλεκτρονικής αναγνώρισης σε προαιρετική βάση.

1.10 Επομένως, για την αποτροπή ενδεχόμενης απειλής στρέβλωσης του ανταγωνισμού στην κοινή αγορά, θα ήταν σκόπιμο η χώρα που θα έχει καταστήσει υποχρεωτική την ηλεκτρονική αναγνώριση να αναλαμβάνει η ίδια την τοποθέτηση συσκευών ηλεκτρονικής αναγνώρισης στα ζώα που εισάγονται στην επικράτεια της.

1.11 Ακόμη, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι, για λόγους εναρμόνισης των πρακτικών, οι συσκευές ηλεκτρονικής αναγνώρισης θα πρέπει να λειτουργούν όλες με την ίδια τεχνολογία. Επομένως, απαιτείται η εναρμόνισή τους με αναφορά στα διεθνή πρότυπα.

1.12 Η ΕΟΚΕ εγκρίνει, συνεπώς, το γενικό πνεύμα της πρότασης της Επιτροπής, υπό την προϋπόθεση να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην εύρυθμη λειτουργία της κοινής αγοράς και στον αντίκτυπο για τους διάφορους κρίκους της αλυσίδας.

1.13 Όσον αφορά την προαιρετική επισήμανση του βοείου κρέατος, η ΕΟΚΕ δεν αντιτίθεται στην κατάργηση των κοινοτικών ρυθμίσεων, εφόσον οι φορείς θα μπορούν να συμπεριλαμβάνουν στην επισήμανση τις πρόσθετες πληροφορίες που θεωρούν σημαντικές.

2. Ιστορικό

2.1 Στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1760/2000 προβλέπεται ότι έκαστο κράτος μέλος θεσπίζει σύστημα αναγνώρισης και καταγραφής των βοοειδών με στόχο την ατομική αναγνώριση των ζώων, το οποίο περιλαμβάνει: ενότια· τήρηση ατομικών μητρώων σε κάθε εκμετάλλευση· διαβατήριο για κάθε ζώο, όπου καταγράφονται όλες του οι μετακινήσεις· καθώς και καταχώρηση όλων των μετακινήσεων σε ηλεκτρονική βάση δεδομένων, ώστε να είναι δυνατή η ταχεία ανίχνευση των ζώων και ο εντοπισμός ομάδων σε περίπτωση νόσου. Το σύστημα αυτό επέτυχε τους στόχους του, που ήταν να αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη του καταναλωτή στο βόειο κρέας, χάρη στη διαφάνεια και την πλήρη ιχνηλασιμότητα των βοοειδών και των προϊόντων βοείου κρέατος, καθώς και να είναι δυνατός ο εντοπισμός και η ιχνηλάτηση των ζώων για κτηνιατρικούς σκοπούς, πράγμα που έχει καίρια σημασία για τον έλεγχο των λοιμωδών νόσων.

2.2 Σύμφωνα με την ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με «Πρόγραμμα δράσης για τη μείωση του διοικητικού φόρτου στην Ευρωπαϊκή Ένωση», ο προαναφερόμενος κανονισμός συγκαταλέγεται στις «υποχρεώσεις πληροφόρησης με ιδιαίτερη σημασία από την άποψη του φόρτου εργασίας που επιβάλλουν στις επιχειρήσεις». Το σχέδιο δράσης της νέας στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την υγεία των ζώων προτρέπει την Επιτροπή να απλουστεύσει τις υποχρεώσεις πληροφόρησης κατά την εισαγωγή της ηλεκτρονικής αναγνώρισης των βοοειδών.

2.3 Το 1997, όταν εγκρίθηκαν οι ισχύοντες κανόνες για την αναγνώριση των βοοειδών, το σύστημα ηλεκτρονικής αναγνώρισης (EID) δεν ήταν επαρκώς ανεπτυγμένο από τεχνική άποψη για να εφαρμοστεί τότε για τα βοοειδή. Το σύστημα EID που βασίζεται στη ραδιοσυχνική αναγνώριση (RFID) έχει εξελιχθεί σημαντικά κατά την τελευταία δεκαετία και παρέχει ταχεία και πιο ακριβή ανάγνωση των ατομικών κωδικών των ζώων, απευθείας μέσω συστημάτων επεξεργασίας δεδομένων. Η χρήση ηλεκτρονικών συσκευών αναγνώρισης θα μπορούσε να συμβάλει στη μείωση του διοικητικού φόρτου και της γραφειοκρατίας, ιδίως όταν το μητρώο της εκμετάλλευσης

διατίθεται σε ηλεκτρονική μορφή (όπως συμβαίνει σε συνεχώς αυξανόμενο αριθμό εκμεταλλεύσεων). Εξάλλου, ένα ταχύτερο και πιο αξιόπιστο σύστημα θα καταστήσει δυνατή, μεταξύ άλλων, την ταχύτερη και με μεγαλύτερη ακρίβεια ανάγνωση από ό,τι τα κλασικά ενότια, διευκολύνοντας τη διαδικασία διαβίβασης στοιχείων για τις μετακινήσεις των ζώων στην κεντρική βάση δεδομένων και, συνεπώς, θα παρέχει καλύτερη και ταχύτερη ιχνηλασιμότητα των μολυσμένων ζώων και/ή των μολυσμένων τροφίμων.

2.4 Το σύστημα EID έχει ήδη εισαχθεί στην Ένωση για διάφορα ζωικά είδη. Πολλά κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν αρχίσει να εφαρμόζουν συστήματα EID στα βοοειδή, σε προαιρετική βάση. Δεδομένου ότι δεν έχουν θεσπιστεί εναρμονισμένα τεχνικά πρότυπα σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι δυνατόν να χρησιμοποιούνται διαφορετικά είδη ηλεκτρονικών συσκευών αναγνώρισης και ανάγνωσης, με διαφορετικές συχνότητες RFID, ανάλογα με το κράτος. Το γεγονός αυτό ενδέχεται να οδηγήσει σε έλλειψη εναρμόνισης, πράγμα που υπονομεύει τη δυνατότητα ηλεκτρονικής ανταλλαγής των δεδομένων, με αποτέλεσμα την απώλεια των πλεονεκτημάτων που προσφέρουν τα συστήματα EID.

2.5 Σε εκτίμηση αντικτύπου που διενεργήθηκε, διατυπώνεται το συμπέρασμα ότι η εισαγωγή της ηλεκτρονικής αναγνώρισης (EID) σε προαιρετική βάση ως εργαλείο επίσημης αναγνώρισης θα παρείχε στους ενδιαφερόμενους συντελεστές επαρκή χρόνο ώστε να εξοικειωθούν με το σύστημα EID. Εξάλλου, η υποχρεωτική εφαρμογή του συστήματος EID μπορεί να έχει δυσμενή οικονομική επίδραση σε ορισμένους επιχειρηματίες.

2.6 Στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1760/2000 προβλέπεται, επίσης, σύστημα προαιρετικής επισήμανσης του βοείου κρέατος, για το οποίο η Επιτροπή έχει επισημάνει ανεπάρκειες που αφορούν δυσανάλογο διοικητικό φόρτο και κόστος, καθώς και ανομοιογένεια ως προς την εφαρμογή του στα διάφορα κράτη μέλη.

3. Οι προτάσεις της Επιτροπής

3.1 Στην πρόταση της Επιτροπής [COM(2011) 525 τελικό] λαμβάνονται υπόψη τα συμπεράσματα από τις διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη και από σχετική εκτίμηση αντικτύπου. Η Επιτροπή προτείνει τη θέσπιση συστήματος ηλεκτρονικής αναγνώρισης σε προαιρετική βάση. Σύμφωνα με το σύστημα αυτό:

— Τα βοοειδή θα μπορούν να ταυτοποιούνται με δύο συμβατικά ενότια (ισχύουν σύστημα) ή με ένα συμβατικό ορατό ενότιο και μία συσκευή ηλεκτρονικής αναγνώρισης, σύμφωνα με εναρμονισμένα πρότυπα σε επίπεδο Ένωσης.

— Προβλέπεται επίσης η δυνατότητα των κρατών μελών να επιλέξουν υποχρεωτικό καθεστώς στο έδαφός τους.

3.2 Σύμφωνα με την πρόταση, καταργούνται επίσης οι απαιτήσεις κοινοποίησης όσον αφορά τη χρήση πρόσθετων ενδείξεων στο σύστημα προαιρετικής επισήμανσης, λόγω του υπερβολικού διοικητικού και οικονομικού φόρτου που επιφέρουν.

3.3 Επίσης, ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1760/2000 προσαρμόζεται προς τις διατάξεις της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης («ΣΛΕΕ»).

3.4 Από το προτεινόμενο σύστημα ηλεκτρονικής αναγνώρισης απορρέει η ανάγκη αντίστοιχης τροποποίησης της οδηγίας 64/432/ΕΟΚ του Συμβουλίου, όσον αφορά τις ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων που αποτελούν μέρος των δικτύων επιτήρησης στα κράτη μέλη. Προς το παρόν, τα στοιχεία των ηλεκτρονικών βάσεων δεδομένων που καθορίζονται στην οδηγία 64/432/ΕΟΚ δεν περιλαμβάνουν καμία αναφορά σε ηλεκτρονικά μέσα ταυτοποίησης. Ως εκ τούτου, οι δύο προτάσεις COM(2011) 524 και COM(2011) 525 υποβάλλονται ως ενιαία νομοθετική δέσμη.

Βρυξέλλες, 7 Δεκεμβρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τον ορισμό, την περιγραφή, την παρουσίαση, την επισήμανση και την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων των αρωματισμένων αμπελοοινικών προϊόντων»

[COM(2011) 530 τελικό — 2011/0231 (COD)]

(2012/C 43/15)

Εισηγητής: ο κ. **José María ESPUNY MOYANO**

Το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στις 14 Σεπτεμβρίου 2011 και στις 15 Σεπτεμβρίου 2011, αντιστοίχως, και σύμφωνα με το άρθρο 43 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αποφάσισαν να ζητήσουν γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την

Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τον ορισμό, την περιγραφή, την παρουσίαση, την επισήμανση και την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων των αρωματισμένων αμπελοοινικών προϊόντων

COM(2011) 530 τελικό — 2011/0231 (COD).

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 21 Νοεμβρίου 2011.

Κατά την 476η σύνοδο ολομέλειας, της 7ης και 8ης Δεκεμβρίου 2011 (συνεδρίαση της 7ης Δεκεμβρίου 2011), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 186 ψήφους υπέρ, 4 κατά και 8 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή εκφράζει την ικανοποίησή της για την πρόταση κανονισμού σχετικά με τον ορισμό, την περιγραφή, την παρουσίαση, την επισήμανση και την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων των αρωματισμένων αμπελοοινικών προϊόντων, με την οποία απλουστεύονται, εκσυγχρονίζονται και αντικαθίστανται οι ειδικές κοινοτικές ρυθμίσεις για τα προϊόντα αυτά [κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1601/91 του Συμβουλίου για τη θέσπιση των γενικών κανόνων σχετικά με τον ορισμό, τον χαρακτηρισμό και την παρουσίαση των αρωματισμένων οίνων, των αρωματισμένων ποτών με βάση τον οίνο και των αρωματισμένων κοκτέιλ αμπελοοινικών προϊόντων ⁽¹⁾ και κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 122/94 της Επιτροπής που θεσπίζει κανόνες για τον αρωματισμό και την προσθήκη αλκοόλης σε ορισμένα προϊόντα ⁽²⁾].

1.2 Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι η υπό εξέταση πρόταση κανονισμού περιορίζεται κυρίως στην απλούστευση και τον εκσυγχρονισμό του σχετικού μηχανισμού —χάρη στον οποίο κατέστη εφικτή η εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς των προϊόντων αυτών—, εξασφαλίζοντας τη δέουσα ενημέρωση και προστασία των καταναλωτών, προκειμένου να τον ευθυγραμμίσει με τις ρυθμιστικές εξελίξεις σε θέματα πολιτικής για την ποιότητα των αμπελοοινικών προϊόντων, με τους κανόνες του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ) και με τις διατάξεις της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: «η Συνθήκη»), εισάγοντας ορισμένες προσαρμογές τεχνικού χαρακτήρα με στόχο, ειδικότερα, τις ακόλουθες βελτιώσεις:

- βελτίωση της δυνατότητας εφαρμογής, της ευχέρειας κατανόησης και της σαφήνειας της νομοθεσίας της Ένωσης για τα αρωματισμένα αμπελοοινικά προϊόντα.
- ενίσχυση και εκσυγχρονισμό της πολιτικής ποιότητας για τα εν λόγω προϊόντα, ώστε να βελτιωθεί η φήμη και η ποιότητα που

έχουν αποκτήσει στην εσωτερική και τη διεθνή αγορά, με βάση τους ισχύοντες ορισμούς των προϊόντων, με τον εκσυγχρονισμό ορισμένων ονομασιών πώλησης και με την πρόβλεψη της δυνατότητας αύξησης των επιπέδων του οίνου αντί της άμεσης προσθήκης γεωργικής αλκοόλης, διασφαλίζοντας παράλληλα την ορθή ενημέρωση των καταναλωτών.

- προσαρμογή των κανόνων παρασκευής των προϊόντων αυτών στις νέες τεχνικές απαιτήσεις και δυνατότητες.
- προσαρμογή των κανόνων της Ένωσης στις απαιτήσεις του ΠΟΕ, συμπεριλαμβανομένης της συμφωνίας TRIPS.
- εκσυγχρονισμό των κριτηρίων για την αναγνώριση νέων γεωγραφικών ενδείξεων.

2. Εισαγωγή

2.1 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει να εκσυγχρονιστούν οι κανόνες για τον ορισμό, την περιγραφή, την παρουσίαση, την επισήμανση και την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων των αρωματισμένων αμπελοοινικών προϊόντων, ώστε να βελτιωθεί η ποιότητά τους και η φήμη που έχουν αποκτήσει στην εσωτερική και τη διεθνή αγορά, με στόχο να ληφθούν υπόψη οι τεχνολογικές καινοτομίες, καθώς και η εξέλιξη των αγορών και των προσδοκιών των καταναλωτών, αλλά και να διαφυλαχθούν οι παραδοσιακές μέθοδοι παραγωγής.

2.2 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει ο υπό εξέταση κανονισμός να εφαρμόζεται, αφενός, σε όλα τα αρωματισμένα αμπελοοινικά προϊόντα που διατίθενται στην κοινοτική αγορά, είτε παράγονται στα κράτη μέλη είτε σε τρίτες χώρες, ούτως ώστε να διασφαλίζεται η προστασία των συμφερόντων των καταναλωτών, και, αφετέρου, στα αντίστοιχα προϊόντα που παράγονται στην Ένωση για εξαγωγή, προκειμένου να ενισχυθεί η φήμη των αρωματισμένων αμπελοοινικών προϊόντων στην παγκόσμια αγορά.

⁽¹⁾ ΕΕ L 149 της 14.6.1991, σ. 1.

⁽²⁾ ΕΕ L 21 της 26.1.1994, σ. 7.

2.3 Η πρόταση διατηρεί κατά βάση τους παραδοσιακούς ορισμούς των αρωματισμένων αμπελοοινικών προϊόντων σύμφωνα με τις παραδοσιακές πρακτικές ποιότητας, εκσυγχρονίζοντάς τους, ωστόσο, και βελτιώνοντάς τους υπό το φως της τεχνολογικής προόδου, προβλέποντας ειδικότερα τη δυνατότητα αύξησης των επιπέδων του οίνου αντί της άμεσης προσθήκης γεωργικής αλκοόλης. Για ορισμένα προϊόντα της κατηγορίας των αρωματισμένων ποτών με βάση τον οίνο, προτείνεται να μειωθεί σημαντικά ο ελάχιστος κατ' όγκον αλκοολικός τίτλος, με στόχο την ανταπόκριση στην αυξανόμενη ζήτηση των καταναλωτών για προϊόντα με κατώτερο αλκοολικό τίτλο και λαμβανομένων υπόψη των τεχνικών προόδων που καθιστούν δυνατή την επίτευξη της ποιότητας, η οποία παλαιότερα μπορούσε να εξασφαλιστεί μόνον με υψηλότερα ελάχιστα επίπεδα αλκοολικού τίτλου. Επίσης, για την περιγραφή και την παρουσίαση των προϊόντων αυτών, θεσπίζονται ειδικά μέτρα, βάσει των οποίων συμπληρώνεται η οριζόντια νομοθεσία της Ένωσης σε θέματα επισήμανσης των τροφίμων, ώστε να αποτραπεί το ενδεχόμενο καταχρηστικής χρήσης των ονομασιών πώλησης των αρωματισμένων αμπελοοινικών προϊόντων για άλλα προϊόντα, τα οποία δεν πληρούν τις δυνάμει του παρόντος κανονισμού θεσπιζόμενες απαιτήσεις.

2.4 Στην πρόταση ορίζεται ότι οι κανόνες που διέπουν την παρασκευή των αρωματισμένων αμπελοοινικών προϊόντων εγγυώνται ότι θα ανταποκρίνονται στις προσδοκίες των καταναλωτών ως προς την ποιότητα και τις μεθόδους παραγωγής. Για να τηρούνται τα διεθνώς ισχύοντα πρότυπα επί του θέματος, και κατ' αναλογία προς τα ισχύοντα για τα αμπελοοινικά προϊόντα, οι προαναφερόμενοι κανόνες πρέπει, κατά κανόνα, να βασίζονται στις συστάσεις που δημοσιεύει ο Διεθνής Οργανισμός Αμπέλου και Οίνου (OIV).

2.5 Στην πρόταση προβλέπονται συγκεκριμένοι κανόνες για την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων των προϊόντων αυτών, τα οποία δεν καλύπτονται από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού αριθ. XXXX/20XX του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τα συστήματα ποιότητας των γεωργικών προϊόντων [COM(2010) 733 τελικό], του κανονισμού αριθ. XXXX/20XX του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινής οργάνωσης των γεωργικών αγορών και ειδικών διατάξεων για ορισμένα γεωργικά προϊόντα («Κανονισμός ενιαίας ΚΟΑ») [COM(2010) 799 τελικό] και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 110/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τον ορισμό, την περιγραφή, την παρουσίαση, την επισήμανση και την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων των αλκοολούχων ποτών και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1576/89 του Συμβουλίου, με τον οποίο θεσπίζεται κοινοτική διαδικασία για την καταχώριση, τη συμμόρφωση, την τροποποίηση

και ενδεχομένως την ακύρωση των γεωγραφικών ενδείξεων τρίτων χωρών και της Ένωσης, ανάλογη προς το καθεστώς που προβλέπεται για τα προϊόντα του αμπελοοινικού τομέα.

2.6 Στην πρόταση προβλέπονται επίσης οι αναγκαίες προσαρμογές όσον αφορά τις αρμοδιότητες που ανατίθενται στην Επιτροπή δυνάμει του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1601/91, του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 122/94 και των διατάξεων των άρθρων 290 και 291 της Συνθήκης.

2.7 Η πρόταση δεν έχει δημοσιονομικές επιπτώσεις για τον προϋπολογισμό της ΕΕ.

3. Παρατηρήσεις

3.1 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την πρόταση κανονισμού σχετικά με τον ορισμό, την περιγραφή, την παρουσίαση, την επισήμανση και την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων των αρωματισμένων αμπελοοινικών προϊόντων.

3.2 Τα αρωματισμένα αμπελοοινικά προϊόντα είναι σημαντικά για τους καταναλωτές, τους παραγωγούς και τον γεωργικό κλάδο της Ένωσης. Η ΕΕ αντιπροσωπεύει το 90 % περίπου της παγκόσμιας παραγωγής των προϊόντων αυτών (περίπου 3 εκατομμύρια Ηλ κατ' έτος), ενώ καταναλώνει περίπου 2 εκατομμύρια Ηλ κατ' έτος. Οι κύριες παραγωγικές χώρες στην ΕΕ είναι η Ιταλία, η Γαλλία, η Ισπανία και η Γερμανία, υπάρχουν όμως και αντίστοιχα προϊόντα βαδιά ριζωμένα στην παράδοση πολλών άλλων κρατών μελών, τόσο της Βόρειας όσο και της Κεντρικής και της Ανατολικής Ευρώπης. Επιπλέον, τα προϊόντα αυτά αντιπροσωπεύουν μια αγορά πολύ σημαντική, από ποσοτική και από ποιοτική άποψη, για την αλυσίδα προστιθέμενης αξίας του ευρωπαϊκού αμπελοοινικού κλάδου, καθώς προσφέρουν μια σταθερή αγορά για τη διάθεση της ευρωπαϊκής οινοπαραγωγής, κυρίως των λευκών οίνων, ενώ συμβάλλουν στην ισορροπία της αγοράς του οίνου και στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς της, που συνιστά έναν από τους βασικούς στόχους της ΚΓΠ για τον κλάδο.

3.3 Τα προτεινόμενα μέτρα συμβάλλουν στην ενίσχυση της φήμης που έχουν αποκτήσει τα εν λόγω προϊόντα στην εσωτερική και τη διεθνή αγορά, καθώς διαφυλάσσουν τις παραδοσιακές μεθόδους παραγωγής και επιτρέπουν την προσαρμογή τους στη ζήτηση των καταναλωτών, καθώς και την τεχνολογική καινοτομία, εφόσον αυτή βοηθά στη βελτίωση της ποιότητας, διασφαλίζοντας παράλληλα το υψηλό επίπεδο προστασίας των καταναλωτών, την επίτευξη διαφάνειας στην αγορά και τη δημιουργία προϋποθέσεων για υγιή ανταγωνισμό μεταξύ των διαφόρων φορέων.

Βρυξέλλες, 7 Δεκεμβρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2008/106/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το ελάχιστο επίπεδο εκπαίδευσης των ναυτικών»

[COM(2011) 555 τελικό — 2011/0239 (COD)]

(2012/C 43/16)

Εισηγήτρια: η Δρ. ΜΠΡΕΔΗΜΑ

Στις 30 Σεπτεμβρίου και στις 28 Σεπτεμβρίου 2011, αντιστοίχως, και σύμφωνα με το άρθρο 100 παράγραφος 2 και το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποφάσισαν να ζητήσουν γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την

Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2008/106/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το ελάχιστο επίπεδο εκπαίδευσης των ναυτικών

COM(2011) 555 τελικό — 2011/0239 (COD).

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 23 Νοεμβρίου 2011.

Κατά την 476η σύνοδο ολομέλειας, της 7ης και 8ης Δεκεμβρίου 2011 (συνεδρίαση της 7ης Δεκεμβρίου 2011), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 176 ψήφους υπέρ, 3 κατά και 10 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η αναβάθμιση της εκπαίδευσης των ναυτικών είναι βασικό στοιχείο για την ελκυστικότητα των ναυτικών επαγγελματιών στην ΕΕ και η οδός προς τη μεγαλύτερη ασφάλεια και προστασία της ναυσιπλοΐας. Η ναυτική τεχνογνωσία έχει στρατηγική σημασία για τη διατήρηση της ηγετικής θέσης στη ΕΕ στην παγκόσμια ναυτιλία.

1.2 Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της πρότασης Οδηγίας για την ευθυγράμμιση της Οδηγίας 2008/106/ΕΚ, που αφορά το ελάχιστο επίπεδο εκπαίδευσης των ναυτικών, με τις τροποποιήσεις της Διεθνούς Σύμβασης για τα πρότυπα εκπαίδευσης, έκδοσης πιστοποιητικών και τήρησης φυλακών των ναυτικών (Σύμβαση STCW) του 1978, που συμφωνήθηκαν στη Μανίλα το 2010.

1.3 Η υιοθέτηση της προτεινόμενης Οδηγίας από τα κράτη μέλη της ΕΕ έχει ζωτική σημασία, επειδή από το 2012 η εκπαίδευση των ναυτικών θα υπόκειται σε νέους διεθνείς κανόνες όσον αφορά τις δεξιότητες, τα επαγγελματικά προφίλ, την ασφάλεια και την πιστοποίηση, ως αποτέλεσμα της έναρξης ισχύος των τροποποιήσεων της Μανίλας.

1.4 Η ΕΟΚΕ δεν συμφωνεί με την προτεινόμενη διατύπωση του άρθρου 15 παράγραφος 1, που λέει ότι «τα κράτη μέλη μπορούν να επιτρέπουν ή να καταχωρίζουν συλλογικές συμφωνίες που να επιτρέπουν εξαιρέσεις από τις απαιτούμενες ώρες ανάπαυσης [των ναυτικών]». Η Οδηγία της ΕΕ δεν πρέπει να αποκλίνει από τη διατύπωση της υφιστάμενης διεθνούς και ευρωπαϊκής νομοθεσίας και, συγκεκριμένα, από τη Σύμβαση αριθ. 180 της ΔΟΕ, τη Σύμβαση της ΔΟΕ για τη ναυτική εργασία του 2006 και την Οδηγία 1999/63/ΕΚ. Η τελευταία Οδηγία, η οποία αφορά την οργάνωση του χρόνου εργασίας των ναυτικών, συνήφθη έπειτα από μακρές και δύσκολες διαπραγματεύσεις μεταξύ των κοινωνικών εταίρων και τα όργανα της ΕΕ θα πρέπει να σεβαστούν το αποτέλεσμα του κοινωνικού διαλόγου.

1.5 Η ΕΟΚΕ προτείνει να προσδιοριστεί στην πρόταση οδηγίας η τυποποιημένη μορφή των αρχείων καταγραφής των ωρών ανάπαυσης και των ωρών εργασίας, πιθανώς με αναφορά στις Κατευθυντήριες Γραμμές του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού (ΔΝΟ) για την κατάρτιση πινάκων με τη διευθέτηση του χρόνου εργασίας επί του πλοίου και τη μορφή των αρχείων καταχώρισης των ωρών εργασίας και των ωρών ανάπαυσης των ναυτικών.

1.6 Αν και η Σύμβαση STCW θα αρχίσει να ισχύει την 1/1/2012, η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι η προτεινόμενη Οδηγία δεν θα τεθεί σε ισχύ πριν από τον Ιούλιο του 2012, λόγω των προπαρασκευαστικών νομοθετικών διαδικασιών στο Συμβούλιο της ΕΕ και στο Κοινοβούλιο. Η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στο γεγονός ότι θα υπάρξουν προβλήματα με τον έλεγχο των πλοίων από τα κράτη λιμένα εκτός ΕΕ όσον αφορά το νέο ωράριο εργασίας των ναυτικών, καθώς και στο ότι οι ναυτικοί της ΕΕ δεν θα έχουν πιστοποίηση STCW 2010 σε αρχική φάση. Υπάρχει ανάγκη νομικής διασάφησης.

1.7 Όσον αφορά την αξιολόγηση τρίτων χωρών με σκοπό την αναγνώριση των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και των πιστοποιητικών τους, η ΕΟΚΕ θεωρεί ρεαλιστική την παράταση της ισχύουσας προθεσμίας από τρεις σε δεκαοκτώ μήνες, ώστε να ληφθεί υπόψη ο μεγάλος φόρτος εργασίας στις ναυτιλιακές χώρες και η έλλειψη πόρων στις μη ναυτιλιακές.

1.8 Η ΕΟΚΕ αξιολογεί θετικά την προτεινόμενη υποχρέωση των κρατών μελών της ΕΕ να παρέχουν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τυποποιημένα στοιχεία σχετικά με την πιστοποίηση των ναυτικών για σκοπούς στατιστικής ανάλυσης.

1.9 Η ΕΟΚΕ προτείνει να συμπεριληφθεί στην προτεινόμενη Οδηγία ορισμός του κατώτερου ηλεκτροτεχνίτη ναυτικού, σύμφωνα με τις διατάξεις της Σύμβασης STCW.

1.10 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να εξετάσουν επείγοντως το θέμα της εκπαίδευσης των ναυτικών για την αντιμετώπιση της πειρατείας, ενώπιον της κλιμάκωσης των πειρατικών επιθέσεων σε παγκόσμιο επίπεδο. Η εκπαίδευση αυτή θα πρέπει να βασιστεί στις «Βέλτιστες διαχειριστικές πρακτικές» του ΟΗΕ και στον Διεθνή Κώδικα για την Ασφάλεια Πλοίων και Λιμενικών Εγκαταστάσεων (ISPS).

2. Εισαγωγή

2.1 Το κλειδί της επικερδούς ναυτιλίας είναι η ποιότητα της κατάρτισης που παρέχεται στους ναυτικούς. Ακόμη και σε εποχές οικονομικών αναταραχών, η ναυτική εκπαίδευση δεν πρέπει να θεωρείται κόστος, αλλά επένδυση. Η ναυτική εκπαίδευση είναι η οδός προς τη μεγαλύτερη ασφάλεια και προστασία της ναυσιπλοΐας.

2.2 Η Διεθνής Σύμβαση για τα πρότυπα εκπαίδευσης, έκδοσης πιστοποιητικών και τήρησης φυλακών των ναυτικών («σύμβαση STCW»), που υιοθετήθηκε από τον Διεθνή Ναυτιλιακό Οργανισμό (ΔΝΟ) το 1978, αφορά κυρίως τις απαιτήσεις όσον αφορά την εκπαίδευση των ναυτικών. Η Σύμβαση STCW τροποποιήθηκε αρχικά το 1995 και έπειτα τον Ιούνιο του 2010 με τις τροποποιήσεις της Μανίλας.

2.3 Σε παλαιότερες γνωμοδοτήσεις⁽¹⁾ της, η ΕΟΚΕ έχει υπογραμμίσει τη σημασία της ευρωπαϊκής ναυτικής τεχνογνωσίας, της συμμόρφωσης των οδηγιών της ΕΕ με τη Σύμβαση STCW και της αναβάθμισης της εκπαίδευσης των ναυτικών ως μίας από τις κυριότερες δράσεις που πρέπει να αναληφθούν για την προσέλκυση των νέων σε ναυτικές σταδιοδρομίες (Διάσκεψη με θέμα την «Αύξηση της ελκυστικότητας των ναυτικών επαγγελμάτων στην ΕΕ» που διοργανώθηκε από την ΕΟΚΕ στις 11 Μαρτίου 2010). Έχει ζωτική σημασία να διατηρήσει η ΕΕ το δυναμικό των 250 000 ναυτικών της, διότι, αν αυτοί χαθούν, μπορεί να συμπαρασύρουν και τα άλλα δύο εκατομμύρια ανθρώπους που εργάζονται στον ναυτιλιακό κλάδο της ΕΕ. Συνεπώς, η αναβάθμιση της ναυτικής εκπαίδευσης έχει στρατηγική σημασία για τη διατήρηση της ηγετικής θέσης της ΕΕ στην παγκόσμια ναυτιλία.

2.4 Ο διττός στόχος της πρότασης Οδηγίας για την τροποποίηση της Οδηγίας 2008/106/ΕΚ είναι: πρώτον, η ευθυγράμμιση του δικαίου της ΕΕ με τους διεθνείς κανόνες, μέσω της μεταφοράς στο εσωτερικό δίκαιο της αναθεωρημένης Σύμβασης STCW του ΔΝΟ (1978) που υιοθετήθηκε στη διάσκεψη της Μανίλας (2010), και, δεύτερον, η καθιέρωση της υποχρέωσης των κρατών μελών της ΕΕ να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τα πιστοποιητικά και η παράταση του χρονικού περιθωρίου για την αναγνώριση των εκπαιδευτικών συστημάτων τρίτων χωρών. Τα νέα διεθνή πρότυπα θα τεθούν

σε εφαρμογή από την 1η Ιανουαρίου 2012. Η προτεινόμενη προθεσμία για την εφαρμογή τους σε επίπεδο ΕΕ είναι η 31η Δεκεμβρίου 2012. Ο απώτερος στόχος είναι να εξασφαλιστεί η ομοιομορφία εφαρμογής της αναθεωρημένης Σύμβασης STCW από τα κράτη μέλη της ΕΕ και να διασφαλιστεί ότι οι ναυτικοί που εργάζονται σε πλοία με σημαία κρατών μελών της ΕΕ με πιστοποιητικά που έχουν εκδοθεί από τρίτες χώρες διαθέτουν την κατάλληλη εκπαίδευση.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Από το 2012 η κατάρτιση των ναυτικών θα υπόκειται σε νέους κανόνες όσον αφορά τις δεξιότητες, τα επαγγελματικά προσόντα, την ασφάλεια και την πιστοποίηση. Η εκπαίδευση και η πιστοποίηση έχουν κεφαλαιώδη σημασία για την ασφάλεια της ναυσιπλοΐας, επειδή οι πιθανότητες ατυχήματος είναι μεγαλύτερες σε περίπτωση ανεπαρκούς εκπαίδευσης και έλλειψης της δέουσας πιστοποίησης. Η Σύμβαση STCW του ΔΝΟ είναι η μία από τις τέσσερις κύριες διεθνείς ναυτικές συμβάσεις. Οι άλλες τρεις είναι: η Διεθνής Σύμβαση για την ασφάλεια της ανθρώπινης ζωής στη θάλασσα (SOLAS), η Διεθνής Σύμβαση για την πρόληψη της ρύπανσης από τα πλοία (MARPOL) και η Σύμβαση για τη ναυτική εργασία (MLC). Αφού τα κράτη μέλη της ΕΕ είναι και μέρη της Σύμβασης, είναι σημαντικό να ευθυγραμμιστούν μεταξύ τους η ευρωπαϊκή και η διεθνής νομοθεσία. Οι τροποποιήσεις θεσπίζουν υψηλότερα πρότυπα όσον αφορά: την καταλληλότητα από ιατρική άποψη, την καταλληλότητα προς εκτέλεση υπηρεσίας και την κατάχρηση οινόπνευματος, την καθιέρωση νέων επαγγελματικών προφίλ, όπως των «ειδικευμένων ναυτικών» και των «ηλεκτροτεχνιτών αξιωματικών», την εκπαίδευση όλων των ναυτικών σε σχέση με την ασφάλεια από τρομοκρατικές ενέργειες και την απλούστευση και διασαφήνιση των πιστοποιητικών. Η πρόταση Οδηγίας περιέχει επίσης διατάξεις σχετικά με τις διαδικασίες (επιτροπολογία και αναγνώριση των ναυτικών σχολών τρίτων χωρών) και την υποχρέωση των κρατών μελών να παρέχουν στατιστικά στοιχεία σχετικά με την εκπαίδευση των ναυτικών.

3.2 Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της πρότασης για την ευθυγράμμιση της Οδηγίας 2008/106/ΕΚ, που αφορά το ελάχιστο επίπεδο εκπαίδευσης των ναυτικών, με τις τροποποιήσεις της Σύμβασης STCW που υιοθετήθηκαν στη Μανίλα. Συνιστά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να μεριμνήσει δεόντως για την εφαρμογή της Οδηγίας STCW από τα κράτη μέλη και επιμένει στον σεβασμό της Σύμβασης STCW κατά την αξιολόγηση τρίτων χωρών με σκοπό την αναγνώριση των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και των πιστοποιητικών τους. Αν και η πρόταση αποτελεί, ως επί το πλείστον, λέξη προς λέξη μεταφορά των τροποποιήσεων της Μανίλας στο δίκαιο της ΕΕ, προτείνονται επίσης ορισμένες ήσσονες αλλαγές σε ισχύουσες διατάξεις της ΕΕ σχετικά με την αναγνώριση των πιστοποιητικών των ναυτικών.

3.3 Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι η «Ειδική ομάδα για την απασχόληση και την ανταγωνιστικότητα στη ναυτιλία» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (DG MOVE) διατύπωσε (Ιούλιος 2011) προτάσεις για τη μεταφορά στο δίκαιο της ΕΕ της συμφωνίας της Μανίλας για τη Σύμβαση STCW. Η τυποποίηση της εκπαίδευσης σε παγκόσμιο επίπεδο επιτρέπει στα ευρωπαϊκά πλοία να διαθέτουν καλά εκπαιδευμένους ναυτικούς, όπου και αν έχει εκπαιδευτεί το πλήρωμά τους. Όπως είπε ο Επίτροπος Μεταφορών κ. Kallas, «αφού οι θαλάσσιες μεταφορές είναι μια παγκόσμια βιομηχανία, έχει ζωτική σημασία να καθοριστούν και τα ελάχιστα πρότυπα για την εκπαίδευση των ναυτικών σε διεθνή κλίμακα».

⁽¹⁾ ΕΕ C 168, της 20.7.2007, σελ. 50-56
ΕΕ C 211, της 19.8.2008, σελ. 31-36
ΕΕ C 255, της 22.9.2010, σελ. 103-109
ΕΕ C 248, της 25.8.2011, σελ. 22-30
ΕΕ C 14, της 16.1.2001, σελ. 41
ΕΕ C 80, της 3.4.2002, σελ. 9-14
ΕΕ C 133, της 6.6.2003, σελ. 23-25
ΕΕ C 157, της 28.6.2005, σελ. 42-47
ΕΕ C 157, της 28.6.2005, σελ. 53-55
ΕΕ C 97, της 28.4.2007, σελ. 33-34
ΕΕ C 151, της 17.6.2008, σελ. 35

3.4 Στην πρόσφατη γνωμοδότησή της με θέμα τη Λευκή Βίβλο για τις Μεταφορές (γνωμοδότηση σχετικά με τη Λευκή Βίβλο «Χάρτης πορείας για έναν Ενιαίο Ευρωπαϊκό Χώρο Μεταφορών» – CESE 1607/2011 της 26ης Οκτωβρίου 2011 – Εισηγητής: ο κ. Coulon, συνεισηγητής: ο κ. Back), η ΕΟΚΕ επανέλαβε ότι «η νομοθεσία της ΕΕ πρέπει να εναρμονίζεται πλήρως με διεθνείς κανόνες όπως η Σύμβαση Ναυτικής Εργασίας της ΔΟΕ και η Διεθνής Σύμβαση για τα πρότυπα εκπαίδευσης, έκδοσης πιστοποιητικών και τήρησης φυλακών ναυτικών (STCW) του Διεθνούς Ναυτικού Οργανισμού (ΙΜΟ)».

3.5 Πρόσφατες έρευνες έφεραν στο φως στοιχεία για την ύπαρξη στη διεθνή αγορά εργασίας ενός ανησυχητικού προβλήματος ψευδούς πιστοποίησης, κυρίως μεταξύ των κατώτερων ναυτικών, δημιουργώντας αμφιβολίες ως προς την εγκυρότητα των πιστοποιητικών τους. Επιπλέον, δεν είναι διαθέσιμοι αρκετοί κατώτεροι ναυτικοί από χώρες εκτός ΕΕ, για να αντισταθμίσουν την ενδεχόμενη έλλειψη ναυτικών της στις αγορές εργασίας, λόγω πολιτιστικών διαφορών, γλωσσικών προβλημάτων και περιορισμών όσον αφορά τις προσλήψεις (?).

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Άρθρο 15 παράγραφος 9 (Τυποποιημένη μορφή των αρχείων των καθημερινών ωρών ανάπαυσης)

4.1.1 Το άρθρο 15 παράγραφος 9 δεν προσδιορίζει την τυποποιημένη μορφή των αρχείων των καθημερινών ωρών ανάπαυσης και εργασίας, τα οποία υποχρεούται να τηρεί η διοίκηση του πλοίου. Το τμήμα A-VIII/1 παράγραφος 7 της Σύμβασης STCW, όπως τροποποιήθηκε από τις συμφωνίες της Μανίλας, παραπέμπει στις Κατευθυντήριες Γραμμές του ΔΝΟ για την κατάρτιση πινάκων με τη διευθέτηση του χρόνου εργασίας των ναυτικών επί του πλοίου και τη μορφή των αρχείων με τις καθημερινές ώρες εργασίας ή ανάπαυσής τους. Επιπλέον, αναφορά σε τυποποιημένη μορφή καταγραφής των ωρών ανάπαυσης και εργασίας υπάρχει και στον κανονισμό 2.3 – Πρότυπο A2.3 παράγραφοι 10 και 11 της Σύμβασης της ΔΟΕ του 2006 για τη ναυτική εργασία.

4.1.2 Η ΕΟΚΕ προτείνει να προσδιοριστεί στην πρόταση Οδηγίας η τυποποιημένη μορφή των αρχείων καταγραφής των ωρών ανάπαυσης και των ωρών εργασίας. Η τυποποιημένη αυτή μορφή θα πρέπει να βασιστεί στις Κατευθυντήριες Γραμμές του Διεθνούς Ναυτικού Οργανισμού (ΔΝΟ) σχετικά με την κατάρτιση πινάκων με τη διευθέτηση του χρόνου εργασίας επί του πλοίου και τη μορφή των αρχείων καταχώρισης των ωρών εργασίας και των ωρών ανάπαυσης των ναυτικών.

4.2 Άρθρο 15 παράγραφος 11 (Ώρες ανάπαυσης)

4.2.1 Η αναθεωρημένη διατύπωση του άρθρου 15 παράγραφος 11 ορίζει ότι «τα κράτη μέλη μπορούν να επιτρέπουν ή να καταχωρίζουν συλλογικές συμφωνίες που να επιτρέπουν εξαιρέσεις από τις απαιτούμενες ώρες ανάπαυσης». Πρόκειται για σημαντικό περιορισμό σε σύγκριση με τη διατύπωση που περιλαμβάνεται στην ισχύουσα διεθνή και ευρωπαϊκή νομοθεσία, συγκεκριμένα την αναθεωρημένη Σύμβαση STCW και τη Σύμβαση αριθ. 180 της ΔΟΕ (επομένως και τη Σύμβαση για τη ναυτική εργασία).

4.2.2 Η διατύπωση του άρθρου 15 παράγραφος 11 διαφέρει από τη διατύπωση της Οδηγίας 1999/63/ΕΚ της 21/6/1999 σχετικά με τη συμφωνία για την οργάνωση του χρόνου εργασίας των ναυτικών, που σύνταξαν η Ένωση Εφοπλιστικών Ενώσεων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ΕCSA) και η Ομοσπονδία των Ενώσεων Εργαζομένων στις Μεταφορές στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ETF). Αυτού του είδους οι συμφωνίες είναι αποτέλεσμα μακρών και δύσκολων διαπραγματεύσεων μεταξύ των κοινωνικών εταίρων και η τελική μορφή τους αποτελεί λεπτή ισορροπία. Οποιαδήποτε τροποποίηση ή αλλαγή στη διατύπωση μιας συμφωνίας των κοινωνικών εταίρων θα πρέπει να γίνει μέσω συζητήσεων και διαπραγματεύσεων μεταξύ των κοινωνικών εταίρων. Η νέα —πιο περιορισμένη— διατύπωση του άρθρου 15, παράγραφος 11 δεν αντανάκλα κάποια συζήτηση ή διαπραγμάτευση μεταξύ των κοινωνικών εταίρων. Εισήχθη από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, χωρίς προηγούμενη διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να σεβαστεί τη διατύπωση της Οδηγίας 1999/63/ΕΚ σχετικά με τη συμφωνία των κοινωνικών εταίρων για την οργάνωση του χρόνου εργασίας των ναυτικών.

4.3 Έναρξη ισχύος της νέας Οδηγίας

4.3.1 Οι τροποποιήσεις της Σύμβασης STCW που υιοθετήθηκαν στη Μανίλα θα τεθούν σε ισχύ την 1/1/2012. Ωστόσο, λαμβάνοντας υπόψη τη συνήδη νομοθετική διαδικασία στο Συμβούλιο Υπουργών και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναφέρει ότι «εφόσον εκείνη τη χρονική στιγμή (δηλ. την 1/1/2012) η παρούσα πρόταση δεν θα έχει ακόμη εγκριθεί, έχει γίνει πρόβλεψη προκειμένου να τεθεί σε ισχύ η προτεινόμενη Οδηγία μόλις δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα».

4.3.2 Λόγω της καθυστέρησης της υιοθέτησης της Οδηγίας θα υπάρξει ένα νομικό παράδοξο: σύγκρουση μεταξύ της Συμφωνίας της Μανίλας για τη Σύμβαση STCW και της αναθεωρημένης Οδηγίας για τη Σύμβαση STCW, ιδίως όσον αφορά την ημερομηνία έναρξης ισχύος. Είτε τα κράτη μέλη δεν θα συμμορφωθούν με τις διεθνείς υποχρεώσεις τους την 1/1/2012 είτε, εάν κυρώσουν τη σύμβαση, δεν θα συμμορφώνονται με την ισχύουσα Οδηγία. Το πιθανότερο είναι να αναμένουν την τελική διαμόρφωση της Οδηγίας προτού κυρώσουν τη συμφωνία της Μανίλας. Στο μεταξύ, τα πλοία που φέρουν σημαία κράτους μέλους της ΕΕ θα συνεχίσουν τις εμπορικές μεταφορές προς / από τρίτες χώρες οι οποίες μπορεί να έχουν ήδη κυρώσει τη συμφωνία της Μανίλας. Αυτό θα δημιουργήσει σοβαρό πρόβλημα για τα πλοία με σημαία της ΕΕ, επειδή τα κράτη της ΕΕ δεν θα ακολουθούσαν ακόμη τους κανόνες της συμφωνίας της Μανίλας.

4.3.3 Η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στο γεγονός ότι θα υπάρξουν προβλήματα με τον έλεγχο από το κράτος του λιμένα εκτός της ΕΕ, ιδίως σε σχέση με τις νέες διατάξεις για τις ώρες ανάπαυσης. Η ανησυχία αυτή αφορά την εφαρμογή των νέων απαιτήσεων για τις ώρες ανάπαυσης. Θα πρέπει να αναγνωριστεί ότι ορισμένα πλοία με σημαία κράτους μέλους της ΕΕ ίσως να έχουν προβλήματα με τον έλεγχο από το κράτος του λιμένα στους λιμένες εκτός της ΕΕ. Υπάρχει το ενδεχόμενο να καταστούν οι ναυτικοί της ΕΕ μη ανταγωνιστικοί, αφού δεν θα έχουν από νωρίς πιστοποίηση STCW 2010. Επιπροσθέτως, θα υπάρχουν και προβλήματα με την εγκυρότητα των πιστοποιητικών τους και συνέπειες στη διάρκεια ισχύος των θεωρήσεων που χορηγούνται σε ναυτικούς της ΕΕ από τρίτες χώρες. Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, υπάρχει ανάγκη νομικής διασάφησης.

(?) ΕΕ C 80, της 03.04.2002, σελ. 9-14.

4.4 Αναγνώριση των συστημάτων εκπαίδευσης / πιστοποίησης τρίτων χωρών

4.4.1 Όσον αφορά την αξιολόγηση τρίτων χωρών με σκοπό την αναγνώριση των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και των πιστοποιητικών τους, προτείνεται παράταση της ισχύουσας τριμήνιας προθεσμίας σε δεκαοκτώ μήνες. Ορισμένα κράτη μέλη επιθυμούν μεγαλύτερη προθεσμία, λόγω του μεγάλου φόρτου εργασίας που θα προκύψει για τα ναυτιλιακά έθνη (π.χ. Μάλτα) ή λόγω της έλλειψης πόρων στα μη ναυτιλιακά. Η ΕΟΚΕ θεωρεί την παράταση ρεαλιστική, προκειμένου να ληφθεί υπόψη ο μεγάλος φόρτος εργασίας για τις ναυτιλιακές χώρες.

4.5 Σύστημα Πληροφοριών STCW

4.5.1 Η Επιτροπή εκφράζει τη λύπη της για τα ανακριβή στοιχεία που υπάρχουν όσον αφορά τα πιστοποιητικά. Προτείνει την εναρμονισμένη και συστηματική συλλογή των στοιχείων που υπάρχουν ήδη στα εθνικά μητρώα. Η ΕΟΚΕ αξιολογεί θετικά την προτεινόμενη υποχρέωση των κρατών μελών της ΕΕ να παρέχουν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τυποποιημένα στοιχεία σχετικά με την πιστοποίηση των ναυτικών για σκοπούς στατιστικής ανάλυσης. Η χρήση του «Συστήματος Πληροφοριών STCW» του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ασφάλεια στη Θάλασσα (EMSA) ως πλατφόρμας για τη συλλογή των ζητούμενων στοιχείων θα βοηθήσει τον κλάδο να υπολογίσει τη μελλοντική προσφορά και ζήτηση ναυτικών.

4.6 Κατώτεροι ηλεκτροτεχνίτες ναυτικοί

4.6.1 Αν και η πρόταση οδηγίας παραπέμπει στον κανονισμό III/7, δεν περιλαμβάνει εντούτοις και τον ορισμό του κατώτερου ηλεκτροτεχνίτη ναυτικού που προβλέπεται στο σημείο 36 του κανονισμού I/1.

4.6.2 Η ΕΟΚΕ προτείνει να συμπεριληφθεί στην προτεινόμενη Οδηγία ο ακόλουθος ορισμός του κατώτερου ηλεκτροτεχνίτη ναυτικού, που παρέχεται στο σημείο 36 του κανονισμού I/1 της Σύμβασης STCW: «Κατώτερος ηλεκτροτεχνίτης ναυτικός είναι ένας ναυτικός που διαθέτει τα προσόντα που προβλέπονται από τις διατάξεις του κανονισμού III/7 της Σύμβασης».

4.7 Εκπαίδευση κατά της πειρατείας

4.7.1 Η ΕΟΚΕ αναμένει να καθιερωθεί επείγοντως υποχρεωτική εκπαίδευση των ναυτικών για την αντιμετώπιση της πειρατείας, ενώπιον της κλιμάκωσης του φαινομένου της πειρατείας και των επιπτώσεών του στους ναυτικούς. Καλεί, συνεπώς, την Επιτροπή να εξετάσει επείγοντως αυτό το θέμα με τα κράτη μέλη, λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές διατάξεις των «Βέλτιστων διαχειριστικών πρακτικών» του ΟΗΕ (για την πειρατεία) και του Διεθνή Κώδικα για την Ασφάλεια Πλοίων και Λιμενικών Εγκαταστάσεων (ISPS).

Βρυξέλλες, 7 Δεκεμβρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: “Εμπόριο, ανάπτυξη και παγκόσμιες υποθέσεις — Η εμπορική πολιτική ως βασική συνιστώσα της στρατηγικής ‘Ευρώπη 2020’ της ΕΕ”»

[COM(2010) 612 τελικό]

(2012/C 43/17)

Εισηγήτρια: **η κα PICHENOT**

Στις 9 Νοεμβρίου 2010 και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα:

Εμπόριο, ανάπτυξη και παγκόσμιες υποθέσεις — Η εμπορική πολιτική ως βασική συνιστώσα της στρατηγικής “Ευρώπη 2020” της ΕΕ

COM(2010) 612 τελικό.

Το ειδικευμένο τμήμα «Εξωτερικές σχέσεις», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 22 Νοεμβρίου 2011.

Κατά την 476η σύνοδο ολομέλειας, της 7ης και 8ης Δεκεμβρίου 2011 (συνεδρίαση της 7ης Δεκεμβρίου 2011), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 185 ψήφους υπέρ, 1 ψήφο κατά και 5 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Προς τα τέλη του 2010, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε μια νέα ανακοίνωση ενώ το διεθνές εμπόριο υφίσταται βαθιές αλλαγές οι οποίες διαφοροποιούν την τρέχουσα διαδικασία από την προηγούμενη φάση της παγκοσμιοποίησης. Εξωτερική συνιστώσα της στρατηγικής Ευρώπη 2020 ⁽¹⁾, η εμπορική πολιτική της ΕΕ θα πρέπει να εξασφαλίσει ότι το εμπόριο συμβάλλει τα μέγιστα στη βιώσιμη ανάπτυξη- η οποία στερείται επί του παρόντος εξόδου από την κρίση- και παράλληλα διασφαλίζει τη βιωσιμότητα της κοινωνικής οικονομίας της αγοράς και στηρίζει τη μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα.

1.2 Η ΕΟΚΕ σημειώνει με ενδιαφέρον ότι η «αναθεωρημένη εμπορική πολιτική» όπως εκτίθεται στην ανακοίνωση με τίτλο «Εμπόριο, ανάπτυξη και παγκόσμιες υποθέσεις» ⁽²⁾ αποτελεί ένα βήμα και παρέχει χρήσιμες διευκρινίσεις όσον αφορά τις ακόλουθες εμπορικές προτεραιότητες σε σχέση με τη στρατηγική Ευρώπη 2020:

- το εμπορικό άνοιγμα προσαρμοσμένο στη γεωγραφική μετατόπιση των συναλλαγών προς την Ασία,
- την καθοριστικής σημασίας σχέση με την ασφάλεια του εφοδιασμού πρώτων υλών και ενέργειας,
- την μείζονα σημασία των φραγμών (μη δασμολογικών και ρυθμιστικών) στο εμπόριο και τις επενδύσεις, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης στις δημόσιες συμβάσεις,

— την απαίτηση για αμοιβαιότητα στις πολυμερείς και διμερείς διαπραγματεύσεις με τους στρατηγικούς οικονομικούς εταίρους της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων των πτυχών που αφορούν την πνευματική ιδιοκτησία,

— τη χρήση των εμπορικών μηχανισμών άμυνας.

1.3 Σε ορισμένα θέματα, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι είναι απαραίτητο να διασαφηνισθεί το ισχύον δίκαιο, ιδίως όσον αφορά τις επιδοτήσεις και τις κρατικές ενισχύσεις, και να προβληθούν οι αξίες και τα πρότυπά του με την προσφυγή, εάν παραστεί ανάγκη, στη χρήση των μηχανισμών του Οργάνου επίλυσης των διαφορών του ΠΟΕ (ΟΕΔ) προκειμένου να διαμορφωθεί μια νομολογία πιο συμβατή με το όραμα του θεμιτού ανταγωνισμού, ιδίως ως προς τις χώρες με αναδυόμενες οικονομίες.

1.4 Ο πολλαπλασιασμός και οι δύσκολες διμερείς διαπραγματεύσεις δεν πρέπει να οδηγήσουν την ΕΕ να μειώσει τις απαιτήσεις της για τα κοινωνικά και περιβαλλοντικά θέματα. Τα δύο αυτά στοιχεία θα πρέπει να συνεκτιμώνται στην οικονομική πτυχή των διαπραγματεύσεων. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ παρακολουθεί με ιδιαίτερο ενδιαφέρον το περιεχόμενο της αειφόρου ανάπτυξης. Τονίζει ότι η προετοιμασία αυτού του κεφαλαίου είναι στενά συνδεδεμένη με την ποιότητα των μελετών αντίκτυπου και με την ορθότητα των συνοδευτικών μέτρων.

1.5 Η ΕΟΚΕ προτείνει στον ΟΗΕ να σχεδιάσει έναν παγκόσμιο χάρτη που θα ορίζει τα ελάχιστα δικαιώματα βάσει των αρχών της κοινωνικής προστασίας της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ) και ο οποίος θα μπορούσε να επισυναφθεί ως παράρτημα στην προγραμματισμένη για το 2015 αναθεώρηση των Αναπτυξιακών στόχων της Χιλιετίας. Ο χάρτης αυτός θα αποτελέσει με τον τρόπο αυτό σημείο αναφοράς σχετικά με τις δεσμεύσεις για το εμπόριο και την ανάπτυξη. Κατά προτεραιότητα, η ΔΟΕ θα πρέπει να αναγνωρίζεται ως παρατηρητής στον ΠΟΕ και σταδιακά να συνδεθεί με τον μηχανισμό εξέτασης των εμπορικών πολιτικών.

⁽¹⁾ «ΕΥΡΩΠΗ 2020» - Στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, κεφάλαιο 3.3 Πλήρης ανάπτυξη των μέσων εξωτερικής πολιτικής που διαθέτουμε, COM(2010) 2020 της 3.3.2010.

⁽²⁾ «Εμπόριο, ανάπτυξη και παγκόσμιες υποθέσεις - Η εμπορική πολιτική ως βασική συνιστώσα της στρατηγικής “Ευρώπη 2020” της ΕΕ» COM(2010) 612.

1.6 Η ΕΟΚΕ ζητά να αποδοθεί μεγαλύτερη προσοχή στο ζήτημα της αναπτυξιακής συνεργασίας, στην παγκόσμια αλληλεγγύη και στον προβληματισμό σχετικά με τους αναπτυξιακούς στόχους της χιλιετίας. Προτείνει την ιδέα να κηρυχθεί το 2015 «έτος ανάπτυξης και συνεργασίας» (προσωρινός τίτλος). Δεδομένου ότι η ΕΕ και τα κράτη μέλη της έχουν ήδη αποφασίσει να επιτύχουν τους στόχους αυτούς έως το 2015, η ΕΟΚΕ προτείνει να αξιοποιηθεί το εν λόγω ευρωπαϊκό έτος ώστε να εμψυχηθεί, στον κάθε πολίτη, στην κοινωνία πολιτών και στις εθνικές και ευρωπαϊκές αρχές, μια ευαισθητοποίηση και ένα αίσθημα κοινής ευθύνης για την υλοποίηση των στόχων που έχουν τεθεί, καθώς και των νέων στόχων, που θα τεθούν μετά το 2015.

1.7 Το διεθνές εμπόριο αποτελεί σκέλος του προβλήματος, αλλά και σκέλος της λύσης των ζητημάτων της παγκόσμιας επισιτιστικής ασφάλειας. Οι κανόνες του διεθνούς εμπορίου πρέπει να ευνοούν την επισιτιστική ασφάλεια, ιδίως στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες και να τους εξασφαλίσουν την αδασμολόγητη πρόσβαση στις αγορές των ανεπτυγμένων χωρών, αλλά και των αναδυόμενων χωρών σύμφωνα με την αρχή ειδικής και διαφοροποιημένης μεταχείρισης.

1.8 Για να αναπτυχθεί μια πράσινη οικονομία σε ένα ανταγωνιστικό παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον και να διατηρήσει την ηγετική της θέση στο θέμα αυτό, η Ευρώπη θα πρέπει, προς όφελος τόσο δικό της όσο και του κλίματος, να επιμείνει στους υψηλούς στόχους της όσον αφορά τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Η ΕΟΚΕ προτείνει την εκπόνηση αναλύσεων αντικτύπου (για την ανταγωνιστικότητα, την απασχόληση και το περιβάλλον) και τη διεξαγωγή διαλόγου προκειμένου, αφενός μεν, να σχεδιαστεί η μετάβαση από το 2020 μέχρι το 2050, αφετέρου δε, να σταθμιστούν οι προσδοκίες των πολιτών και των διαφόρων οικονομικών φορέων.

1.9 Μακροπρόθεσμα, η ΕΕ οφείλει να επιδιώξει να συμβάλει στη μεταρρύθμιση του ΠΟΕ ως φορέα πολυμερούς διακυβέρνησης σε παγκόσμια κλίμακα, στο πνεύμα του αρχικού σχεδιασμού του Διεθνούς Οργανισμού Εμπορίου (όπως αυτός ορίζεται στον Χάρτη της Αβάνας του 1948), κάνοντας, συνεπώς, σαφή αναφορά στα ζητήματα της απασχόλησης και των επενδύσεων.

1.10 Η ΕΟΚΕ τονίζει την αυξανόμενη σημασία της συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών στην εφαρμογή και την παρακολούθηση των εμπορικών συμφωνιών της ΕΕ, ιδίως όσον αφορά την αειφόρο ανάπτυξη, όπως και στην πρόσφατη συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών με την Νότια Κορέα. Η ΕΟΚΕ είναι πρόθυμη να συμβάλει ενεργά στην εφαρμογή των διατάξεων της συμφωνίας αυτής καθώς και στις μελλοντικές εμπορικές συμφωνίες. Προτείνει να συνευφάνει στον μηχανισμό παρακολούθησης με τη συλλογή των παρατηρήσεων της ευρωπαϊκής κοινωνίας των πολιτών διευρυμένης σε όλα τα μέρη που συμμετέχουν στην ετήσια έκθεση. Προτείνει, επίσης, να διευκολύνει τις κοινές εργασίες με την κοινωνία των πολιτών της χώρας εταίρου ώστε να γίνουν κατανοητές οι πρακτικές συνέπειες των εν λόγω συμφωνιών. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι μια ταχεία έναρξη των μηχανισμών παρακολούθησης των πρώτων συμφωνιών θα στήριζε πολύ την εξέλιξη της αναθεωρημένης εμπορικής πολιτικής. Αυτό θα συμβάλει στη δημιουργία ενός κλίματος εμπιστοσύνης μεταξύ των εταίρων χωρών και θα διευκολύνει τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών στις τρέχουσες εμπορικές διαπραγματεύσεις.

2. Η προετοιμασία ενόψει των μεγάλων μεταβολών της παγκοσμιοποίησης

2.1 Το διεθνές δίκαιο και ανοικτό σε όλους εμπόριο αποτελούν παγκόσμιο δημόσιο αγαθό που πρέπει να διαφυλαχθεί και να ενισχυθεί. Εναπόκειται σε κάθε κράτος ή ένωση κρατών να συμβάλουν στη βιώσιμη διαχείριση αυτού του αγαθού με βάση την αμοιβαioτητα των πλεονεκτημάτων ανάλογα προς τις παραχωρήσεις του καθενός. Αυτό είναι το θεμέλιο της δέσμευσης της ΕΕ για την ελευθέρωση του εμπορίου σε πολυμερές πλαίσιο, που υλοποιείται σήμερα από τον ΠΟΕ. Στο πνεύμα αυτό, η ΕΟΚΕ στηρίζει από το 2006 την εμπορική πολιτική της Ένωσης ⁽³⁾.

2.2 Τέλη του 2010 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσιεύει μια νέα ανακοίνωση τη στιγμή που το διεθνές εμπόριο υφίσταται βαθιές αλλαγές οι οποίες διακρίνουν την τρέχουσα διαδικασία από την προηγούμενη φάση της παγκοσμιοποίησης. Η πρόκληση για την εμπορική πολιτική της ΕΕ ως συνιστώσα της στρατηγικής Ευρώπη 2020, είναι να διασφαλιστεί ότι το εμπόριο μπορεί να συμβάλει στην αειφόρο ανάπτυξη και στη βιωσιμότητα της κοινωνικής οικονομίας της αγοράς, με την παράλληλη υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα.

2.3 Στην προσπάθειά της να αναλύσει τους σημερινούς μετασχηματισμούς λόγω της παγκοσμιοποίησης, η ΕΟΚΕ δίνει έμφαση στις ακόλουθες πέντε βασικές τάσεις της δεκαετίας, γύρω από τις οποίες θα πρέπει να περιστραφούν οι συζητήσεις στους κόλπους των φόρουμ της κοινωνίας πολιτών τόσο του ΠΟΕ όσο και της ΓΔ Εμπορίου, με στόχο την απόδοση ενός πιο στρατηγικού και πιο μακροπρόθεσμου χαρακτήρα στην εμπορική πολιτική της ΕΕ:

— **Επέκταση του ανταγωνισμού.** Οι νέες τεχνολογίες —από αυτές που εφαρμόζονται στην επικοινωνία ή στις μεταφορές, μέχρι τις επόμενες οικολογικές τεχνολογίες— οδηγούν στη μετάλλαξη τόσο των μεθόδων δημιουργίας πλούτου όσο και της κατανομής της προστιθέμενης αξίας και ενισχύουν τον ανταγωνισμό μεταξύ των χωρών. Χάρη σε αυτές τις τεχνολογίες διευρύνεται η διακίνηση αγαθών, υπηρεσιών και συντελεστών παραγωγής (κυρίως κεφαλαίου) ⁽⁴⁾, με αποτέλεσμα να αυξάνεται ο αριθμός των οικονομικών και κοινωνικών τομέων που ακολουθούν τους νόμους του διεθνούς ανταγωνισμού.

— Η γνώση και η καινοτομία εξακολουθούν να αποτελούν καταλύτες για την ανάπτυξη, αλλά συνάμα ανατρέπουν πλέον την προερχόμενη από τις κλασικές θεωρίες αντίληψη περί διεθνών συναλλαγών. Και τούτο διότι οι χώρες δεν ανταλλάσσουν λ.χ. πια κρασί με λινάρι όπως στην εποχή του Ricardo. Εδώ και περίπου μια δεκαετία η κάθε χώρα ειδικεύεται ως προς το εργατικό δυναμικό της σε εργασίες στις οποίες διαθέτει συγκριτικά πλεονεκτήματα έναντι των ανταγωνιστών της, ενίοτε δε με τίμημα το κοινωνικό ή φορολογικό ντάμπινγκ. Το «**εμπόριο των εργασιών**» έρχεται προοδευτικά να αντικαταστήσει το εμπόριο βιομηχανικών προϊόντων, μολονότι το τελευταίο εξακολουθεί να είναι κυρίαρχο. Το **μερίδιο των υπηρεσιών** στις συναλλαγές (20 %) προσλαμβάνει συνεχώς μεγαλύτερη σημασία και αντιστοιχία με τη βαρύτητά του για τις εθνικές οικονομίες (70 % του ευρωπαϊκού ΑΕγχΠ).

⁽³⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ: ΕΕ C 211 της 19/08/2008, σ. 82, ΕΕ C 318 της 29/10/2011, σ. 150, ΕΕ C 255 της 22/09/2010, σ. 1.

⁽⁴⁾ ΕΕ C 318 της 29/10/2011, σ. 150.

- Χάρη στην αύξηση του ανταγωνισμού σε ολόένα και περισσότερους επαγγελματικούς κλάδους και οικονομικούς παράγοντες, τώνονται η καινοτομία, πολλαπλασιάζονται οι οικονομικές προοπτικές και, κατά συνέπεια, η αποτελεσματικότητα της παγκόσμιας οικονομίας. Εντούτοις, αυτό το «άνοιγμα» στον ανταγωνισμό τείνει να γεννά **ανισότητες** στο εσωτερικό των χωρών-ανισότητες ως προς τις ευκαιρίες και τις αμοιβές σταθερών και μετακινούμενων εργαζομένων, ειδικευμένων και μη, κεφαλαιούχων και απλών εργαζομένων με μόνο διαθέσιμο μέσο την εργασία τους, ανισότητες μεταξύ εργαζομένων σε κλάδους με ανταλλάξιμα αγαθά και υπηρεσίες, και εργαζομένων σε άλλους κλάδους.
- Μέσω της μετατόπισης των οικονομικών δραστηριοτήτων και των διάφορων πόρων σε συνάρτηση με το κόστος και την τιμή τους, το διεθνές εμπόριο λειτουργεί ως μεγεθυντικός φακός, μεγεθύνοντας τόσο τα πλεονεκτήματα όσο και τις αδυναμίες μιας χώρας. Ως εκ τούτου, η εμπορική πολιτική δεν μπορεί να χαραχθεί μεμονωμένα από τις άλλες πολιτικές της ΕΕ (κυρίως πολιτικές μετάβασης και αναπροσαρμογής στην αγορά εργασίας, πολιτικές μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, πολιτική κοινωνικής και εδαφικής συνοχής ή πολιτική της ενιαίας αγοράς, πολιτική ανάπτυξης και συνεργασίας).
- Σε ένα κόσμο που ανακαλύπτει εκ νέου τη σπανιότητα των πόρων, **το ζητούμενο της ασφάλειας εφοδιασμού** ⁽⁵⁾ έρχεται να προστεθεί στο παλαιότερο ζήτημα της σταθερής πρόσβασης στις εξωτερικές αγορές. Η συνεχής πίεση στην οποία υποβάλλονται οι πηγές ενέργειας και η παραγωγή τροφίμων, καθώς και ο αυξανόμενος ανταγωνισμός για την πρόσβαση στους φυσικούς πόρους αποτελούν καθοριστικά στοιχεία για τη διαμόρφωση της πολιτικής εμπορίου και ασφάλειας.

3. Τα βήματα προς την αναδιαμόρφωση ενός εμπορικού συστήματος συμβατού με μια δίκαια μετάβαση

3.1 Έμφαση στη μελλοντική αναδιάρθρωση του ΠΟΕ

3.1.1 Οι ριζικοί μετασχηματισμοί λόγω της παγκοσμιοποίησης και οι συνέπειές τους για την ΕΕ δεν εξαντλούνται στην εμπορική πολιτική, αλλά ανάγονται σε πλήθος ζητημάτων που αφορούν το σύνολο της ΕΕ. Ως εκ τούτου, η ΕΕ θα πρέπει να ενθαρρύνει την εκπόνηση μελετών προοπτικής και να διεξάγει δημόσιο διάλογο με θέμα τις συνθήκες μιας δίκαιας μετάβασης. Υπό αυτή την έννοια, η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει την προσφορά της ομάδας μελέτης του Συμβουλίου για το μέλλον της ΕΕ με ορίζοντα το 2030 ⁽⁶⁾, η οποία προσδιόρισε και αναθεώρησε τη στρατηγική και τις προτεραιότητες της μακροπρόθεσμης εξωτερικής δράσης της ΕΕ.

3.1.2 Η Ευρώπη καλείται να διαμορφώσει την εμπορική πολιτική της ως μοχλό της μελλοντικής αναδιάρθρωσης του ΠΟΕ. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη σύσταση μιας ομάδας διαπρεπών εμπειρογνομόνων από τις ανεπτυγμένες και τις αναπτυσσόμενες χώρες. Η συγκεκριμένη ομάδα είναι επιφορτισμένη με το καθήκον να διατυπώσει ανεξάρτητες συστάσεις που θα βοηθήσουν την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να διαμορφώσει την ευρωπαϊκή της άποψη σχετικά με τις μελλοντικές προτεραιότητες και τη λειτουργία του ΠΟΕ μετά τη Ντόχα. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την επιθυμία της να συμμετάσχει σε αυτό το εγχείρημα και ζητά την εκπόνηση διερευνητικής γνωμοδότησης επ' αυτού.

3.1.3 Σύμφωνα με την ΕΟΚΕ, η ΕΕ πρέπει να θέσει ως μακροπρόθεσμο στόχο τη συμβολή της στην αναδιαμόρφωση του ΠΟΕ και τον επαναπροσδιορισμό της έννοιας της πολυμέρειας με γνώμονα την αρχική σύλληψή της. Ο Διεθνής Οργανισμός Εμπορίου –όπως αυτός ορίζεται στον Χάρτη της Αβάνας του 1948– προοριζόταν να αποτελέσει έναν πολυμερή οργανισμό με αρμοδιότητα σε όλα ανεξαιρέτως τα ζητήματα διεθνούς εμπορίου, συμπεριλαμβανομένων αυτών της απασχόλησης και των επενδύσεων.

3.1.4 Το αδιέξοδο του Γύρου της Ντόχα και οι χρονοτριβές στις διαπραγματεύσεις των συμφωνιών οικονομικής εταιρικής σχέσης (ΣΟΕΣ) υποχρεώνουν την ΕΕ να επαναπροσδιορίσει τη σχέση ανάπτυξης και εμπορίου. Η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στον απολογισμό της πρωτοβουλίας «Όλα εκτός από όπλα» και των ΣΟΕΣ, για την εκ νέου χάραξη της εμπορικής και αναπτυξιακής στρατηγικής της ΕΕ. Η εμπορική πολιτική έχει σχεδιαστεί ως ένα σύνολο και η ΕΟΚΕ επικροτεί τις πρόσθετες εργασίες που έχουν αναληφθεί στα πλαίσια της παρούσας ανακοίνωσης για τη μεταρρύθμιση του συστήματος γενικευμένων προτιμήσεων (ΣΓΠ) και μιας μελλοντικής ανακοίνωσης σχετικά με το μέλλον του εμπορίου και της ανάπτυξης.

3.2 Η επισιτιστική ασφάλεια ως προτεραιότητα

3.2.1 Σε διάφορες γνωμοδοτήσεις της ⁽⁷⁾, η ΕΟΚΕ κατέθεσε τις προτάσεις της για την αποκρυστάλλωση πιο στρατηγικών βλέψεων ως προς την εμπορική πολιτική. Επιπροσθέτως, κατά την ολοκλήρωση των εργασιών της διάσκεψης με θέμα την επισιτιστική ασφάλεια, που πραγματοποιήθηκε τον Μάιο του τρέχοντος έτους, η ΕΟΚΕ παρουσίασε τις συστάσεις της θέτοντάς τις υπόψη της Ομάδας των 20. Θεωρεί ότι το διεθνές εμπόριο συνιστά έναν από τους πλέον καθοριστικούς παράγοντες διασφάλισης της επισιτιστικής ασφάλειας και κατοχύρωσης του δικαιώματος στη σίτιση. Στα συμπεράσματα αυτής της διάσκεψης ⁽⁸⁾ διευκρινίζεται ο αντίκτυπος του εμπορίου στην επισιτιστική ασφάλεια και στην ανάπτυξη:

3.2.2 Διασφάλιση του ότι οι κανόνες του διεθνούς εμπορίου ευνοούν την επισιτιστική ασφάλεια

3.2.3 Θα πρέπει να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου οι μεταρρυθμίσεις ως προς το εμπόριο και τις συναφείς διαπραγματεύσεις να συντείνουν στον περιορισμό της επισιτιστικής και διατροφικής επισφάλειας στις πλέον ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού των αναπτυσσόμενων χωρών.

3.2.4 Θα πρέπει να περικοπούν σε μεγάλο βαθμό οι εθνικές ενισχύσεις που προκαλούν εμπορικές στρεβλώσεις και να εξαλειφθούν εντελώς οι εξαγωγικές επιδοτήσεις:

— Θα πρέπει να προσδιοριστεί σαφέστερα πότε και πώς θα ήταν δυνατόν να λαμβάνονται μέτρα για τον περιορισμό των εξαγωγών και την ταυτόχρονη ενίσχυση της διαδικασίας διαβούλευσης και κοινοποίησης. Πιο συγκεκριμένα, θα πρέπει να σταθμιστεί ο αρνητικός αντίκτυπος αυτών των μέτρων στην επισιτιστική ασφάλεια άλλων χωρών.

⁽⁵⁾ ΕΕ C 132 της 3/05/2011, σ. 15, ΕΕ C 54 της 19/02/2011, σ. 20.

⁽⁶⁾ «Εγχείρημα 2030» - Προκλήσεις και ευκαιρίες», έκθεση που υπέβαλε η ομάδα μελέτης για το μέλλον της ΕΕ με ορίζοντα το 2030 στις 9 Μαΐου 2011 προς το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και τον Πρόεδρό του κ. Herman Van Rompuy: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/el_web.pdf.

⁽⁷⁾ ΕΕ C 318 της 29/10/2011, σ. 150, ΕΕ C 248 της 25/08/2011, σ. 55, ΕΕ C 218 της 23/07/2011, σ. 25, ΕΕ C 21 της 21/01/2011, σ. 15, ΕΕ C 255 της 22/09/2010, σ. 1, ΕΕ C 128 της 18/05/2010, σ. 41, ΕΕ C 211 της 19/08/2008, σ. 82.

⁽⁸⁾ <http://www.eesc.europa.eu/resources/docs/food-for-everyone-conclusions-en.pdf>.

- Θα πρέπει να εξαλειφθούν οι φραγμοί που παρεμβάλλονται στις εξαγωγές, στις μεταφορές και στις εισαγωγές επισιτιστικής βοήθειας ανθρωπιστικού χαρακτήρα στις χώρες-αποδέκτες και στις γειτονικές χώρες.

3.2.5 Να ληφθεί μέριμνα έτσι ώστε οι αναπτυσσόμενες χώρες να εξασφαλίσουν περισσότερα οφέλη από τις εμπορικές κανονιστικές ρυθμίσεις:

- Θα πρέπει όχι μόνο να επιτραπεί, αλλά και να παρασχεθούν κίνητρα στις αναπτυσσόμενες χώρες να εκμεταλλευτούν επαρκώς τις διατάξεις που τους επιφυλάσσουν ειδική και διακριτική μεταχείριση, προκειμένου να βοηθηθούν να προστατεύσουν τις αγορές τροφίμων τους. Είναι δε απαραίτητο, σε πολυμερές, διμερές και περιφερειακό πλαίσιο, να καταστεί ευκολότερο γι' αυτές τις χώρες να λαμβάνουν μέτρα προστασίας σε περίπτωση σημαντικής ανόδου των εισαγωγών, η οποία θα μπορούσε να απειλήσει την τοπική παραγωγή ειδών διατροφής.
- Θα πρέπει να εξασφαλιστεί στα γεωργικά προϊόντα με προέλευση από τις αναπτυσσόμενες χώρες ευκολότερη πρόσβαση στις αγορές των αναπτυγμένων χωρών. Οι υπόλοιπες αναπτυγμένες χώρες θα πρέπει να ακολουθήσουν το παράδειγμα της ΕΕ υιοθετώντας ένα σύστημα ανάλογο με την πρωτοβουλία «Όλα εκτός από όπλα». Επίσης, θα ήταν σκόπιμο να περιοριστούν σε μεγάλο βαθμό οι τελωνειακοί δασμοί επί των προερχόμενων από αναπτυσσόμενες χώρες μεταποιημένων προϊόντων, στην προσπάθεια να διευκολυνθεί η δημιουργία τοπικών υποδομών μεταποίησης.
- Θα πρέπει να διατεθούν επιπλέον πόροι για την πρωτοβουλία «Βοήθεια για το εμπόριο», κατά τέτοιο τρόπο ώστε οι αναπτυσσόμενες χώρες να μπορούν να συμμετάσχουν ευκολότερα στο διεθνές εμπόριο ειδών διατροφής και να αποκομίσουν περισσότερα σχετικά οφέλη. Εξάλλου, θα ήταν σκόπιμο να παρασχεθεί μεγαλύτερη τεχνική υποστήριξη στις αναπτυσσόμενες χώρες, έτσι ώστε αυτές να μπορούν να συμμορφώνονται με τους ισχύοντες κανόνες και πρότυπα στον τομέα των γεωργικών προϊόντων και των ειδών διατροφής.
- Θα πρέπει να ενθαρρυνθούν η περιφερειακή ολοκλήρωση, το αντίστοιχο εμπόριο και η σύμπραξη Νότου-Νότου μέσω της συγκρότησης περιφερειακών οικονομικών συνασπισμών. Χάρη στην πολύτιμη πείρα τους στα εν λόγω ζητήματα, τόσο η διεθνής κοινότητα όσο και η ΕΕ, θα πρέπει να ενισχύσουν αυτή τη διαδικασία.

3.2.6 Η ΕΟΚΕ ευελπιστεί οι προτάσεις αυτές να ληφθούν υπόψη από την Επιτροπή κατά την προετοιμασία της ανακοίνωσης για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη.

3.2.7 Προκειμένου να προβληθούν αυτές οι συστάσεις και να αποδοθεί μεγαλύτερη προσοχή στο ζήτημα της αναπτυξιακής συνεργασίας, στην παγκόσμια αλληλεγγύη και στον προβληματισμό σχετικά με τους αναπτυξιακούς στόχους της χιλιετίας, η ΕΟΚΕ εισηγείται να κηρυχθεί το 2015 «έτος ανάπτυξης και συνεργασίας» (προσωρινός τίτλος). Δεδομένου ότι η ΕΕ και τα κράτη μέλη της έχουν ήδη αποφασίσει να επιτύχουν τους στόχους αυτούς έως το 2015, η ΕΟΚΕ προτείνει να αξιοποιηθεί το εν λόγω ευρωπαϊκό έτος ώστε να εμφυσηθεί, στον κάθε πολίτη, στην κοινωνία πολιτών και στις εθνικές και ευρωπαϊκές αρχές, μια ευαισθητοποίηση και ένα αίσθημα κοινής ευθύνης για την υλοποίηση των στόχων που έχουν τεθεί, καθώς και των νέων στόχων, που θα τεθούν μετά το 2015.

4. Δημιουργία αποτελεσματικών μέσων για την επίτευξη ενός πιο θεμιτού ανταγωνισμού

4.1 Όσον αφορά στον ανταγωνισμό, η παγκόσμια διακυβέρνηση έχει πολλές ελλείψεις. Ο ΠΟΕ εξακολουθεί να αντιμετωπίζει το θέμα του ανταγωνισμού κατά τρόπο αποσπασματικό και πάντως μη ικανοποιητικό. Ειδικότερα, τα προβλήματα των ιδιωτικών μονοπωλίων, της κατάχρησης λόγω δεσπόζουσας θέσης στην αγορά και αυτά των μη δασμολογικών εμποδίων που συνδέονται με ιδιωτικές πρωτοβουλίες (πρότυπα και προδιαγραφές) δεν εμπίπτουν στις αρμοδιότητες του ΠΟΕ. Το εμπορικό δίκαιο που ρυθμίζει περιπτώσεις ντάμπινγκ, κρατικών επιδοτήσεων και ενισχύσεων συνεχίζει να επιδέχεται ποικίλες ερμηνείες αναλόγως με την εκάστοτε νομολογία του οργάνου επίλυσης διαφορών.

4.2 Εφόσον η ΕΕ αδυνατεί από μόνη της να καλύψει τις αδυναμίες της παγκόσμιας διακυβέρνησης, οφείλει να φροντίσει να διευκρινίσει την ισχύουσα οικεία νομοθεσία και να προωθήσει τους ενωσιακούς κανόνες και αξίες που κατοχυρώνουν και εγγυώνται τον θεμιτό ανταγωνισμό. Τούτο μπορεί να επιτευχθεί ως εξής:

- σε συνεργασία με τη Γραμματεία του ΠΟΕ με σκοπό την ολοκλήρωση της αξιολόγησης των όρων εξαγωγικού ανταγωνισμού, στο πλαίσιο του μηχανισμού εξέτασης των εμπορικών πολιτικών (ΜΕΕΠ).
- στηρίζοντας το εγχείρημα της εκπόνησης ετήσιας έκθεσης με αντικείμενο τα εμπόδια που ορθώνονται στο εμπόριο και στις επενδύσεις.
- στηρίζοντας τις διάφορες πρωτοβουλίες για τη συμπερίληψη του λεγόμενων «θεμάτων της Σιγκαπούρης» (επενδύσεις, δημόσιες συμβάσεις, ανταγωνισμός) και τη διευκόλυνση των συναλλαγών σε ένα νέο πολυμερές θεματολόγιο. Ειδικότερα, θα πρέπει να τονιστεί εκ νέου η σημασία σύναψης μιας πολυμερούς συμφωνίας για τις δημόσιες συμβάσεις και να προωθηθεί, αν χρειαστεί, μέσω μιας πολιτικής καρότου (π.χ. μεταφορά τεχνογνωσίας) και μαστιγίου (π.χ. περιορισμός της πρόσβασης στις δημόσιες συμβάσεις της ΕΕ).
- περιορίζοντας τις στρεβλώσεις στον ανταγωνισμό μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ, όταν οι εταιρείες τους επιδιώκουν να κατακτήσουν τις αγορές εκτός ΕΕ. Τούτο μπορεί να πραγματοποιηθεί αφενός μεν χάρη στην εναρμόνιση των πολιτικών και των μέτρων για τη χορήγηση κινήτρων, εγγυήσεων και πιστώσεων προς τις εξαγωγές, αφετέρου δε μέσω της προοδευτικής ενοποίησης των επιμέρους εμπορικών επιμελητηρίων και των αντιπροσωπειών τους στις τρίτες χώρες. Η ενίσχυση και η ανάπτυξη ευρωπαϊκών κέντρων για την υποστήριξη των ΜΜΕ σε τρίτες χώρες («European Business Centre») ⁽⁹⁾ καθώς και η πλήρης λειτουργία των ομάδων πρόσβασης στην αγορά (ομάδες πρόσβασης στην αγορά) ⁽¹⁰⁾, συμβάλλουν ώστε να αποκτήσει η ΕΕ τα σχετικά αποτελεσματικά εργαλεία.
- μεριμνώντας για τον σεβασμό της διανοητικής ιδιοκτησίας, στο πλαίσιο της σχετικής συμφωνίας του ΠΟΕ (Δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας στον τομέα του εμπορίου), της συμφωνίας για την καταπολέμηση της παραποίησης και των διμερών συμφωνιών.

⁽⁹⁾ Στην Κίνα, στην Ταϊλάνδη, στην Ινδία και στο Βιετνάμ.

⁽¹⁰⁾ ΕΕ C 218 της 23/07/2011, p. 25.

— προσφεύγοντας στους μηχανισμούς του οργάνου επίλυσης διαφορών του ΠΟΕ, εφόσον αυτό καθίσταται αναγκαίο, προκειμένου να παγιωθεί μια νομολογία συμβατή με το όραμα και τις αξίες της ΕΕ.

5. Αποτελεσματική υποστήριξη του εμπορίου σε μια χωρίς αποκλεισμούς στρατηγική και προώθηση της κοινωνικής διάστασης του εμπορίου

5.1 Η κοινωνική διάσταση της παγκοσμιοποίησης δεν έχει παύσει να αποτελεί βασικό ζήτημα και, άρα, μακροπρόθεσμα χρήζει μιας συμπεφωνημένης διευθέτησης στους κόλπους των πολυμερών οργάνων και δη του ΠΟΕ. Στο άμεσο μέλλον, ο μεν ΠΟΕ επιβάλλεται να αναγνωρίσει την ιδιότητα της ΔΟΕ ως παρατηρήτη, η δε ΕΕ οφείλει να συνεχίσει τις προσπάθειές της για να μεταπίσει τις χώρες που εξακολουθούν να προβάλλουν αντιρρήσεις επ' αυτού. Επιπλέον, η ΔΟΕ θα μπορούσε σταδιακά να συνδεθεί με τις εργασίες του μηχανισμού εξέτασης των εμπορικών πολιτικών των μελών του ΠΟΕ, συμβάλλοντας στην κοινωνική πολιτική των χωρών.

5.2 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η ΕΕ έχει ήδη πολύτιμη πείρα από τη συμπερίληψη της κοινωνικής διάστασης στις συναλλαγές και τούτο μπορεί να αποτελέσει συγκεκριμένο σημείο αναφοράς παγκοσμίως, χωρίς να δίνει λαβή για κριτικές περί συγκαλυμμένου προστατευτισμού. Επομένως, συνεχές μέλημα της ΕΟΚΕ είναι να αξιοποιήσει την παράμετρο της αειφόρου ανάπτυξης, συμπεριλαμβάνοντας την κοινωνική διάσταση σε όλες τις εμπορικές συμφωνίες, λαμβάνοντας υπόψη τις θεμελιώδεις συνθήκες της ΔΟΕ στο κοινωνικό κεφάλαιο, στην επιβολή προϋποθέσεων στο σύστημα γενικευμένων προτιμήσεων και στην ύπαρξη ενός Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση.

5.3 Σε αυτή την πρόσφατη δυναμική, προστίθεται η προσφυγή σε μελέτες αντικτύπου, οι οποίες χάρη στην αναθεωρημένη μεθοδολογία τους, θα επιτρέψουν την ακριβέστερη πρόβλεψη των προεκτάσεων στον τομέα της απασχόλησης και την καλύτερη λήψη συνοδευτικών μέτρων⁽¹¹⁾. Η ΕΟΚΕ αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στη σύσταση επιτροπών παρακολούθησης, όπως προβλέπεται στις εμπορικές συμφωνίες που έχει υπογράψει η ΕΕ, οι οποίες θα διασφαλίζουν την κοινωνική και περιβαλλοντική διάστασή τους.

5.4 Θα πρέπει η ΕΕ και τα κράτη μέλη της να τηρήσουν τις οικονομικές δεσμεύσεις τους για την προώθηση και εφαρμογή των 8 βασικών συμφωνιών της ΔΟΕ, χωρίς ωστόσο να παραγνωρίζουν ότι αποστολή αυτού του μηχανισμού δεν είναι η άμεση εξάλειψη των προβλημάτων ως προς την ανταγωνιστικότητα και την απασχόληση στην ΕΕ. Επιπροσθέτως, η εκ του σύνεγγυς παρακολούθηση της πρωτοβουλίας της ΔΟΕ να θεμελιώσει μια βάση κοινωνικής προστασίας και να στηρίξει προγράμματα υπέρ της αξιοπρεπούς εργασίας προσφέρει νέες ευκαιρίες για τη σύζευξη του εμπορίου με την απασχόληση. Η ΕΟΚΕ ευελπιστεί ότι η Ομάδα των 20, σε συνεργασία με το ΔΝΤ και την Παγκόσμια Τράπεζα, θα εξετάσουν τους δυνατούς τρόπους χρηματοδότησης της βάσης παγκόσμιας κοινωνικής προστασίας.

5.5 Η ΕΕ πρέπει να αξιοποιήσει τους τομεακούς κοινωνικούς διαλόγους κατά την πραγματοποίηση των μελετών επιπτώσεων με αντικείμενο τον προσδιορισμό μέτρων προσαρμογής στα αποτελέσματα των εμπορικών επιλογών της. Θα πρέπει επίσης να μεταφέρει ρητώς τα αποτελέσματα της οριζόντιας κοινωνικής ρήτηρας⁽¹²⁾ της Συνθήκης της Λισαβόνας στην εμπορική πολιτική της. Κατά τις διαπραγματεύσεις με θέμα τις μελλοντικές χρηματοοικονομικές προοπτικές, θα πρέπει να διατηρηθεί το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και να προσανατολιστεί σε ζητήματα μετασχηματισμού της βιομηχανίας, που άπτονται της μετάβασης και της αναδιάρθρωσης. Οι όροι για την άντληση πόρων από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση θα πρέπει να καταστούν πιο ελαστικοί, προκειμένου να επωφεληθούν όσο το δυνατόν περισσότερα θύματα των εξελίξεων στον βιομηχανικό και στον γεωργικό τομέα. Εξάλλου, το ταμείο αυτό θα μπορούσε να ευνοήσει και τον κοινωνικό πειραματισμό.

5.6 Η ΕΟΚΕ εισηγείται την ενσωμάτωση της παραμέτρου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο κεφάλαιο περί αειφόρου ανάπτυξης των συμφωνιών, καθώς και την εναρμόνιση των συνοδευτικών μέτρων της συμφωνίας με το Ευρωπαϊκό μέσο για τη δημοκρατία και τα δικαιώματα του ανθρώπου (IEDDH). Η αρτιότερη εφαρμογή των κατευθυντήριων αρχών των Ηνωμένων Εθνών θα συντελέσει στην υλοποίηση των στόχων της ΕΕ όσον αφορά τα ειδικά θέματα που άπτονται των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Σύμφωνα και με την ανακοίνωση για την κοινωνική ευθύνη των επιχειρήσεων (Οκτώβριος 2011)⁽¹³⁾, οι αρχές αυτές αποτελούν καθοριστική πρόκληση για το εμπόριο και την ανάπτυξη.»

6. Η υλοποίηση των περιβαλλοντικών δεσμεύσεων στην εμπορική πολιτική

6.1 Οι διαπραγματεύσεις για τα περιβαλλοντικά αγαθά και υπηρεσίες στο πλαίσιο του Γύρου της Ντόχα μπορούν να διευκολύνουν την πρόσβαση σε φιλικά προς το περιβάλλον αγαθά και τεχνολογίες. Πάντως, ενώ για ένα ευρύ φάσμα προϊόντων –και δη για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας–, οι δασμολογικοί φραγμοί είναι χαμηλοί ή μέτριοι, οι αντίστοιχοι μη δασμολογικοί αποτελούν σημαντική τροχοπέδη για τη διάδοσή τους. Η σύναψη μιας έγκαιρης και επιμέρους συμφωνίας στο πλαίσιο του ΠΟΕ σχετικής με τα περιβαλλοντικά αγαθά και υπηρεσίες, συμπεριλαμβάνοντας ρήτρες για τους δασμολογικούς και μη φραγμούς, αποτελεί μια νέα πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, την οποία η ΕΟΚΕ προσυπογράφει.

6.2 Προκειμένου να αναπτυχθεί μια πράσινη οικονομία σε ένα ανταγωνιστικό παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον και να διατηρήσει την ηγετική της θέση στο θέμα αυτό, η Ευρώπη θα πρέπει, προς όφελος τόσο δικό της όσο και του κλίματος, να μην παρεκκλίνει από τον στόχο της προοδευτικής μείωσης κατά 80 % των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου μέχρι το 2050, με π.χ. ένα ενδιάμεσο στόχο 40 % μεταξύ 2020 και 2030. Η ΕΟΚΕ προτείνει την κατάρτιση εκτιμήσεων αντικτύπου (για την ανταγωνιστικότητα, την απασχόληση και το περιβάλλον) και τη διεξαγωγή διαλόγου προκειμένου αφενός μεν να σχεδιαστεί η μετάβαση από το 2020 μέχρι το 2050, αφετέρου δε να σταθμιστούν οι προσδοκίες των πολιτών και των διαφόρων οικονομικών φορέων.

⁽¹²⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ «Ενίσχυση της συνοχής της ΕΕ και του συντονισμού της κοινωνικής της πολιτικής» (δεν έχει δημοσιευθεί ακόμα στην ΕΕ).

⁽¹³⁾ COM(2011) 681 τελικό – Μια ανανεωμένη στρατηγική ΕΕ 2011-2014 για την εταιρική κοινωνική ευθύνη.

⁽¹¹⁾ EE C 218 της 23/07/2011, σ. 19.

6.3 Ο καθορισμός του ενδιάμεσου αυτού στόχου πρέπει να συνοδεύεται από κανονιστικά και φορολογικά μέτρα που να ευνοούν την αύξηση των επενδύσεων στην έρευνα και στην ανάπτυξη καθαρών τεχνολογιών. Η προσφυγή σε μέτρα διασυννοριακής «προσαρμογής του άνθρακα» πρέπει να περιοριστεί αυστηρά σε ορισμένες περιπτώσεις απώλειας της ανταγωνιστικότητας και διαπιστωμένης «διαρροής άνθρακα», σύμφωνα πάντα με τους κανόνες του ΠΟΕ και την ανάλυση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ⁽¹⁴⁾.

6.4 Λόγω της βραδείας και αβέβαιης προόδου των σχεδίων για τη δημιουργία μιας παγκόσμιας αγοράς εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής διοξειδίου του άνθρακα, για μερικά ακόμη χρόνια, τα κράτη μέλη της ΕΕ θα είναι ακόμη μεταξύ των ελαχίστων που θα έχουν καθορίσει τιμή για το διοξείδιο του άνθρακα. Ενόψει του επερχόμενου κινδύνου «διαρροής άνθρακα» σε ορισμένους ευρωπαϊκούς τομείς που υπόκεινται στο σύστημα εμπορίας εκπομπών της ΕΕ, η ΕΟΚΕ συνιστά, εκτός από την τρέχουσα δωρεάν κατανομή των δικαιωμάτων εκπομπής που καθορίζονται από την Επιτροπή, να αυξηθεί σημαντικά ο όγκος των μακροπρόθεσμων επενδύσεων που προορίζονται για την απεξάρτηση της οικονομίας από τον άνθρακα, καθώς και τη δημιουργία προβλεψίμου και σταθερού πλαισίου παροχής κινήτρων υπέρ της καινοτομίας, της έρευνας και της ανάπτυξης στον τομέα των καθαρών τεχνολογιών που δεν έχουν ακόμη εισαχθεί στο εμπόριο.

6.5 Όσον αφορά στις μεταφορές, η ΕΟΚΕ στηρίζει την υιοθέτηση παγκόσμιων στόχων βάσει της σύμβασης-πλαισίου των Ηνωμένων Εθνών για την αλλαγή του κλίματος, όπως ο περιορισμός κατά 10 % των εκπομπών από τις εναέριες μεταφορές και κατά 20 % από τις θαλάσσιες. Η απόφαση καταμερισμού των προσπάθειών μείωσης συμπεριλαμβάνει τον τομέα των μεταφορών, διότι από το 2012, οι αερομεταφορές θα ενσωματωθούν προοδευτικά στο ευρωπαϊκό σύστημα εμπορίας εκπομπών της ΕΕ. Μια ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για τον καθορισμό στόχων ενεργειακής απόδοσης στις μεταφορές ανοιχτής θάλασσας θα συνέβαλε στην προσπάθεια αυτή.

6.6 Ως προς τις εκτιμήσεις αντικτύπου στην αειφορία, η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει τις συστάσεις που είχε διατυπώσει σε παλιότερη γνωμοδότησή της σχετικά με την αναθεώρηση του ισχύοντος μηχανισμού ⁽¹⁵⁾. Ενδείκνυται ιδίως να βελτιωθεί η πληροφόρηση σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των εμπορικών πολιτικών με στενότερη συνεργασία των γραμματειών των πολυμερών περιβαλλοντικών συμφωνιών.

6.7 Τέλος, εφόσον μια πρωτοβουλία για τις περιβαλλοντικές προδιαγραφές και επισήμανση «φιλικός προς το περιβάλλον» ή «αειφόρος» στο εσωτερικό της ΕΕ πρέπει να παραμείνει ιδιωτική και αποκεντρωμένη, κρίνεται απαραίτητη η καθιέρωση ενός κοινού πλαισίου μέτρησης και αξιολόγησης κατ' αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ή ενός ειδικευμένου φορέα.

Βρυξέλλες, 7 Δεκεμβρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

⁽¹⁴⁾ «Trade as a driver of prosperity» (Το εμπόριο ως παράγοντας ευημερίας, διαθέσιμο μόνο στα αγγλικά) SEC(2010) 269 http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2010/november/tradoc_146940.pdf.

⁽¹⁵⁾ ΕΕ C 218 της 23/07/2011, σ. 19.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 3821/85 σχετικά με τη συσκευή ελέγχου στον τομέα των οδικών μεταφορών και με την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 561/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου»

[COM(2011) 451 τελικό — 2011/0196 (COD)]

(2012/C 43/18)

Εισηγητής: ο κ. **Jan SIMONS**

Στις 1 και στις 29 Σεπτεμβρίου 2011 αντίστοιχα, και σύμφωνα με τα άρθρα 91 και 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο αποφάσισαν να ζητήσουν την εκπόνηση γνωμοδότησης από την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή σχετικά με την

«Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 3821/85 σχετικά με τη συσκευή ελέγχου στον τομέα των οδικών μεταφορών και με την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 561/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου»

COM(2011) 451 τελικό — 2011/0196 (COD).

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 23 Νοεμβρίου 2011.

Κατά την 476η σύνοδο ολομέλειας, της 7ης και 8ης Δεκεμβρίου 2011 (συνεδρίαση της 7ης Δεκεμβρίου 2011), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 136 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 4 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί, σε γενικές γραμμές, την πρόταση κανονισμού που τροποποιεί τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 3821/85 σχετικά με τη συσκευή ελέγχου στον τομέα των οδικών μεταφορών και τον κανονισμό (ΕΚ) 561/2006 σχετικά με τον χρόνο οδήγησης και ανάπαυσης των οδηγών, κυρίως επειδή προωθεί την οδική ασφάλεια, βελτιώνει τις συνθήκες εργασίας των οδηγών και προάγει έναν πιο θεμιτό ανταγωνισμό μεταξύ των εταιρειών οδικών μεταφορών.

1.2 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την επιδίωξη της Επιτροπής να ενσωματωθούν οι λειτουργίες των καρτών οδηγού σε αυτές της αδειας οδήγησης, προκειμένου να αυξηθεί η ασφάλεια και να μειωθούν οι διοικητικές επιβαρύνσεις στον βαθμό που κάτι τέτοιο είναι δυνατό στην πράξη. Αυτό ισχύει και για τη δυνατότητα που προβλέπεται στο άρθρο 6 περί ενσωμάτωσης ψηφιακού ταχογράφου σε ευφυή συστήματα μεταφορών (ΕΣΜ) πράγμα που θα καθιστά πιο εύκολα προσβάσιμες άλλες εφαρμογές ΕΣΜ στα δεδομένα που καταγράφει και παράγει ο ψηφιακός ταχογράφος.

1.3 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί, επίσης, με την πρόβλεψη που περιέχεται στην πρόταση περί δυνατότητας ελέγχου εξ αποστάσεως μέσω του ταχογράφου, έτσι ώστε οι οδηγοί που τηρούν τους κανόνες να υπόκεινται σε λιγότερους στοχευμένους ελέγχους.

1.4 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει με ικανοποίηση τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στα άρθρα 7-16 σχετικά με την έγκριση τύπου. Πιστεύει ότι προσφέρουν ένα εξαιρετικά σαφές και ολοκληρωμένο παράδειγμα του τρόπου με τον οποίο τα κράτη μέλη πρέπει να εκτελούν τα καθήκοντά τους που προβλέπονται από την ευρωπαϊκή νομοθεσία.

1.5 Στο άρθρο 19 παρ. 4, η Επιτροπή προτείνει να περιοριστεί σε όλη την Ευρώπη η πρόσβαση των συνεργείων ψηφιακών

ταχογράφων, που ανήκουν σε μεταφορικές εταιρείες, στα οχήματα τρίτων, προκειμένου να αποφευχθεί το ενδεχόμενο σύγκρουσης συμφερόντων, χωρίς όμως να αποδεικνύει ότι υφίσταται όντως τέτοιο θέμα. Λαμβάνοντας υπόψη κυρίως το αυξημένο κόστος που αυτό μπορεί να προκαλέσει, ο εν λόγω περιορισμός θα πρέπει να μπορεί να αποφασίζεται σε κάθε κράτος μέλος, όπως προβλέπεται στην πρώτη πρόταση της παραγράφου 4, με την παροχή από ανεξάρτητο και εγκεκριμένο οργανισμό εγγύησης συμμόρφωσης για τις επισκευές και τη βαθμονόμηση.

1.6 Η Επιτροπή προτείνει την εναπόθεση της ευθύνης για τυχόν παραβιάσεις του κανονισμού στις μεταφορικές επιχειρήσεις, προβλέποντας και το ενδεχόμενο απόδειξης του αντιθέτου, δηλαδή της μη ευθύνης τους για τις παραβάσεις που έχουν διαπραχθεί. Η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι η ρύθμιση αυτή είναι δίκαιη.

1.7 Η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι στις διεργασίες για τις μελλοντικές προσαρμογές του κανονισμού και των παραρτημάτων του θα πρέπει να συμμετέχουν η επιτροπή περί της οποίας γίνεται λόγος στο άρθρο 40 του κανονισμού και οι κοινωνικοί εταίροι.

1.8 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η επικείμενη επικοινωνία μέσω ευρωπαϊκών δορυφόρων ενδέχεται να επιτρέψει τη χρήση και άλλων μηχανισμών ελέγχου, που με την πάροδο του χρόνου θα αποδειχθούν φθηνότεροι, πιο αξιόπιστοι και λιγότερο ογκώδεις, ενώ παράλληλα θα διευκολύνουν τον έλεγχο. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να διερευνήσει εάν είναι δυνατόν, για παράδειγμα, με τη χρήση ενός ειδικού λογισμικού ενσωματωμένου στον υπολογιστή του οχήματος, με τον οποίο είναι ήδη εξοπλισμένα πολλά φορτηγά, να επιτευχθεί το ίδιο ή ακόμη υψηλότερο επίπεδο ποιότητας όσον αφορά τους στόχους που επιδιώκονται με τον ψηφιακό ταχογράφο.

2. Εισαγωγή

2.1 Στις 19 Ιουλίου 2011, η Επιτροπή δημοσίευσε το έγγραφο «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 3821/85 σχετικά με τη συσκευή ελέγχου στον τομέα των οδικών μεταφορών και με την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 561/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου» (COM (2011)451 τελικό). Στη συνέχεια, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο κάλεσαν την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, σύμφωνα με το άρθρο 304 της ΣΛΕΕ, να γνωμοδοτήσει επί του θέματος.

2.2 Η ΕΟΚΕ ανταποκρίνεται πρόθυμα στο αίτημα αυτό, επειδή συμφωνεί με την Επιτροπή ότι η βελτίωση του συστήματος του ταχογράφου και του σχετικού ελέγχου είναι σημαντική και μάλιστα για τους ακόλουθους λόγους:

2.3 Προάγει την οδική ασφάλεια επιτρέποντας καλύτερη πρόσβαση στους χρόνους οδήγησης και τις περιόδους ανάπαυσης των οδηγών στις μεταφορές·

2.4 Συμβάλει στη βελτίωση των συνθηκών εργασίας των οδηγών·

2.5 Εξασφαλίζει, ενδεχομένως, τον θεμιτό ανταγωνισμό μεταξύ των επιχειρήσεων στον κλάδο των οδικών μεταφορών·

2.6 Η επιδίωξη αποδοτικότερου κόστους των ταχογράφων αρμόζει στη στρατηγική της Επιτροπής για την περαιτέρω ολοκλήρωση της ευρωπαϊκής αγοράς εμπορευματικών μεταφορών καθώς και για τη βελτίωση της ασφάλειας, της αποτελεσματικότητας και της ανταγωνιστικότητας των οδικών μεταφορών, όπως αναφέρεται στη Λευκή Βίβλο για τις μεταφορές της 28ης Μαρτίου 2011.

2.7 Στην πράξη υπάρχουν δύο είδη ταχογράφων που χρησιμοποιούνται από σχεδόν 6 εκατ. οδηγούς: σε οχήματα τα οποία κυκλοφόρησαν στην αγορά πριν την 1η Μαΐου 2006 χρησιμοποιείται ακόμη ο αναλογικός ταχογράφος από το 1985, ενώ τα οχήματα τα οποία κυκλοφόρησαν μετά την 1η Μαΐου 2006 πρέπει να είναι εξοπλισμένα με ψηφιακό ταχογράφο.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί, σε γενικές γραμμές, την πρόταση κανονισμού που τροποποιεί τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 3821/85 σχετικά με τη συσκευή ελέγχου στον τομέα των οδικών μεταφορών και τον κανονισμό (ΕΚ) 561/2006 σχετικά με τον χρόνο οδήγησης και ανάπαυσης των οδηγών, κυρίως επειδή προωθεί την οδική ασφάλεια, βελτιώνει τις συνθήκες εργασίας των οδηγών και προάγει έναν πιο θεμιτό ανταγωνισμό μεταξύ των εταιρειών οδικών μεταφορών.

3.2 Στο άρθρο 27 της πρότασης για την τροποποίηση του κανονισμού, η Επιτροπή προτείνει να ενσωματωθούν οι κάρτες οδηγού στις άδειες οδήγησης, πράγμα που θα συντελέσει στην αύξηση της ασφάλειας του συστήματος και σε σημαντική μείωση των διοικητικών επιβαρύνσεων. Στην περίπτωση αυτή, οι οδηγοί θα έχουν λιγότερο την τάση να χρησιμοποιούν την άδεια οδήγησης που κατέχουν για διάφορες απάτες. Αυτό που επιδιώκεται είναι να εγκριθεί η μερική προσαρμογή της οδηγίας για τις άδειες οδήγησης (Οδηγία 2006/126/ΕΚ) ταυτόχρονα με την παρούσα πρόταση κανονισμού. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την επιδίωξη αυτή, στο μέτρο που αυτή η δυνατότητα μπορεί να υλοποιηθεί στην πράξη.

3.3 Η ΕΟΚΕ σημειώνει με ικανοποίηση τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στα άρθρα 7-16 σχετικά με την έγκριση. Πιστεύει ότι

προσφέρουν ένα εξαιρετικά σαφές και ολοκληρωμένο παράδειγμα του τρόπου με τον οποίο τα κράτη μέλη πρέπει να εκτελούν τα καθήκοντά τους που προβλέπονται από την ευρωπαϊκή νομοθεσία.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Σε ό,τι αφορά το πεδίο εφαρμογής (άρθρο 3), στην πρόταση της Επιτροπής, εκτός από την αναφορά στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 561/2006 και τις κοινωνικές διατάξεις που περιλαμβάνει, προβλέπεται επίσης στην παράγραφο 4 ότι τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να επιβάλουν την εγκατάσταση μιας συσκευής παρακολούθησης σε όλα τα οχήματα, δηλαδή και σε αυτά των οποίων η χωρητικότητα είναι μικρότερη των 3,5 τόνων. Η διάταξη αυτή επιδοκιμάζεται από την ΕΟΚΕ.

4.2 Ο προτεινόμενος κανονισμός θα επιτρέπει την εξ αποστάσεως επικοινωνία από τον ταχογράφο για την άσκηση ελέγχου, πράγμα που θα προσφέρει στις αρχές ελέγχου μια ένδειξη συμμόρφωσης προς τους κανόνες πριν σταματήσουν ένα όχημα για να το ελέγξουν. Η χρήση αυτής της δυνατότητας θα έχει ως αποτέλεσμα να μειωθεί ο αριθμός των στοχευμένων καθ' οδόν ελέγχων των οδηγών οι οποίοι συμμορφώνονται με τους κανόνες. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την προσέγγιση που αναφέρεται στο άρθρο 5.

4.2.1 Η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στο βασικό ζήτημα προστασίας δεδομένων το οποίο τόνισε ο Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας Δεδομένων (EDPS/11/9) στις 6 Οκτωβρίου, 2011, δηλαδή στην πρόληψη της ανάπτυξης από τη βιομηχανία μέτρων που παραβιάζουν το δικαίωμα ιδιωτικής ζωής, λόγω της απουσίας σαφών λεπτομερειών σχετικά με τη χρήση και την αποθήκευση των δεδομένων που περιέχονται σε δίσκους, εφόσον εκκρεμεί η επικαιροποίηση των τεχνικών προδιαγραφών.

4.3 Σαράντα οκτώ μήνες μετά την έναρξη της ισχύος του παρόντος κανονισμού, θα αρχίσει η αυτόματη καταγραφή της ακριβούς θέσης των οχημάτων μέσω δορυφορικού συστήματος (GNSS). Σύμφωνα με την Επιτροπή, οι ελεγκτικές υπηρεσίες θα έχουν στη διάθεσή τους περισσότερες πληροφορίες ώστε να μπορούν να κρίνουν εάν τηρείται η κοινωνική νομοθεσία. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η επιτροπή περί της οποίας γίνεται λόγος στο άρθρο 40 (επιτροπή κατά την έννοια του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 182/2011) θα μπορούσε να αναλάβει σε αυτήν την περίπτωση κάποιο ρόλο σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

4.4 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την πρόβλεψη του άρθρου 6 περί δυνατότητας ενσωμάτωσης του ψηφιακού ταχογράφου σε ευφυή συστήματα μεταφορών (ITS), πράγμα που θα έχει ως αποτέλεσμα να διευκολυνθεί η πρόσβαση άλλων εφαρμογών ITS στα καταχωρημένα στοιχεία που παράγει ο ταχογράφος.

4.5 Στο άρθρο 19 παρ. 4, η Επιτροπή επιδιώκει τη βελτίωση της αξιοπιστίας των συνεργιών με την ενίσχυση του νομοθετικού πλαισίου για την έγκρισή τους. Μία από τις προτάσεις έχει ως αποτέλεσμα οι μεγαλύτερες μεταφορικές επιχειρήσεις οι οποίες διαθέτουν οι ίδιες συνεργεία για την επιδιόρθωση και τον έλεγχο της ακρίβειας των ψηφιακών ταχογράφων να μην μπορούν στο μέλλον να το κάνουν στα οχήματά τους, ώστε να αποφεύγεται το ενδεχόμενο σύγκρουσης συμφερόντων. Λαμβάνοντας υπόψη κυρίως το αυξημένο κόστος που αυτό μπορεί να προκαλέσει, ο εν λόγω περιορισμός θα πρέπει να μπορεί να αποφασίζεται σε κάθε κράτος μέλος, όπως προβλέπεται στην πρώτη πρόταση της παραγράφου 4, με την παροχή από ανεξάρτητο και εγκεκριμένο οργανισμό εγγύησης συμμόρφωσης για τις επισκευές και τη βαθμονόμηση.

4.6 Στο άρθρο 29, η μεταφορική επιχείρηση θεωρείται υπεύθυνη για τις παραβιάσεις του κανονισμού από τους οδηγούς της, αλλά προβλέπεται και η δυνατότητα απόδειξης του εναντίου για μια συγκεκριμένη παράβαση, δηλαδή της μη ευθύνης για διαπραχθείσες παραβάσεις. Η ΕΟΚΕ θεωρεί αποδεκτή μια τέτοια ρύθμιση.

4.7 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με το περιεχόμενο των άρθρων 30 έως και 36 του κειμένου της Επιτροπής, όπου αναφέρονται οι κανόνες σχετικά με τη χρήση των καρτών οδηγού και των φύλλων καταγραφής, καθώς και τα άλλα έγγραφα τα οποία πρέπει να φέρει ο οδηγός, και σχετικά με την εκπαίδευση των υπαλλήλων που είναι επιφορτισμένοι με τη διενέργεια ελέγχου. Η ΕΟΚΕ θεωρεί πάρα πολύ θετικό αυτό το τελευταίο στοιχείο, δεδομένου ότι θα διευκολύνει την περισσότερο εναρμονισμένη και αποτελεσματική τήρηση των κανόνων της Ε.Ε.

4.8 Στο άρθρο 37, η Επιτροπή αναφέρεται στο θέμα των κυρώσεων. Στην τρίτη παράγραφο, αναφέρει ότι οι κυρώσεις τις οποίες επιβάλλουν τα κράτη μέλη για τις πολύ σοβαρές παραβιάσεις που ορίζονται στην οδηγία 2009/5/ΕΚ εντάσσονται στις υψηλότερες κατηγορίες κυρώσεων που εφαρμόζονται στο αντίστοιχο κράτος μέλος για παραβιάσεις της εθνικής νομοθεσίας περί οδικών μεταφορών. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί επ' αυτού με την Επιτροπή.

4.9 Στα άρθρα 38 έως και 40, η Επιτροπή δηλώνει ότι είναι η ίδια αρμόδια για την προσαρμογή του παραρτήματος 1, 1B και 2 στην τεχνολογική πρόοδο. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ότι θα πρέπει να ανατεθεί στην επιτροπή που αναφέρεται στο άρθρο 40 να υποβάλει προτάσεις προσαρμογής και ότι στις συνεδριάσεις αυτής θα πρέπει να προσκαλούνται και οι κοινωνικοί εταίροι.

4.10 Η ΕΟΚΕ αντιμετωπίζει θετικά την πρόταση της Επιτροπής, όπως διατυπώνεται στο άρθρο 41, περί σύστασης φόρουμ για τον ταχογράφο, στο οποίο θα συμμετέχουν εμπειρογνώμονες από τα κράτη μέλη αλλά και από τις χώρες της συμφωνίας ΑΕΤΡ. Στόχος είναι ο συντονισμός των κανόνων και της τεχνικής εφαρμογής τους στις χώρες της ΕΕ και της συμφωνίας ΑΕΤΡ.

4.11 Με την πρόταση αυτή, η Επιτροπή συνεχίζει να ακολουθεί την οδό των τεχνικών βελτιώσεων του ψηφιακού ταχογράφου. Η ΕΟΚΕ διερωτάται αν η επικείμενη επικοινωνία μέσω ευρωπαϊκών δορυφόρων θα επιτρέψει ενδεχομένως τη χρήση και άλλων ηλεκτρικών μηχανισμών, που με την πάροδο του χρόνου θα αποδειχθούν λιγότεροι δαπανηροί, πιο αξιόπιστοι και λιγότερο ογκώδεις, ενώ παράλληλα θα διευκολύνουν τον έλεγχο. Η ΕΟΚΕ προτείνει στην Επιτροπή να διερευνήσει εάν είναι δυνατόν, για παράδειγμα, με τη χρήση ενός ειδικού λογισμικού ενσωματωμένου στον υπολογιστή του οχήματος, με τον οποίο είναι ήδη εξοπλισμένα πολλά φορτηγά, να επιτευχθεί το ίδιο ή ακόμη υψηλότερο επίπεδο ποιότητας όσον

αφορά τους στόχους που επιδιώκονται με τον ψηφιακό ταχογράφο. Αυτό που έχει δε κατά νου είναι μία μοναδική συσκευή που θα εγκαθίσταται στον θάλαμο οδήγησης και θα επιτελεί όλα τα καθήκοντα που απορρέουν από τη νομοθεσία ή τη διεκπεραίωση των εργασιών.

4.12 Φαίνεται ότι ο κανονισμός 561/2006, που ισχύει άμεσα και εξίσου στα κράτη μέλη, και τα έξι επακόλουθα επεξηγηματικά σημειώματα – που παρεμπιπτόντως δεν είναι δεσμευτικά – αφιερωμένα σε διάφορα σημεία της ερμηνείας, που καταρτίστηκαν από και για τους εποπτικούς φορείς, δεν αρκούν για την εξάλειψη των διαφορών ερμηνείας σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού. Η ΕΟΚΕ συνιστά να εξαλειφθούν οι διαφορές αυτές, κατά προτίμηση πριν από την έναρξη ισχύος του τροποποιημένου κανονισμού που δεν προβλέπεται πριν από την άρροδο διετίας, ώστε να εξασφαλιστεί πραγματικά η ενιαία εφαρμογή των ελέγχων.

4.13 Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να προβεί σε τρεις πρόσθετες παρατηρήσεις οι οποίες να μην δεν αφορούν άμεσα τα θέματα των σήμερα δύο – και αργότερα τριών – τροποποιούμενων κανονισμών, αλλά θεωρεί ότι μπορούν χωρίς άλλο να συμπεριληφθούν στην παρούσα γνωμοδότηση.

4.13.1 Με την εγκατάσταση αισθητήρων βάρους θα μπορούσε να εντοπίζεται τυχόν υπερφόρτωση, πράγμα που θα ωφελήσει τόσο τους μεταφορείς όσο και τις υπηρεσίες ελέγχου.

4.13.2 Ορισμένα μέλη της ΕΟΚΕ θεωρούν ότι η ψηφιακή συσκευή ελέγχου πρέπει να καταγράφει και τη θέση του οχήματος στην αρχή και το τέλος μιας διαδρομής μεταφοράς μέσω του συστήματος GNSS. Θεωρούν ότι αυτό θα βελτιώσει τον έλεγχο των ενδομεταφορών εκ μέρους των κρατών μελών. Ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι ενδομεταφορές θα επιτρέπονται χωρίς κανένα περιορισμό το 2014, ή και νωρίτερα, όπως προκύπτει από τη Λευκή Βίβλο του 2011, θέση με την οποία η ΕΟΚΕ συμφωνεί.

4.13.3 Η ΕΟΚΕ υποστήριζε ανέκαθεν την ενιαία εφαρμογή και επιβολή των κανόνων στις διασυνοριακές μεταφορές. Αυτές οι πτυχές είναι πρωταρχικής σημασίας. Πράγματι, ο θεμιτός ανταγωνισμός μεταξύ των εταιρειών οδικών μεταφορών είναι εφικτός μόνον εάν οι κανόνες και ο έλεγχος της συμμόρφωσης με αυτούς εφαρμόζονται με ενιαίο τρόπο σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι υπό εξέταση προτάσεις κανονισμού, με εξαίρεση ορισμένες παρατηρήσεις που διατυπώθηκαν στο πλαίσιο της παρούσας γνωμοδότησης, δείχνουν έναν τρόπο με τον οποίο μπορεί να επιτευχθεί η εναρμόνιση. Η ΕΟΚΕ ζητά να δοθεί η ίδια προσοχή στο ζήτημα αυτό, εφόσον προκύψει θέμα κατάρτισης ή τροποποίησης της νομοθεσίας στο μέλλον.

Βρυξέλλες, 7 Δεκεμβρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την εφαρμογή συστήματος γενικευμένων δασμολογικών προτιμήσεων»

[COM(2011) 241 τελικό]

(2012/C 43/19)

Εισηγητής: ο κ. PEEL

Στις 14 Ιουνίου 2011, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την:

Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την εφαρμογή συστήματος γενικευμένων δασμολογικών προτιμήσεων

COM(2011) 241 τελικό.

Το ειδικευμένο τμήμα «Εξωτερικές σχέσεις», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 22 Νοεμβρίου 2011.

Κατά την 476η σύνοδο ολομέλειας, της 7ης και 8ης Δεκεμβρίου 2011 (συνεδρίαση της 8ης Δεκεμβρίου 2011), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 120 ψήφους υπέρ, 7 ψήφους κατά και 7 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει θερμά το γεγονός ότι η Επιτροπή δεσμεύθηκε, στο πλαίσιο της αναθεώρησης του υφιστάμενου συστήματος γενικευμένων δασμολογικών προτιμήσεων (ΣΓΠ), να δώσει ακόμη μεγαλύτερη έμφαση στην υποστήριξη των χωρών που έχουν τη μεγαλύτερη ανάγκη, προωθώντας την αύξηση των εσόδων τους από εξαγωγές, ώστε να επιτευχθεί πραγματική μείωση της φτώχειας. Εκφράζουμε την ανησυχία μας, διότι το ανταγωνιστικό μειονέκτημα πολλών φτωχότερων χωρών έχει επιδεινωθεί κατά τα τελευταία χρόνια λόγω της εμφάνισης σημαντικού αριθμού προηγμένων αναπτυσσόμενων χωρών· υποστηρίζουμε πλήρως την πρόθεση να επικεντρωθεί η χρήση των ενωσιακών προτιμήσεων εκεί όπου είναι πιο απαραίτητες, δεδομένου ότι οι δασμοί εξακολουθούν να μειώνονται σε παγκόσμια κλίμακα.

1.1.1 Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόθεση της Επιτροπής να μειώσει τον αριθμό των χωρών που είναι επιλέξιμες για το ΣΓΠ, όχι όμως και να διευρύνει σημαντικά τον αριθμό των δασμολογικών κλάσεων ή των προϊόντων που επηρεάζονται, ούτως ώστε να ωφελούνται κυρίως όσοι έχουν τη μεγαλύτερη ανάγκη. Ως αποτέλεσμα, σημειώνουμε ότι, ακόμη και στο πλαίσιο του ΣΓΠ+, ορισμένα «ευαίσθητα» προϊόντα, ιδίως γεωργικά και κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, θα εξακολουθήσουν να μη διατίθενται εντελώς αδασολόγητα, ούτως ώστε να μπορέσουν οι λιγότερο Ανεπτυγμένες Χώρες (ΛΑΧ) να διατηρήσουν τα εν λόγω ειδικά πλεονεκτήματα στο πλαίσιο του προγράμματος «Όλα εκτός από όπλα».

1.1.2 Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι το ΣΓΠ, και ιδίως το ΣΓΠ+, ως αναπτυξιακό μέσο που βασίζεται σε κίνητρα (και όχι σε κυρώσεις), πρέπει να παραμείνει επαρκώς ελκυστικό για όλες τις επιλέξιμες χώρες.

1.2 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει επίσης θερμά το γεγονός ότι αξιοποιήθηκε η εν λόγω ευκαιρία ούτως ώστε να ενθαρρυνθεί η μεγαλύτερη προσήλωση στα θεμελιώδη ανθρώπινα και εργασιακά δικαιώματα, καθώς και στις θεμελιώδεις αρχές της αιφόρου ανάπτυξης και της χρηστής διακυβέρνησης, με παράλληλη ενίσχυση της ασφάλειας δικαίου και της σταθερότητας.

1.3 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόθεση της Επιτροπής, ως βάση του ΣΓΠ+, να μην επεκτείνει τον συνολικό αριθμό των καθορισμένων συμβάσεων, μεταξύ άλλων διότι αυτές που έχουν επιλεγεί δίδουν στις χώρες μία «ρεαλιστική ευκαιρία να επικεντρωθούν στα ουσιώδη»⁽¹⁾. εντούτοις χαιρετίζουμε ιδιαίτερα το γεγονός ότι σε αυτές προστέθηκε για πρώτη φορά η σύμβαση-πλαίσιο του ΟΗΕ για τις κλιματικές μεταβολές (1992). Πρέπει να υπάρξει ισορροπία μεταξύ της προόδου που σημειώθηκε στον τομέα των δικαιωμάτων του ανθρώπου καθώς και στον κοινωνικό, περιβαλλοντικό και πολιτικό τομέα, αφενός, και των τεχνικών και οικονομικών δυνατοτήτων των φτωχότερων χωρών να τηρήσουν τις πρόσθετες απαιτήσεις, αφετέρου, ακόμη και στις περιπτώσεις που οι εν λόγω χώρες λαμβάνουν τεχνική υποστήριξη: η τελική επιλογή πρέπει να γίνεται από την αποδέκτρια χώρα σύμφωνα με τις δικές της πολιτιστικές και πολιτικές συνθήκες.

1.4 Συνεπώς, η ΕΟΚΕ τονίζει ότι οι εν λόγω προτάσεις πρέπει να συνοδεύονται από πιο επικεντρωμένα μέτρα ανάπτυξης ικανοτήτων με στόχο την παροχή μεγαλύτερης υποστήριξης, ούτως ώστε να επιτύχουν οι χώρες τα συμβατικά και ηθικά πρότυπα που απαιτούνται. Η ΕΟΚΕ ζητά να προβλεφθεί εγκαίρως ειδικό ενωσιακό πρόγραμμα, το οποίο θα λειτουργεί παράλληλα με τον εν λόγω κανονισμό και θα περιγράφει αναλυτικά την υποστήριξη που διατίθεται για την εν λόγω ανάπτυξη ικανοτήτων σε εκείνες τις αποδέκτριες χώρες του ΣΓΠ που το ζητούν.

1.4.1 Επιπροσθέτως, η ΕΟΚΕ συνιστά να βασιστεί η εν λόγω ανάπτυξη ικανοτήτων και σε διάλογο, ο οποίος να αξιοποιεί την εμπειρία της κοινωνίας των πολιτών προκειμένου να αναγνωριστούν και να στοχευθούν οι πραγματικές ανάγκες. Ακόμη η έκδοση CARIS⁽²⁾, η οποία πραγματοποιήσε επίσημη αξιολόγηση του ΣΓΠ για λογαριασμό της Επιτροπής με πρόσβαση σε υψηλού επιπέδου ανάλυση και αναλυτές, με δυσκολία καταλήγει στην εξαγωγή συμπερασμάτων κατά την αξιολόγηση της εμπορικής προόδου

⁽¹⁾ ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟΣ ΦΑΚΕΛΟΣ σχετικά με την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για ένα νέο ΣΓΠ, ΓΔ Εμπορίου, σελ. 8.

⁽²⁾ Centre for the Analysis of Regional Integration at (the University of) Sussex: μεσοπρόθεσμη έκθεση αξιολόγησης ΣΓΠ, 2009.

υπό το ΣΓΠ· ωστόσο, οι αναπτυσσόμενες χώρες με περιορισμένους πόρους πρέπει να λάβουν πολιτικές αποφάσεις ενώ έχουν πολύ μικρό περιθώριο ακριβούς πρόβλεψης.

1.5 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει θερμά τη δεδηλωμένη πρόθεση της Επιτροπής να επιδιώξει τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών και ιδίως της ίδιας της ΕΟΚΕ, λόγω της δυνατότητάς μας να προβαίνουμε σε ευρεία επισκόπηση για λογαριασμό της κοινωνίας των πολιτών, με την εξέταση κάθε πληροφορίας που θεωρεί κατάλληλη σύμφωνα με το άρθρο 14 όσον αφορά την τήρηση των κύριων συμβάσεων που αναφέρονται στο παράρτημα VIII. Στο πλαίσιο αυτό, προσβλέπουμε στην έγκαιρη πρόταση χωριστού κανονισμού από την Επιτροπή, για την εφαρμογή των διαδικασιών που θα υιοθετηθούν για να καλύψουν τις αιτήσεις για το ΣΓΠ+ και ιδίως για την αναστολή και την αποκατάσταση του ΣΓΠ, του ΣΓΠ+ και του προγράμματος «Όλα εκτός από όπλα», σύμφωνα με το άρθρο 10 παρ. 8, το άρθρο 15 παρ. 2 και το άρθρο 19 παρ. 12 του προτεινόμενου κανονισμού, σε συνδυασμό με τις εγγυήσεις υπό το άρθρο 22 παρ. 4.

1.5.1 Χωρίς να επιθυμεί να προδικάσει τα δικαιώματα ή την ικανότητα οποιουδήποτε ενδιαφερόμενου μέρους να υποβάλλει προτάσεις σχετικά με ζητήματα συμμόρφωσης, η ΕΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή, στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να δημιουργηθεί μηχανισμός «παρακολούθησης» ή διαβούλευσης, στο πλαίσιο του οποίου η κοινωνία των πολιτών θα μπορεί να υποβάλλει αναφορές σχετικά με καταγγελλόμενες παραβιάσεις οποιασδήποτε καθορισμένης σύμβασης από δικαιούχους ΣΓΠ· η δε ΕΟΚΕ, λόγω της ειδικευμένης γνώσης που διαθέτει, θα πρέπει να διευκολύνει ή να συντονίζει τον εν λόγω μηχανισμό, ενεργώντας ως σημείο επαφής για την καταχώρηση των καταγγελιών.

1.5.2 Σύστασή μας είναι να βασιστεί αυτό στο πρότυπο που πρόκειται να δημιουργηθεί για την παρακολούθηση από την κοινωνία των πολιτών της υλοποίησης της συμφωνίας ελεύθερων συναλλαγών μεταξύ ΕΕ – Ν. Κορέας και άλλων πρόσφατων ανάλογων συμφωνιών, ιδίως ρυθμίσεων για να διασφαλιστεί η συγκεκριμένη συμβολή της ΕΕ ή και να δημιουργηθούν συμβουλευτικές ομάδες σε επίπεδο ΕΕ, οι οποίες θα προηγούνται της παραπομπής των ζητημάτων στα επίσημα κοινά όργανα που προβλέπονται στο πλαίσιο των εν λόγω συμφωνιών ελεύθερων συναλλαγών.

1.6 Για τον σκοπό αυτόν, παροτρύνουμε την Επιτροπή να δημιουργήσει εγκαίρως κοινή ομάδα εργασίας με την ΕΟΚΕ με καθήκον τη διατύπωση αυστηρών συστάσεων.

2. Ιστορικό/η νέα πρόταση

2.1 Ο προτεινόμενος κανονισμός θα αντικαταστήσει το υφιστάμενο Σύστημα γενικευμένων δασμολογικών προτιμήσεων (ΣΓΠ), η ισχύς του οποίου πρόκειται να λήξει στο τέλος του 2011 και το οποίο επεκτάθηκε για δύο έτη προκειμένου να εξασφαλιστεί η ομαλή μετάβαση. Ο κανονισμός θα ευθυγραμμίζει επίσης το ΣΓΠ με τη Συνθήκη της Λισαβόνας και τις αλλαγές που επιβάλλονται, περιλαμβανομένης της μεγαλύτερης συμμετοχής του ΕΚ. Αξιοποιείται η ευκαιρία για να προταθούν ριζικές αλλαγές, ούτως ώστε να

επικεντρωθεί το ΣΓΠ περισσότερο στις χώρες που έχουν τη μεγαλύτερη ανάγκη, αλλά και να προωθηθεί η απλότητα, η προβλεψιμότητα και η σταθερότητα, στοιχεία που είναι ζωτικής σημασίας ώστε να ενθαρρυνθούν οι εισαγωγείς να χρησιμοποιούν το σύστημα. Για τον σκοπό αυτόν, το ΣΓΠ θα τεθεί προς αναθεώρηση και όχι αντικατάσταση μετά το τέλος μίας ακόμη πενταετίας.

2.2 Στο πλαίσιο της κοινής εμπορικής πολιτικής, η ΕΕ χορηγεί εμπορικές προτιμήσεις, σύμφωνα με τους κανόνες του ΠΟΕ, σε αναπτυσσόμενες χώρες μέσω του ΣΓΠ από το 1971, οπότε και αναπτύχθηκε στο πλαίσιο συστάσεων της Διάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών για το εμπόριο και την ανάπτυξη (ΔΗΕΕΑ). Το ΣΓΠ αποτέλεσε ένα από τα κύρια μέσα της ΕΕ για την παροχή βοήθειας σε αναπτυσσόμενες χώρες, ώστε να μειωθεί η φτώχεια με τη δημιουργία εσόδων μέσω του αυξημένου εμπορίου· παράλληλα παρακινήθηκαν οι εν λόγω χώρες ώστε να καταβάλουν μεγαλύτερες προσπάθειες για την εξασφάλιση των θεμελιωδών ανθρωπίνων και εργασιακών δικαιωμάτων, τη μείωση της φτώχειας και την προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης και της χρηστής διακυβέρνησης.

2.3 Όπως φαίνεται στα παραρτήματα V και IX της πρότασης κανονισμού, το ΣΓΠ λειτουργεί με τη χρήση των δασμολογικών κωδικών (CN) όπου οι ενωσιακοί εισαγωγικοί δασμοί στις εμπορικές συναλλαγές πρέπει να περιοριστούν ή να καταργηθούν. Επομένως δεν αποτελεί κύριο μέσο για τη βοήθεια όσον αφορά την κλιματική αλλαγή ή την επισιτιστική ασφάλεια, ή για την εξασφάλιση πρώτων υλών. Οι κώδικες CN διαθέτουν έως και οκτώ ψηφία (και ενδέχεται να είναι ακατανόητοι για μη ειδικούς) εισάγοντας διαφοροποίηση π.χ. μεταξύ καβουρντισμένου καφέ με καφεΐνη (0901 21 00) και χωρίς καφεΐνη (0901 22 00). Το ΣΓΠ αξιοποιείται από εισαγωγείς που επιθυμούν να επωφεληθούν από μειωμένους ή μηδενικούς δασμούς· για να χρησιμοποιηθεί το σύστημα πρέπει να είναι σαφές, σταθερό και επαρκώς προβλέψιμο. Σημειώνουμε ότι όλοι οι εισαγωγείς που έχουν ανάλογη τη δυνατότητα δεν προμηθεύονται αυτομάτως προϊόντα από χώρες δικαιούχους του ΣΓΠ: αξιοποιείται μόλις το 69 % περίπου των πιθανών δασμολογικών μειώσεων που διατίθενται σε λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες (ΛΑΧ) μέσω του προγράμματος «Όλα εκτός από όπλα», το δε αντίστοιχο ποσοστό για το ΣΓΠ+ ανέρχεται σε 85 %.

2.4 Με την μείωση των δασμών παγκοσμίως περιορίζεται και το γενικό πεδίο εφαρμογής του ΣΓΠ. Οι εισαγωγές μέσω ΣΓΠ αποτελούν μόλις το 4 % των συνολικών εισαγωγών της ΕΕ (9,3 % των εισαγωγών από αναπτυσσόμενες χώρες) και το 2009 οι καθαρές απώλειες εσόδων από δασμούς για την ΕΕ λόγω του ΣΓΠ ήταν μόλις 2,97 δισεκατομμύρια ευρώ (καθαρή απώλεια 2,23 δισεκατομμύρια ευρώ μετά την αφαίρεση της δαπάνης είσπραξής τους). Η εν λόγω απώλεια θα περιοριστεί πλέον σε περίπου 1,77 δισεκατομμύρια ευρώ. Ως εκ τούτου, ορισμένα κράτη μέλη διερωτήθηκαν εάν οι προτεινόμενες τεχνικές μειώσεις είναι υπερβολικές σε περίοδο οικονομικής κρίσης, εμπορικής αβεβαιότητας και διαρκούς απειλής για καταφυγή σε οικονομικό προστατευτισμό ως δολοειστικό μέσο για την αντιμετώπιση οικονομικών προβλημάτων. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ, έχοντας εξετάσει τις εν λόγω τεχνικές λεπτομέρειες, θεωρεί ότι η άμβλυνση των προτεινόμενων αλλαγών, τόσο ως προς τη διαβάθμιση όσο και ως προς τα αυστηρά κριτήρια επιλεξιμότητας για ορισμένες χώρες, θα ωφελήσει όσους βρίσκονται σε ευμενέστερη θέση. Το κύριο σημείο του ΣΓΠ είναι να βοηθήσει εκείνους που το χρειάζονται περισσότερο.

2.5 Από το 2004, χρόνο κατά τον οποίο η ΕΟΚΕ εξέτασε για τελευταία φορά το ΣΓΠ⁽³⁾ και το σύστημα αναθεωρήθηκε για τελευταία φορά, υπάρχουν τρία είδη προτιμσιακών συμφωνιών ήτοι:

- Το γενικό ΣΓΠ, το οποίο είναι ανοικτό σε όλες τις επιλέξιμες χώρες (176 επί του παρόντος) και προσέφερε προτιμήσεις μέσω της μείωσης ή της κατάργησης δασμών για περίπου 6 200 από τις 7 100 δασμολογικές κλάσεις, των οποίων οι δασμοί υπερβαίνουν το μηδέν⁽⁴⁾. Οι περισσότερες (3 800) από τις εν λόγω κλάσεις χαρακτηρίζονται «ευαίσθητες», και αποτελούν αντικείμενο σταθερών μειώσεων. Πρόκειται κυρίως για γεωργικά προϊόντα, αλλά και για κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και είδη ένδυσης. Το 2009 εισήχθησαν στην ΕΕ προϊόντα αξίας 48 δισεκατομμυρίων ευρώ μέσω του ΣΓΠ (ανοικτό σε περίπου 111 χώρες), δηλαδή το 81 % του συνόλου του ΣΓΠ.
- Το ΣΓΠ+: ένας μηχανισμός παροχής κινήτρων για μικρότερες, «ευάλωτες» φτωχότερες χώρες με περιορισμένη φορολογική βάση, οι οποίες ωστόσο δεν δύνανται να χαρακτηριστούν ως ΛΑΧ και των οποίων οι εξαγωγές προς την ΕΕ είναι ιδιαίτερος επικεντρωμένες σε λίγα προϊόντα (οι 5 μεγαλύτεροι τομείς εισαγωγών αποτελούν το 75 % του συνόλου): στις εν λόγω περιπτώσεις χορηγούνται επιπρόσθετες προτιμήσεις, ιδίως αδαμο-λόγητη πρόσβαση, σε ορισμένα «ευαίσθητα» προϊόντα, ωστόσο αυτό αφορά μόλις 70 ακόμη δασμολογικές κλάσεις, οι οποίες προστίθενται στις 6 200 που καλύπτονται από το ΣΓΠ. Το ΣΓΠ+ περιλαμβάνει επίσης ειδικά κίνητρα για την προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης και της χρηστής διακυβέρνησης για συμμετέχουσες χώρες, οι οποίες δεσμεύονται να υιοθετήσουν βασικές οικουμενικές αξίες όσον αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα, τα δικαιώματα του εργαζομένου, το περιβάλλον και τη χρηστή διακυβέρνηση – βλ. 4 κατωτέρω. Το 2009, 15 χώρες εξέγαγαν προϊόντα αξίας 5 δισεκατομμυρίων ευρώ στην ΕΕ μέσω του ΣΓΠ+ (9 % του συνόλου του ΣΓΠ).
- Το πρόγραμμα «Όλα εκτός από όπλα» ή η πρόσβαση στην ΕΕ άνευ δασμών και ποσοστώσεων (Duty Free Quota Free – DFQF) για όλες τις εισαγωγές των 49 χωρών που χαρακτηρίζονται ως ΛΑΧ από τον ΟΗΕ, εξαιρουμένων των όπλων και των πυρομαχικών (αρχικά και της ζάχαρης, του ρυζιού και της μπανάνας). Το εν λόγω πρόγραμμα εντάχθηκε στο ΣΓΠ το 2004 και αποτελούσε αρχικά πρωτοβουλία της ΕΚ που σχετιζόταν με τις διαπραγματεύσεις της Ντόχα. Παρά την υπουργική συμφωνία του 2005 στον ΠΟΕ για να συμπεριληφθούν παρόμοια μέτρα DFQF στη Ντόχα, η ΕΕ εξακολουθεί να είναι η μόνη περιφέρεια εμπορίας που έχει θέσει σε ισχύ τόσο ευνοϊκούς όρους. Το 2009 το πρόγραμμα «Όλα εκτός από όπλα» αφορούσε ποσό ύψους 6 δισεκατομμυρίων ευρώ από τις εισαγωγές της ΕΕ (10 % του συνόλου του ΣΓΠ).

2.6 Μόνο το 9 % των δασμολογικών κλάσεων παραμένει εντελώς εκτός ΣΓΠ και ΣΓΠ+ (συμπεριλαμβάνεται όμως στο «Όλα εκτός από όπλα») και αφορά κυρίως γεωργικά προϊόντα. Εάν οι δασμολογικές αυτές κλάσεις περιληφθούν στο ΣΓΠ ή και στο ΣΓΠ+, ορισμένα από τα πλεονεκτήματα του «Όλα εκτός από όπλα» (καθώς και του ΣΓΠ+) θα καταργηθούν και οι φτωχότερες χώρες θα πληγούν⁽⁵⁾. Ωστόσο, αυτό αφορά τομείς, στα αγροτικά προϊόντα, στους οποίους έχουν προκύψει ορισμένα από τα πλέον δυσεπίλυτα

προβλήματα των διαπραγματεύσεων της Ντόχα. Τα προϊόντα ζάχαρης αποτελούν πιθανώς το πλέον ευαίσθητο σχετικό παράδειγμα. Μετά από διάφορες στρεβλώσεις που διήρκεσαν περισσότερο από δύο αιώνες⁽⁶⁾, η ζάχαρη αποτελεί ιδιαίτερος ευαίσθητη εισαγωγή για την ΕΕ: είναι ένα προϊόν το οποίο μπορεί να παράγει η Μοζαμβίκη (ΛΑΧ) σε τιμές αγοράς, το οποίο θα ήταν ωστόσο ιδιαίτερος ευάλωτο σε απεριόριστο ανοικτό ανταγωνισμό από μία χώρα μέσου – υψηλού εισοδήματος, όπως είναι η Βραζιλία. Ανάλογοι προβληματισμοί ισχύουν και για τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και τα είδη ένδυσης που αποτελούν έναν ακόμη ιδιαίτερος ευαίσθητο τομέα εισαγωγών στην ΕΕ, καθώς και τομέα ανταγωνισμού μεταξύ των ΛΑΧ και των γειτονικών τους κρατών.

2.7 Το κυριότερο αποτέλεσμα των προτεινόμενων αλλαγών θα είναι η μεταβολή της προέλευσης ορισμένων εισαγωγών στην ΕΕ. Στο σχέδιο κανονισμού προτείνεται να αποκλειστούν περισσότερες από τις μισές χώρες που είναι επί του παρόντος επιλέξιμες για το ΣΓΠ, προκειμένου το σύστημα να θέσει ως επίκεντρο και ως στόχο τις χώρες που έχουν τη μεγαλύτερη ανάγκη: η εν λόγω πρόταση πρέπει καταρχήν να επικροτηθεί. Όπως εξηγείται στην αιτιολογική έκθεση της Επιτροπής, «χάρη στην αύξηση των εμπορικών συναλλαγών, πολλές αναπτυσσόμενες χώρες και πολλοί τομείς εξαγωγών έχουν ενταχθεί επιτυχώς στην παγκόσμια αγορά ... (και) μπορούν να συνεχίσουν να επεκτείνονται χωρίς ενίσχυση». Αυτές οι πιο ανεπτυγμένες χώρες «ασκούν πίεση στις ... (πολύ φτωχότερες χώρες), οι οποίες έχουν πραγματικά ανάγκη από βοήθεια».

2.7.1 Ωστόσο, σημειώνουμε παρεμπιπτόντως μία βασική ανησυχία των εισαγωγών της ΕΕ, μήπως οι επικείμενες αλλαγές στους κανόνες καταγωγής οδηγήσουν σε μεγάλη μείωση στην απόρριψη κονδυλίων του προγράμματος έως το 2017, όταν οι απαιτήσεις για πιστοποίηση της προέλευσης από δημόσιες αρχές θα αντικατασταθούν από δηλώσεις των καταχωρημένων εισαγωγέων. Αυτό θεωρείται πολύ επικίνδυνο από πολλές ΜΜΕ. Όσον αφορά το θέμα αυτό, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι το προτεινόμενο σύστημα της αυτοπιστοποίησης πρέπει να εποπτεύεται, να ελέγχεται και να εγκρίνεται από ανεξάρτητους επαγγελματικούς οργανισμούς που θα λειτουργούν σε διεθνή βάση. Στο πρόσφατο παρελθόν υπήρξαν υπερβολικά πολλά παραδείγματα απάτης ή μηχανισμών «παράκαμψης» για εισαγωγές της ΕΕ, ιδίως όσον αφορά τη ζάχαρη.

2.8 Οι Χώρες Υψηλού Εισοδήματος (κατά την κατάταξη της Παγκόσμιας Τράπεζας) θα συνεχίσουν να αποκλείονται, αλλά χωρίς τις προηγούμενες εξαιρέσεις. Προτείνεται πλέον να παραλειφθούν όλες οι 33 Υπερπόντιες Χώρες και Εδάφη (ΥΧΕ), ήτοι αυτές που συνδέονται με την ΕΕ, τις ΗΠΑ, την Αυστραλία και τη Νέα Ζηλανδία, όπου το ΣΓΠ χρησιμοποιείται οριακά. Σε αυτές περιλαμβάνονται η Γροιλανδία, οι Βερμούδες και η Αμερικανική Σαμόα.

2.8.1 Επίσης θα αποκλείονται:

- Όλοι οι εταίροι συμφωνιών ελεύθερων συναλλαγών (ΣΕΣ) και όλοι οι υπόλοιποι που επωφελούνται από προτιμσιακό καθεστώς πρόσβασης στην αγορά της ΕΕ με ίσους ή καλύτερους δασμολογικούς όρους (μολονότι οι εν λόγω χώρες θα παραμείνουν επιλέξιμες εάν οι εν λόγω ρυθμίσεις αποτύχουν) – στην περίπτωση αυτή τα εν λόγω κράτη θα ειδοποιούνται δύο

⁽³⁾ ΕΕ C 110 της 30/04/2004, σ. 34.

⁽⁴⁾ 2 300 ακόμη δασμολογικές κλάσεις έχουν μηδενικό σταθερό δασμό.

⁽⁵⁾ Έκθεση CARIS.

⁽⁶⁾ Από την εποχή των Ναπολεόντειων πολέμων και τη διακοπή των εισαγωγών ζαχαροκάλαμου στην ηπειρωτική Ευρώπη.

χρόνια πριν. Στο παρελθόν ο διαχωρισμός ήταν ασαφής, ωστόσο η πιθανή μεγάλη αύξηση του αριθμού των ΣΕΣ της ΕΕ που θα κυρωθούν κατά τα προσεχή χρόνια θα πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη, διότι αυτό θα μπορούσε να οδηγήσει στο μέλλον σε σημαντική μείωση των επιλέξιμων χωρών.

- Οι χώρες που χαρακτηρίζονται από την Παγκόσμια Τράπεζα ως χώρες μέσου – υψηλού εισοδήματος (βάσει του κατά κεφαλήν ακαθάριστου εθνικού εισοδήματος) για την προηγούμενη τριετία – στην περίπτωση αυτή τα εν λόγω κράτη θα ειδοποιούνται έναν χρόνο πριν. Αυτό συζητείται περαιτέρω στο κεφάλαιο 3 που ακολουθεί.

2.9 Το ισχύον σύστημα διαβάθμισης, το οποίο σχεδιάστηκε για να εξασφαλιστεί ότι θα καταργηθούν οι προτιμήσεις στους τομείς όπου δεν είναι πλέον αναγκαίες να τροποποιηθεί. Τα προηγούμενα όρια, σύμφωνα με τα οποία εάν οι εξαγωγές μίας χώρας προς την ΕΕ υπερέβαιναν το 15 % του συνόλου των εισαγωγών που καλύπτονται από το ΣΓΠ για τρία συνεχόμενα χρόνια, τότε έπαυαν να είναι επιλέξιμες (εκτός εάν αυτό το τμήμα ή η ομάδα προϊόντων αποτελούν το 50 % και άνω του συνόλου των εξαγωγών που καλύπτονται από το ΣΓΠ), θα ανέλθουν πλέον στο 17,5 % λόγω της μεγαλύτερης επικέντρωσης του ΣΓΠ, παρόλο που στην πραγματικότητα αυτό αποτελεί μικρό περιορισμό. Για είδη ένδυσης και κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα το όριο θα αυξηθεί από 12,5 % σε 14,5 %.

2.10 Επίσης, ο αριθμός των καθορισμένων κατηγοριών προϊόντων θα αυξηθεί από 21 σε 32 για να εξασφαλιστεί μεγαλύτερη αντικειμενικότητα και ευαισθησία, αλλά όχι τόσο συγκεκριμένα ώστε να υπάρξει απώλεια σε απλότητα, σταθερότητα και προβλεψιμότητα. Αυτό αποτελεί κεντρικό ζήτημα, μολονότι το εν λόγω μέσο εφαρμόζεται σπάνια – επί του παρόντος εφαρμόζεται μόνο για επτά χώρες, ιδίως την Κίνα, αλλά και στην περίπτωση, μεταξύ άλλων, της Βραζιλίας, της Ινδίας και άλλων ασιατικών χωρών. Στο παρελθόν χρησιμοποιήθηκε αρχικώς και κατόπιν διεκόπη προς όφελος της Ρωσίας και της Ινδίας.

2.10.1 Η διαβάθμιση δεν θα ισχύει πλέον για χώρες του ΣΓΠ+ και δεν ίσχυσε ποτέ για το πρόγραμμα «Όλα εκτός από όπλα».

2.10.2 Για το ΣΓΠ+, η απαίτηση να είναι οι εισαγωγές των συμμετεχουσών χωρών λιγότερες από το 1 % του συνόλου των εισαγωγών προς την ΕΕ που καλύπτονται από το ΣΓΠ θα ανέλθει πλέον στο 2 %, λόγω της πιο στοχευμένης και περιορισμένης κάλυψης του ΣΓΠ, παρόλο που στην ουσία αυτό θα ανοίξει το ΣΓΠ+ μόνο προς το Πακιστάν (όπου υφίσταται ζήτημα με τα επίπεδα των εισαγωγών κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων προς την ΕΕ, μεταξύ άλλων διότι ορισμένοι θεωρούν ότι το Πακιστάν θα ωφεληθεί σε βάρος κοντινών ΛΑΧ) και τις Φιλιππίνες, υπό την προϋπόθεση ότι θα πληρούν τις προϋποθέσεις και θα επιθυμούν να το αξιοποιήσουν.

3. Επιλεξιμότητα ΣΓΠ/ΣΓΠ+ στο μέλλον

3.1 Με τη γενική μείωση των δασμών παγκοσμίως (εκτός από αυτούς που αφορούν ιδίως τον γεωργικό και τον κλωστοϋφαντουργικό τομέα) και την πιθανή αύξηση των ΣΕΣ της ΕΕ που τίθενται σε ισχύ, το πεδίο εφαρμογής του ΣΓΠ περιορίζεται. Μετά τις προβλεπόμενες αλλαγές και τους αποκλεισμούς που αναφέρονται ανωτέρω, εκτιμάται ότι:

— Συνολικά περίπου 80 χώρες θα εξακολουθήσουν να είναι επιλέξιμες για το ΣΓΠ, ανάλογα με την εκπλήρωση των κριτηρίων κατά το εν λόγω χρονικό διάστημα·

— Από αυτές οι 49 είναι ΛΑΧ και είναι επιλέξιμες για το πρόγραμμα «Όλα εκτός από όπλα»·

— Από τις 30 περίπου χώρες που είναι επιλέξιμες για το ΣΓΠ και το ΣΓΠ+, αλλά όχι για το «Όλα εκτός από όπλα», όλες εκτός από επτά ή οκτώ θα είναι επιλέξιμες για το ΣΓΠ+. Ωστόσο, δεν είναι καθόλου σαφές εάν το ΣΓΠ+ θα είναι επαρκώς ελκυστικό, ώστε να το υιοθετήσουν οι περισσότερες από αυτές τις χώρες. Επί του παρόντος, πολλές χώρες επιλέγουν να μην το υιοθετήσουν. Το ΣΓΠ+ συνεπώς θα μπορούσε να περιοριστεί σε μόλις τρεις ή πέντε χώρες (7), ακόμη και εάν υιοθετηθεί το υψηλότερο ποσοστό 2 % (βλ. 2.10.2), ιδίως εάν συναφθούν ΣΕΣ της ΕΕ με την Κεντρική Αμερική (δεν έχει ακόμη επικυρωθεί) και με χώρες της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης.

— Εξάλλου, οι περισσότερες από τις χώρες που είναι επιλέξιμες μόνο για το ΣΓΠ μπορεί σύντομα να απολέσουν την εν λόγω δυνατότητα. Σε αυτές περιλαμβάνονται η Ινδία, η Κίνα, η Ουκρανία και τρεις χώρες της ASEAN, οι οποίες παρουσιάζουν ταχεία ανάπτυξη, ορισμένες δε από αυτές διαπραγματεύονται και ΣΕΣ με την ΕΕ.

— Η εν λόγω πιθανή περαιτέρω μείωση του αριθμού των χωρών που ενδέχεται να είναι επιλέξιμες θέτει το ερώτημα εάν θα πρέπει στο μέλλον η ΕΕ να διατηρήσει τόσο το ΣΓΠ όσο και το ΣΓΠ+.

3.2 Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι η Επιτροπή είναι ιδιαιτέρως επιφυλακτική όσον αφορά τη διεύρυνση της επιλεξιμότητας για το ΣΓΠ+ μετά από την ήττα της σε μία διαφορά που είχε προκύψει στο πλαίσιο του ΠΟΕ με την Ινδία το 2004, η οποία αφορούσε το ΣΓΠ ως προς τα φάρμακα. Εάν η ΕΕ αντιμετωπίζει περαιτέρω διαφορές ενώπιον του ΠΟΕ θα μπορούσε να τις χάσει, διότι η νομική διάκριση μεταξύ αναπτυσσόμενων χωρών μπορεί να γίνει μόνο υπό πολύ συγκεκριμένες περιστάσεις.

3.3 Η ΕΟΚΕ κατανοεί ότι, προκειμένου να αυξηθεί ο αριθμός των επιλέξιμων χωρών για το ΣΓΠ μόνο, θα πρέπει όλες οι χώρες που θεωρούνται από την Παγκόσμια Τράπεζα ως χώρες μέσου – υψηλού εισοδήματος (ή άνω των 3 976 δολαρίων ΗΠΑ ετησίως) να συμπεριληφθούν, μολονότι οι αριθμοί είναι μικροί. Σε αυτές περιλαμβάνονται η Ρωσία, η Βραζιλία, η Αργεντινή και η Μαλαισία (όλες με ετήσιο κατά κεφαλήν εισόδημα υψηλότερο από αυτό της Ρουμανίας και της Βουλγαρίας). Βασικός στόχος παραμένει να βοηθήσει το ΣΓΠ τις χώρες που το χρειάζονται περισσότερο.

3.4 Για την ΕΟΚΕ συνεπώς η βασική διαφορά μεταξύ της υιοθέτησης του ΣΓΠ και του ΣΓΠ+ στις περισσότερες περιπτώσεις φαίνεται ότι βασίζεται στην επιλογή που θα κάνουν οι επιλέξιμες χώρες. Το ζήτημα επομένως είναι εάν και σε ποιόν βαθμό μπορεί το ΣΓΠ+ να γίνει αρκετά ελκυστικό ώστε να περιλάβει όσο το δυνατόν

(7) Βολιβία, Εκουαδόρ και Μογγολία, με πιθανή επέκταση στο Πακιστάν και στις Φιλιππίνες.

περισσότερες από αυτές, στις οποίες είναι πιθανό να περιλαμβάνεται η Κεντρική Ασία και η Νιγηρία (οι οποίες επέλεξαν ήδη να μη χρησιμοποιήσουν το ΣΓΠ+), η Συρία, το Ιράν και ένας αριθμός νησιωτικών κρατών. Η παρότρυνση περισσότερων από τις ανωτέρω χώρες να υιοθετήσουν το ΣΓΠ+ και κατά συνέπεια να δείξουν μεγαλύτερη προσήλωση και σεβασμό στις αρχές που ορίζονται στις 27 καθορισμένες συμβάσεις θα οδηγήσει σε μία επωφελή για όλους κατάσταση.

4. Κύριες συμβάσεις – ανθρώπινα δικαιώματα και δικαιώματα των εργαζομένων, περιβάλλον και χρηστή διακυβέρνηση

4.1 Το κύριο χαρακτηριστικό του ΣΓΠ+ είναι, κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, οι δεσμεύσεις βάσει οικουμενικών δικαιωμάτων, τις οποίες αναλαμβάνουν οι χώρες δικαιούχοι ως αντάλλαγμα. Για να είναι επιλέξιμη για το ΣΓΠ ή το «Όλα εκτός από όπλα», η αιτούσα χώρα πρέπει να μην έχει διαπράξει σοβαρές και συστηματικές παραβιάσεις των αρχών που περιλαμβάνονται στις Συμβάσεις που αναφέρονται στο μέρος Α του παραρτήματος VIII του προτεινόμενου κανονισμού, στις οποίες περιλαμβάνονται οι κύριες συμβάσεις του ΟΗΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τα δικαιώματα των εργαζομένων, καθώς και οι 8 κύριες συμβάσεις της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ). Η μόνη προτεινόμενη αλλαγή στο σχέδιο κανονισμού είναι να παραληφθεί η σύμβαση για τον φυλετικό διαχωρισμό (απαρτχάιντ).

4.2 Εξάλλου, για να είναι επιλέξιμες για το ΣΓΠ+, όλες οι χώρες πρέπει να έχουν επικυρώσει, να διατηρούν σε ισχύ και να εφαρμόζουν τις συμβάσεις που αναφέρονται στο μέρος Α του παραρτήματος VIII, καθώς και σε 12 ακόμη συμβάσεις (παρατίθενται στο μέρος Β). Στο σημείο αυτό προτείνεται να προστεθεί η σύμβαση-πλαίσιο του ΟΗΕ για τις κλιματικές μεταβολές (1992), πρόταση την οποία η ΕΟΚΕ επικροτεί θερμά.

4.2.1 Για το ΣΓΠ+ προτείνεται να πρέπει πλέον οι δικαιούχοι να επιδεικνύουν υψηλότερα επίπεδα δέσμευσης, να δίδουν μεγαλύτερη έμφαση στην τήρηση των συμβάσεων, καθώς και να ενισχύουν τους μηχανισμούς εξασφάλισης της εφαρμογής. Για τον σκοπό αυτόν:

- Οι δικαιούχοι πρέπει πλέον να δεσμεύονται για τη διατήρηση της επικύρωσης των συμβάσεων, τη σχετική νομοθεσία και τις άλλες μορφές εφαρμογής, να μην παρουσιάζουν σημαντικές παραλήψεις που διαπιστώνονται από τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα και να αποδέχονται τακτικό έλεγχο και αξιολογήσεις·
- Δεδομένου ότι το ΣΓΠ+ είναι ένα σύστημα που βασίζεται σε κίνητρα (και όχι σε κυρώσεις), θα υπάρχει τακτικός διάλογος μεταξύ της Επιτροπής και κάθε δικαιούχου, μεταξύ άλλων για να εξασφαλιστεί ότι η εφαρμογή βελτιώνεται με την πάροδο του χρόνου και δεν επιδεινώνεται·
- Ο έλεγχος θα ενισχυθεί, με εκθέσεις στο Συμβούλιο και πλέον στο ΕΚ κάθε δύο χρόνια (αντί για τρία)·
- Η έλλειψη συνεργασίας θα οδηγήσει σε άμεσο αποκλεισμό χωρίς έρευνα·

— Το βάρος απόδειξης θα αντιστραφεί – θα το φέρει πλέον η δικαιούχος χώρα·

— Η Επιτροπή θα μπορεί πλέον να χρησιμοποιήσει άλλες πηγές αξιόπιστων πληροφοριών, περιλαμβανομένης της σημαντικής συμβολής της κοινωνίας των πολιτών.

4.3 Αυτό για πολλούς δικαιούχους ΣΓΠ+ θα αποτελέσει σημαντική πρόκληση, τόσο από τεχνική όσο και από οικονομική άποψη, επομένως η υποστήριξη της ΕΕ θα είναι εξαιρετικά σημαντική. Το σχέδιο κανονισμού σιωπά στο σημείο αυτό. Η ΕΟΚΕ ζητά να προβλεφθεί εγκαίρως ενωσιακό πρόγραμμα παράλληλα με τον εν λόγω κανονισμό, το οποίο θα περιγράφει αναλυτικά τη βοήθεια και τη χρηματοδοτική στήριξη που διατίθεται για την εν λόγω ανάπτυξη ικανοτήτων σε κάθε αποδέκτρια χώρα του ΣΓΠ που το ζητά. Τελικά, η επιλογή γίνεται από την αποδέκτρια χώρα σύμφωνα με τις δικές της περιστάσεις.

4.4 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι πρέπει να διατηρηθούν οι 27 συμβάσεις με τις δύο προτεινόμενες αλλαγές. Η Επιτροπή τονίζει ότι οι συμβάσεις που επελέγησαν δίδουν στις χώρες μία «ρεαλιστική ευκαιρία να επικεντρωθούν στα ουσιώδη»⁽⁸⁾. Ως αναπτυξιακό μέσο που βασίζεται σε παροχή κινήτρων, το ΣΓΠ+ πρέπει να είναι επαρκώς ελκυστικό ώστε να επιδιώκουν οι εν λόγω χώρες να συμμετάσχουν σε αυτό. Πρέπει να υπάρξει ισορροπία μεταξύ της επίτευξης του σεβασμού στα ανθρώπινα δικαιώματα, καθώς και κοινωνικών, περιβαλλοντικών και πολιτικών βελτιώσεων αφενός και των δυνατοτήτων των φτωχότερων χωρών να τηρήσουν τις πρόσθετες απαιτήσεις αφετέρου, ακόμη και στις περιπτώσεις που οι εν λόγω χώρες λαμβάνουν τεχνική υποστήριξη για το εμπόριο. Όπως τονίζεται στην έκθεση CARIS, τα έως τώρα οφέλη είναι ακόμη ελάχιστα.

4.4.1 Δεν επιθυμούν όλες οι επιλέξιμες χώρες να χρησιμοποιούν το ΣΓΠ+· αυτό συμβαίνει για έναν από τους τρεις ακόλουθους λόγους:

- οι βασικές εξαγωγές δεν είναι «ευαίσθητες», οπότε το πιθανό κέρδος είναι μικρό·
- οι κυβερνήσεις δεν επιθυμούν να αναλάβουν την υποχρέωση τήρησης των προϋποθέσεων·
- εσωτερικά προβλήματα, περιλαμβανομένων των πολέμων, των διενέξεων ή/και της έλλειψης διοικητικών ικανοτήτων που καθιστούν αδύνατη την επίτευξη των προϋποθέσεων.

4.4.2 Παλαιότερα η ΕΕ έδινε απλώς έμφαση στην επικύρωση των συμβάσεων και στη σαφή συμφωνία ότι οι χώρες θα εξασφαλίσουν την αποτελεσματική υλοποίηση. Η απαίτηση να επιτευχθούν αυτά εξ αρχής θα είχε το εξής αποτέλεσμα: βάσει μόνο των εν λόγω κριτηρίων, καμία χώρα, πέραν ίσως της Νορβηγίας και της Ελβετίας, δεν θα μπορούσε ποτέ να επιλεγεί. Στην έκθεση CARIS σημειώνεται ότι το ΣΓΠ+ φαίνεται ότι είναι αποτελεσματικό για την προώθηση της επικύρωσης των 27 συμβάσεων, αλλά ότι τα *de facto* αποτελέσματα είναι δυσκολότερο να αναγνωριστούν. Ωστόσο,

⁽⁸⁾ ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟΣ ΦΑΚΕΛΟΣ σχετικά με την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για ένα νέο ΣΓΠ, ΓΔ Εμπορίου, σελ. 8

το ΣΓΠ προσθέτει εσωτερικά κίνητρα για αποτελεσματική εφαρμογή στις περιπτώσεις όπου οι ενδιαφερόμενοι φορείς θα έχουν σημαντικές απώλειες εάν υπάρξει μεταγενέστερη αποχώρηση.

4.5 Κάθε ρύθμιση του ΣΓΠ μπορεί να αρθεί προσωρινά για σοβαρές και συστηματικές παραβιάσεις των σχετικών βασικών αρχών, καθώς και για μία σειρά άλλων λόγων, όπως είναι οι αθέμιτες εμπορικές πρακτικές, η απάτη ή οι σοβαρές ελλείψεις στους τελωνειακούς ελέγχους.

4.5.1 Έως τώρα, τα προνόμια του ΣΓΠ ήρθαν για λόγους παραβίασης των εργασιακών δικαιωμάτων τόσο στη Μιανμάρ⁽⁹⁾ (1997) όσο και στη Λευκορωσία (2006) και δεν έχουν αποκατασταθεί. Τα προνόμια της Σρι Λάνκα από το ΣΓΠ+ ήρθαν (2010) λόγω αναποτελεσματικής εφαρμογής των συμβάσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Ωστόσο, για ορισμένες χώρες, όπως είναι το Σαλβαδόρ, η έναρξη και μόνο της έρευνας αποτέλεσε επαρκή καταλύτη αλλαγής.

4.5.2 Το βασικό ερώτημα για την ΕΟΚΕ είναι εάν, ιδίως στο πλαίσιο του αναθεωρημένου, αυστηρότερου συστήματος, η έναρξη της πλήρους διαδικασίας έρευνας –και πολλές χώρες έχουν ακόμη σημαντική δουλειά να πραγματοποιήσουν– θα οδηγεί αναπόφευκτα σε άρση της προτιμησιακής μεταχείρισης, σε περίπτωση που δεν μπορεί να εξευρεθεί θετική λύση. Αυτό δεν θα ωφελήσει κανέναν. Πρέπει να υπάρξει ισορροπία μεταξύ της παροχής κινήτρων και της επιβολής κυρώσεων. Για ορισμένες πολύ φτωχές χώρες, οι οποίες αντιμετωπίζουν την πιθανότητα λιμού και άλλες δυσκολίες, οι εν λόγω στόχοι ενδέχεται να μην μπορούν να επιτευχθούν βραχυπρόθεσμα. Παρόλο που η Επιτροπή πρέπει να υποβάλλει αναφορές στο Κοινοβούλιο ανά διετία, η ΕΟΚΕ αντιλαμβάνεται ότι θα πραγματοποιείται ενδιάμεσος διάλογος και ότι η Επιτροπή θα εστιάζει την κατάσταση στις δικαιούχες χώρες σε διαρκή βάση, αξιοποιώντας μεταξύ άλλων και υλικό που παρέχουν τα αρμόδια διεθνή όργανα παρακολούθησης. Η ΕΟΚΕ προσδοκά ότι η Επιτροπή θα επιδείξει τη μέγιστη δυνατή διαφάνεια στο στάδιο αυτό, όταν εντοπίζονται ζητήματα που προκαλούν σοβαρό προβληματισμό.

4.5.3 Υπάρχει ειδικό πρόβλημα με το Ουζμπεκιστάν (το οποίο κατά τα άλλα είναι επιλέξιμο για το ΣΓΠ+ αλλά δεν επιλέγει να το αξιοποιήσει), για το οποίο εκφράζονται σοβαρές ανησυχίες όσον αφορά τη χρήση παιδικής εργασίας στη συγκομιδή βαμβακιού. Ο δεδηλωμένος στόχος του ΣΓΠ+ είναι να ενθαρρυνθούν οι δικαιούχες χώρες ώστε να εξακολουθήσουν να βελτιώνονται. Συνεπώς θα πρέπει να επιτευχθεί ισορροπία μεταξύ της προώθησης θετικών αλλαγών, αφενός, και της ώθησης μίας χώρας σε μεγαλύτερη απομόνωση, αφετέρου· στη δεύτερη περίπτωση η πρόοδος θα καθυστερούσε ή και θα αντιστρεφόταν, ενδεχομένως για πολλά χρόνια.

5. Ο ρόλος της κοινωνίας των πολιτών

5.1 Όσον αφορά την περαιτέρω ανάπτυξη ικανοτήτων που αναφέρεται στο σημείο 4.3 ανωτέρω, η ΕΟΚΕ συνιστά να βασιστεί αυτή σε διάλογο, ο οποίος θα αξιοποιεί την εμπειρία της κοινωνίας των πολιτών, ώστε να εντοπίσει και να στοχεύσει πραγματικές ανάγκες.

Όπως αναφέρθηκε, ακόμη και στην έκθεση CARIS, η οποία έχει πρόσβαση σε υψηλού επιπέδου ανάλυση και αναλυτές, υφίσταται δυσκολία στην εξαγωγή συμπερασμάτων κατά την αξιολόγηση της εμπορικής προόδου υπό το ΣΓΠ, ωστόσο οι αναπτυσσόμενες χώρες με περιορισμένους πόρους πρέπει να λάβουν πολιτικές αποφάσεις, ενώ έχουν πολύ περιορισμένες δυνατότητες ακριβούς πρόβλεψης.

5.2 Στο άρθρο 14 του προτεινόμενου κανονισμού δηλώνεται ότι, όσον αφορά τη συμμόρφωση με τις βασικές συμβάσεις που παρατίθενται στο παράρτημα VIII, η Επιτροπή μπορεί να συμπεριλάβει «οποιαδήποτε πληροφορία θεωρεί απαραίτητη». Η Επιτροπή καθιστά σαφές ότι θα μπορεί, πέραν των εκθέσεων διεθνών ελεγκτικών οργάνων, να χρησιμοποιεί άλλες πηγές ακριβούς πληροφόρησης⁽¹⁰⁾· οι εν λόγω πηγές θα πρέπει να είναι τεκμηριωμένες και αξιόπιστες.

5.3 Η Επιτροπή θεωρεί την ΕΟΚΕ ως μία τέτοια πηγή, η οποία επιδοκιμάζεται ως πιο ισορροπημένη, λόγω της δυνατότητάς της να προβαίνει σε ευρεία επισκόπηση για λογαριασμό της κοινωνίας των πολιτών. Άλλες πιθανές πηγές περιλαμβάνουν εταιρίες και επιχειρηματικές οργανώσεις, σωματεία εργαζομένων και άλλες οργανώσεις που μπορούν να επιδείξουν ενεργό συμμετοχή.

5.4 Η ΕΟΚΕ σημειώνει επίσης ότι η Επιτροπή σκοπεύει να προτείνει εγκαίρως χωριστό κανονισμό για τις διαδικασίες που θα υιοθετηθούν για να καλύψουν τις αιτήσεις για το ΣΓΠ+ και για την αναστολή και την αποκατάσταση του ΣΓΠ, του ΣΓΠ+ και του προγράμματος «Όλα εκτός από όπλα», σύμφωνα με το άρθρο 10 παρ. 8, το άρθρο 15 παρ. 2 και το άρθρο 19 παρ. 12 του προτεινόμενου κανονισμού, σε συνδυασμό με τις εγγυήσεις υπό το άρθρο 22 παρ. 4. Προσδοκούμε να διατυπώσουμε τη γνώμη μας επί του εν λόγω κανονισμού κατά το στάδιο της κατάρτισής του και της σχετικής διαβούλευσης.

5.4.1 Χωρίς να επιθυμεί να προδικάσει τα δικαιώματα ή την ικανότητα οποιουδήποτε ενδιαφερόμενου μέρους να υποβάλλει προτάσεις σχετικά με ζητήματα συμμόρφωσης, η ΕΟΚΕ συνιστά πάντως στην Επιτροπή, στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να δημιουργηθεί μηχανισμός «παρακολούθησης» ή διαβούλευσης, στο πλαίσιο του οποίου η κοινωνία των πολιτών θα μπορεί να υποβάλλει αναφορές σχετικά με καταγγελλόμενες παραβιάσεις οποιασδήποτε καθορισμένης σύμβασης από δικαιούχους ΣΓΠ. Επίσης, η ίδια η ΕΟΚΕ θα πρέπει να διευκολύνει ή να συντονίζει τον εν λόγω μηχανισμό, ενεργώντας ως σημείο κατάθεσης καταγγελιών, βάσει του προτύπου που πρόκειται να δημιουργηθεί για την παρακολούθηση από την κοινωνία των πολιτών της υλοποίησης της ΣΕΣ μεταξύ ΕΕ – Ν. Κορέας και άλλων ανάλογων συμφωνιών, ιδίως ρυθμίσεων που αφορούν τη συγκεκριμένη συμβολή της ΕΕ ή/και να δημιουργηθούν συμβουλευτικές ομάδες σε επίπεδο ΕΕ, οι οποίες θα προηγούνται της παραπομπής των ζητημάτων στα επίσημα κοινά όργανα που προβλέπονται στο πλαίσιο των εν λόγω ΣΕΣ.

⁽⁹⁾ Σε διαφορετική περίπτωση θα ήταν τώρα επιλέξιμη για το πρόγραμμα «Όλα εκτός από όπλα».

⁽¹⁰⁾ ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟΣ ΦΑΚΕΛΟΣ σχετικά με την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για ένα νέο ΣΓΠ, ΓΔ Εμπορίου, σελ. 8, σημείο 5

5.4.2 Για τον σκοπό αυτόν, παροτρύνουμε την Επιτροπή να δημιουργήσει κοινή ομάδα εργασίας με την ΕΟΚΕ στο άμεσο μέλλον με την εντολή της διατύπωσης αυστηρών συστάσεων.

Βρυξέλλες, 8 Δεκεμβρίου 2011.

Ο Πρόεδρος της
Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Κοινή ανακοίνωση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Μια νέα απάντηση σε μια γειτονιά που αλλάζει»

[COM(2011) 303 τελικό]

(2012/C 43/20)

Εισηγήτρια: **η κα BUTAUD-STUBBS**

Στις 19 Ιουλίου 2011 και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η Ύπατη Εκπρόσωπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας αποφάσισαν να ζητήσουν τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την

Κοινή ανακοίνωση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών- Μια νέα απάντηση σε μια γειτονιά που αλλάζει

COM(2011) 303 τελικό.

Το τμήμα «Εξωτερικές Σχέσεις», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 22 Νοεμβρίου 2011.

Κατά την 476η σύνοδο ολομέλειας, της 7ης και 8ης Δεκεμβρίου 2011 (συνεδρίαση της 7ης Δεκεμβρίου 2011), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 119 ψήφους υπέρ και 3 ψήφους κατά.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την κοινή ανακοίνωση της ΕΥΕΔ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής καθώς αποτελεί έγκαιρη και επείγουσα προσαρμογή της πολιτικής της ΕΕ. Συμφωνεί απόλυτα με το στόχο της ανακοίνωσης να αναπτύξει μια νέα προσέγγιση στην πολιτική γειτονίας της ΕΕ για να ενισχύσει τη συνεργασία μεταξύ ΕΕ και χωρών εταίρων.

1.2 Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι η ανακοίνωση πρέπει να αποτελέσει μόνο το σημείο εκκίνησης για μια μελλοντική συνεργασία και καλεί τα Όργανα της ΕΕ να αναπτύξουν μια πιο μακροπρόθεσμη στρατηγική, η οποία θα υλοποιηθεί στο πλαίσιο των δημοσιονομικών προοπτικών για το 2014-2020, στην οποία θα ενσωματωθούν οι προτεραιότητες, ο σχετικός προϋπολογισμός για ενισχυμένες εταιρικές σχέσεις και τα διάφορα σκέλη της ευρωπαϊκής πολιτικής.

1.3 Η ΕΟΚΕ ελπίζει ότι η ΕΕ θα μπορέσει να αντιδράσει με τον κατάλληλο τρόπο, δηλαδή με σταθερότητα και με ενιαία φωνή, στα πρόσφατα γεγονότα σε ορισμένες γειτονικές χώρες στις οποίες δεν έχει ακόμα εγκαθιδρυθεί γνήσια και βιώσιμη δημοκρατία, ακολουθώντας την προσέγγιση που περιγράφεται στην ανακοίνωση σχετικά με τις χώρες της ευρωμεσογειακής εταιρικής σχέσης⁽¹⁾.

1.4 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τις αρχές της διαφοροποίησης και της αιρεσιμότητας, καθώς και με την ανάγκη για μεγαλύτερη ευελιξία στις σχέσεις με τις χώρες εταίρους. Εντούτοις, καλεί ταυτόχρονα την ΕΕ να εξασφαλίσει ότι η εφαρμογή της αρχής λιγότερο για λιγότερα δεν θα παραβλέψει τη δυνατότητα μιας χώρας εταίρου να δρομολογήσει τη διαδικασία μεταρρυθμίσεων της ανάλογα με τον ρυθμό και την ικανότητα απορρόφησής της.

1.5 Η ΕΟΚΕ σημειώνει με ικανοποίηση ότι η ανακοίνωση δίνει εκ νέου έμφαση στον ουσιαστικό ρόλο που διαδραματίζει η κοινωνία των πολιτών στην ενίσχυση των δημοκρατικών διαδικασιών,

καθώς και ότι η υποστήριξη ευρέως φάσματος οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών (συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών εταιριών) αποτελεί προτεραιότητα.

1.6 Η ΕΟΚΕ επιμένει ότι το περιβάλλον μιας χώρας για τις δραστηριότητες της κοινωνίας των πολιτών, την προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων, καθώς και τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα και τη θρησκευτική ελευθερία αποτελεί βασικό κριτήριο για την αξιολόγηση της διακυβέρνησης μιας χώρας.

1.7 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η ευρωπαϊκή υποστήριξη στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού κληροδοτήματος για τη δημοκρατία (EED) πρέπει να καλύπτει και να απαντά σε αιφνίδιες ανάγκες ενός ευρύτερου φάσματος οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των μη καταγεγραμμένων ομάδων της αντιπολίτευσης. Το ευρωπαϊκό κληροδοτήμα για τη δημοκρατία πρέπει να συμπληρώνει υπάρχοντα μέσα όπως το ευρωπαϊκό μέσο για τη δημοκρατία και τα δικαιώματα του ανθρώπου (EIDHR) και ο μηχανισμός σταθερότητας (IfS).

1.8 Σε αυτό το πλαίσιο, η ΕΟΚΕ τονίζει ότι πρέπει να δοθεί περισσότερη και καλύτερα στοχευμένη στήριξη στους εργοδότες, στις συνδικαλιστικές οργανώσεις και σε άλλες κοινωνικοεπαγγελματικές κατηγορίες, καθώς αποτελούν σημαντικούς παράγοντες της κοινωνικής, οικονομικής και πολιτικής ζωής και εν δυνάμει εγγυητές της σταθερότητας. Πράγματι, ορισμένες από αυτές διαδραμάτισαν κρίσιμο ρόλο στην κινητοποίηση για τον εκδημοκρατισμό. Επικροτεί το γεγονός ότι το ευρωπαϊκό κληροδοτήμα για τη δημοκρατία προβλέπει την υποστήριξη αυτών των φορέων, ελπίζει όμως ότι για την επίτευξη αυτού του σκοπού θα χρησιμοποιηθεί και ο μηχανισμός χρηματοδότησης της κοινωνίας των πολιτών.

1.9 Η ΕΟΚΕ ζητά να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα των έργων που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ. Η πολυπλοκότητα των διαδικασιών χρηματοδότησης από την ΕΕ έχει ως αποτέλεσμα πολλοί μη κρατικοί φορείς να μένουν εκτός συμφώνου. Ως εκ τούτου, ένας

⁽¹⁾ Ανακοίνωση «Εταιρική σχέση με τις χώρες της Νότιας Μεσογείου για τη δημοκρατία και την κοινή ευημερία», COM(2011) 200 τελικό

από τους στόχους της πρωτοβουλίας θα πρέπει να είναι να βοηθήσει στη χρηματοδότηση των οργανώσεων, για παράδειγμα μέσω της κατάρτισης του προσωπικού των αντιπροσωπειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ανάπτυξη των ικανοτήτων.

1.10 Επιπλέον, η ΕΟΚΕ ζητά από την ΕΕ να θεσπίσει προληπτικά μέτρα και βασικές αρχές καλής διακυβέρνησης για τις κυβερνήσεις των χωρών εταίρων που θα ήθελαν να επωφεληθούν από την τρίτη πτυχή της διευκόλυνσης για την υποστήριξη της κοινωνίας των πολιτών, η οποία τους παρέχει τη δυνατότητα να καταρτίζουν προγράμματα για την ενίσχυση των ικανοτήτων των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και της συμμετοχής τους στις εθνικές πολιτικές και στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων.

1.11 Όσον αφορά τις εμπορικές σχέσεις, απώτερος στόχος της συμφωνίας για τη δημιουργία σφαιρικής και ευρείας συμφωνίας ελευθέρων συναλλαγών (DCFTA) είναι η επίτευξη υψηλού βαθμού οικονομικής ολοκλήρωσης μεταξύ της ΕΕ και των χωρών εταίρων. Η ΕΟΚΕ καλεί την ΕΕ να εξετάσει το ενδεχόμενο να υπάρχουν διαφοροποιημένες δέσμες κεκτημένου DCFTA, οι οποίες θα αντικατόπτριζαν τα διαφορετικά επίπεδα ενδιαφέροντος όσον αφορά την ευρωπαϊκή οικονομική ολοκλήρωση, καθώς και τις διαφορετικές ατζέντες των χωρών εταίρων. Κατά τις διαδικασίες διαπραγμάτευσης και υλοποίησης της σφαιρικής και ευρείας συμφωνίας ελευθέρων συναλλαγών και άλλων συμβάσεων θα πρέπει, ως απαραίτητη προϋπόθεση, να προβλεφθεί υποχρεωτικός η συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών και να δημιουργηθεί μηχανισμός μόνιμου διαλόγου με αυτήν. Είναι επίσης σκόπιμο να ζητείται η γνώμη της κοινωνίας των πολιτών στο πλαίσιο των αξιολογήσεων των επιπτώσεων στην αειφορία.

1.12 Η προαγωγή της ελευθερίας της έκφρασης, της θρησκευτικής ελευθερίας και της ελευθερίας των μέσων μαζικής ενημέρωσης, της ανεμπόδιστης πρόσβασης στο Διαδίκτυο και στα κοινωνικά δίκτυα έχει επίσης κρίσιμη σημασία καθώς συμβάλει στην αυξημένη διαφάνεια και προάγει τη διαδικασία εκδημοκρατισμού. Ως εκ τούτου, απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή και στοχευμένες δράσεις.

1.13 Αν και η επιτυχία της ήταν σχετική, η ΕΟΚΕ επικροτεί τη δέσμευση της ΕΕ για την πρόληψη των συγκρούσεων στην άμεση γειτονία της και καλεί την ΕΕ να αναπτύξει ολοκληρωμένες στρατηγικές σε αυτόν τον τομέα.

1.14 Η ΕΟΚΕ ζητά να διευκολυνθεί η κινητικότητα των νέων των γειτονικών χωρών - ιδίως των νέων, των φοιτητών, των καλλιτεχνών, των ερευνητών, των επιστημόνων και των επιχειρηματιών - για να ενισχυθούν οι διαπροσωπικές επαφές προς όφελος τόσο των χωρών εταίρων όσο και της ΕΕ.

1.15 Η ΕΟΚΕ, η οποία εκπροσωπεί την κοινωνία των πολιτών σε ευρωπαϊκό επίπεδο, είναι έτοιμη να διαδραματίσει ενεργό ρόλο και να μοιραστεί την εμπειρογνομosύνη της προκειμένου να δημιουργήσει ένα ακόμα πιο αποτελεσματικό πλαίσιο συνεργασίας με τις κοινωνίες των χωρών εταίρων⁽²⁾, ιδίως:

— βοηθώντας στη χαρτογράφηση των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και τεκμηριώνοντας την κατάσταση

των δραστηριοτήτων της κοινωνίας των πολιτών στην περιοχή, μέσω ενός ανοικτού και χωρίς αποκλεισμούς διαλόγου με ευρύ φάσμα παραγόντων·

— διαδίδοντας την εμπειρία της, περιλαμβανομένης αυτής που αποκομίστηκε μέσω της συνεργασίας με τους ανατολικούς γείτονες της ΕΕ, στον καθορισμό συγκεκριμένων κριτηρίων και διαδικασιών για τη δημιουργία πραγματικά αντιπροσωπευτικών οργάνων διαβούλευσης με την κοινωνία των πολιτών κατά τη χάραξη πολιτικής στις χώρες εταίρους·

— υποστηρίζοντας ανεξάρτητες και αντιπροσωπευτικές οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, και ιδίως όσες διαδραμάτισαν ενεργό ρόλο αντιτιθέμενες στα μη δημοκρατικά καθεστώτα, βοηθώντας τις να αναπτύξουν τις ικανότητές τους και ανταλλάσσοντας τις εμπειρίες της σε ευρύ φάσμα τομέων, όπως στον τομέα του κοινωνικού διαλόγου (ακόμα και σε τομεακό επίπεδο) και σε αυτόν των οικονομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων·

— ανταλλάσσοντας βέλτιστες πρακτικές σε τομείς όπως αυτοί του κοινωνικού διαλόγου, της ισότητας των φύλων, της επιχειρηματικότητας και της κοινωνικής ευθύνης των επιχειρήσεων·

— συμμετέχοντας στη διαμόρφωση και παρακολουθώντας την υλοποίηση των μέσων, των σχεδίων δράσης και των προγραμμάτων της Επιτροπής για την ενίσχυση των κοινωνικοοικονομικών οργανώσεων·

— συμμετέχοντας ενεργά στον καθορισμό των επιχειρησιακών όρων του μηχανισμού χρηματοδότησης της κοινωνίας των πολιτών και του ευρωπαϊκού κληροδοτήματος για τη δημοκρατία.

2. Μαθαίνοντας από το παρελθόν

2.1 Κριτική ανάλυση προηγούμενων δραστηριοτήτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2.1.1 Η πλήρης έλλειψη, πλην ελαχίστων εξαιρέσεων, ενός δημοκρατικού περιβάλλοντος υποχρέωσε την ΕΕ να προσαρμοστεί, διατυπώνοντας πραγματιστικές πολιτικές και δεχόμενη ως συνομιλητές άτομα που δεν εκπροσωπούσαν δημοκρατικά τους λαούς της.

2.1.2 Καθόλη τη διάρκεια της διαδικασίας της Βαρκελώνης για παράδειγμα, η επικοινωνία και η συνεργασία μεταξύ της ΕΕ, των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, των συνδικάτων και των οργανώσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα που δεν είχαν εγκριθεί από τις κυβερνήσεις ήταν ανεπαρκείς και έτσι χάθηκε μια ευκαιρία να ασκηθεί επιρροή στις πολιτικές και τις κοινωνικές εξελίξεις.

2.1.3 Η εμπειρία, ιδίως στην περιφέρεια «Euromed», κατέδειξε ότι υπάρχει η τάση ανεπαρκούς χρησιμοποίησης της διαθέσιμης χρηματοδότησης για την κοινωνία των πολιτών, λόγω της αδυναμίας αυτών των οργανώσεων στις μη δημοκρατικές χώρες.

2.1.4 Ορισμένες ορθές πρακτικές συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών (όπως για παράδειγμα η δημιουργία θεματικών πλατφορμών, ομάδων εργασίας και ειδικών ομάδων) που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης θα μπορούσαν να προσαρμοστούν και να χρησιμοποιηθούν στις χώρες της ευρωμεσογειακής εταιρικής σχέσης.

⁽²⁾ Βλ. ειδικές συστάσεις της ΕΟΚΕ στις ακόλουθες πρόσφατες γνωμοδοτήσεις: Η συμβολή της κοινωνίας των πολιτών στην ανατολική εταιρική σχέση, ΕΕ C 248, 25.08.2011, σ. 37-42, Προώθηση αντιπροσωπευτικών κοινωνιών των πολιτών στην ευρωμεσογειακή περιοχή, C 376 της 22/12/2011, σσ. 32-37, καθώς και Η νέα εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας της ΕΕ και ο ρόλος της κοινωνίας των πολιτών (δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στην ΕΕ).

3. Κύρια στοιχεία μιας νέας προσέγγισης

3.1 Εφαρμογή των αρχών της διαφοροποίησης και της αιρεσιμότητας.

3.1.1 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει πλήρως την έμφαση που δίνει η ανακοίνωση σε αυτές τις δύο αρχές και μεριμνά για την εφαρμογή τους στις εργασίες της, π.χ. στα κριτήριά που θέτει για τη συμμετοχή στην Ευρωμεσογειακή Σύνοδο Κορυφής των Οικονομικών και Κοινωνικών Επιτροπών και Παρεμφερών Οργανισμών, καθώς και για την οργάνωση των αποστολών της στο εξωτερικό.

3.1.2 Η ΕΕ πρέπει να λάβει υπόψη στην προσέγγισή της περισσότερο για περισσότερα την ιστορία της κάθε περιφέρειας και χώρας, τα επίπεδα ανάπτυξής τους, τα διαφορετικά στάδια σχέσεων τους με την ΕΕ, καθώς και τις ιδιαίτερες ανάγκες και προβλήματά τους. Αυτή η προσέγγιση θα συμβάλει επίσης στην αποτελεσματικότερη χρήση των χρηματοδοτικών πόρων της ΕΕ, η οποία είναι βασική υποχρέωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης έναντι των Ευρωπαίων φορολογούμενων.

3.1.3 Ταυτόχρονα, η ΕΟΚΕ είναι της άποψης ότι είναι σημαντικό να εξασφαλιστεί ότι η αρχή λιγότερο για λιγότερα δεν εφαρμόζεται με τρόπο που να βλάπτει το δυναμικό ανάπτυξης μιας χώρας εταιρου στην οποία καταγράφεται μικρότερη πρόοδος.

3.2 Οικοδόμηση «βαθιάς» και βιώσιμης δημοκρατίας

3.2.1 Η ΕΕ έχει τονίσει σωστά την ανάγκη ενθάρρυνσης της «βαθιάς» δημοκρατίας, ενισχύοντας την κοινωνία των πολιτών, αυξάνοντας τη σημασία του ρόλου της στη διαδικασία εκδημοκρατισμού και ενσωματώνοντας στην περιφέρεια της ευρωπαϊκής πολιτικής γειτονίας πρότυπα χρηστής διακυβέρνησης.

3.2.2 Επικροτεί την εισαγωγή νέων ειδικών μέσων για την ενδυνάμωση του δημοκρατικού κεκτημένου. Σε αυτό το πλαίσιο, η ΕΟΚΕ είναι έτοιμη να συμβάλει στον προσδιορισμό των επιχειρησιακών όρων, ιδίως όσον αφορά το ευρωπαϊκό κληροδότημα για τη δημοκρατία και τον μηχανισμό χρηματοδότησης της κοινωνίας των πολιτών. Αυτά τα μέσα πρέπει να είναι ευέλικτα, να ανταποκρίνονται στις μεταβαλλόμενες ανάγκες και να περιέχουν στοχευμένα μέτρα για να υποστηρίζουν τις δημοκρατικές διαδικασίες στις γειτονικές χώρες της ΕΕ, μεταξύ άλλων προωθώντας τη δημιουργία δημοκρατικών κομμάτων και ελεύθερων μέσων μαζικής ενημέρωσης και ενισχύοντας τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών στις δημοκρατικές διαδικασίες.

3.2.3 Αν και το ευρωπαϊκό μέσο για τη δημοκρατία και τα δικαιώματα του ανθρώπου (EIDHR), ο μηχανισμός σταθερότητας (IfS), το ευρωπαϊκό κληροδότημα για τη δημοκρατία και ο μηχανισμός χρηματοδότησης της κοινωνίας των πολιτών διαφέρουν στις οικονομικές, λειτουργικές και διαχειριστικές λεπτομέρειες τους, πρέπει να εξασφαλιστούν και να ενισχυθούν οι συνέργειες και η συνοχή τους.

3.2.4 Για να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση των οργανισμών και η δυνατότητά τους να κάνουν χρήση αυτών των χρηματοπιστωτικών μέσων, η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να καταρτίσει απλά και φιλικά προς τον χρήστη επεξηγηματικά έγγραφα.

3.2.5 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι ο σεβασμός των θρησκευτικών και ατομικών ελευθεριών είναι θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα το οποίο πρέπει να προστατευθεί σε μια περιοχή που χαρακτηρίζεται

από θρησκευτική και πολιτική ποικιλομορφία. Καλεί τις χώρες που δεν έχουν ακόμα επικυρώσει τις υπάρχουσες παγκόσμιες και περιφερειακές συμβάσεις και συμφωνίες για τις πολιτικές, ατομικές και πολιτιστικές ελευθερίες, καθώς και για τα οικονομικά και κοινωνικά δικαιώματα και οι οποίες βασίζονται στην Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου να το πράξουν χωρίς καθυστέρηση.

3.2.6 Τα μέσα ενημέρωσης στην περιφέρεια της ευρωμεσογειακής εταιρικής σχέσης διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στην αναμετάδοση και την προβολή των αποτελεσμάτων των μετασχηματισμών που λαμβάνουν χώρα. Η υποστήριξη της ΕΕ πρέπει να εστιαστεί σε πρωτοβουλίες για τη βελτίωση του επαγγελματισμού και της ανεξαρτησίας των υφιστάμενων μέσων ενημέρωσης και να ενθαρρύνει ένα περιβάλλον στο οποίο μπορεί να αναπτυχθεί η ποικιλομορφία και η ελευθερία των μέσων ενημέρωσης.

3.3 Ενίσχυση του ρόλου της ΕΕ στην επίλυση συγκρούσεων

3.3.1 Η συνέχιση των παραιτινόμενων συγκρούσεων στις νότιες και ανατολικές γειτονικές χώρες της ΕΕ αποτελεί σημαντική πρόκληση τόσο για την ΕΕ όσο και για τις ίδιες τις χώρες εταίρους. Η ΕΕ έχει παραδεχθεί ότι οι δράσεις της μέχρι στιγμής είχαν περιορισμένη αποτελεσματικότητα. Με τη Συνθήκη της Λισαβόνας, η ΕΕ διαθέτει νέα εντολή για την οικοδόμηση της ειρήνης και νέα δομή για να την υποστηρίξει, πράγμα που της επιτρέπει να αναπτύξει νέα προσέγγιση στο εν λόγω ζήτημα.

3.3.2 Η ΕΟΚΕ καλεί την ΕΕ να αναπτύξει ολοκληρωμένες στρατηγικές για την πρόληψη των συγκρούσεων και την οικοδόμηση της ειρήνης, ιδίως στην άμεση γειτονία της· την καλεί επίσης να επικεντρωθεί στην εξασφάλιση μεγαλύτερης συνοχής μεταξύ των ποικίλων ευρωπαϊκών προγραμμάτων και πολιτικών στον τομέα.

3.3.3 Η ΕΟΚΕ ζητά όλα τα έργα για την οικοδόμηση της ειρήνης να προωθούν και να συμπεριλαμβάνουν δημοκρατικές αρχές· ζητά επίσης όλα τα συστήματα παρακολούθησης στα οποία συμμετέχουν οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, να αξιολογήσουν την πρόοδο στις μεταρρυθμίσεις. Πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη σημασία σε όσες ομάδες ασκούν μεν σημαντική επιρροή στην οικοδόμηση της ειρήνης, χωρίς όμως να εισακούονται οι απόψεις τους. Σε αυτές περιλαμβάνονται οι ομάδες γυναικών και νέων, τα συνδικάτα και οι τοπικές επιχειρήσεις. Πρέπει επίσης να υποστηριχθεί τόσο η συνέχιση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων όσο και οι δραστηριότητες των συνδικάτων ή οι διαδηλώσεις για την ειρήνη και την αλληλεγγύη στις εμπόλεμες περιοχές, ως ένδειξη αποφασιστικότητας. Οι περισσότερες ευάλωτες ομάδες, όπως οι γυναίκες, τα παιδιά και τα θύματα συγκρούσεων χρήζουν ειδικής προσοχής και στοχευμένων προγραμμάτων.

4. Ενίσχυση των εμπορικών δεσμών

4.1 Απώτερος στόχος της σφαιρικής και ευρείας συμφωνίας ελευθέρων συναλλαγών (εκτός από την ενθάρρυνση των εμπορικών σχέσεων) είναι η επίτευξη υψηλού επιπέδου οικονομικής ολοκλήρωσης μεταξύ της ΕΕ και των χωρών εταίρων. Η εφαρμογή της εν λόγω συμφωνίας και η συμμόρφωση με αυτή αναγκάζει τις χώρες εταίρους να προβούν σε ριζική αναδιάρθρωση του νομικού και οικονομικού πλαισίου τους. Για να γίνει αυτό, απαιτείται σημαντική πρόσθετη υποστήριξη από την ΕΕ έτσι, αυτές οι χώρες θα έχουν το απαιτούμενο επίπεδο ανάπτυξης για να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις.

4.2 Η ΕΟΚΕ ζητά να συμπεριληφθεί σε όλες τις εμπορικές συμφωνίες που διαπραγματεύεται η ΕΕ με τους εταίρους της ένα κεφάλαιο για την αειφόρο ανάπτυξη, ενώ θεωρεί ότι πρέπει να ζητείται η γνώμη της κοινωνίας των πολιτών στις αξιολογήσεις των επιπτώσεων στην αειφορία πριν από την έναρξη των διαπραγματεύσεων. Η συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών θα συμβάλει στην αύξηση της ευαισθητοποίησης του κοινού σχετικά με τα βραχυπρόθεσμα και τα μακροπρόθεσμα οφέλη της σφαιρικής και σε βάθος συμφωνίας ελευθέρων συναλλαγών, συμβάλλοντας ώστε να εξασφαλιστεί η οικειώση της διαδικασίας ⁽³⁾ από τους πολίτες.

4.3 Για αυτό τον σκοπό, οι μελλοντικές συμφωνίες DCFTA, καθώς και οι λοιπές συμφωνίες, πρέπει να προβλέπουν μηχανισμούς διαβούλευσης με την κοινωνία των πολιτών (όπως μικτές συμβουλευτικές επιτροπές), για να επιτευχθεί η αποτελεσματική παρακολούθηση του τρόπου εφαρμογής των διατάξεων που αφορούν το κεφάλαιο της αειφόρου ανάπτυξης.

4.4 Όσον αφορά τα κοινωνικά πρότυπα και τις βιομηχανικές σχέσεις, η ΕΟΚΕ επιμένει ότι οι σχετικές συμβάσεις της ΔΟΕ πρέπει να επικυρώνονται και να εφαρμόζονται κατά γράμμα.

5. Ο δρόμος προς αποτελεσματικές περιφερειακές συμπράξεις

5.1 Η ΕΕ πρέπει να επιτύχει τη σωστή ισορροπία και να αναζητήσει συνέργειες μεταξύ των διμερών και περιφερειακών διαστάσεων των σχέσεων της ΕΕ με τις χώρες εταίρους.

5.2 Έχει αναγνωριστεί ότι οι περιφερειακές συμπράξεις με την ανατολή και τον νότο της Ευρώπης έχουν συμβάλει στην περαιτέρω πρόοδο των σχέσεων μεταξύ της ΕΕ και των γειτόνων της. Εντούτοις, τόσο η Ανατολική Εταιρική Σχέση όσο και η Ένωση για τη Μεσόγειο, οι οποίες συμπληρώνουν την ευρωμεσογειακή συνεργασία, πάσχουν από ορισμένες ελλείψεις.

5.3 Η Ένωση για τη Μεσόγειο, σκοπός της οποίας ήταν να συμπληρώσει τις διμερείς σχέσεις ΕΕ και χωρών εταίρων, δεν έχει ακόμα αποδώσει τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Ως εκ τούτου, απαιτείται ο εκ βάθρων αναπροσδιορισμός του ρόλου και των στόχων της. Πρέπει επίσης να προβλέπει μόνιμους μηχανισμούς για τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών στην πρωτοβουλία της. Η ΕΟΚΕ ζητά να ληφθούν άμεσα αποφάσεις για τον ρόλο, την αποστολή, την οργάνωση και τη χρηματοδότηση της Ένωσης για τη Μεσόγειο. Επιπλέον, πιστεύει ότι οι δραστηριότητες της Ένωσης για τη Μεσόγειο πρέπει να ευθυγραμμιστούν περισσότερο με τη συνολική στρατηγική της ΕΕ για την εν λόγω περιοχή ⁽⁴⁾.

5.4 Γενικά, οι περισσότερες χώρες εταίροι έχουν βελτιώσει και εντείνει τις σχέσεις τους με την ΕΕ χάρη στον διάλογο σε θέματα σχετικά με τις συμφωνίες σύνδεσης, τις ουσιαστικές και εκτεταμένες ζώνες ελεύθερων συναλλαγών, την ελευθέρωση του καθεστώτος των θεωρήσεων, τις συμπράξεις στον τομέα της κινητικότητας, τη συνεργασία για την ασφάλεια ενεργειακού εφοδιασμού, καθώς και σε άλλα θέματα. Δυστυχώς, σημειώθηκε σημαντική επιδείνωση των σχέσεων της Λευκορωσίας με την ΕΕ, ενώ παρατηρήθηκε επίσης η καταστρατήγηση των δημοκρατικών ελευθεριών και η υποβάθμιση

του περιβάλλοντος για την άσκηση των δραστηριοτήτων της κοινωνίας των πολιτών σε διάφορες χώρες εταίρους, στις οποίες περιλαμβάνεται η Ουκρανία.

5.5 Η εξέλιξη της πολιτικής κατάστασης στις γειτονικές χώρες της ΕΕ πρέπει να συνεχίσει να παρακολουθείται εκ του σύνεγγυς, ενώ το επίπεδο οικονομικής ολοκλήρωσης και οι εμπορικές σχέσεις θα πρέπει να αντικατοπτρίζουν τον βαθμό δέσμευσης για την εγκαθίδρυση βιώσιμης δημοκρατίας και την εξασφάλιση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

5.6 Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι η προαγωγή της κινητικότητας, ιδίως των νέων και των φοιτητών από τις γειτονικές χώρες, θα παρείχε οφέλη στις χώρες εταίρους και θα ενθάρρυνε τις διαπροσωπικές επαφές. Το ίδιο ισχύει για τους καλλιτέχνες, τους επιστήμονες, τους ερευνητές και όσους ταξιδεύουν για επιχειρηματικούς λόγους. Θα πρέπει ωστόσο να συμπληρωθεί από μηχανισμούς διευκόλυνσης της χορήγησης θεωρήσεων, απαλλαγές από τέλη και τη δυνατότητα απόκτησης θεωρήσεων πολλαπλής εισόδου, παράλληλα με τις συνεχείς προσπάθειες για την ανάπτυξη ολοκληρωμένης διαχείρισης των συνόρων, τη σωστή διαχείριση της μετανάστευσης, την αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης, την θέσπιση νόμων περί ασύλου και την παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας στους πρόσφυγες.

6. Υποστήριξη της κοινωνίας των πολιτών στην γειτονία της ΕΕ μέσω του μηχανισμού χρηματοδότησης της κοινωνίας των πολιτών και του ευρωπαϊκού κληροδοτήματος για τη δημοκρατία.

6.1 Η υποστήριξη των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών πρέπει να είναι ολοκληρωμένη, αξιόπιστη, πολύπλευρη, και προσαρμοσμένη στις απαιτήσεις τους. Για πολλά χρόνια τώρα, η ΕΟΚΕ ζητούσε να διαδραματίσει η κοινωνία των πολιτών ρόλο στη σύνταξη της ευρωπαϊκής πολιτικής γειτονίας και στην παρακολούθηση της υλοποίησής της, να προβλεφθούν συγκεκριμένα προγράμματα ανάπτυξης ικανοτήτων για την κοινωνία των πολιτών και να βελτιωθεί ο διάλογος μεταξύ των κυβερνήσεων και της κοινωνίας των πολιτών στις γειτονικές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ⁽⁵⁾. Ως εκ τούτου, υποστηρίζει τις τρεις συνιστώσες του μηχανισμού χρηματοδότησης για την κοινωνία των πολιτών.

6.2 Για την υλοποίηση αυτών των συνιστωσών, απαιτείται ένας ευρύς και περιεκτικός ορισμός της «οργάνωσης της κοινωνίας των πολιτών», όπως συνιστά η ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές για τη διαβούλευση ⁽⁶⁾. Ως εκ τούτου, η χαρτογράφηση της κοινωνίας των πολιτών είναι ύψιστης σημασίας για την υλοποίηση αυτών των συνιστωσών. Χάρη στα διάφορα δίκτυα της, η ΕΟΚΕ μπορεί να συνεχίσει να υποστηρίζει τη χαρτογράφηση των αναδυόμενων μη κρατικών φορέων, καθώς και τη δικτύωση με ΜΚΟ σε περιφερειακό επίπεδο. Σε αυτό το πλαίσιο μπορούν εύκολα να επιτευχθούν συνέργειες με τις δράσεις της Επιτροπής, της Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης και των αντιπροσωπειών της ΕΕ σε αυτούς τους τομείς.

⁽³⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Εκτίμηση αντίκτυπου στην αειφορία (ΕΑΑ) και εμπορική πολιτική της ΕΕ», ΕΕ C 218 της 23ης Ιουλίου 2011, σελ. 14-18.

⁽⁴⁾ COM(2011) 200 τελικό.

⁽⁵⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών στην ανατολική εταιρική σχέση», ΕΕ, C 277, 17.11.2009 σελ. 30-36 και γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Η συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών στην υλοποίηση σχεδίων δράσης της ευρωπαϊκής πολιτικής γειτονίας στις χώρες του Νότιου Καυκάσου: Αρμενία, Αζερμπαϊτζάν και Γεωργία» ΕΕ, C 277, 17.11.2009, σελ. 37-41.

⁽⁶⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής: Προς ενίσχυση της διαβούλευσης και του διαλόγου - Γενικές αρχές και ελάχιστες προδιαγραφές για τη διαβούλευση των ενδιαφερομένων μερών από την Επιτροπή, COM(2002) 704 τελικό, 11.12.2002, σελ.6.

6.3 Επιπλέον, η εμπειρία των ευρωπαϊκών οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να προσδιοριστούν προγράμματα ανάπτυξης ικανοτήτων. Σε αυτό πρέπει να συμμετάσχουν εκτός από το ευρύ φάσμα ευρωπαϊκών δικτύων ΜΚΟ και οι κύριοι ευρωπαϊκοί οικονομικοί και κοινωνικοί φορείς. Μπορούν να μοιραστούν την εμπειρογνομοσύνη με τους ομολόγους τους στις χώρες εταίρους για τη μεταφορά γνώσης περί των ευρωπαϊκών πολιτικών και για την υποστήριξη της κοινωνίας των πολιτών γειτονικών χωρών στην ανάλυση της πολιτικής, καθώς και την προώθηση και την παρακολούθηση της σύγκλισης με τις πολιτικές της ΕΕ.

6.4 Η πρόταση αύξησης της συμμετοχής των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στον διάλογο τομεακής πολιτικής μεταξύ της ΕΕ και των χωρών εταίρων είναι ευπρόσδεκτη, καθώς πρόκειται για έναν τομέα ο οποίος δυστυχώς είχε παραμεληθεί πολλές φορές στο παρελθόν. Όσον αφορά τους οικονομικούς και τους κοινωνικούς φορείς, πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη σημασία στα προγράμματα υποστήριξης του τομεακού κοινωνικού διαλόγου στις χώρες αποδέκτες. Η ΕΟΚΕ είναι πρόθυμη να συμβάλει στην ενίσχυση του κοινωνικού διαλόγου και, σε αυτό το πλαίσιο, ζητά τη συμμετοχή της ΔΟΕ, την οποία θεωρεί κρίσιμη, καθώς και του Ευρωπαϊκού Ιδρύματος Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, το οποίο μπορεί να παρέχει κατάρτιση στον τομεακό διάλογο σε κοινωνικούς εταίρους γειτονικών χωρών.

6.5 Η συνιστώσα 3 του μηχανισμού χρηματοδότησης για την κοινωνία των πολιτών προβλέπει την υποστήριξη των διμερών προγραμμάτων ανά χώρα τα οποία ενθαρρύνουν τις κυβερνήσεις εταίρους να ενισχύσουν την ικανότητα των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και τη συμμετοχή τους στις εσωτερικές πολιτικές και διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι απαιτείται να θεσμοθετηθεί μηχανισμός για τη διαβούλευση με την κοινωνία των πολιτών, καθώς και ότι οι Οικονομικές και Κοινωνικές Επιτροπές αποτελούν τα καλύτερα εργαλεία για έναν τέτοιο διάλογο. Εντούτοις, θα πρέπει να ληφθούν ορισμένα προληπτικά μέτρα και να καθοριστούν γενικές αρχές χρήστης διακυβέρνησης για όσες κυβερνήσεις επιθυμούν να επωφεληθούν από αυτή την υποστήριξη. Η ΕΟΚΕ είναι έτοιμη να θεσπίσει ένα σύνολο προϋποθέσεων οι οποίες θα πρέπει να πληρούνται για τη δημιουργία αντιπροσωπευτικών Οικονομικών και Κοινωνικών Επιτροπών και Παρεμφερών Οργανισμών.

6.6 Υπάρχουν ήδη περιφερειακές πλατφόρμες των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών σε γειτονικές χώρες: το Φόρουμ της κοινωνίας των πολιτών της Ανατολικής εταιρικής σχέσης και η Συνέλευση Euromed των Οικονομικών και Κοινωνικών Επιτροπών

και Παρεμφερών Οργανισμών, η οποία συνεστήθη κατόπιν πρωτοβουλίας που ανέλαβε η ΕΟΚΕ. Η ΕΟΚΕ διαδραμάτισε κρίσιμο ρόλο στη σύσταση των Οικονομικών και Κοινωνικών Επιτροπών (ΟΚΕ) σε πολλές χώρες στις ακτές της Νότιας Μεσογείου. Μέσω αυτής της διαδικασίας, η ΕΟΚΕ τάχθηκε υπέρ της ευρύτερης δυνατής εκπροσώπησης των διάφορων μη κρατικών φορέων σε αυτές τις Επιτροπές. Η εμπειρογνομοσύνη της ΕΟΚΕ στη σύσταση των ΟΚΕ ως θεσμικών οργάνων για τη διαβούλευση με την κοινωνία των πολιτών στη χάραξη πολιτικής μπορεί να προστεθεί στις δυνατότητες συνεργασίας στο πλαίσιο του μηχανισμού χρηματοδότησης της κοινωνίας των πολιτών.

6.7 Η πολυπλοκότητα των διαδικασιών χρηματοδότησης της ΕΕ έχει πολλές φορές ως αποτέλεσμα πολλοί μη κρατικοί φορείς (οι οποίοι έχουν το μεγαλύτερο δυναμικό άλλα ταυτόχρονα λίγη εμπειρία γύρω από τον τρόπο υποβολής αιτήσεων για κοινοτική χρηματοδότηση) να μένουν εκτός νυμφώνος. Αυτό το πρόβλημα συναντάται σε όλες τις χώρες και περιοχές που λαμβάνουν από ευρωπαϊκά κονδύλια συνεργασίας. Ένας από τους στόχους αυτού του μηχανισμού θα μπορούσε να είναι να υποστηριχθούν οι εν λόγω οργανισμοί με τη μορφή, για παράδειγμα, κατάρτισης διοργανωμένης από τις αντιπροσωπείες της ΕΕ σχετικά με τον τρόπο προετοιμασίας των αιτήσεων χρηματοδότησης.

6.8 Η ΕΟΚΕ είναι έτοιμη να συμμετάσχει στο έργο προσδιορισμού των επιχειρησιακών όρων για το ευρωπαϊκό κληροδότημα για τη δημοκρατία. Πιστεύει ότι αυτό το μέσο πρέπει να είναι ευέλικτο και να ανταποκρίνεται σε αιφνίδιες ανάγκες. Πρέπει να χρησιμοποιεί στοχευμένα μέτρα για την υποστήριξη των δημοκρατικών διαδικασιών στις γειτονικές χώρες της ΕΕ, προωθώντας τη δημιουργία πολιτικών κομμάτων, ελεύθερων μέσων μαζικής ενημέρωσης και ανεξάρτητων συνδικάτων, και ενισχύοντας τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών στις δημοκρατικές διαδικασίες.

6.9 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι το ευρωπαϊκό κληροδότημα για τη δημοκρατία πρέπει να είναι ένα ευέλικτο και διαφανές μέσο με άξονα τη ζήτηση το οποίο δεν θα επικεντρώνεται στην ικανότητα κατάρτισης σχεδίων, αλλά και στην ανάπτυξη ικανοτήτων. Η βοήθεια θα πρέπει να χορηγείται κατά κύριο λόγο στις οργανώσεις που δεν έχουν πρόσβαση σε άλλα κονδύλια της ΕΕ (όπως στον μηχανισμό χρηματοδότησης της κοινωνίας των πολιτών, στο ΕΜΔΑΑ ή στο πρόγραμμα «Μη κρατικοί φορείς και τοπικές αρχές»). Η διαχείριση αυτού του μέσου πρέπει να γίνεται σε επίπεδο κράτους με ελάχιστες γραφειοκρατικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις αναφοράς, ενώ πρέπει να υποστηρίζεται από έναν αποτελεσματικό μηχανισμό για την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων. Πρέπει, τέλος, να προβλεφθεί η δυνατότητα κοινής δράσης με άλλους χορηγούς.

Βρυξέλλες, 7 Δεκεμβρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Τροποποιημένη πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 1290/2005 και (ΕΚ) αριθ. 1234/2007 του Συμβουλίου όσον αφορά τη διανομή τροφίμων στους απόρους της Ένωσης»

[COM(2011) 634 — 2008/0183 (COD)]

(2012/C 43/21)

Εισηγητής: ο κ. SOMVILLE

Στις 17 Οκτωβρίου 2011, και σύμφωνα με το άρθρο 43 παράγραφος 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την

Τροποποιημένη πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 1290/2005 και (ΕΚ) αριθ. 1234/2007 του Συμβουλίου όσον αφορά τη διανομή τροφίμων στους απόρους της Ένωσης

COM(2011) 634 — 2008/0183 (COD).

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 21 Νοεμβρίου 2011.

Κατά την 476η σύνοδο ολομέλειας, της 7ης και 8ης (συνεδρίαση της 8ης Δεκεμβρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 139 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 5 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την πρόταση της Επιτροπής, κυρίως δε για την προτεινόμενη διεύρυνση της νομικής βάσης για την εφαρμογή του προγράμματος διανομής τροφίμων στους απόρους της Ένωσης (ΠΑΤΑ) το 2012 και 2013. Ως εκ τούτου, το πρόγραμμα αποσκοπεί στην επίτευξη των στόχων της ΚΓΠ, ενώ παράλληλα ενισχύει την κοινωνική συνοχή στην Ένωση. Η τροποποίηση αυτή είναι ακόμη πιο σημαντική, δεδομένου ότι εντάσσεται στους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

1.2 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι απαιτείται η συνέχιση της υλοποίησης του προγράμματος και της χρηματοδότησής του από τον προϋπολογισμό της ΚΓΠ για τα έτη 2012 και 2013, και μάλιστα στα σημερινά επίπεδα. Η αλληλεγγύη έναντι των λιγότερο ευνοημένων ομάδων αποτελεί ανέκαθεν μια από τις αξίες που υποστηρίζει η Ένωση με τις διάφορες πολιτικές της – και έτσι πρέπει να παραμείνει.

1.3 Κατά την ΕΟΚΕ, η υποστήριξη αυτή έχει πραγματικά καίρια σημασία, καθώς, με την οικονομική και τη χρηματοπιστωτική κρίση, ο αριθμός των πολιτών που υπάγονται στο πρόγραμμα βρίσκεται σε συνεχή αύξηση.

1.4 Ως καρπός της κοινωνίας των πολιτών, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ακόμη περισσότερο την πρόταση αυτή επειδή η εφαρμογή της στα κράτη μέλη αποτελεί έργο πολυάριθμων εθελοντών, μελών ανθρωπιστικών οργανώσεων, οι οποίοι δεν θα κατανοούσαν τη μείωση των μέσων που διατίθενται για το ΠΑΤΑ κατά 75 % από το 2011 στο 2012, ή ακόμη και την σχεδόν εξάλειψή τους το 2013, ελλείψει αποθεμάτων παρέμβασης. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι το πρόγραμμα αυτό που χρηματοδοτείται με πόρους της ΕΕ επιτρέπει να σχηματίσουν οι Ευρωπαίοι πολίτες μια αρνητική εικόνα για την Ένωση.

1.5 Εξάλλου, η ΕΟΚΕ χαιρετίζει το γεγονός ότι η Επιτροπή έχει λάβει υπόψη ορισμένες συστάσεις που περιλαμβάνονταν στην προηγούμενη γνωμοδότησή της, του Ιανουαρίου του 2011 ⁽¹⁾, όπως λ.χ. εκείνες που αφορούν τη διατήρηση της χρηματοδότησης από τον προϋπολογισμό της ΚΓΠ κατά 100 % για τα έτη 2012 και 2013 ή τη δυνατότητα επιστροφής ορισμένων διοικητικών εξόδων, εξόδων μεταφοράς και εξόδων αποθήκευσης, τα οποία καλύπτουν οι ανθρωπιστικές οργανώσεις.

1.6 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τη δυνατότητα των κρατών μελών να επιλέγουν προϊόντα προερχόμενα από την Ένωση. Έτσι, το καθεστώς αυτό όχι μόνο θα επιτελεί τον ρόλο του ως σταθεροποιητικός παράγοντας για την εσωτερική αγορά, αλλά και θα προσφέρει όλες τις εγγυήσεις ότι τα προϊόντα θα ανταποκρίνονται στα υψηλά πρότυπα που επιβάλλονται στους Ευρωπαίους παραγωγούς.

2. Ιστορικό

2.1 Υπενθυμίζεται ότι η δωρεάν διανομή τροφίμων στους απόρους της Κοινότητας εγκαινιάστηκε το 1986/87, λόγω του ιδιαίτερα δριμύ χειμώνα. Τα τρόφιμα διανέμονταν από τις ανθρωπιστικές οργανώσεις στα διάφορα κράτη μέλη και προέρχονταν από τα αποθέματα παρέμβασης.

2.2 Η χρήση των αποθεμάτων παρέμβασης, η οποία στη συνέχεια επισημοποιήθηκε, επιτρέπει την επιδίωξη δύο στόχων: συνδρομή προς τους ασθενέστερους της Ένωσης και παράλληλα συμβολή στην αποκατάσταση κάποιας σταθερότητας στις γεωργικές αγορές.

⁽¹⁾ Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ C 84 της 17.03.2011, σελ. 49.

2.3 Τα αποθέματα παρέμβασης, με τις διαδοχικές μεταρρυθμίσεις της ΚΓΠ από το 1992, μειώθηκαν σημαντικά. Ο διαρθρωτικός, αρχικά, χαρακτήρας τους, βαθμιαία εξελίχθηκε σε συγκυριακό. Συνεπώς, το επίπεδο των σημερινών αποθεμάτων δεν επαρκεί τα τελευταία χρόνια για να καλύψει από μόνο του τη ζήτηση σε επισιτιστική βοήθεια.

2.4 Το 1995, ήδη, βάσει προσαρμογής του προγράμματος, κατέστη δυνατό να συμπληρωθεί η έλλειψη προϊόντων προερχόμενων από τα αποθέματα παρέμβασης, μέσω της προμήθειας από τις αγορές.

2.5 Η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης οδήγησε την Επιτροπή σε προσαρμογή του προγράμματος το 2009, με αύξηση του προϋπολογισμού του.

2.6 Το 2008, ενώπιον των διαπιστωνόμενων εξελίξεων, η Επιτροπή εγκαίνιασε προβληματισμό σχετικά με το πρόγραμμα επισιτιστικής βοήθειας προς τους απόρους, ο οποίος κατέληξε σε πρόταση κανονισμού στο Συμβούλιο, με στόχο να προσδοθεί διαρκής χαρακτηρισ στο πρόγραμμα αυτό.

2.7 Στην πρόταση εκείνη, εισάγονταν διάφορες τροποποιήσεις στους υφιστάμενους κανόνες: πηγές εφοδιασμού· αύξηση της ποικιλίας των διαθέσιμων προϊόντων· τριετής διάρκεια του προγράμματος· διανομή· ορισμός των προτεραιοτήτων από τα κράτη μέλη· βαθμιαία εισαγωγή της συγχρηματοδότησης· αύξηση του διαθέσιμου προϋπολογισμού. Η πρόταση αυτή αντιμετώπισε μειοψηφία αρνησικυρίας στο Συμβούλιο.

2.8 Στις 17 Σεπτεμβρίου 2010, η Επιτροπή υιοθέτησε τροποποιημένη πρόταση, όπου λαμβάνει εν μέρει υπόψη τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την αρχική πρόταση (γνώμη της 26ης Μαρτίου 2009): αύξηση του συντελεστή συγχρηματοδότησης· περιορισμός της βοήθειας που παρέχει η ΕΕ σε ανώτατο όριο 500 εκατομμυρίων ευρώ ετησίως· δυνατότητα των κρατών μελών να επιλέγουν κατά προτεραιότητα προϊόντα ευρωπαϊκής προέλευσης.

2.9 Στο Συμβούλιο Γεωργίας και Αλιείας της 27ης Σεπτεμβρίου 2010, η ανταλλαγή απόψεων κατέληξε σε επιβεβαίωση της μειοψηφίας αρνησικυρίας.

2.10 Η ΕΟΚΕ εξέδωσε γνωμοδότηση για την εν λόγω τροποποιημένη πρόταση στις 20 Ιανουαρίου 2011 ⁽²⁾.

2.11 Στις 13 Απριλίου 2011, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξέδωσε απόφαση για προσφυγή (Υπόθεση T-576/08) της Γερμανίας κατά του προγράμματος 2009, όσον αφορά τη διανομή τροφίμων προερχόμενων από τα αποθέματα παρέμβασης προς όφελος των απόρων της Ένωσης. Η ακύρωση αφορά όλες τις προμήθειες που πραγματοποιήθηκαν στην αγορά, ενώ οι ποσότητες που προέρχονται από τα αποθέματα παρέμβασης δεν τίθενται υπό αμφισβήτηση.

2.12 Κατά συνέπεια, για το οικονομικό έτος 2012, η Επιτροπή έχει προβλέψει σαφώς μειωμένο προϋπολογισμό, δεδομένου ότι λαμβάνεται υπόψη η χρήση τροφίμων αποκλειστικά από τα αποθέματα παρέμβασης.

2.13 Στο Συμβούλιο Γεωργίας και Αλιείας της 20ής Σεπτεμβρίου 2011 δεν επετεύχθη επαρκής πλειοψηφία υπέρ της πρότασης της 17ης Σεπτεμβρίου 2010.

2.14 Στο Συμβούλιο Γεωργίας και Αλιείας της 20ής Οκτωβρίου 2011, υπεβλήθη νέα τροποποιημένη πρόταση, με ημερομηνία 3.10.2011, η οποία προσέκρουσε και πάλι σε μειοψηφία αρνησικυρίας, παρά τις συμπληρώσεις που είχαν εισαχθεί στην αρχική πρόταση. Αυτή είναι η νέα πρόταση επί της οποίας καλείται και η ΕΟΚΕ να τοποθετηθεί επετιγόντως.

3. Πρόταση της Επιτροπής

3.1 Για περισσότερο από μια εικοσαετία, η επισιτιστική βοήθεια που προοριζόταν για τους απόρους προερχόταν από τα αποθέματα παρέμβασης. Αρχικά, τα αποθέματα αυτά ήταν σημαντικά, όμως, με τις διαδοχικές μεταρρυθμίσεις της ΚΓΠ, επετεύχθη η σημαντική μείωσή τους. Ενώ ήταν διαρθρωτικά, έχουν πλέον καταστεί συγκυριακά.

3.2 Ο πρωταρχικός στόχος της αρχικής ΚΓΠ, που ήταν η αύξηση της παραγωγικότητας, έχει σταδιακά υποχωρήσει, υπέρ της έννοιας της βιωσιμότητας της αγροτικής δραστηριότητας, συμπεριλαμβανομένης και της καλύτερης αντιστοιχίας μεταξύ προσφοράς και ζήτησης. Ο νέος αυτός προσανατολισμός καθιστά αναγκαία την προσαρμογή του νομικού πλαισίου του ΠΔΤΑ.

3.3 Οι διαδοχικές διευρύνσεις, η άνοδος των τιμών των τροφίμων και, πιο πρόσφατα, η οικονομική κρίση έχουν επιφέρει σημαντική αύξηση των αναγκών. Ο αριθμός των απόρων στην Ένωση βρίσκεται σε συνεχή άνοδο. Το 2008, περισσότερα από 13 εκατομμύρια άτομα υπάγονταν στο εν λόγω καθεστώς στήριξης. Το 2010, υπερέβησαν τα 18 εκατομμύρια, για τα 20 κράτη μέλη όπου εφαρμόστηκε το πρόγραμμα διανομής τροφίμων στους απόρους (ΠΑΤΑ).

3.4 Λόγω των διαφόρων αυτών εξελίξεων, ενώ το ισχύον ΠΔΤΑ εξακολουθεί να στηρίζεται στη διανομή τροφίμων προερχόμενων από τα ευρωπαϊκά αποθέματα παρέμβασης, προβλέπεται να επιτραπεί προσωρινά η προμήθεια τροφίμων από την αγορά, ώστε να συμπληρωθούν οι ελλείψεις που διαπιστώνονται στα αποθέματα.

3.5 Τον Απρίλιο του 2011, η απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης ακύρωσε τις διατάξεις του προγράμματος διανομής του 2009, οι οποίες, λόγω των περιορισμένων αποθεμάτων παρέμβασης την εποχή εκείνη, προέβλεπαν την προμήθεια τροφίμων από την αγορά.

3.6 Δεδομένης της αποφάσεως αυτής, η Επιτροπή μερίμνησε, στον εκτελεστικό κανονισμό της, ώστε το ΠΔΤΑ του 2012 να κάνει αποκλειστική χρήση προμηθειών από τα αποθέματα παρέμβασης. Συγκεκριμένα, με κονδύλια ύψους 113 εκατομμυρίων ευρώ, το πρόγραμμα του 2012 θα διαθέτει το ένα τέταρτο του προϋπολογισμού των προγραμμάτων των προηγούμενων ετών.

⁽²⁾ Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ της ΕΕ C 84 της 17.03.2011, σελ. 49.

3.7 Στην υπό εξέταση πρόταση, η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 7ης Ιουλίου 2011, με το οποίο η Επιτροπή και το Συμβούλιο καλούνται να εκπονήσουν μια μεταβατική λύση για τα τελευταία έτη του ισχύοντος πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου, με στόχο να αποφευχθεί η απότομη μείωση της επισιτιστικής βοήθειας και να εξασφαλιστεί ότι τα άτομα που εξαρτώνται από την επισιτιστική βοήθεια δεν θα υποστούν επισιτιστική ένδεια.

3.8 Η νέα αυτή πρόταση της Επιτροπής στηρίζεται σε διττή νομική βάση: αντί να αναφέρεται αποκλειστικά στα άρθρα της Συνθήκης που αφορούν την ΚΓΠ, συμπεριλαμβάνει και το άρθρο περί οικονομικής και κοινωνικής συνοχής.

3.9 Στην πρόταση επαναλαμβάνονται διάφορα στοιχεία που υπήρχαν ήδη στην πρόταση του 2010, όπως η δυνατότητα των κρατών μελών να αποφασίζουν την κατά προτεραιότητα χρήση τροφίμων προερχόμενων από την Ένωση, ή ακόμη η δυνατότητα των κρατών μελών να αποφασίζουν την επιστροφή ορισμένων διοικητικών εξόδων και εξόδων μεταφοράς και αποθήκευσης που σήμερα βαρύνουν τις ανθρωπιστικές οργανώσεις. Όλα αυτά, βεβαίως, εντός των ορίων των διαθέσιμων πόρων.

3.10 Η εισαγωγή της συγχρηματοδότησης, που υπήρχε ήδη στην αρχική πρόταση του 2008 και επαναλαμβανόταν στην πρόταση του 2010, στην παρούσα νέα πρόταση εγκαταλείπεται. Προτείνεται η διατήρηση της χρηματοδότησης κατά 100 % από τον προϋπολογισμό της Ένωσης, όπως ισχύει επί του παρόντος για το ΠΔΤΑ. Το ετήσιο ανώτατο όριο των 500 εκατομμυρίων ευρώ όσον αφορά τη χρηματοδοτική συμμετοχή της Ένωσης διατηρείται.

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1 Όπως υπενθύμιζε η ΕΟΚΕ στην προηγούμενη γνωμοδότησή της, «το σύστημα διανομής τροφίμων στους απόρους εφαρμόζεται σε 20 κράτη μέλη [...] η διανομή τροφίμων στους δικαιούχους πραγματοποιείται σε συνεργασία με μη κυβερνητικούς οργανισμούς [...]».

4.2 Οι οργανισμοί αυτοί λειτουργούν με σημαντικό αριθμό εθελοντών. Δύσκολα θα μπορούσαν να κατανοήσουν οι εθελοντές τη μείωση της ανθρωπιστικής τους δράσης στο 25 % σε σύγκριση με τα επίπεδα των προηγούμενων ετών, εάν δεν επιτευχθεί σύντομα συμφωνία σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Και μάλιστα, σε εποχή όπου οι ανάγκες δράσης είναι μεγαλύτερες από ποτέ.

4.3 Λόγω των διαδοχικών μεταρρυθμίσεων της ΚΓΠ από το 1992, τα αποθέματα παρέμβασης έχουν ανακτήσει βαθμιαία τον ρόλο τους ως συγκυριακή δράση. Στο μέλλον, τα αποτελέσματα των μεταρρυθμίσεων, σε συνδυασμό με τις προοπτικές της αγοράς, αναμένεται να καταλήξουν σε αποθέματα περιορισμένα, ή ακόμη και μηδενικά σε ορισμένες περιόδους, ανάλογα με τα προϊόντα.

4.4 Υπό τις συνθήκες αυτές, και προκειμένου να αντισταθμιστεί η ανεπάρκεια των αποθεμάτων, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι έχει καίρια σημασία να υποβληθεί το ταχύτερο δυνατόν πρόταση που να παρέχει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να προμηθεύονται τα προϊόντα στην αγορά, συμπληρωματικά προς τα αποθέματα παρέμβασης. Η δυνατότητα αυτή είναι ακόμη περισσότερο σημαντική, κατά τη

γνώμη μας, δεδομένου ότι ο αριθμός των ατόμων που προσφεύγουν σε αυτή την επισιτιστική βοήθεια είναι σε άνοδο.

4.5 Κατά την ΕΟΚΕ, για να αποτραπεί η δραστική μείωση των τροφίμων που διατίθενται στα πλαίσια του ΠΔΤΑ έως το 2014, οπότε και αναμένονται οι νέες διατάξεις για το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο 2015-2020, πρέπει επείγοντως να euδωθεί η επιθυμία που εκφράζεται στο σημείο 4.4.

4.6 Η ΕΟΚΕ, ως εκπρόσωπος της ευρωπαϊκής κοινωνίας των πολιτών σε όλη την πολυμορφία της, δεν μπορεί να κατανοήσει το ενδεχόμενο να μειώσει η ΕΕ την υποστήριξή της προς τους ασθενέστερους, ιδίως στην περίοδο αυτή οικονομικής και χρηματοπιστωτικής κρίσης. Υπενθυμίζεται ότι οι δικαιούχοι του ΠΔΤΑ ανέρχονταν σε 13 εκατομμύρια άτομα το 2008 για 18 κράτη μέλη της ΕΕ, ενώ το 2010 υπερέβησαν τα 18 εκατομμύρια άτομα.

4.7 Με αυτά τα δεδομένα, η ΕΟΚΕ χαιρετίζει το γεγονός ότι, παρά την ατυχή έκβαση του Συμβουλίου Γεωργίας και Αλιείας της 20ής Οκτωβρίου 2011 επί του θέματος αυτού, η Πολωνική Προεδρία επιθυμεί τη συνέχιση των προσπαθειών, προκειμένου να βρεθεί λύση για να αποτραπεί η μείωση κατά 75 % των κονδυλίων που θα χορηγηθούν στο ΠΔΤΑ για το 2012 και ο κίνδυνος πλήρους απουσίας προγράμματος υπέρ των απόρων κατά το 2013, ελλείψει επαρκών αποθεμάτων παρέμβασης.

4.8 Η ΕΟΚΕ επικροτεί όλως ιδιαιτέρως το γεγονός ότι η πρόταση αυτή, η οποία, ως το υπενθυμίσουμε, θα ισχύει μόνο για το 2012 και το 2013, στηρίζεται πλέον σε διττή νομική βάση, καθώς ορίζει ότι το πρόγραμμα δεν αποσκοπεί μόνο στην επίτευξη των στόχων της ΚΓΠ —στους οποίους περιλαμβάνεται η εξασφάλιση της επισιτιστικής ασφάλειας του πληθυσμού— αλλά και στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής της Ένωσης.

4.9 Οι πτυχές αυτές αποτελούν συστατικά στοιχεία της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Όσον αφορά την κοινωνική συνοχή, η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει το κεφάλαιο της στρατηγικής αυτής που αφορά την καταπολέμηση της φτώχειας. Το δικαίωμα σε επαρκή και ισορροπημένη διατροφή αποτελεί τη βάση οιαδήποτε προγράμματος καταπολέμησης του αποκλεισμού.

4.10 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της που η Επιτροπή εξακολουθεί να προτείνει τον συνυπολογισμό ορισμένων διοικητικών εξόδων, και εξόδων μεταφοράς και αποθήκευσης, που βαρύνουν τις ανθρωπιστικές οργανώσεις. Ωστόσο, εφιστά την προσοχή στο γεγονός ότι η ανάλυση των εξόδων αυτών αφαιρείται από τα χρηματοδοτικά κονδύλια που διατίθενται για την υλοποίηση του προγράμματος.

4.11 Όπως και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η ΕΟΚΕ επικροτεί τη δυνατότητα που δίδεται στα κράτη μέλη να προκρίνουν, στις προσκλήσεις υποβολής προσφορών, τα προϊόντα που προέρχονται από την Ένωση. Δεδομένου ότι ο στόχος του εν λόγω καθεστώτος βοήθειας είναι κοινωνικής και οικονομικής φύσεως, συμβάλλει, αφενός, στη σταθεροποίηση της εσωτερικής αγοράς και, αφετέρου, στην αποτροπή του απαράδεκτου ενδεχόμενου τα προϊόντα που προορίζονται για το ΠΔΤΑ να μην προσφέρουν τις αναγκαίες εγγυήσεις ως προς την τήρηση των υψηλών προδιαγραφών που επιβάλλονται στους Ευρωπαίους παραγωγούς.

4.12 Όσον αφορά τη συγχρηματοδότηση, η ΕΟΚΕ παρατηρεί με ικανοποίηση ότι, αντίθετα προς ό,τι προτεινόταν στην προηγούμενη πρόταση τροποποίησης, διατηρείται η χρηματοδότηση του ΠΔΤΑ κατά 100 % από τον προϋπολογισμό της Ένωσης, πράγμα που ανταποκρίνεται σε μία από τις συστάσεις που διατύπωνε η ΕΟΚΕ στην προηγούμενη γνωμοδότησή της. Το στοιχείο αυτό αποκτά ακόμη μεγαλύτερη σημασία, δεδομένου ότι, με την τρέχουσα οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση, θα υπήρχε ο κίνδυνος ορισμένα κράτη μέλη, που διαθέτουν λιγότερα δημοσιονομικά μέσα, να μην είναι σε θέση να συγχρηματοδοτήσουν το πρόγραμμα εάν είχαν επιβεβαιωθεί τα ποσοστά που προτεινόταν στην προηγούμενη έκδοση.

Βρυξέλλες, 8 Δεκεμβρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την εσπευσμένη σταδιακή καθιέρωση απαιτήσεων διπλού κύτους ή ισοδύναμου σχεδιασμού για τα πετρελαιοφόρα μονού κύτους»

[COM(2011) 566 τελικό — 2011/0243 (COD)]

(2012/C 43/22)

Στις 29 Σεπτεμβρίου, και σύμφωνα με το άρθρο 100(2) της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την

Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την εσπευσμένη σταδιακή καθιέρωση απαιτήσεων διπλού κύτους ή ισοδύναμου σχεδιασμού για τα πετρελαιοφόρα μονού κύτους

COM(2011) 566 τελικό — 2011/0243 (COD).

Επειδή θεωρεί ότι η πρόταση είναι ικανοποιητική και δεν χρήζει περαιτέρω σχολίων εκ μέρους της, η ΕΟΚΕ, κατά την 476η σύνοδο ολομέλειας, της 7ης και 8ης Δεκεμβρίου 2011 (συνεδρίαση της 7ης Δεκεμβρίου 2011), αποφάσισε, με 177 ψήφους υπέρ και 11 αποχές, να εκδώσει θετική γνωμοδότηση για το προτεινόμενο κείμενο.

Βρυξέλλες, 7 Δεκεμβρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

2012/C 43/12	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1967/2006 του Συμβουλίου, σχετικά με μέτρα διαχείρισης για τη βιώσιμη εκμετάλλευση των αλιευτικών πόρων στη Μεσόγειο Θάλασσα» [COM(2011) 479 τελικό — 2011/0218 (COD)]	56
2012/C 43/13	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πράσινο Βιβλίο σχετικά με την ενημέρωση για τα γεωργικά προϊόντα και την προώθησή τους: μια στρατηγική υψηλής ευρωπαϊκής προστιθέμενης αξίας για την προώθηση των γεύσεων της Ευρώπης» [COM(2011) 436 τελικό] και «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 3/2008 του Συμβουλίου σχετικά με ενέργειες ενημέρωσης και προώθησης υπέρ των γεωργικών προϊόντων στην εσωτερική αγορά και στις τρίτες χώρες» [COM(2011) 663 τελικό — 2011/0290 (COD)]	59
2012/C 43/14	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 64/432/ΕΟΚ του Συμβουλίου όσον αφορά τις ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων που αποτελούν μέρος των δικτύων επιτήρησης στα κράτη μέλη» [COM(2011) 524 τελικό — 2011/0228 (COD)] και «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1760/2000 όσον αφορά την ηλεκτρονική αναγνώριση των βοοειδών και τη διαγραφή των διατάξεων σχετικά με την προαιρετική επισήμανση του βοείου κρέατος» [COM(2011) 525 τελικό — 2011/0229 (COD)]	64
2012/C 43/15	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τον ορισμό, την περιγραφή, την παρουσίαση, την επισήμανση και την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων των αρωματισμένων αμπελοοινικών προϊόντων» [COM(2011) 530 τελικό — 2011/0231 (COD)]	67
2012/C 43/16	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2008/106/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το ελάχιστο επίπεδο εκπαίδευσης των ναυτικών» [COM(2011) 555 τελικό — 2011/0239 (COD)]	69
2012/C 43/17	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: “Εμπόριο, ανάπτυξη και παγκόσμιες υποθέσεις — Η εμπορική πολιτική ως βασική συνιστώσα της στρατηγικής “Ευρώπη 2020” της ΕΕ”» [COM(2010) 612 τελικό]	73
2012/C 43/18	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 3821/85 σχετικά με τη συσκευή ελέγχου στον τομέα των οδικών μεταφορών και με την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 561/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου» [COM(2011) 451 τελικό — 2011/0196 (COD)]	79
2012/C 43/19	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την εφαρμογή συστήματος γενικευμένων δασμολογικών προτιμήσεων» [COM(2011) 241 τελικό]	82
2012/C 43/20	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Κοινή ανακοίνωση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Μια νέα απάντηση σε μια γειτονιά που αλλάζει» [COM(2011) 303 τελικό]	89

2012/C 43/21	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Τροποποιημένη πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 1290/2005 και (ΕΚ) αριθ. 1234/2007 του Συμβουλίου όσον αφορά τη διανομή τροφίμων στους απόρους της Ένωσης» [COM(2011) 634 — 2008/0183 (COD)] 94
2012/C 43/22	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την εσπευσμένη σταδιακή καθιέρωση απαιτήσεων διπλού κύτους ή ισοδύναμου σχεδιασμού για τα πετρελαιοφόρα μονού κύτους» [COM(2011) 566 τελικό — 2011/0243 (COD)] 98

Τιμή συνδρομής 2012 (χωρίς ΦΠΑ, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων ταχυδρομείου για κανονική αποστολή)

Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, σειρές L + C, μόνο έντυπη έκδοση	22 επίσημες γλώσσες της ΕΕ	1 200 EUR ετησίως
Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, σειρές L + C, έντυπη έκδοση + ετήσιο DVD	22 επίσημες γλώσσες της ΕΕ	1 310 EUR ετησίως
Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, σειρά L, μόνο έντυπη έκδοση	22 επίσημες γλώσσες της ΕΕ	840 EUR ετησίως
Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, σειρές L + C, μηνιαίο συγκεντρωτικό DVD	22 επίσημες γλώσσες της ΕΕ	100 EUR ετησίως
Συμπλήρωμα της Επίσημης Εφημερίδας, σειρά S — Δημόσιες συμβάσεις και διαγωνισμοί, DVD, μία έκδοση την εβδομάδα	πολύγλωσσο: 23 επίσημες γλώσσες της ΕΕ	200 EUR ετησίως
Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, σειρά C — Διαγωνισμοί	γλώσσα(-ες) ανάλογα με τον διαγωνισμό	50 EUR ετησίως

Η συνδρομή στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, που εκδίδεται στις επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι δυνατή σε 22 γλωσσικές εκδόσεις. Περιλαμβάνει τις σειρές L (Νομοθεσία) και C (Ανακοινώσεις και Πληροφορίες).

Για κάθε γλωσσική έκδοση απαιτείται ξεχωριστή συνδρομή.

Σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 920/2005 του Συμβουλίου, που δημοσιεύτηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα* L 156 της 18ης Ιουνίου 2005, τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν υποχρεούνται, προσωρινά, να συντάσσουν και να δημοσιεύουν στα ιρλανδικά όλες τις πράξεις. Γι' αυτό, η *Επίσημη Εφημερίδα* στα ιρλανδικά πωλείται ξεχωριστά.

Η συνδρομή για το Συμπλήρωμα της Επίσημης Εφημερίδας (σειρά S — Δημόσιες συμβάσεις και διαγωνισμοί) περιλαμβάνει 23 επίσημες γλωσσικές εκδόσεις σε ένα ενιαίο πολύγλωσσο DVD.

Με απλή αίτηση, οι συνδρομητές της *Επίσημης Εφημερίδας της Ευρωπαϊκής Ένωσης* έχουν δικαίωμα να λαμβάνουν διάφορα παραρτήματα της Επίσημης Εφημερίδας. Ενημερώνονται για την έκδοση των παραρτημάτων με «Σημείωμα προς τον αναγνώστη» που δημοσιεύεται στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Πωλήσεις και συνδρομές

Συνδρομές σε διάφορες τιμολογημένες περιοδικές εκδόσεις, όπως η *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, διατίθενται στους εμπορικούς μας αντιπροσώπους. Κατάλογο των εμπορικών μας αντιπροσώπων θα βρείτε στο Διαδίκτυο, στη διεύθυνση:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_el.htm

Το EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) παρέχει άμεση και δωρεάν πρόσβαση στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο ιστοχώρος αυτός επιτρέπει την πρόσβαση στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* καθώς και στις Συνθήκες, στη νομοθεσία, στη νομολογία και στις προπαρασκευαστικές πράξεις.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση: <http://europa.eu>

